Edmund Hillary

Înalta aventură

Edmund Hillary
Înalta Aventură

CUPRINS:

PREFAŢA.
PRIMII PAŞI.
SPRE EVEREST ÎN 1951
DESCOPERIREA DRUMULUI DE SUD.
PREGĂTIRI PE CHO OYU.
PESTE NUP LA.
ASALTUL ELVEŢIENILOR.
EVEREST 1953 – PRIMA BARIERA.
A DOUA BARIERA.
ŞAUA DE SUD.
TABĂRA A NOUA.
VÂRFUL.
SFÂRŞITUL AVENTURII.

PREFAŢĂ.

În acest secol în care omul, omul epocii comuniste, se pregăteşte – şi este atât de aproape de acest ţel grandios – să cucerească universul planetar, poate că evocarea unei izbânzi a tăriei şi dârzeniei omeneşti asupra naturii ca aceea a cuceririi celui mai înalt pisc pământesc, să apară mai puţin impresionantă decât este ea în realitate. Adevărul este că ascensiunea pe Everest, cel mai înalt punct de pe globul nostru, nu s-a putut realiza decât foarte recent, abia cu doisprezece ani în urmă, cu preţul unor eforturi uriaşe şi al unor jertfe grele.

Încercările pentru descoperirea şi escaladarea vârfurilor munţilor Himalaya şi Karakorum au început timid, cu rezultate insuficiente, încă din secolul al XIX-lea. Tentativele au aparţinut, în cea mai mare parte, militarilor englezi instalaţi în India, care urmăreau în mai mică măsură obiective ştiinţifice sau performanţe sportive, cât descoperirea unor noi cai de comunicaţie între ţinuturile ocupate de colonialiştii britanici în sudul marelui continent estic şi regiunile atât de bogate, dar aproape impenetrabile, din Asia centrala. Sprijinite cu mijloace largi de către guvernul metropolitan britanic, expediţiile militarilor englezi, alcătuite din alpinişti cu un antrenament minuţios, au făcut o serie întreaga de ascensiuni pe vârfurile munţilor Himalaya şi Karakorum, au descoperit câteva piscuri pe care nu le atinsese piciorul omului şi au întocmit lucrări topografice privind în special aşa-numitul Pisc XV, situat în dreptul paralelei 28° latitudine nordică, chiar la graniţa dintre Nepal şi Tibet. Lucrările acestea topografice au fost întocmite sub conducerea lui George Everest, între anii 1830-1843 ceea ce a determinat denumirea piscului dominant (8845 m deasupra nivelului mării) de către europeni cu numele topografului englez.

De atunci, în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea şi în prima jumătate a secolului al XX-lea, până aproape de zilele noastre, încercările de a se atinge vârful maiestuos, veşnic acoperit de gheţuri şi zăpezi, strălucind ca o uriaşă torţă sub bătaia razelor orbitoare ale soarelui, au fost nenumărate. Aproape douăzeci de expediţii în secolul trecut, alte circa optzeci de expediţii în secolul nostru, au petrecut luni şi uneori chiar ani întregi pe stâncile şi pe gheţarii veşnici din înălţimile

Himalayei, cu scopul de a atinge Everestul sau Chomolungma, cum îi spun localnicii, denumire care începe să apară, din ce în ce mai des în diversele publicaţii referitoare la acest cel mai înalt vârf de munte. Expediţiile din secolul trecut care n-au putut beneficia de aparatajul modern cu care au fost înzestrate cele din secolul nostru, au urcat sus, foarte sus, dar n-au putut depăşi niciodată înălţimile atât de sărace în oxigen de peste 8000 metri.

În anul 1922, o expediţie engleză a reuşit în sfârşit să depăşească graniţa celor 8000 de metri, înălţimea atinsă: 8326 metri. Jertfa: şapte hamali şi călăuze din tribul şerpaşilor, care au fost îngropaţi sub o avalanşă. În anul următor, folosind un alt drum de acces, o nouă expediţie engleză atinge înălţimea de 8572 metri. Supravieţuieşte şeful expediţiei, E. F. Norton, dar doi membri ai grupului, D. L. Mallory şi A. S. Ervin, nu se mai reîntorc, înmormântaţi cine ştie unde în prăpăstiile ascunse sub zăpezile mişcătoare ale culmilor semeţe.

Marea majoritate a acestor ascensiuni au avut ca punct de pornire nordul, podişul Tibetului; încercările infructuoase de ascensiune pe la nord au forţat concluzia ca escaladarea Everestului pe acest versant nu este cu putinţă şi au determinat alegerea unui alt drum, pe la sud, pornind din Nepal. Se ştie că teoria aceasta a fost ea însăşi dezminţită chiar în anul acesta, când o expediţie chineză, după un asalt final de 19 ore, care a însemnat cel mai impresionant şi mai dramatic capitol din cartea cuceririlor himalaiene, a escaladat Everestul pe la nord. Dar despre această inegalabilă performanţa, vom vorbi mai târziu.

Aşadar, în 1951 începe seria ascensiunilor pe la sud, care vor conduce curând la prima victorie a omului asupra celui mai înalt punct de pe glob – victorie pe care o descrie în cartea de faţă unul din autorii ei, alpinistul neozeelandez Edmund Hillary. Eric Shipton conduce, în anii 1951-1952, o expediţie pe la sud, dar rezultatele nu sunt cele aşteptate. În 1952 porneşte la drum şi o expediţie franco-elveţiană, care îşi asigură serviciile celui mai temerar şi mai priceput alpinist indigen, şerpaşul Tenzing [1],

[1] Tenzing a participat la expediţii ca şef al şerpaşilor. El şi-a petrecut toată copilăria la poalele Chomolungmei, iar în tinereţe a fost cioban. Alpinist încercat şi priceput a participat la 20 de expediţii în Himalaya, dintre care 8 expediţii numai în Everest.

intrat în legenda popoarelor asiatice sub denumirea de „Tigrul zăpezilor”. Expediţia franco-elveţiană atinge înălţimea de 8600 metri şi revine la bază cu constatarea îmbucurătoare că drumul de acces descoperit de ea este mai lesnicios decât oricare altul folosit până atunci şi că condiţiile atmosferice înseşi sunt mult mai favorabile: până la înălţimea de 8500 de metri nu este nevoie să se facă apel la rezervele de oxigen.

1953 este anul primei ascensiuni pe Everest. Beneficiind de experienţa francezilor şi a elveţienilor şi asigurându-şi la rândul ei concursul „Tigrului zăpezilor” – al cărui rol în obţinerea victoriei finale a fost hotărâtor – expediţia engleza condusă de John Hunt îşi amenajează baza principală pentru asaltul piscului la înălţimea de 7900 metri. Mai întâi doi membri ai echipajului, Tom Bourdillon şi Charles Evans, urcă până la 8748 metri, dar aflaţi la capătul resurselor fizice cei doi alpinişti se reîntorc, aproape extenuaţi, la baza de plecare. Şeful expediţiei, John Hunt, împreună cu alţi patru oameni, porneşte trei zile mai târziu (28 mai 1953), dar este nevoit să se mulţumească doar cu înălţimea de 8500 metri. În sfârşit, la 29 mai, în primele ore ale dimineţii, şerpaşul Tenzing şi neozeelandezul Hillary pornesc la rândul lor în acest dramatic asalt final şi, după exact cinci ore de ascensiune, ating punctul cel mai înalt al muntelui Everest pentru prima oară în istoria omenirii. Câteva minute pentru arborarea steagurilor, alte câteva pentru primele fotografii şi, cinci ore mai târziu, abia mai putându-se ţine pe picioare, dar cuprinşi de o încântare neasemuită, ei se află din nou în căldura cortului de la baza de pornire.

Cum s-a ajuns la aceasta victorie, cum a fost pregătită, peripeţiile ei emoţionante, lupta pe viaţă şi pe moarte cu fiecare metru, cu fiecare bloc de gheaţă, cu schimbările bruşte ale vremii şi ale temperaturii – toate sunt descrise simplu, fără retorism, cu modestia caracteristică adevăraţilor învingători, conştienţi de forţa lor morală.

Mai înainte de a încheia această atât de succintă evocare a istoriei cuceririi Everestului şi de a prezenta cartea lui Hillary, se cuvine amintită istoria încă nescrisă a unei noi performanţe

---

Rolul lui Tenzing în toate ascensiunile şi în special în aceasta, a fost de nepreţuit, dar retribuţia, aşa cum recunoaşte şi ziarul englez „Yorkshire Post”, a fost cât se poate de proastă.

himalaiene.

Escaladarea Everestului pe la nord de către o expediţie de alpinişti chinezi. Un grup format din maestrul sportului Van Fu-ciu, geologul Ciu In-hoa şi sportivul tibetan de categoria I Konbu, prevăzut cu echipament modern şi cu aparate de oxigen, au escaladat în dimineaţa zilei de 25 mai 1960, vârful Chomolungma (muntele Everest), plecând de pe versantul nordic, socotit până atunci ca inaccesibil.

Şi acum, după ce am trecut în revistă câteva din încercările reuşite şi nereuşite de escaladare a „acoperişului lumii”, cum mai este denumit Everestul, să revenim la înalta aventură, cartea-jurnal a unuia din cei doi oameni care au atins pentru prima oară măreţul pisc. Autorul ei, neozeelandezul Edmund Hillary, povesteşte cu meticulozitate, de cele mai multe ori cu sinceritate şi grijă pentru respectul adevărului, niciodată cu emfază, peripeţiile remarcabilei aventuri pe care a trăit-o împreună cu tovarăşii săi de grup şi în special cu cel cu care a împărţit gloria deplină a victoriei, şerpaşul Tenzing. Există însă şi în cartea lui Hillary unele relatări şi unele aprecieri pe care, în ciuda eforturilor de a fi mereu sincer., autorul le face sub presiunea unei întregi educaţii primite în spiritul concepţiei colonialiste. Aceste relatări se referă mai ales la atitudinile şefilor de expediţii John Hunt şi Eric Shipton faţă de locuitorii băştinaşi şi mai ales faţă de cărăuşii şi ghizii indigeni, care pot fi consideraţi, în egală măsură, cuceritorii marilor înălţimi ale Everestului. Atât Shipton cât şi Hunt se consideră domni, stăpâni, „sahibi”. Ei evită în general contactul prea strâns cu localnicii, care sunt în fond colaboratorii lor principali, cei care reuşesc isprăvi egale cu ale lor şi peste acestea poartă şi greul cărăuşiei, al corvezilor. Chiar când înfruntă, cot la cot cu ei moartea – şi o înfruntă mereu, la fiecare pas – Shipton şi Hunt nu uită că fac parte din „lumea civilizată”.

În acest sens, sunt semnificative însemnările lui Tenzing în cartea autobiografică *Tigrul zăpezilor* scrisă de J. R. Ulman. În ce-l priveşte pe Hillary, Tenzing îşi formează o opinie mult mai favorabilă. El notează (loc cit., pp. 207-208, ediţia în limba rusă): „Din momentul repartizării şi până la sfârşitul expediţiei, eu şi Hillary am format o pereche. Ni se cereau tot timpul mari eforturi. Trebuia în acelaşi timp să ne păstrăm forţele şi să fim în cea mai bună formă. Pe când ceilalţi făceau antrenamente, noi

trebuia să mergem tot timpul cărând greutăţi în spinare, antrenându-ne cu oxigen şi ajutând tinerii şerpaşi să se ferească de avalanşe. Nu mai ştiu de câte ori am făcut acest drum, dar îmi amintesc că într-o singură zi am mers de la bază până la tabăra a IV-a şi înapoi. Este de la sine înţeles că n-am fi reuşit acest lucru dacă n-am fi mers bine şi repede. Hillary este însă un alpinist minunat, are multă forţă şi rezistenţă. A mers deosebit de bine pe zăpadă şi pe gheaţă, lucru pe care l-a practicat mult în ţara sa, Noua Zeelandă. După cum le stă bine oamenilor de acţiune, el vorbeşte puţin, ceea ce nu-l împiedică să fie un tovarăş bun şi vesel. Şerpaşii îl iubeau – era întotdeauna gata să-şi împartă cu ei alimentele şi echipamentul. Formam amândoi o pereche destul de comică, Hillary fiind cu 20 cm mai înalt decât mine. Aceasta nu ne-a jenat însă niciodată. În ascensiunile comune colaboram minunat şi între noi s-a statornicit o legătură bine sudată. Voi povesti despre o întâmplare care arată cum am lucrat împreună; într-o seară am coborât, ajutându-ne unul pe altul, de la tabăra a II-a la tabăra I. Hillary mergea înainte şi eu după el. Ne-am făcut drum printre colţurile înalte de gheaţă când, deodată, zăpada de sub picioarele lui Hillary a cedat şi el a căzut într-o crevasă. „Tenzing! Tenzing!” m-a strigat el. Din fericire frânghia era întinsă şi eu mi-am păstrat cumpătul. Am reuşit să înfrânez căderea după ce Hillary zburase 5 metri în gol, iar apoi am izbutit să-l ridic treptat până sus. Hillary nu s-a ales decât cu câteva zgârieturi. Când ne-am întors în tabără el a povestit celorlalţi, fără nici o reţinere, întâmplarea şi a adăugat: „Dacă nu era Tenzing, astăzi aş fi fost mort”. A fost un mare elogiu acesta pe care mi l-a adus şi m-a bucurat mult că mi l-a făcut. Desigur, n-a fost nimic deosebit în toate acestea. Fără accidente nu se pot face ascensiuni, iar alpiniştii trebuie să fie întotdeauna gata să se ajute unul pe altul…” „. Am întâmpinat deopotrivă aceleaşi greutăţi. Fiecare ajuta pe celălalt şi primea de la acesta acelaşi ajutor. Odihnindu-ne puţin, am reluat ascensiunea, făcându-ne drum tot mai sus. Şi iată-ne în faţa ultimului obstacol serios în calea spre culme: un perete stâncos, vertical, care se înălţa chiar pe creastă, împiedicând înaintarea. Cunoşteam această stâncă, o văzusem în fotografiile luate din avion şi o examinasem de jos, din Teangboci, cu binoclul. Acum se punea problema: să escaladăm stânca sau s-o înconjurăm?

Se părea că există numai o singură trecere, îngustă şi abruptă, între stâncă şi cornişă. Hillary a pornit primul, încet şi cu băgare de seamă el a păşit pe o teşitură largă, trebuind să se ridice cu spinarea înainte şi sprijinindu-se cu picioarele de cornişă, în timp ce eu mi-am încordat toate forţele ferindu-l, deoarece se temea foarte mult că cornişa nu va rezista. Din fericire totul s-a sfârşit cu bine. Hillary a ajuns pe culmea stâncii, apoi m-am asigurat cu frânghia pe care o ţinea el.

Aici trebuie să spun cu sinceritate, că nu consider absolut exactă povestirea lui, redată în cartea Înalta aventură. În primul rând, Hillary consideră că înălţimea peretelui de stâncă era de 12 metri, iar eu cred că nu avea mai mult de 5. Mai departe, din povestirea lui Hillary reiese că ascensiunea adevărată a făcut-o numai el, iar eu am fost tras în sus. Adevărul este că nimeni nu m-a tras şi nu m-a târât. Ca şi Hillary, eu m-am căţărat singur pe crăpătură şi dacă el m-a asigurat în acest timp şi eu am făcut acelaşi lucru pentru el. Vorbind despre aceasta, trebuie să lămuresc o chestiune. Hillary este prietenul meu. El este un alpinist minunat şi un om minunat şi eu mă mândresc cu faptul că am ajuns împreună cu el pe culmea Everestului. Cred totuşi că în povestirea lui despre ascensiunea făcută de noi, Hillary nu este absolut drept faţă de mine. Tot timpul el lăsa să se înţeleagă că atunci când lucrurile mergeau bine, aceasta i se datora exclusiv lui şi dacă au existat greutăţi, acestea au fost din cauza mea. Aceasta nu este just. Niciodată eu n-aş afirma că s-ar fi putut cuceri Everestul de unul singur. Eu cred că nici Hillary n-ar trebui să lase să se înţeleagă că el ar fi putut să realizeze asaltul singur şi că eu n-aş fi ajuns la culme fără ajutorul lui. Tot drumul, la ducere şi la înapoiere, ne-am ajutat reciproc. Aşa trebuia să fie, aşa trebuia să se în tâmple, căci noi n-am fost conducători şi conduşi, am fost parteneri egali”.

Acest lucru se oglindeşte fidel în textul declaraţiei făcute de E. P. Hillary, după ascensiune, în cabinetul primului ministru al Nepalului. Ea sună astfel: „La 29 mai, eu, împreună cu şerpaşul Tenzing, am pornit din tabăra noastră superioară pe Everest la asaltul culmilor. În timpul ascensiunii pe culmea de sud, mergea înainte când unul, când altul. Am trecut peste culmea de sud şi am început să ne urcăm pe creasta dinainte de culme. Am ajuns pe culme aproape concomitent. Ne-am strâns reciproc mâinile, fericiţi de victoria noastră. Apoi l-am fotografiat

pe Tenzing cu steagurile Marii Britanii, Nepalului, Naţiunilor Unite şi Indiei. Semnat: E. P. HILLARY” „Fiecare cuvânt din această declaraţie – scrie Tenzing – este adevărul pur. Întocmai aşa s-a întâmplat. Am atins culmea aproape concomitent. Şi aşa a rămas până în prezent când, din motivele pe care le-am expus, mi se pare mai just să povestesc tot amănunţit”.

Lectura cărţii-jurnal a lui Hillary este deosebit de interesanta şi de instructivă, semnificativă chiar în acest secol al avântului spre spaţiile siderale, pentru posibilităţile nelimitate ale omului. Căci aventura alpinistului neozeelandez şi a şerpaşului nepalez este cu mult mai mult decât o performanţă sportivă cu totul neobişnuită, este o victorie a căutărilor şi încercărilor omeneşti din toate timpurile de a supune forţele oarbe ale naturii înconjurătoare, este satisfacerea pasiunii omeneşti de a cerceta şi de a cunoaşte tot mai mult, este acţiune şi poezie, este ilustrarea puterii de luptă, de sacrificiu şi de abnegaţie a acelora dintre oameni care şi-au câştigat faima de eroi în lupta pentru progres şi civilizaţie.

I. VORNIC.

PRIMII PAŞI.

Până la vârsta de şaisprezece ani nu văzusem încă muntele, îndeletnicirea prosperă a tatălui meu – albinăritul – mă împiedicase până atunci să mă bucur de răgazul vacanţelor, în schimb ajunsesem să învăţ şi eu meseria tatii, chiar înainte de a împlini treisprezece ani.

În iarna anului 1935 pusesem ceva bani deoparte şi mi s-a dat voie să plec într-o tabără şcolară de schi, la Ruapehu[2] , unul din marii noştri vulcani din Noua Zeelandă. Eram atunci în clasa a VI-a şi arătam ca un tinerel înalt, osos şi stângaci, care era departe de a fi băiatul cel mai isteţ din clasă. Până în acel an nu cred că mă depărtasem la mai mult de 50 de mile[3] de Auckland[4]. Auzisem poveşti minunate de la ceilalţi băieţi despre vacanţele petrecute la schi, dar ele nu mă atrăgeau prea mult; singura mea dorinţă era să pot colinda lumea.

Am văzut pentru prima dată zăpadă[5], când am coborât din tren, la miezul nopţii, în gara National Park. Nu era multă, dar ne-a cuprins pe toţi o bucurie de nedescris şi în câteva clipe, bulgări de zăpadă, tari ca fierul, zburau prin aer din toate părţile; mai târziu, pe când autobuzul nostru urca încet spre „castelul” aşezat sus pe coasta muntelui, priveam cum farurile sale puternice dădeau viaţa în întuneric unei lumi scânteietoare de basm în care domneau zăpada strălucitoare, pinii pitici şi pâraiele îngheţate. Când m-am vârât în sacul meu de dormit, pe la orele doua noaptea, mă simţeam într-o lume nouă, ciudată, plină de senzaţie.

Timp de zece zile am petrecut minunat, schiind şi jucându-ne pe coastele de la poalele muntelui, dar nu-mi amintesc să-mi fi aruncat vreodată ochii spre vârful lui. Ni se spusese că părţile de sus ale muntelui sunt primejdioase; din această cauză nici n-am îndrăznit să mă aventurez spre ele; le priveam doar cu respect şi teamă. M-am întors acasă, cuprins de un entuziasm nemărginit pentru soare, frig şi zăpada – dar mai cu seamă pentru zăpadă!

---

[2] Cel mai înalt vârf (2796 m) din insula nordică a Noii Zeelande

[3] 1 milă terestră = l 609 m.

[4] Al doilea mare oraş al Noii Zeelande, situat în insula nordică.

[5] Noua Zeelandă bucurându-se de o climă aproape subtropicală, zăpada nu se întâlnesc decât pe vârfurile munţilor. În regiunile de coastă nu ninge niciodată

După aceea, n-am mai avut prea des prilejul să văd zăpadă. Doi ani din viaţă a trebuit să mi-i petrec la universitate, până să-mi conving părinţii că nu eram făcut pentru o carieră academică. Nu cred că eram mai puţin înzestrat decât alţii, dar fără îndoială eram leneş, iar lecţiile de geometrie în spaţiu nu-mi deşteptau nici un interes. Am renunţat aşadar la studii şi am început să lucrez la stupăria tatălui meu, ca muncitor apicol. Duceam o viaţă plăcută în aer liber şi soare, dar care cerea o muncă fizică aspră. În felul ei era o viaţă plină de neprevăzut şi de aventură, o luptă neîncetată împotriva capriciilor vremii şi o agitaţie nebună când stupii porneau să roiască toţi deodată.

Nu puteam şti niciodată dacă recolta avea să fie mare sau mică până când nu adunam şi ultima livră[6] de miere din stup; totuşi în lunile pline de frământare, când albinele culegeau mierea, gândul unei recolte bogate ne îmbărbăta în lungile şi grelele ceasuri de muncă. Ţin minte că eram nişte optimişti fără leac. În schimb, când venea iarna colindam dealurile împădurite din împrejurimi, învăţând să mă descurc singur la drumeţie, în timp ce în suflet mi se deşteptau fiorii dorului de necunoscut.

La douăzeci de ani am făcut prima mea excursie mai lungă, împreună cu un prieten mai în vârstă, în Insula de sud a Noii Zeelande. Printre planurile noastre era şi acela de a petrece două zile la o renumită staţiune turistică, „Ermitajul”, aflată în preajma piscurilor uriaşe ale Alpilor sudici.

Am făcut un drum minunat cu maşina prin munţi, ajungând la „Ermitaj” îndată după-amiază. Era o zi splendidă, iar piscurile măreţe din jur păreau nişte turnuri înălţate deasupra capetelor noastre. Priveam, stăpâniţi de emoţie pereţii înalţi şi stâncoşi, gheţarii încleştaţi pe munţi şi povârnişurile acoperite de zăpezile avalanşelor. Deodată, cuprins de o răscolire ciudată, nu m-am mai putut împotrivi pornirii mele şi m-am hotărât să fac o mică ascensiune. Cel mai apropiat petic de zăpadă care se zărea era sus într-o vale din lanţul muncilor Sealy, în spatele hotelului. Am pornit deci hotărât într-acolo.

Am urcat multă vreme, împiedicându-mă prin grohotişuri, din cauza pantofilor de oraş cu care eram încălţat. Mi-am dat repede seama că zăpada era mult mai departe decât socotisem la început, însă dintr-un imbold necunoscut, am continuat urcuşul. În cele din urmă am ajuns sus la ea. Era o rămăşiţă

[6] 1 livră = 0,453 kg.

dintr-o veche avalanşă de zăpadă care astupa albia unui torent de munte. Am urcat entuziasmat pe zăpadă, săpând cu piciorul un lung şir de trepte în susul şi în josul avalanşei şi apoi, cu sentimentul că am făcut ceva grozav, am coborât pantele lungi pe care le urcasem, înapoi la „Ermitaj”.

Stăteam în salonul hotelului cuprins de neastâmpăr şi de emoţie. Deodată zumzetul conversaţiilor încetă. Mi-am ridicat ochii şi privirea mi s-a oprit asupra a doi tineri vioi şi bronzaţi care intraseră în salon cu aerul unor oameni siguri de ei. Prin jur se auzeau şoapte: “Au coborât chiar acum de pe muntele Cook![7]”

Într-o clipă cei doi deveniră centrul unui grup care-i privea cu admiraţie. În timp ce mă învârteam, oarecum stingher, în jurul grupului, l-am auzit pe unul din ei spunând:

— Eram grozav de obosit când am ajuns lângă limba gheţarului, dar Harry, asemenea unui tigru, aproape că m-a târât după el până sus pe vârf.

Abia după câţiva ani am aflat că cei doi erau Stevenson şi Dick, renumitul cuplu alpin care tocmai atunci realizaseră pentru prima oară marea traversare a muntelui Cook, de la nord spre sud.

M-am retras într-un colţ al salonului, gândindu-mă la monotonia vieţii pe care o duceam, la satisfacţiile pe care trebuiau să le găsească în viaţă cei doi tineri şi din clipa aceea m-am hotărât să devin alpinist.

— Mâine voi urca şi eu pe unul din vârfuri, mi-am spus în sinea mea. I-am împărtăşit ideea şi tovarăşului meu care a fost întru totul de acord să încercam. Cum nu aveam însă nici experienţa şi nici materialele necesare, el a propus să luăm cu noi un ghid. După ce toate pregătirile au fost gata, m-am dus la culcare cuprins de nelinişstea aşteptării.

Începutul a fost bun căci în zori se arăta a fi o dimineaţă frumoasă. Imediat după micul dejun veni să ne ia şi ghidul la a cărui apariţie nu mi-am putut înfrâna un oarecare simţământ de dezamăgire: judecind după faţa-i arsă de vânt şi după pălăria lui tiroleză, ai fi spus că era ghid, însă vârsta-i destul de înaintată şi corpolenţa lui excesivă nu dădeau de loc impresia unui om plin de avânt care să ducă la drum greu. Pe un ton nu prea îmbietor ne-a anunţat că vom ataca împreună vârful „Olivier”, un vârf

[7] Pisc în Noua Zeclandă, 3764 m, situat în insula sudică.

mic din lanţul Sealy, chiar deasupra „Ermitajului”.

— Dacă vi se pare prea departe – adăugă el – vom putea petrece după-amiaza pregătindu-ne ceaiul la lacurile din Sealy.

În sfârşit am început urcuşul. Ghidul mergea înainte cu pas încet şi regulat; poate prea încet şi prea regulat pentru a-mi fi pe plac, aşa că nu după mult timp am luat-o iute înainte, în sus, pe cărarea îngustă şi abruptă. Aerul rece şi înviorător precum şi minunatul sentiment de libertate care mă cuprinsese, în timp ce mă înălţăm deasupra văii de sub noi, mă îmbiau să urc neobosit tot mai sus, ajungând în cele din urmă la lacuri cu o jumătate de oră înaintea ghidului nostru. În timp ce acesta aprindea focul pentru a pregăti ceaiul, Brian şi cu mine am făcut o baie în apa rece şi clară a lacului; apoi, cu o foame de lup ne-am repezit asupra merindelor.

Între noi şi creasta şirului de munţi se întindea o pantă acoperită de zăpadă de vreo 3-400 m[8].

Văzând nerăbdarea mea, ghidul oftă adânc şi se urni cu greu din nou la drum, în susul pantei.

— Acum facem alpinism cu adevărat, spusei eu.

Zăpada era plăcuta şi tare aşa încât puteam săpa trepte solide, lovind doar încet cu piciorul. Totuşi lungimea povârnişului care se pierdea în urma noastră îmi trezea un simţământ de teamă astfel că, fără a-mi pierde elanul, am început să merg supus în urma ghidului.

Sus pe creasta muntelui, am găsit o privelişte încântătoare: o vale întinsă cu un gheţar masiv, înconjurată de piscuri de o rară frumuseţe.

Lângă noi, la o depărtare de câţiva metri, se înălţa o stâncă. Nu m-am putut stăpâni şi m-am căţărat pe ea într-o clipită. Cuceream pentru prima dată un vârf de munte.

A fost cea mai fericită zi din viaţa mea de până atunci. Am coborât înapoi la „Ermitaj”, iar a doua zi am plecat acasă urmărit de noua mea pasiune pentru munte, care, de atunci, m-a stăpânit într-una.

Citeam cu nesaţ tot ceea ce se putea serie despre munţi.

Însă ceea ce a deşteptat în mine pasiunea pentru

[8] În toată lucrarea măsurile de lungime şi de greutate, care sunt date în textul original în picioare, iarzi etc. au fost transformate la proporţia stabilită în sistemul metric.

alpinism au fost două cărţi: prima, Tabăra şase[9] de Frank Smythe, iar cea de-a doua Nanda Devi de Eric Shipton.

Citind cartea lui Smythe am urcat parcă alături de el, pas cu pas, obositoarea pantă nordică a Everestului. Nu-mi închipui să fi trăit vreodată atât de intens o altă carte. Alături de el am îndurat vântul tăios, gerul aspru şi sforţările desperate de a respira aerul rarefiat al înălţimilor. Iar când, în cele din urmă, a fost silit să se întoarcă din drum, după ce urcase până la 8534 m n-am considerat faptul o înfrângere, ci o victorie.

Povestea lui Shipton a făcut să vibreze în mine o altă coardă şi e lesne de înţeles, deoarece explorările şi ascensiunile lui pe Himalaya întruchipau pentru un neozeelandez ca mine idealul în privinţa alpinismului. Problemele lui, deşi pe o scară mai mare, se asemănau mult cu ale mele: fonduri băneşti limitate, dificultatea deplasării rapide într-un ţinut inaccesibil şi aspru, obligaţia de a-ţi căra singur proviziile, lupta necontenită cu ploaia, cu intemperiile şi, în fine, însăşi viaţa de pe munte atât de plină de lipsuri.

Până în 1946 făcusem excursii de unul singur şi căpătasem destulă experienţă în ceea ce priveşte organizarea lor. Purtasem poveri destul de grele prin numeroase regiuni accidentate, urcasem foarte multe piscuri mărunte şi unele chiar ceva mai mari. Şi totuşi, la drept vorbind, cunoşteam prea puţin din tehnica urcuşului.

În acel an am avut însă norocul să-l cunosc pe ghidul Harry Ayres, cel mai de seamă alpinist din Noua Zeelandă, vestit cunoscător al tehnicii escaladărilor pe gheaţă. Harry mă luă sub aripa-i ocrotitoare şi timp de trei veri minunate am urcat împreună măreţele piscuri. Multe lucruri utile am învăţat de la el: cum să tai o treaptă, când să o tai, precum şi multe alte subtilităţi pe care le poţi căpăta numai din experienţă.

În 1950, prietenul meu George Lowe a aprins în mine dorinţa care avea să ne ducă, mai târziu, pe amândoi, în munţii Himalaya. Niciodată nu urcasem cu George, dar eram prieteni vechi iar el avea la activul lui multe ascensiuni grele. În vara aceea, pe când coboram împreună gheţarul Tasman, George îmi spuse deodată:

— Ed, te-ai gândit vreodată să urci pe Himalaya?

Era un gând care-mi încolţise de mult în minte şi de

[9] Camp Six.

aceea i-am răspuns afirmativ, fără ezitare, cu emoţia celui care-şi găseşte gândul în gândul altuia. Ne-am hotărât în grabă să întocmim un plan, să organizăm un grup şi să ne procurăm banii necesari de drum. Întâmplător plecam în Anglia peste câteva luni aşa că aveam posibilitatea să culeg toate informaţiile cu privire la echipamentul şi hrana necesară unei astfel de expediţii.

La drept vorbind, n-am putut să culeg prea multe informaţii în Anglia, întrucât în Europa[10] când am ajuns era vară şi mai toţi membrii Clubului alpin erau plecaţi în Alpi. Dornic de a cunoaşte şi această regiune am plecat şi eu în Alpi împreună cu alţi doi neozeelandezi cu care am alcătuit un grup şi am făcut împreună o excursie minunată. Mai întâi ne-am dus în Austria, unde ne-am simţit în largul nostru în cabane mari, comode şi unde suiam o sumedenie de munţi uşori. Alpinismul din Austria se deosebea atât de mult de urcuşul cutezător cu care ne obişnuisem, încât ni se părea un fel de concediu de odihnă de care era bine să profităm cât mai mult, făcând mereu ascensiuni. De acolo ne-am dus în Elveţia, unde am vizitat câteva locuri din cele mai cunoscute. Am urcat multe vârfuri măreţe, dar în general destul de uşoare, probabil fiindcă urmam mai întotdeauna drumul marcat în ghidurile turistice ca „le plus facile”[11]. Perioada noastră cea mai activă a fost când cinci zile de-a rândul am urcat cinci vârfuri de câte 4000 metri, în Oberlandul bemez.

Întâlneam atât de rar zile frumoase în Alpii neozeelandezi, încât căutam să profităm de fiecare din frumoasele zile din Alpii elveţieni.

Într-o zi, intrând la poşta din Jungfraujoch ca să ne luăm corespondenţa, am găsit o scrisoare de la George Lowe cu veşti emoţionante. Ne scria că fusese invitat de un grup de prieteni din Noua Zeelandă să participe la o ascensiune în Himalaya. Toţi erau alpinişti de primul rang care făcuseră nişte planuri straşnice. La propunerea lui, m-au invitat şi pe mine. I-am răspuns imediat acceptând oferta.

Când m-am întors în Noua Zeelandă organizarea expediţiei era într-un stadiu înaintat.

---

[10] Hillary a plecat iarna din Noua Zeelandă, însă în Europa, care este în cealaltă emisferă a globului, era vară.

[11] Cel mai uşor.

Planurile noastre iniţiale erau foarte cutezătoare; o echipă de zece oameni avea să atace piscul Kanchenjunga[12]. Dar de la început ne-am izbit de greutăţi: timpul trecea şi autorizaţia nu mai venea; începuseră să se ivească probleme financiare. Din această cauză numărul entuziaştilor începu să scadă treptat, astfel că până la urmă am rămas doar patru: Riddiford, Lowe, Cotter şi eu.

Uneori credeam ca nu vom mai pleca niciodată, dar Riddiford nu-şi pierdea curajul. Era un bun organizator şi plin de un entuziasm inepuizabil. Până la urmă am reuşit să strângem şi banii necesari. Principala noastră ţintă devenise între timp piscul Muktit Parbat, înalt de 7242 m, situat în masivul Garhwal din Himalaya. Eram în inima Himalayei când am aflat vestea unei noi expediţii de recunoaştere pe Everest.

Cineva ne trimisese un articol tăiat dintr-un ziar care ne-a fost adus în tabără de curierul nostru special. Ştirile erau emoţionante şi ne răscoleau sufletul. Cât n-am fi dat şi noi să participăm la o asemenea expediţie.

Am citit cu nesaţ tot ce spunea articolul. Toate expediţiile precedente – ne informa articolul – folosiseră drumul prin Tibet[13] încercând să atace vârful Everest pe pantele lui nordice. Din 1921 se organizaseră până atunci şapte expediţii şi deşi alpiniştii înfăptuiseră acte de un curaj nemaiîntâlnit şi de o rezistenţă uimitoare, niciunul nu a putut urca mai sus de un punct situat cam la 300 m sub vârf. Era ca şi cum ar fi existat o barieră invizibilă la 8534 m, peste care nici un om nu putea trece. După aceste expediţii, timp de mai bine de zece ani muntele fu complet abandonat.

Everestul era situat pe frontiera dintre Tibet şi Nepal[14]. Ce e drept, partea nepaleză a muntelui foarte abruptă era socotită de toată lumea inaccesibilă, iar nepalezii interziseseră întotdeauna cu stricteţe europenilor să vină în ţara lor. Acum însă Nepalul adoptase o politică mai largă.

În 1950, doi celebri alpinişti, americanul Houston şi englezul Tilman, au primit autorizaţia de a călători prin Nepalul de vest până la poalele muntelui. Din motive necunoscute, s-au oprit la o distanţă de câteva mile de munte şi s-au întors,

---

[12] Vârf în munţii Himalaya, 8578 m.

[13] Ţinut muntos cu podişuri înalte, Regiune Autonomă din R. P. Chineza.

[14] Stat independent aşezat între India şi R. P. Chineză.

declarând că după părerea lor nu există nici o posibilitate de a găsi un drum pe partea aceea a Everestului.

Cunoşteam multe din aceste amănunte, dar articolul scria în continuare: „În ciuda acestor ştiri descurajante, o nouă expediţie de recunoaştere de proporţii mai mici va porni în toamna anului 1951 – adică numai peste câteva luni – să cerceteze posibilităţile de a ajunge la munte pornind dinspre sud. Şi expediţia va fi condusă de nimeni altul decât de însuşi Shipton".

Cu invidie în glasuri, am discutat apoi toţi patru despre emoţiile puternice pe care ar trebui să le simtă cel care participă la o expediţie pe Everest. Apoi am revenit la preocupările noastre, deşi mai toţi ne făuream în minte tot felul de vise.

Până la acea dată, învăţasem multe lucruri despre călătoriile în Himalaya – ce fel de comportare trebuie să ai faţă de culii[15] care au stări de spirit foarte schimbătoare şi cum să te comporţi faţă de băştinaşi. De foarte multe ori însă, istoviţi şi vlăguiţi, pierdeam şi ultimul dram de voinţă în aerul rarefiat şi greu de respirat al marilor înălţimi. Dar învăţam mereu lucruri noi şi le învăţam repede, iar Lowe şi cu mine formam un cuplu plin de energie şi de optimism. Am făcut împreună expediţia de recunoaştere a marilor gheţari de la poalele lui Mukut Parbat şi am descoperit o trecere peste meterezele lui formidabile. Tot împreună am pus bazele taberei a III-a la 6400 m. La 11 iulie, Riddiford, Cotter şi Pasang pornind de la această tabără au atins, după multe eforturi, vârful lui Mukut Parbat.

Când ne-am întors la Ranikhet[16] eram slabi, epuizaţi şi fără un ban în buzunar dar, cu toată modestia noastră, ni se citea uşor pe faţă mândria de a fi cucerit şapte noi piscuri.

În momentul când am intrat în holul hotelului, neraşi şi murdari, portarul ne-a înmânat imediat o telegramă. Era o invitaţie pentru doi dintre noi de a participa la expediţia lui Eric Shipton.

Aşadar, porneam la drum spre Everest!

---

[15] Denumire indiană pentru hamali.

[16] Orăşel în India, în apropierea frontierei de vest a Nepalului.

Împreună cu Riddiford şi cu cei doi din şerpaşii[17] noştri, Pasang şi Nyima, am ajuns la Lakhnow[18] la 28 august. Urma să ne întâlnim cu Shipton şi grupul lui la capătul de cale ferată Jogbani[19], la frontiera indo-nepaleză, dar mai întâi trebuia să ne cumpărăm alimente şi combustibil. A găsi însă alimentele necesare unei ascensiuni pe Himalaya în bazarele din Lakhnow era o sarcină aproape imposibilă, aşa că până la urmă tot ce am putut cumpăra a fost doar o sumedenie de cutii de conserve, mari ca volum şi grozav de scumpe ca preţ. Am încărcat cumpărăturile şi echipamentul în câteva căruţe trase de cai şi am dus totul la gară. Ştiind că trenul avea plecarea abia peste o oră, am început, fără nici o grabă, să facem formalităţile necesare pentru transportul bagajelor noastre pe calea ferată. Ne-am dat seama însă imediat că era vorba de o gravă confuzie, deoarece trenul pleca de fapt peste câteva minute, iar bagajul nostru necesita destul timp pentru a fi urcat în tren. Cuprinşi de panică am adunat la iuţeală douăzeci de culii, ne-am încărcat cu toate bagajele şi am pornit în galop spre peron. Am trecut portiţa de la intrarea acestuia ca o furtună, chiar în momentul când conductorul era gata să fluiere de plecare. Strigătul lui neînduplecat de „prea târziu” sună ca un clopot de înmormântare a planurilor noastre. Dar Riddiford nu era omul care să cedeze prea uşor. Energica să putere de convingere ne-a adus victoria. Am sărit imediat într-un compartiment de clasa a II-a în care erau doi călători indieni şi apoi, spre marea lor groază, am început să îngrămădim înăuntru corturi, saci şi lăzi cu alimente, bidoane de gaz şi accesorii de tot felul necesare unei expediţii. O ploaie de monede aruncate în grabă culiilor şi o zguduitură neaşteptată, care aproape ne-a trântit jos în vagon, marcară în sfârşit începutul expediţiei noastre.

Două zile mai târziu, la miezul nopţii, am ajuns la Jogbani, unde de douăsprezece ore ploua torenţial. Am descărcat bagajele pe micul peron în întuneric şi, sub bătaia ploii, priveam nenorociţi în noapte. Ceea ce vedeam din Jogbani nu era prea încurajator. Câteva case dărăpănate, un drum noroios şi nişte

[17] Munteni tibetani din estul Nepalului.

[18] Oraş în India la nord-vest de Benares.

[19] Staţie de cale ferată la graniţa indo-nepaleză.

băltoace mari de apă. Tot tabloul era conturat de câteva lumini slabe, pâlpâinde şi învăluit într-o perdea de ploaie torenţială.

Pasang ne veni în ajutor. Se duse şi întrebă în dreapta şi în stânga şi apoi ne conduse, prin noroi şi ploaie, la o clădire mai răsărită decât celelalte, care avea un cerdac mare, unde ne-am îngrămădit cum am putut. Ne-am umflat saltelele pneumatice şi le-am întins pe cerdac. Era atât de cald, iar atmosfera atât de înăbuşitoare încât nu mai aveam nevoie nici de aşternut şi nici de pături. Ne-am scos o parte din hainele ude de ploaie şi ne-am culcat în bâzâitul ţiuitor al ţânţarilor, acompaniat de orăcăitul miilor de broaşte din jur.

A doua zi de dimineaţă, în zori, se anunţa o zi frumoasă, cu cer senin. Am părăsit dis-de-dimineaţă adăpostul nostru incomod şi am mers cale de o milă până am ajuns la o fabrică mare de iută. Am poposit la locuinţa inginerului şef, Law, un scoţian, unde am fost primiţi cu multă căldură; în curând ne aflam în jurul unei mese îmbelşugate unde am aflat că Shipton cu cei trei tovarăşi trecuseră pe acolo cu cinci zile mai înainte. Trebuia deci să ne grăbim dacă voiam să-i mai ajungem. Inginerul şef ne-a fost de un ajutor nepreţuit. Ne-a ajutat să scoatem bagajele de la gară şi de la vamă şi să îndeplinim toate formalităţile de trecere a frontierei în Nepal. În cele din urmă, tot el a obţinut un camion mare care trebuia să ne transporte, atât pe noi cât şi echipamentul, pe o distanţă de 48 km, cât ţinea şoseaua dintre Jogbani şi Dharan – un oraş nepalez la poalele munţilor. Pe când ne întorceam la locuinţa domnului Law – după terminarea pregătirilor de plecare – el ne opri şi ne arătă ceva în depărtare spunând: „Priviţi Everestul”!

Parcă nu ne venea să credem şi totuşi, plini de curiozitate, am privit în direcţia indicată. Spre marea mea uimire, am zărit atunci în atmosfera limpede a dimineţii, în depărtare, un colţ alb înălţându-se spre cer deasupra munţilor. Cât de departe era! Atât de departe încât nu părea aevea! Simţii că mă cuprinde un val de emoţie şi de nerăbdare care nu-mi mai dădea pace. Doream să pornim cât mai repede la drum.

Am încărcat bagajele în camion şi apoi ne-am suit şi noi. Camionul nostru, prevăzut cu cauciucuri cu şanţuri ca de tractor şi fiind cu dublă tracţiune, lăsa impresia că este în stare să treacă peste orice obstacol. Ne-am luat rămas bun de la soţii Law şi iată-ne, în sfârşit, plecaţi. Ni se spusese că în timpul

musonului acest drum este deseori de nestrăbătut şi în curând am înţeles de ce. Am început prin a fi hurducaţi pe pietrele colţuroase de pe şosea sau trecând bălţi adânci. Am ieşit apoi într-un ţinut mai deschis unde n-am mai văzut nimic altceva înaintea ochilor decât o mare întinsă de noroi. Părea de neînchipuit că o vom putea străbate. Totuşi, ba lunecând, ba patinând, ba cu hopuri şi cu smucituri, ne-am deschis încet şi greu drum prin ea. Uneori alunecam primejdios până la limita şanţurilor adânci de pe marginea şoselei; alteori ne împotmoleam în vreo băltoacă mare şi cleioasă fiind nevoiţi să dăm înapoi ca să mai încercăm o dată. Eram încredinţaţi că nimic nu ne va putea opri, când deodată, cu o zguduitură puternică, ne înţepenirăm într-un strat de noroi adânc de 60 cm.

Timp de o jumătate de oră, şoferul nostru încercă din răsputeri să ne scoată de acolo, în timp ce la vreo 15 m, un stol de corbi hidoşi, fără să ne ia în seamă, se hrăneau clămpănind zgomotos din hoitul unei vaci. Toate sforţările fură însă zadarnice. Şoferul nostru văzu o singură posibilitate: să descărcăm tot bagajul şi să-l ducem noi în spinare vreo 180 m cât ţinea porţiunea cea mai rea de drum. Credea că numai în felul acesta va putea despotmoli camionul. Privii cu mult dezgust la mlaştina în care trebuia să coborâm şi mă uitai apoi la tovarăşii mei, care nu se arătau de loc dispuşi să înceapă o asemenea treabă, lucru lesne de înţeles.

„Trebuie să facem asta, Earle”, am spus eu. „Tu ne dai bagajele şi Pasang, Nyima şi cu mine le vom transporta”. Riddiford fu bucuros să primească propunerea mea care-l scutea să-şi murdărească picioarele.

Mi-am scos pantofii şi ciorapii suflecându-mi pantalonii scurţi cât am putut de sus. M-am lăsat uşor în balta de noroi. Cei doi şerpaşi s-au cutremurat dezgustaţi, dar neavând încotro, au coborât şi ei. Riddiford ne-a dat fiecăruia câte o povară şi cu ea în spate am pornit înotând prin noroi. La jumătatea drumului până unde începea iar pământul uscat, era un pod mic pe care-l ocupară repede, curioşi, câţiva fii ai proprietarilor de pământ din satul acela. Nenorocirea noastră fu prilej de veselie; hohote de râs voios se auzeau de fiecare dată când treceam pe lângă ei, cufundat până la genunchi în noroi. Am încercat să-i conving pe câţiva din ei să ne ajute la cărat şi chiar le-am trecut pe sub nas un teanc de rupii, dar nici nu se gândeau să-şi strice câtuşi de

puţin amuzamentul sau să se murdărească. Şeful lor era un tânăr bine îmbrăcat ale cărui spirite, pe care nu le puteam înţelege, provocau hohote de râs tovarăşilor săi.

În general cred că sunt o fire destul de răbdătoare, există însă şi unele limite peste care nu poţi trece. După şapte sau opt transporturi făcute prin noroi, simţeam că încep să-mi ies din fire. Tocmai mă întorceam la camion, murdar de noroi din cap până în picioare, când tânărul cel bine îmbrăcat spuse alt spirit de mare efect. Asta întrecea orice limită! În spatele lui se afla un şanţ mare plin cu apă. Am făcut repede un pas spre el şi l-am împins în şanţ cu toată forţa furiei ce clocotea în mine. Ţipătul său de groază scos în momentul când cădea în apa, a rămas până azi – trebuie să mărturisesc – una din satisfacţiile mele. Pot să mă laud însă că după aceea treceam podul într-o tăcere profundă şi plină de respect.

Uşurat de încărcătură, camionul nostru prinse din nou puteri. Şoferul reuşi să-l urnească din groapa în care se împotmolise şi apoi îl împinse din nou înainte, cu toată puterea de care era în stare, împroşcând noroiul în toate părţile, camionul îşi croi anevoie drum prin mocirla groasă, până trecu de cealaltă parte. Acolo am încărcat totul din nou şi ne-am continuat drumul ca mai înainte. De zece ori ne-am cufundat în mlaştină până la osie şi tot de atâtea ori am împins şi am scos din nou camionul din ea. Dar tocmai când soarele coborâse spre asfinţit ne-am împotmolit de-a binelea. Nimic nu putea să ne descurajeze mai mult, mai ales că era ultima porţiune de drum noroios înainte de a începe urcuşul din câmpie spre munte. Din fericire însă, am căpătat repede ajutor. În depărtare se zăreau luminile unui vehicul care venea spre noi din Dharan; el se opri în curând la marginea mlaştinii. Între şoferi încăpu o convorbire prin strigăte după care ni se spuse că dacă ne transbordăm bagajul, putem merge cu celălalt camion. Într-un întuneric beznă, am început să ne cărăm din nou poverile prin noroiul moale şi adânc. Eram prea obosiţi ca să ne mai pese de murdăria în care intram şi făceam, trişti şi resemnaţi, drumul între cele două camioane, umplându-se din cap până-n picioare cu noroi. Am simţit o mare uşurare când am dus, în fine şi ultima povară.

La Dharan am sosit la 11,30 noaptea. În unsprezece ore am făcut pe un drum de 48 km – o experienţă de neuitat.

Şoseaua se sfârşea acolo. Mai departe porneau cărări care duceau spre munţi. De acum înainte, bagajele trebuiau duse de către culii, aşa că ziua următoare ne-am petrecut-o cu recrutarea a şaptesprezece culii. La 3 septembrie, la orele 6,45 dimineaţa, am părăsit Dharanul pe o vreme minunată; am mers apoi timp de două zile printr-o regiune muntoasă şi cât se poate de pitorească. Uneori, din cauza căldurii, ne opream să facem câte o baie răcoritoare în apa râurilor ce brăzdau pădurea. La sfârşitul celei de-a doua zile, am urcat un deal lung şi abrupt pentru a ajunge la oraşul Dhancuta[20], aşezat într-o poziţie minunată, pe o coamă bătută de vânt, la o altitudine de l 200 m.

Guvernatorul Dhancutei se arată foarte generos cu noi. El ne puse la dispoziţie o clădire mică, plăcută şi răcoroasă, situată într-o pădure de brazi, aproape de casa în care locuia el, trimiţându-ne totodată şi câteva fructe, printre care şi un ananas delicios. Seara ne-a făcut o vizită discutând cu noi timp de două ceasuri diferite probleme cu caracter internaţional sau probleme care priveau ţările noastre. I-am cerut sfatul în privinţa drumului pe care aveam să-l urmăm de aici înainte. Voiam să ajungem cât mai repede la oraşul Dingla[21], pentru a-l prinde din urmă pe Shipton. Erau două drumuri: unul care urma malul de vest al râului Arun, iar al doilea, malul de est. Guvernatorul ceru părerea consilierilor săi. Pe cât se părea, Shipton pornise pe malul de vest, deoarece acesta avea mai puţini afluenţi mari de traversat. Dacă am fi fost dispuşi însă să trecem câteva râuri foarte late, ruta pe malul de est ne putea scuti câteva zile de drum. Sfatul primit a fost cât se poate de bine venit. Atât Riddiford cât şi eu traversasem în Noua Zeelandă nenumărate râuri revărsate aşa că eram gata să încercăm să-i traversăm şi pe culii. În semn de preţuire, guvernatorul ne dădu şi o escortă militară în persoana unui soldat, ce-i drept, cam jerpelit şi fără arme. Speram ca a doua zi dimineaţa să pornim de vreme la drum, dar am fost nevoiţi să mai întârziem câteva ore, deoarece patru din culii noştri nu s-au mai prezentat. În cele din urmă, pe la ora 8 dimineaţa, am plecat la drum urcând încet o coamă lungă şi plăcută şi lăsând în urmă, sub noi, oraşul. De ambele părţi, munţii înveşmântaţi în verde datorită vegetaţiei bogate, favorizată de muson, se

[20] Localitate în Nepal la nord de Dharan.
[21] Localitate în Nepal, la nord de Dhancuta.

înălţau în formă de trepte. Spre nord, coame lungi, împădurite coborau dinspre Himalaya, iar spre sud se vedeau câmpiile îndepărtate ale Indiei. Priveliştea ne umplea de entuziasm.

Am traversat printr-o trecătoare după care am coborât puţin ajungând într-un sat numit Pakaribus. Cum se apropiau nori grei de furtună şi culii rămăseseră mult în urmă, ne-am hotărât să poposim acolo. Ni s-a îngăduit să folosim o parte dintr-una din casele mai mari, pe care am şi ocupat-o imediat. Ne-am adăpostit tocmai la timp. Ploaia începu să toarne cu găleata, însoţită de tunete grele şi fulgere mari cât cerul. Culii şi-au făcut cu greu drum prin ploaie, ajungând la noi muiaţi până la piele.

Spre seară, vremea se lumină pentru puţin timp astfel că am putut face o mică plimbare pe dealul din spatele satului. Jos, se putea vedea valea întinsă a râului Anin, iar sus, în depărtare, se înălţau sclipitori, în mantia lor de zăpadă adusă de muson, pereţii uriaşi ai munţilor Chamalang şi Makalu. Îi priveam aproape cu un simţământ de spaimă şi nu puteam să cred că văd aevea munţii despre care citisem atât. Pe când îi priveam, albul lor sclipitor fu cuprins deodată de roşul aprins al amurgului, pentru ca apoi să fie învăluiţi din nou de nori negri de furtună.

Urmă o noapte vijelioasă. Tunetul bubuia răsunând din munte în munte, trăsnetul spinteca norii în limbi de foc crestate, iar ploaia ne biciuia acoperişul fără încetare. Stăteam în adăpostul nostru mulţumiţi că avem un acoperiş deasupra. În zori, ploaia se mai domoli puţin, iar când am pornit din nou la drum, la ora 7,45, nu mai ploua decât foarte puţin. Trebuia să coborâm spre râul Arun. Poteca pe care aveam s-o urmăm era lunecoasă şi primejdioasă. Lutul tare devenise alunecos din cauza ploii şi cum purtam pantofi de tenis cu tălpi de cauciuc, trebuia să fim cu băgare de seamă la fiece pas. Tot pe poteca aceasta am întâlnit şi primele lipitori. Aceste vietăţi monstruoase care se hrănesc cu sânge, năpădesc Himalaya în timpul musonului şi îşi întind orbeşte ventuzele către fiece vietate cu sânge cald care trece prin apropierea lor.

Tot alunecând şi pierzându-ne mereu echilibrul, am reuşit să coborâm pe la mijlocul după-amiezii şi ultimele povârnişuri spre valea râului Arun. Culii rămaseră cu mult în urmă. În faţă drumul ne era tăiat de un pârâu care se vărsa în Anin. După cât

se părea era doar un pârâiaş subţire, transformat acum într-un torent în toată legea. Folosind pioletul, am început să-l trec, înaintând încet, cu grijă. Deşi îmi ajungea numai până la genunchi, apa se izbea de picioarele mele cu forţa unui uriaş. Am ajuns de cealaltă parte, cuprins de bucuria izbânzii dar şi de deznădejdea gândului la ceea ce ar putea să ne aştepte mai departe.

Drumul continua în sus de-a lungul râului Arun. Şi ce râu era Arunul! O masă enormă de apă, umflată, ce-şi croia drumul în jos spre câmpiile Indiei cu o furie neîmblânzită. Am mai străbătut o milă şi am dat de un nou afluent al Arunului. De data aceasta aveam de-a face cu un torent vijelios. L-am aşteptat şi pe Riddiford şi ne-am sfătuit împreună ce-i de făcut. Dându-ne seama că vom reuşi cu greu să-i traversăm pe culii, ne-am hotărât să-l trecem mai întâi noi, folosind o metodă binecunoscută. Unul lângă altul, ne-am prins cu putere de un piolet ţinut orizontal şi cot la cot, am intrat în râu. Riddiford înainta împotriva curentului, luptându-se cu forţa apei care căuta să-l smulgă şi să-l răstoarne. Eu însă, fiind apărat de tăria curentului, îl puteam sprijini cu toată forţa. În acest fel am trecut de cealaltă parte. Lupta împotriva curentului a fost foarte grea şi ne-am dat seama imediat că, fără ajutor, culii n-ar putea trece.

La 180 m dincolo de torent se aflau cele câteva colibe ale cătunului Legua Ghat, unde am băut câte o ceaşcă de ceai. După aceea ne-am reîntors la râu. Culii sosiseră de cealaltă parte a apei şi, după gesticulările lor, vedeam că erau hotărâţi să nu traverseze. Noi însă eram şi mai hotărâţi ca ei să treacă râul. Am tăiat aşadar o prăjină ceva mai lungă de 2 m, dintr-un copac din apropiere şi, folosind-o pentru a ne sprijini reciproc, am pornit din nou împreună cu Riddiford să traversăm râul. Pe la jumătatea lui, un val înălţat brusc aproape că-l înghiţi pe Riddiford, iar eu am reuşit cu greu să-l susţin. Am ajuns pe celălalt mal mult mai uzi decât la prima trecere, dacă se mai poate spune aşa ceva.

Am cerut culiilor doi voluntari ca să facem prima traversare. Câtva timp n-am primit nici un răspuns. În cele din urmă însă doi din ei consimţiră să încerce. I-am aşezat între noi de-a lungul prăjinii şi am intrat în apă. Îl simţeam pe cel de lângă mine cum tremura de frică şi i-am admirat curajul de a se

oferi voluntar. Ori de câte ori apa se repezea puternic în noi, sărmanul gâfâia de groază. De data aceasta fiind patru, cu forţele unite, am putut să trecem râul mult mai uşor. Văzându-şi tovarăşii ajunşi teferi pe malul celălalt, ceilalţi culii au prins puţin curaj, astfel că în cele din urmă am reuşit să-i convingem pe toţi să ne urmeze. După transbordare, Riddiford şi cu mine am constatat că trecusem râul de vreo douăsprezece ori şi eram cât se poate de mulţumiţi că numai o mică distanţă ne mai despărţea de Legua Ghat, unde urma să rămânem peste noapte.

Judecând după hartă, ar fi trebuit să întâlnim chiar a doua zi unul din râurile cele mai mari din drumul nostru, pe care ploile torenţiale puteau uşor să-l facă de netrecut. Pe când ne luam micul dejun, Pasang veni cu o cerere din partea culiilor. Ei voiau să trecem râul Arun în canoe şi să mergem pe malul de vest, urmând acelaşi drum pe care îl urmase Shipton. Nu le plăcea vremea şi se temeau să nu se înece la vreunul din vaduri. Nici nouă nu ne era pe plac vremea – norii fiind prea grei şi întunecoşi – dar voiam să câştigăm timp, aşa că i-am convins să mergem înainte şi să vedem cum arată primul râu pe care îl vom întâlni.

Ne continuarăm drumul în susul văii cât puturăm de repede. Nici chiar cerul sumbru şi ameninţător de deasupra nu ne-a putut împiedica să admirăm frumuseţea peisajului care se vedea de pe poteca îngustă care urca şi cobora pe malurile prăpăstioase ale Aninului. Pe alocuri, pantele deveneau nişte pereţi verticali, înalţi de câteva sute de metri, care coborau până jos în apa râului. Riddiford şi cu mine mergeam repede în frunte. Voiam să ajungem la marele afluent înainte de a începe ploaia. Dar speranţa noastră se dovedi zadarnică. În curând începu să plouă cu găleata. Am trecut repede peste o limbă mare de nisip, am ocolit o stâncă şi iată-ne în faţa râului. Ne-am oprit îngroziţi! Ochii noştri îngrijoraţi îl vedeau tot atât de mare ca şi Arunul. Închipuiţi-vă un râu umflat, lat de 45 m, curgând năvalnic la vale în clocote şi valuri mari. Pe ambele maluri, grupuri mici de culii se ghemuiau amărâţi în jurul focurilor. Unii, după cum se vedea limpede, aşteptau acolo de mai multe zile.

Ne-am hotărât totuşi să încercăm să-l trecem. Ţinându-ne de piolet ca şi prima oară, am intrat împreună cu Riddiford în râu. Cu cât înaintam, apa era din ce în ce mai adâncă. Curând

ne ajunse la şolduri, învăluindu-l pe Riddiford ca valul pe care-l ridică prova unui crucişător. Dar cum mă apăra de forţa puternică a curentului, eu reuşeam să-mi ţin picioarele bine înfipte pe fundul râului şi să-l sprijin. Nu ne-am lăsat de loc învinşi, ceea ce a făcut să ne crească inima de o nespusă bucurie care ne dădea noi forţe; în acest fel am izbutit să ajungem pe malul opus, realizând o performanţă strălucită.

Entuziasmul ne-a mai scăzut când ne-am dat însă seama ca pe culii noştri nu avea să-i atragă o asemenea performanţă sportivă. Mai degrabă ar fi fost gata să se alăture celorlalţi culii şi să stea în jurul focului o săptămână întreagă până ce râul avea să scadă. M-am dus în pădurea din jur şi am tăiat cu pioletul o prăjină grea şi lungă de vreo 6 m. Doi oameni puteau să o ducă uşor. Prăjina trebuia să ne asigure greutatea şi stabilitatea în apa râului. Ne-am învârtit pe mal, în ploaie, până ce au sosit toţi culii noştri. La vederea râului s-au strâns laolaltă sporovăind speriaţi între ei.

La întoarcerea pe malul celălalt, greutatea prăjinii ne ţinea bine înfipţi pe fundul râului, astfel că înaintam mai uşor, împroşcând puternic apa în toate părţile. Eram siguri că le ofeream o privelişte impresionantă şi speram că văzându-ne vor prinde şi ei încredere şi curaj.

Dar nici pomeneală de aşa ceva! Am ieşit din apă în mijlocul unui cor de rugăminţi, care porneau de la simpla dorinţă de a sta şi a aştepta şi până la cererea directă de a li se plăti şi a li se dă drumul să se reîntoarcă acasă. Timp de o jumătate de oră ne-am luptat să-i convingem. Şi de data asta, aceleaşi două inimi curajoase ne-au venit într-ajutor, oferindu-se să traverseze primii. Li s-a alăturat îndată şi Pasang şi, toţi cinci, înşiruiţi de-a lungul prăjinii, ne-am năpustit în torent. Trecerea era, fără îndoială, plină de emoţii pentru pasagerii noştri, deoarece apa le ajungea până la gât. În schimb, datorită obişnuinţei şi greutăţii mai mari cu care apăsam prăjina, nouă ni se părea cu mult mai uşoară. I-am lăsat pe cei trei pe malul opus şi ne-am croit din nou drum prin apă să aducem grupul următor. Am continuat apoi neîntrerupt să facem traversarea între cele două maluri. Şirul culiilor părea nesfârşit. Numai după ce am trecut şi cu ultimul grup, ne-am dat seama că nu mai rămăsese nici un culi ghemuit în jurul focurilor. Cu alte cuvinte, o bună bucată de timp jucasem rolul de cărăuşi publici.

Am mers în continuare, cu mare grabă, încă vreo două ceasuri. Ploaia se oprise, iar soarele strălucea slab printre nori. Umezeala era extrem de pătrunzătoare, iar transpiraţia ne spăla feţele de noroi şi de praf. Treceam acum printr-un ţinut foarte uscat şi puţin locuit. Ajungând, până la urmă, într-un mic sat unde se găsea şi un izvor cu apa proaspătă, am hotărât să rămânem peste noapte acolo. Unul din şerpaşii noştri, Nyima, iscodi prin sat şi descoperi un adăpost potrivit. Era o construcţie şubredă de bambus, cu un acoperiş mare, dar fără pereţi. Avea două despărţituri; animalele şedeau jos, iar oamenii locuiau pe podeaua de deasupra, împărţirea avea oarecare dezavantaje pentru cel ce avea mirosul prea fin, dar, pe de altă parte, briza blândă, nestingherită, aducea cu ea un aer bun şi răcoros. Pasang era un bucătar foarte priceput şi ne pregăti o masă gustoasă din pui fripţi, cartofi prăjiţi şi dovleac, la care adăugă o legumă verde, care semăna întrucâtva cu spanacul. Imediat saltelele pneumatice au fost întinse pe grămezi de grâu, care răspândeau o aromă plăcută şi în ce mă priveşte m-am cufundat curând într-un somn adânc şi fără vise.

A doua zi am luat micul dejun devreme şi înainte de ora 7 am pornit mai departe la drum. Mă simţeam plin de vigoare şi în pas săltat am pornit repede înainte, lăsându-i pe ceilalţi în urmă. Pe hartă mai figura un râu mare şi eram nerăbdător să ştiu cum arată. Din vârful dealului pe care-l urcasem, am văzut jos, la picioarele mele, râul. Era într-adevăr uriaş. Niciuna din metodele noastre tehnice de trecere a apelor nu mai puteau servi. Mă plimbam descurajat pe mal, în sus şi în jos, frământat de acelaşi gând: ce vom face; mi se părea atât de ridicol să fim nevoiţi să ne reîntoarcem după ce ajunsesem până aici. Riddiford apăruse şi el şi cobora spre mine. Tocmai mă pregăteam să-l întâmpin şi să-i spun vestea cea proastă, când deodată observai doi oameni coborând pe malul celălalt. Mergeau către ceea ce părea să fie un buştean tras pe mal. Era o canoe făcută dintr-un trunchi de arbore scobit, pe care o traseră îndată în apă; ei se suiră în ea cu uşurinţa şi nepăsarea cuiva care face un lucru obişnuit şi de îndată îmi reînvie speranţa. În clipa următoare se şi aflau în cleştele înspăimântătorului curent. Cu câteva lovituri puternice de pagae[22] traversară râul şi debarcară la o sută de metri mai

[22] Lopeţi de o anumită formă, pentru canoe.

jos de noi. Apoi traseră canoea lângă mal, în dreptul nostru.

Riddiford, Nyima şi cu mine am trecut primii. Ne-am ghemuit în canoe şi oftatul scos de Nyirna exprima bine şi propria mea teamă, în timp ce canoea era luată de apă. Îndată am intrat în plin curent şi am fost duşi cu mare iuţeală în josul râului. Dar pagaele mari ale vâslaşilor ne conduceau cu dibăcie spre malul opus şi chiar mai înainte de a fi avut timp să ne speriem am şi atins malul celălalt. L-am lăsat pe Pasang să supravegheze traversarea culiilor şi am plecat mai departe.

Ţinta noastră era să ajungem la Dingla în aceeaşi seară. Ne era oarecum teamă că, dacă nu reuşeam, Shipton avea să plece din nou mai departe. Pe cât se părea, hamalii nu puteau face drumul până acolo înainte de căderea nopţii; ne puteau însă ajunge din urmă a doua zi de dimineaţă. Am hotărât deci să coborâm către malul râului Arun. Dingla era sus de tot pe celălalt mal şi ca să trecem dincolo trebuia să găsim o barcă. Era extrem de cald. Întrebarăm pe toţi cei întâlniţi în cale unde s-ar putea găsi o barcă pentru traversare, dar slabele noastre cunoştinţe de limba hindustană ne răsplăteau doar cu câte o privire nedumerită din partea celor întrebaţi. În sfârşit, unul din ei ne arătă cu mâna într-o direcţie şi coborârăm acolo la marginea râului. Pe nisip era un mic adăpost în care se odihneau trei oameni. Legată de mal se găsea o canoe mare, scobită într-un trunchi de copac.

Am privit nu fără emoţie râul. Atât în susul, cât şi în josul lui se vedeau nişte cataracte înspăimântătoare. Nimeni n-ar fi putut trece prin ele fără a fi zdrobit. În dreptul locului unde ne aflam noi nu erau cataracte, iar apa se revărsa în valuri enorme ce lunecau în jos cu mare repeziciune. Părea absolut imposibil să traversezi Arunul fără să fii aruncat în cataractele ce se vedeau mai jos. În faţa noastră, râul era despărţit în două braţe printr-o limbă de pietriş peste care apa era foarte puţin adâncă. Şi totuşi trecerea părea imposibilă.

Înfricoşat de-a binelea, urcai după ceilalţi în canoe, aşezându-mă în fundul acesteia, într-un strat de apă de două degete. Cârmaciul îşi luă locul la pupa, iar ceilalţi doi din echipaj dezlegară canoea şi începură să o tragă în susul râului. Când limba de pietriş din mijlocul râului rămase la vreo 180 m mai la vale, împinseră puternic canoea în larg şi săriră în ea. Apucară

apoi repede pagaele şi padelară[23] cu putere. Curentul ne prinse îndată şi începurăm o cursă vijelioasă în josul râului, cu o viteză de necrezut. Vedeam apa clocotindă cataractelor apropiindu-se tot mai mult de noi. Deodată, spre surprinderea mea, omul de la prova lăsă să-i cadă liniştit pagaea din mână şi sări peste marginea canoei. Abia atunci mi-am dat seama că eram pe o limbă de pietriş. Luptându-se cu tăria curentului el reuşi să oprească barca pe loc. Apoi, în apa adâncă numai până la glezne, porni încet să tragă barca din nou în susul râului. Nu puteam să-mi iau ochii de la cel de-al doilea braţ al apei. Acesta reprezenta curentul principal şi valurile sale mai mari depăşeau uneori înălţimea de un metru. Dar nu mai eram atât de speriat ca mai înainte.

Oamenii aceştia păreau că-şi cunosc meseria chiar dacă nu inspirau prea multă încredere.

Ajunseserăm la capătul limbii de pietriş şi omul de la prova sări iar în barcă. Din nou se porniră amândoi să tragă cu putere la pagae. Fugeam la vale şi ne zbăteam în strânsoarea curentului în timp ce malul fugea parcă pe lângă noi cu iuţeala fulgerului. Nu ne închipuiam cum am putea ajunge la mal fără să fim sfărâmaţi în bucăţi. Deodată văzurăm în faţa noastră o stâncă mare şi înaltă prelungind mult malul în apa râului. Echipajul îşi dublă forţele şi atenţia, ocolirăm ca o săgeată stânca şi intrarăm în apa liniştită a unui mic vârtej de dincolo de ea, unde fundul bărcii scârţâi uşor pe ţărmul nisipos. Am plătit cei opt annas[24] cuveniţi, spunând în sinea mea: „Groaznic mod de a-şi câştiga cineva existenţa”.

Se făcea târziu şi Dingla era încă la circa 800 m deasupra noastră. Riddiford şi cu mine pornirăm repede şi în curând îl lăsarăm pe Nyima în urmă. Pe când urcam în grabă poteca, mă întrebam cum ar putea să arate cei patru bărbaţi pe care urma să-i întâlnim. Cunoşteam totul în ceea ce îl privea pe Shipton: călătoriile sale grele, capacitatea să de a urca la mari înălţimi şi sistemul său de a organiza expediţii ieftine, alimentându-se în mare măsură cu ce se găsea în ţinutul respectiv. Dar cum arăta la înfăţişare? Cine erau ceilalţi trei tovarăşi ai săi? N-auzisem niciodată. Îl privii pe Riddiford. Subţire, osos, cu o barbă aspră şi haine scorţoase şi murdare, nu arăta prea atrăgător. Ştiam din

[23] a padela = a conduce o canoe.
[24] Monedă divizionara din India reprezentând 1/10 dintr-o rupie.

experienţa trecutului, că probabil şi eu arătam cu mult mai sălbatic. Dar englezii ăştia – din câte ştiam eu despre ei – erau în stare să se bărbierească zilnic şi deci puteau să fie şi foarte pretenţioşi în respectarea regulilor de comportare în societate. Trebuia oare ca de-acum încolo să ne îngrijim aspectul şi să ne măsurăm cuvintele?

Dingla era cu mult mai departe decât socotisem, iar entuziasmul nostru scăzuse mult când am ajuns trudiţi la marginea satului. Cum am intrat în sat ne întâmpină un şerpaş vesel la înfăţişare, care ne spuse că „Burra Sahib”[25] aşteaptă de multă vreme sosirea noastră. Cu sentimentul pe care-l au şcolarii chiulangii când trebuie să se prezinte înaintea directorului, l-am urmat pe şerpaş într-un gang întunecos, de unde am urcat nişte trepte până în odaia de sus a unei clădiri mari. Când am intrat în cameră, patru bărbaţi se ridicară spre a ne întâmpina.

Prima impresie îmi dădu un sentiment de uşurare. Rar mai văzusem o ceată de oameni cu o înfăţişare mai neîngrijită, aşa că temerile în privinţa schimbatului hainelor pentru masa de seară îmi dispărură pentru totdeauna.

Shipton ne ură bun sosit şi făcu totul să ne simţim în largul nostru. Ne recomandă pe cei trei tovarăşi ai săi: Bill Murray, un scoţian dârz, care condusese prima expediţie, compusă numai din scoţieni, pe Himalaya, cu un an mai înainte; Dr. Michael Ward, un bărbat bine legat, cu o fire plăcută şi entuziastă şi, în fine, ultimul dar nu cel mai puţin important, Tom Bourdillon. Bourdillon era un tip de uriaş şi arăta puternic ca un taur. Ştiam că avea un frumos palmares de ascensiuni formidabile în Alpii Elveţiei.

Shipton ne-a lămurit că stăteau de trei zile în Dingla, deoarece nu puteau să găsească un număr suficient de hamali. Băştinaşilor nu le plăcea să călătorească pe timpul musonului; se temeau de revărsarea râurilor, iar acum erau ocupaţi cu recoltele lor. Cu toate acestea, până la urmă tot au reuşit să angajeze culii necesari. La această treabă, Angtarkay, celebru „sârdar”[26] al lui Shipton, se dovedi un ajutor nepreţuit. Angtarkay era mic, vânjos şi plin de viaţă. Era imposibil să nu-i placă cuiva faţa lui răbdătoare şi blândă.

[25] „Marele domn”, conducătorul

[26] Şef peste şerpaşi.

Am petrecut cu toţii ziua de duminică 9 septembrie la Dingla. Shipton şi Angtarkay tratară îndelung cu conducătorul satului şi, în cele din urmă, avură oarecare succes. Căzură de acord să plătească 45 rupii pentru drumul până la Namche Bazar[27], cu condiţia însă ca hamalii să poarte sarcini de 40 kg fiecare. Se temea că s-ar putea să aibă neplăceri dacă mai întârziam în ţinutul lui şi acesta era singurul mod care permitea ca micul grup de culi pe care îl recrutasem să ne poată urni de acolo. Ştiam că încărcătura de 40 kg pe cărările umede şi lunecoase avea să însemne o înaintare extrem de înceată; însă tot era mai bine decât să stăm pe loc.

Luni dimineaţa era foarte umed. Culii sosiră târziu şi plecarăn cu mare întârziere. Mergeam greu la deal pe cărări noroioase, oprindu-ne adesea să ne desprindem lipitorile de pe picioare. Cât despre culii, nu se vedea nici urmă, aşa că pe la 5 după masă ani hotărât să ne oprim în satul Phaldobata[28]. Hamalii mergeau greu şi foarte încet, astfel că până la căderea nopţii încă nu sosiseră toţi. Acum, când erau departe de autoritatea şefului lor, începură să se plângă de greutatea poverilor.

Hotărârăm să reducem toate poverile la 36 kg, care încă erau o greutate copleşitoare pe cărările abrupte şi lunecoase pe care urcăm. Pentru aceasta mai angajarăm câţiva oameni. Ne-a trebuit o zi ca să facem redistribuirea bagajelor, pe o vreme mizerabila cu ploaie şi ceaţă.

La 12 septembrie ani pornit mai departe. Am început urcuşul încet, de-a lungul unei cărări înguste, înecată în noroi. Ceaţa umedă şi deasă dădea un aer misterios întregii regiuni. Ne puteam da însă uşor seama că eram într-o regiune foarte înaltă şi puţin locuită. Lipitorile mişunau pe cărări şi îşi întindeau orbeşte gurile lacome spre noi. Mergeam puţin înaintea celorlalţi, ghemuit şi amărât sub umbrelă. Deodată văd mişcându-se ceva la marginea cărării. În clipa următoare, un şarpe subţirel, lung de vreo 60 cm, trecu repede de-a curmezişul cărării. Singura mea armă era doar umbrela. Am coborât-o repede cu vârful în jos, pregătit de atac.

Tocmai în clipa în care şarpele era pe punctul să dispară

[27] Namche Bazar, localitate pe râul Dudh Kosi.

[28] Sat între Dingla şi râul Dudh Kosi.

inofensiv într-un tufiş, îi dădui câteva lovituri în cap şi rămase mort pe loc.

Îl ridicai în sus de coadă şi îl dusei triumfător către un grup de şerpaşi care se afla mai jos. Când i-am văzut împrăştiindu-se brusc şi le-am citit groaza de pe feţe, mi-am dat seama că şarpele era veninos.

Înaintam acum de-a lungul crestei unui lanţ muntos, la o înălţime de peste 3000 m. Nu vedeam aproape nimic în jur şi înaintam foarte încet. În cursul după-amiezii începu să cadă o ploaie torenţială. Eram tare nenorociţi şi căutam îngrijoraţi un adăpost, oricum ar fi fost el, pentru noapte, deoarece corturile nu ne mai puteau apăra de ploaie. După multă căutare, prin ceaţă şi ploaie, am găsit în sfârşit un adăpost micuţ, părăsit, aşezat într-o mare de noroi. Era coliba unui păstor, făcută din rogojini de bambus împletite. Uzi, murdari şi îngheţaţi, ne-am târât sub acoperişul ei. Şerpaşii au aprins un foc din surcele de bambus, care trosneau plăcut şi care ne mai înveseli puţin.

A doua zi de dimineaţă, la plecare, ploaia încetase. Eram nerăbdători să ştim unde ne aflăm, aşa că am urcat în fugă dealul din apropiere. Şiruri nesfârşite de coame înalte şi împădurite se întindeau cât vedeam cu ochii în faţa noastră, iar în fund, în depărtare, se zărea priveliştea minunată ce ne-o ofereau Makalu şi Chamlang. Acum parcă eram ceva mai aproape de ei. Dar în timp ce îi priveam, ceaţa învălui din nou totul.

Urcarăm şi coborârăm cu greu, înaintând pe coamă, învăluiţi în ceaţă, fără vizibilitate, udaţi de ploaia care începuse din nou. Târziu după-amiază, începurăm să ne căutăm iarăşi adăpost pentru noapte. Din urmă ne ajunse un şerpaş trimis de Pasang, care ne aduse ştirea că hamalii hotărâseră să rămână peste noapte în nişte colibe rudimentare, situate cam la l 500 m în urma noastră. Abia reuşisem să facem cu mare greutate vreo cinci mile în ziua aceea, aşa că Shipton a trebuit să se întoarcă furios îndărăt ca să-i pornească mai departe. Eu iuţii în schimb pasul, încercând să găsesc mai departe vreun adăpost.

Nu mersesem mai mult de o mila, când am descoperit câteva încăperi primitive, neaerisite şi murdare, care fuseseră cândva un adăpost din bambus pentru vite, în timpul când erau aduse la păscut la mari înălţimi. Chiar aşa cum erau, ne ofereau totuşi un acoperiş peste noapte, aşa că m-am întors imediat să-i

comunic lui Shipton ce găsisem. În timp ce mă apropiam de locul unde se opriseră culii, întâlnii grupuri grăbite de nepalezi speriaţi, cu poverile în spinare, iar în mâini cu castroanele de orez pe jumătate fiert. Ajunsei în poiană şi îl găsii pe Shipton furios, punând pe fugă ultimii culii codaşi. Pasang îşi explică neputinţa de a împiedica pe oameni să rămâie acolo, spunând întristat: „Eu îs doar un şerpaş, iar ei şaizeci de culii”. Dar pe cât se vedea, un Shipton furios fusese totuşi de ajuns. Scena ce avusese loc fusese fără îndoială impresionantă.

Starea noastră era mai mult decât jalnică. Hainele ne erau complet ude, iar sacii de dormit erau în aceeaşi stare. Pot să mai adaug că mirosul îngrozitor din colibă era insuportabil. Ploaia bătea în acoperişul şubred şi pătrundea înăuntru printr-o sumedenie de găuri. Dar nimic nu-l putea tulbura pe Shipton. Lungit în sacul lui de dormit, cu umbrela deschisă deasupra capului ca să se apere de picăturile ce curgeau din acoperiş, el îşi fuma liniştit pipa şi citea un roman la lumina pâlpâindă a unei lumânări. Cred că nu ar fi arătat mai mulţumit nici acasă dacă ar fi stat într-un fotoliu, în faţa căminului în care ar fi ars un foc plăcut.

Şapte zile la rând, ploaia n-a mai contenit aşa ca n-am apucat nici măcar să ne uscam. Lipitorile îşi făcuseră un adevărat ospăţ din noi. Urcam şi coboram de-a lungul potecilor noroioase, treceam râuri revărsate, alunecam patinând pe povârnişurile abrupte ale munţilor şi înnoptam oriunde găseam, cât de cât, un acoperiş sub care să ne adăpostim.

Deşi ceaţa şi ploaia ne împiedicau într-una vizibilitatea, ne puteam da lesne seama că trecem printr-un ţinut tare frumos. Vedeam prăpăstii mari cu cascade bogate, râuri sălbatice şi tumultuoase şi păduri măreţe. În rarele şi scurtele clipe când vremea se mai îndrepta, întrezăream imaginile fugitive ale uriaşelor ziduri albe ale munţilor Chamlang, Makalu şi Lhotse[29].

La 21 septembrie, a fost prima dimineaţă frumoasă pe care am primit-o cu multă bucurie. Era un semn bun căci ne apropiam tot mai mult de regiunea munţilor. Am pornit dis-de-dimineaţă pe un drum încântător care ducea printr-o pădure până sus la o mică trecătoare. Ne-am oprit acolo admirând

[29] Munţi înalţi din Himalaya. Lhotse (8515 m) la 3 km sud de Everest; Makalu, (8470 m) la 20 km sud-vest de Everest.

priveliştea splendidă care cuprindea valea largă a râului Dudh Kosi. De ambele părţi se ridicau piscuri mari stâncoase deasupra cărora se înălţa conul maiestuos al muntelui Khumbila. Şerpaşii, plini de veselie, ne arătau diferitele puncte importante. Era doar ţinutul lor natal şi de pe locul unde ne aflam, se puteau vedea satele şi locurile lor de păşune.

Urcam tot mai sus pe valea râului Dudh Kosi şi, pretutindeni, eram primiţi cu căldură şi cu voie bună. Eram traşi cu de-a sila în casele locuitorilor şi apoi asaltaţi cu băuturile lor alcoolice chang[30] şi rakshis. Şerpaşii, care mai duseseră bagaje pe Everest şi pe alţi munţi, veneau din toate părţile mândri să-şi reînnoiască cunoştinţele cu Shipton. Iar Mike Ward le îngrijea cu multă tragere de inimă nenumăratele lor dureri şi boli.

Peste noapte, am rămas în micul sat Phakding. Deşi ne aflam la o înălţime de aproape 3000 m, am găsit legume proaspete din belşug. Masa a fost straşnica, compusă din supă, porumb, cotlete de miel, cartofi, dovleac şi mazăre verde, iar ca desert budincă de orez. Noaptea am dormit cu toţii afară sub cerul înstelat.

A doua zi am continuat urcuşul spre capitala regiunii, Namche Bazar. Pe măsură ce urcam, emoţia era mai puternică, deoarece întâlneam tot mai multe piscuri din cele înalte. La o cotitură a drumului a apărut în faţa noastră uriaşa stâncă şi zidul de gheaţă dintre munţii Nuptse[31] şi Lhotse, închizând în fund valea. Iar deasupra tuturor piscurilor se înălţa vârful piramidal al Everestului, numai la 32 km depărtare de noi şi totuşi la aproape 6700 m deasupra noastră. La marginea satului Namche Bazar am fost întâmpinaţi de şeful satului, care ne ură bun sosit în ţinutul său. Satul avea o aşezare minunată. Pe terasele de pe coasta muntelui se aflau cel puţin 60 de locuinţe şi o mănăstire budistă mare şi viu colorată. După tradiţionala ceremonie de bun venit, după care trebuia să bem ceai tibetan şi chang, ni s-a pus la dispoziţie o locuinţă încăpătoare. Am plătit hamalilor care-şi terminaseră misiunea şi apoi ne-am pregătit echipamentul de munte.

Ne-au trebuit mai multe zile ca să recrutăm câţiva şerpaşi şi să-i echipăm cu haine călduroase. Am făcut ceva provizii de

[30] Bere făcută din orez. N. R.

[31] Nuptse. Pisc înalt de 7803 m.

alimente chiar din sat şi am aerisit toate corturile şi sacii de dormit, pentru ca prin uscare să îndepărtăm mirosul de mucegai lăsat de muson. Ne-am pregătit apoi şi echipamentul nostru: maiouri, lingerie de lână, pantaloni împotriva vântului, jachete pluşate de nailon, jachete de puf, haine de vânt duble, balaclave[32] şi mănuşi de mătase, de lână şi de piele. După părerea noastră, echipamentul era suficient pentru a putea rezista în cele mai aspre condiţii.

Am hotărât să ne stabilim tabăra de bază pe gheţarul Khumbu[33] şi de acolo să pornim în cercetare pentru descoperirea drumului spre Everest pe la sud. La drept vorbind, nu eram prea optimişti în ceea ce priveşte şansele de a găsi un asemenea drum. Singura indicaţie pe care o aveam în legătură cu pantele care duceau spre Şaua de sud, era o fotografie destul de nereuşită luată din avion. Erau nişte povârnişuri înspăimântător de abrupte. De aceea o denumiserăm „fotografia groazei" şi o arătam ori de câte ori unul dintre noi devenea prea optimist. După ce o studia câtva timp, chiar cel mai entuziast căţărător al Everestului înclina să adopte o atitudine de neîncredere şi să zică: „Hai să mergem şi să ne convingem la faţa locului că nu-l putem urca! Vom putea pleca liniştiţi de acolo pentru ca apoi să facem o altă ascensiune de care să ne bucurăm cu adevărat!"

O credinţă de acest fel ne-a făcut să ne luăm provizii numai pentru şaptesprezece zile. Dacă am fi avut nevoie de o cantitate mai mare puteam trimite jos oricând câţiva şerpaşi după ele.

DESCOPERIREA DRUMULUI DE SUD.

De la Nainche Bazar până la poalele Everestului am mers doar trei zile, care în multe privinţe au fost cele mai emoţionante şi mai pline de senzaţii din câte am trăit vreodată. Prin funduri de chei adânci spumegau râuri, coastele munţilor erau acoperite cu păduri dese întrerupte numai ici şi colo de câte o faţă de stâncă golaşă sau de vreun colţ ascuţit, iar sus – peste pădurea înveşmântată în coloritul unui început de toamnă – se înălţau piscurile stranii ale ţinutului Khumbu – uriaşe versante îmbrăcate în gheaţă, metereze de stânci

[32] Haine lungi de blană.

[33] Gheţar la sud-vest de Everest. — N. R

înspăimântătoare şi culmi de gheaţă crestate şi ascuţite ca un tăiş de brici. Deşi numai rareori depăşeau 6700 m, totuşi nu-ţi venea să crezi că vor putea fi cucerite vreodată de om.

Cocoţată sus printre aceste piscuri, pe o culme împădurită în formă de pinten, se afla mănăstirea Thyangboche, unul din lăcaşurile de rugăciune ale şerpaşilor.

Urcuşul de-a lungul gheţarului Khumbu l-am făcut pe o vreme schimbătoare, cu ninsori dese. Altitudinea începea să-şi producă inevitabilul său efect. Riddiford şi cu mine, care coborâsem de curând de la mari înălţimi, cât şi Shipton, care părea că se aclimatizează automat, ne simţeam mai bine; ceilalţi membri ai grupului însă găseau urcuşul foarte anevoios. Ne-au trebuit câteva zile de recunoaştere până ce am găsit un loc potrivit pentru instalarea taberei de bază; în cele din urmă, ne-am instalat corturile pe un făgaş lateral al gheţarului, lângă un izvor, la înălţimea de 5300 m.

După-amiaza, Shipton şi cu mine, înarmaţi cu câte un binoclu, ne-am căţărat pe o movilă de morenă din spatele taberei. De aici se vedea priveliştea impresionantă a Everestului ce apărea, imens şi îndepărtat, cu penajul său lung şi graţios format de zăpada spulberată de vânt. Nu părea să fie mai aproape decât îl văzuserăm până atunci. Am cercetat cu binoclul cu multă atenţie partea de sus a muntelui. Ştiam că nu există un traseu direct până la el, deoarece drumul era barat de o vale întinsă, plină de gheaţă, denumită Cwm[34] adică Circul-de-vest. Nimeni nu privise până atunci vreodată Cwm-ul iar noi nu aveam nici cea mai mică nădejde că am putea găsi vreun drum pe laturile sale prăpăstioase, care să ne ducă sus pe munte. Ca să ajungem în Circul-de-vest, ar fi trebuit să facem eforturi supraomeneşti. Din toate părţile, valea era înconjurată de peretele imens al muntelui cu înălţimi de peste 7600 m. Exista o singură spărtură – acolo unde gheţarul care umplea valea se scurgea prin defileul îngust, mărginit de pereţii enormi şi prăpăstioşi ai Crestei-de-vest a Everestului şi ai masivului Nuptse.

Printr-un salt enorm, acest gheţar, strivit în îngustimea văii, se revărsa ca un amestec haotic de sfărâmături de blocuri de gheaţă şi crevase spre gheţarul Khumbu, la 750 m sub el.

[34] Cuvânt galic (dialect vorbit în Ţara Galilor din Anglia); înseamnă vale închisă sub coasta unui munte. Sinonim cu circ.

Prin binoclu, partea de jos a căderii de gheaţă[35] părea accesibilă. Cu toate acestea, ne-am întors în tabără fără prea mult entuziasm.

Dimineaţa zilei de 30 septembrie era frumoasă şi senină. Patru din noi – Riddiford, Rourdillon, Ward şi Pasang, care se dovedise în Garhwal a fi un alpinist încercat, plecară să cerceteze de aproape căderea de gheaţă. Shipton dorea să se urce într-un loc de unde să poată avea o vedere de ansamblu asupra Circului-de-vest şi mă invită să merg cu el. Am părăsit tabăra şi am înaintat cu greu până la poalele unei creste ce cobora din muntele Pumori – 7100 m. Amândoi eram în formă, astfel că am urcat fără oprire, înălţimea începea însă să-şi facă efectul. Aerul rarefiat ne obosea plămânii, neîngăduindu-ne să ne mişcăm destul de repede. La o altitudine de 5800 m am făcut un scurt popas, de unde am admirat minunatele privelişti ce ni se ofereau în jur. Apoi am continuat urcuşul pe ultimele înălţimi. Ne-am căţărat pe un vârf de stânca drept ca un perete, tăind câteva trepte în zăpada îngheţată şi am căzut istoviţi de oboseală dar plini de bucurie, pe o platforma mică situată la o înălţime de 6100 m.

Aproape din întâmplare privii spre Circul-de-vest, deşi nu mă aşteptam să vad mare lucru. Spre uimirea mea însă, am văzut întreaga vale care se deschidea în faţa ochilor noştri. O albie lungă, îngustă, plină de zăpadă, pornea din partea de sus a căderii de gheaţă şi urca pieptiş pe faţa lui Lhotse, spre capătul de sus al Circului. Şi chiar în clipa când acelaşi gând îmi trecea şi mie prin minte, îl auzii pe Shipton spunând: „Să ştii că pe acolo s-ar putea să avem un drum”. Dar i-am simţit în glas o umbră de neîncredere. De pe platoul Circului-de-vest părea posibilă urcarea pe gheţarul Lhotse – oricât de abrupt şi plin de crevase[36] arăta acesta – iar de acolo un traverseu lung peste o faţă abruptă ducea spre o şa la 7900 m pe coasta sudică a muntelui Everest – Şaua-de-sud. Drumul arăta a fi anevoios, dar era totuşi un drum. Am discutat cu aprindere descoperirea

---

[35] O cascadă de gheaţă, adesea de mărime gigantică, ce se formează în locurile unde fundul albiei gheţarului îşi schimbă unghiul de înclinaţie sau direcţia.

[36] Crăpătură adâncă în gheţar, formată când panta pe care curge gheţarul îşi schimbă unghiul de înclinaţie sau la cotiturile gheţarului.

noastră. Din păcate nu aveam echipamentul necesar şi nici oameni destui ca să folosim această descoperire, dar cel puţin puteam încerca să găsim un drum de-a lungul căderii de gheaţă şi să ne întoarcem anul următor ca să atacam muntele cu forţe puternice. Am căutat cu privirea grupul care se afla pe căderea de gheaţă. Zărirăm doar doi din ei, care urcau repede pe partea stângă. După graba cu care mergeau, recunoscui pe Riddiford şi pe Pasang.

Era cald şi plăcut pe platforma noastră şi mulţumiţi ne-am luat în tihnă prânzul. Aveam de acolo o vedere minunată a drumului de nord spre Everest, iar Shipton îmi arătă toate locurile care deveniseră celebre, datorită expediţiilor anterioare – Tabăra a V-a, Tabăra a VI-a, Banda neagră, Banda galbenă şi Marele culoar. Şi fără îndoială că înălţimea de 8500 m – punctul atins de atâţi oameni curajoşi, printre care şi Shipton însuşi, părea doar la un pas de vârf. Coborâi creasta ameţit din pricina omoţiei de care fusesem cuprins; eram unul dintre primii oameni care privise Circul-de-vest, văzusem un drum nou spre Everest, iar vechiul drum, devenit clasic, îmi fusese explicat în amănunţime de unul din cei mai renumiţi alpinişti. Ce altceva îmi mai puteam dori?

Grupul care pornise să cerceteze căderea de gheaţă se reîntorsese la tabăra de bazădupă ce lipsise toată ziua. Bourdillon şi Ward cercetaseră povârnişurile din dreapta, până când piedici din ce în ce mai mari şi lipsa de obişnuinţă îi siliseră să se întoarcă. Riddiford şi Pasang avuseseră mult mai mult succes. Cum bănuisem, ei erau cei doi care merseseră spre stânga şi urcaseră mai bine de vreo 300 m pe căderea de gheaţă, fără prea mare greutate, înainte de a fi opriţi de o regiune aproape inaccesibilă din cauza crevaselor. Ştirile acestea ne-au dat curaj.

A doua zi, în timp ce ceilalţi se odihneau pentru a-şi recăpăta forţele, Shipton şi cu mine am traversat gheţarul Khumbu şi am urcat o creastă lungă, la nordul căderii de gheaţă. De la înălţimea de aproape 6000 m, am putut vedea perfect căderea şi am putut urmări uşor traseul parcurs de Riddiford. Mai rămânea încă o cale destul de lungă până la vârf iar urcuşul mai departe se arăta a fi cu mult mai greu. Amândoi însă socoteam drumul accesibil, aşa că ne-am decis să-l încercăm.

La 2 octombrie, Shipton, Bourdillon, Riddiford şi cu mine am instalat o tabără la poalele căderii de gheaţă. Murray şi Ward nu se aclimatizaseră încă destul de bine şi rămăseseră în urmă la bază. Era o zi mizerabilă cu ninsoare. Ne-am grăbit să ne instalăm corturile şi să ne adăpostim în ele. Trei din şerpaşi rămăseseră cu noi. Timp de o zi şi jumătate a nins într-una, aşa că nu ne-am mişcat din corturi. În schimb, dimineaţa zilei de 4 octombrie a fost frumoasă şi rece. Am pornit spre căderea de gheaţă la ora 8. Zăpada adâncă era afânată şi munceam din răsputeri să ne facem drum prin ea. Am lucrat pe rând cu toţii. Treaba mergea totuşi surprinzător de uşor. Am cotit la dreapta şi la stânga, printre blocuri de gheaţă adânc îngropate în zăpadă, trecând peste nenumărate crevase bine podite de zăpadă. Era foarte rece, iar Riddiford şi mai cu seamă eu sufeream cumplit din cauza că ne îngheţaseră picioarele. Când am ajuns într-un loc însorit, a trebuit să ne scoatem bocancii, care nu erau speciali pentru zăpadă şi să ne frecăm picioarele pentru a le dezgheţa.

Nu ne-a trebuit mult să ajungem la punctul cel mai înalt, atins cu câteva zile în urmă de Riddiford. L-am apreciat la vreo 5800 m înălţime. Cum Bourdillon simţea că altitudinea îl obosea prea mult, se hotărî să se oprească şi să ne aştepte acolo. De acum înainte urcuşul devenea cu mult mai greu. Trebuia să ne croim drumul prin zăpada adâncă şi de care nu puteam fi siguri. La o mică distanţă înaintea noastră, se afla o platformă mare ce se întindea peste partea de mijloc a căderii de gheaţă. Dar drumul până la ea ne era barat de un labirint de crevase şi blocuri de gheaţă, ce nu păreau să ofere nici o stabilitate. În schimb, zăpadă mare pe care o adusese musonul se dovedi acum o adevărată binefacere. Ea podise crevasele şi umpluse golurile dintre blocurile de gheaţă. Hotărâţi, am săpat înainte drumul prin zăpada, urcându-ne în cele din urmă, cu greu, pe platforma din mijloc.

Drumul din faţa noastră nu arăta a fi de loc uşor. Blocuri mari de gheaţă erau îngropate adânc în zăpadă şi multe din ele dădeau impresia că se puteau prăvăli cu uşurinţă. Eram foarte conştienţi şi de un alt pericol. Sus, deasupra noastră, de pe crestele Everestului şi ale lui Nuptse, atârnau gheţari. Din când în când, mase mari de gheaţă se desprindeau şi lunecau la vale pe căderea de gheaţă, rupând şi distrugând totul în calea lor.

Pentru a le evita, trebuia să ţinem drept pe mijlocul căderii. Cu toate aceste pericole, trecând cu rândul în frunte pentru a împărţi eforturile în mod egal, înaintăm cu greu în sus, ocolind crevasele sau trecând pe sub turnuri de gheaţă, care se înălţau drept deasupra noastră. Pe la ora unu, am socotit că mersesem destul, aşa că ne-am oprit să ne luăm prânzul pe vârful unei movile de gheaţă, în bătaia soarelui. Deşi hrana şi odihna ne-au dat forţe noi, totuşi ne-am continuat drumul cu oarecare îngrijorare. Seracuri[37] enorme de gheaţă îmbrăcau stâncile de-a lungul drumului, iar sfărâmăturile căzute de pe laturile lor ne împiedicau înaintarea. Urcam acum în susul unor pante foarte abrupte şi starea zăpezii ne făcea destule griji. Era afânată şi foarte adâncă, însă la suprafaţă era acoperită cu o crustă întărită de vânt, care o fixa pe loc. Ne temeam totuşi să nu lunece. Partea de sus a căderii de gheaţă din faţa noastră ne îndemna însă să continuăm urcuşul, înaintam aşa de încet, încât am fi inspirat milă oricui. Lipsa de oxigen cerea sforţări supraomeneşti plămânilor, în timp ce ne luptăm să urcăm prin zăpada adâncă adesea până la şold. Schimburile deveniseră mai dese, fiecare dintre noi trecând pe rând în frunte; şi cu cât câştigăm înălţime, cu atât ne schimbam mai des. Ne-am tras cu corzile în susul unei râpe abrupte şi de aici am urcat pe o platformă de zăpadă de unde se deschidea în faţa noastră ultima mare crevasă care ne mai despărţea de pragul Circului-de-vest.

Era o crevasă foarte largă, în parte umplută cu zăpadă, iar peretele de sus, în loc să fie vertical, era un povârniş lung şi foarte prăpăstios acoperit de zăpadă. Lucrurile se înfăţişau urât. Doi din şerpaşi cerură permisiunea să rămână pe loc, însă Pasang continuă să meargă cu noi. Era acum rândul meu să trec în frunte şi am coborât în crevasă, înotând până la brâu prin zăpada moale, am deschis o pârtie peste blocurile de gheaţă ce urcau ca un perete vertical şi apoi cu foarte multă grijă am trecut peste un pod nesigur de zăpada, care se întindea deasupra abisurilor de gheaţă. Mă oprii epuizat pe o mică limbă de zăpadă, la poalele povârnişului abrupt. Nu eram de loc mulţumit de starea zăpezii. Ascundea, fără îndoiala, destule primejdii şi nu aveam decât o singură dorinţa: să mă îndepărtez

[37] Turnuri sau coloane de gheaţă, de obicei înclinate ameninţând să se prăbuşească.

de locurile acelea cât mai repede posibil.

Ceilalţi urcau după mine tăcuţi. „Poate că n-are rost să fiu atât de îngrijorat”, gândii în sinea mea şi dând din umeri, n-am mai scos nici o vorbă.

Singurul drum posibil, pe peretele prăpăstios, era să urcăm vertical vreo 18 m şi apoi să traversăm spre dreapta. Era rândul lui Pasang să meargă în frunte şi faptul că l-am lăsat să ne conducă printr-un loc ca acesta arată nesiguranţa noastră. Pasang porni în sus, cufundându-se în zăpada adâncă, iar Riddiford şi Shipton îl urmară. Am asigurat echipa cu pioletul meu înfipt adânc în pantă. Când ceilalţi au ajuns la capătul de sus al porţiunii verticale, m-am urcat după ei şi din nou i-am asigurat la piolet. Locul era cât se poate de impresionant, căci de acolo puteam privi drept în jos, în adâncul verzui al crevasei.

Încordându-mi muşchii stomacului din cauza emoţiei pe care o încercam, îl urmăream pe Pasang luptându-se din greu prin zăpadă, urcând povârnişul pe un traverseu[38] ce urca treptat în sus. Nu-mi plăcea locul unde ne găseam şi îmi dădeam seama că nu ar fi trebuit să urcăm pe acolo. Aproape instinctiv înfipsei ceva mai adânc pioletul în zăpadă. Pasang însă înainta foarte bine şi Riddiford începu îndată să urce în urma lui. În scurt timp, Pasang, Riddiford şi Shipton se răspândiră pe povârnişul muntelui cam la 6 m depărtare unul de altul, înaintând centimetru cu centimetru de-a curmezişul lui. Aproape mă convinsesem de netemeinicia îngrijorării mele când – cu o pârâitură neaşteptată – întreaga pantă se sfărâmă în blocuri mari de zăpadă, care începură să lunece cu o repeziciune înispăimântătoare către gura căscată a crevasei. Zăpada de sub picioarele mele se desprinse puţin, alunecă vreo 2-3 cm şi se opri. Mă aruncai cu toată greutatea corpului peste piolet privind cum ceilalţi erau duşi la vale, zbătându-se cu toţii în primejdie de moarte.

Pasang era aproape de marginea avalanşei. Ager ca o pisică, făcu un salt în aer şi sări astfel de pe blocurile ce lunecau la vale. Apoi îşi înfipse pioletul adânc în zăpada stabilă de deasupra lui. Shipton se repezi spre mine, ţinându-şi uimitor de bine echilibrul, sărind de pe un bloc pe altul şi se trânti jos bizuindu-se pe siguranţa relativă a pioletului meu. Însă Riddiford nu se mai putea salva ca ceilalţi. Era târât spre marginea

[38] Trecerea orizontală sau în diagonală peste panta unui munte.

crevasei în care blocurile de zăpadă dispăreau cu un urlet înăbuşit. Corzile cu care eram legaţi se încordară tăindu-i mijlocul, în timp ce greutatea avalanşei se izbea în el. Riddiford se rostogoli însă pe spate şi se zbătu, izbutind să scape din prinsoarea ei. Rămase apoi acolo agăţat pe pantă, complet epuizat.

Ne trebui mult timp ca să ne potolim bătăile inimii şi să ne recăpătăm respiraţia. De-abia atunci începu şi Riddiford să se mişte încet. Pornirăm să tragem corzile, târându-l încet şi cu greu spre noi. Nu părea să fi suferit ceva. Arăta mai mult extenuat; fusese la un pas de moarte. Cu multă precauţie, am coborât îndărăt peste crevasă, ajungând pe teren sigur în partea de unde venisem.

Trecuse de ora patru după-amiază şi umblam de opt ore; toţi eram foarte obosiţi. Deprimaţi şi descurajaţi de pericolul pe care-l constituia zăpada, am început coborârea. Nu voiam să ne prindă întunericul, aşa că am întins pasul cât am putut de repede. Am ajuns la Bourdillon şi l-am găsit bătând din picioare ca să se încălzească. La ora 6,10 am ajuns din nou în tabără. Fiind prea obosiţi ca să mai mâncăm ceva, am înghiţit doar ceai şi supă, apoi vârâţi în sacii de dormit am comentat întâmplările zilei, Nu avea nici un rost să stăruim în cucerirea căderii de gheaţă, atât tâmp cât stratul de zăpadă se dovedise a fi atât de nesigur. Era mult mai bine să ne reîntoarcem în acele locuri peste vreo două săptămâni, timp în care zăpada se putea consolida. Amânând, am fi dat răgaz şi celorlalţi din grup să se aclimatizeze mai bine pentru a ne putea fi de mai mult folos. Shipton hotărî să împărţim grupul în două şi să facem incursiuni de recunoaştere timp de câteva săptămâni, apoi să ne reîntoarcem la căderea de gheaţă pentru a o cerceta amănunţit.

Următoarele două săptămâni au fost pline de emoţii nemaiîntâlnite. Shipton îmi propuse să-l însoţesc într-o explorare la sud-est de Everest. Chiar faptul în sine era mai mult decât emoţionant, o dată ce aveam ca tovarăş pe cel mai respectat din toţi exploratorii munţilor Himalaya. Adăugând la aceasta şi faptul că regiunea pe care o cercetam era în întregime neexplorată şi inexistentă pe hărţi, îmi părea că particip la o expediţie ideală.

Ceilalţi patru membri ai grupului urmau să exploreze o regiune tot atât de necunoscută spre vest. Am coborât

împreună cu Shipton într-un paradis de culori de foc. În scurtul răstimp de zece zile cât fusesem pe gheţarul Khumbu, fiecare frunză, ramură şi rămurică îşi primise culoarea ei de toamnă. Pentru ochiul meu obişnuit cu pădurile veşnic verzi ale Noii Zeelande, tot ce vedeam mi se părea de necrezut. Parcă eram într-o altă lume; o lume de roşu aprins şi auriu, contrastând cu albul imaculat al gheţarilor care se ridicau drept în sus pe fondul albastru-siniliu al cerului. Timp de zece zile am străbătut şi am cercetat un ţinut nevăzut vreodată de oameni. Am urcat peste trecători greu de străbătut şi am descoperit mai mulţi gheţari mari. La sfârşitul expediţiei, îmi rămăsese în minte nu atât izbânda, oricât de impresionante fuseseră realizările noastre, cât, mai cu seamă, caracterul minunat al lui Eric Shipton: capacitatea sa de a-şi păstra calmul şi de a se simţi bine în orice împrejurare, curiozitatea lui nepotolită de a afla ce se ascunde după dealul din faţă sau după cotitura imediată a drumului şi, mai presus de orice, puterea lui extraordinară de a face pe oricine să considere greutăţile, durerile şi asprimea traiului la mare altitudine drept aventurile cele mai minunate.

La 19 octombrie ne-am reîntors la tabăra de bază de pe gheţarul Khumbu. Celălalt grup nu sosise încă, aşa că ne-am petrecut timpul îmbunătăţind drumul pe care-l făcuserăm înainte pe căderea de gheaţă. Prima noastră acţiune a fost să instalăm o tabără mai comodă la poalele căderii de gheaţă. Aveam cu noi un cort mare şi rotund pe care l-am dus la punctul ales şi l-am ridicat într-un loc mai neted. Cortul era cât se poate de comod şi cum era construit special ca să poată rezista furtunilor Arcticii, ştiam că nu avea să ne mai pese de intemperii. Apoi am pornit să cercetăm partea de jos a căderii de gheaţă.

În timpul absenţei noastre se produseseră multe schimbări nefavorabile. Se deschiseseră noi crevase, iar sfărâmăturile de gheaţă ne astupaseră cărarea. În ceea ce priveşte zăpada, fără îndoială că era mai sigură. Am schimbat drumul ca să ne ferim din calea seracurilor care erau mai primejdioase şi am tăiat trepte în doi pereţi de gheaţă pentru a evita nişte crevase primejdioase. În sfârşit, la 23 octombrie am hotărât să încercăm din nou să atingem partea de sus a căderii de gheaţă ca să intrăm pe acolo în Circul-de-vest.

La ora 7,45 dimineaţa când am părăsit cortul rotund, era

un ger cumplit şi mai aveam încă de aşteptat până să răsară soarele. Din cauza aerului tare şi înviorător, am mers cu mare iuţeală pe cărarea făcută dinainte. La ora 9, am ajuns la punctul atins de Riddiford, tocmai în clipa în care soarele scălda căderea de gheaţă în lumina lui caldă. Pornirăm pe vechiul traseu dar imediat se iviră noi greutăţi. O serie de noi crevase se deschiseseră în drumul nostru. Păşind cu multă precauţie, am trecut mai mult târându-ne peste o porţiune cu zăpadă adâncă şi afânată care ne trezi mari temeri în timp ce ne trudeam să ocolim un bloc de gheaţă foarte lunecos. Aşa am ajuns la un pod şubred de zăpadă cu ajutorul căruia am mai trecut o crevasă. După ce lăsarăm în urmă şi ultima crevasă, făcând o săritură mare peste ea, am urcat pe creasta unei movile de zăpadă. Acum ştiam că singurul lucru ce ne mai despărţea de platforma din mijlocul gheţarului era o regiune întretăiată de crevase şi presărată cu blocuri de gheaţă. Când am ajuns însă sus pe movilă căutând urmele vechii noastre poteci, nu ne-a venit să credem ochilor, întreaga regiune se schimbase complet. Părea că o imensă boltă subterană din gheţar se prăbuşise, iar gheaţa căzuse în ea. Sub noi se afla o vale adâncă în care se vedea un amestec înfiorător de blocuri de gheaţă sfărâmate. Vechiul nostru drum dispăruse fără urmă în inima gheţarului.

Ne-am cutremurat de spaimă în faţa prăbuşirii întregului teren pe care călcasem cu încredere doar cu două săptămâni mai înainte şi şovăiam dacă să mergem mai departe sau nu. Până în cele din urmă am hotărât că trebuie totuşi să cercetăm această nouă regiune şi să vedem dacă nu o putem traversa. Ne-am legat întâi în corzi. Eu eram cap de coarda, Shipton venea la 30 m în urma mea, iar după el se înşirau Angtarkay şi Utsering. Ţinut de Shipton cu o coardă întinsă, am coborât spre blocurile de gheaţă proaspăt formate. Când tăiam în ele cu pioletul, blocurile răsunau a gol, dar deoarece nu se clătinau sub greutatea mea, am continuat să înaintez. Treaba mergea însă greu. Mi-am tăiat drum, trecând peste sute de blocuri sau ocolindu-le şi mă apropiam încet de partea opusă, în timp ce Shipton şi şerpaşii mă urmau prin această regiune a „bombei atomice”, aşa cum am denumit-o noi de la început.

De partea cealaltă se vedea un şir de colţuri de gheaţa, despicate de curând, care păreau gata să se prăbuşească. Mi-am făcut drum către un serac mare de gheaţă de pe care

credeam că pot ajunge până la ele. Drumul era foarte abrupt; în plus o surplombă mare de gheaţă îmi bara trecerea. Am încercat s-o tai cu pioletul. După câteva lovituri puternice, am desprins din ea o bucată mare cât un cap de om care se rostogoli în adâncul crevasei. Câteva clipe nu se întâmplă nimic, dar deodată mă uimi un zgomot ca de prăbuşire, de tunet ce venea din străfunduri. Mirat şi nu mai puţin speriat, am desprins cu pioletul o altă bucată privind-o apoi cum se tot duce în adâncuri. Urmă o altă pauză şi apoi din nou se porniră misterioasele zgomote subterane. Eram gata să cioplesc a treia bucată, când îl auzii pe Shipton strigându-mi să mă opresc. Am întors capul şi, spre mirarea mea, văzui pe cei doi şerpaşi culcaţi pe gheaţă. Mă întorsei la ei şi Shipton îmi explică ce se întâmplase. Când fiecare din cele două bucăţi de gheaţă căzuse în crevasă, locul de sub picioarele lui Shipton şi ale celor doi şerpaşi se zguduise ca de un cutremur. De frică şi de groază cei doi şerpaşi, ascultându-şi instinctul, se trântiseră pe jos.

„Şi eu aş fi făcut la fel, dacă nu-mi aminteam că trebuie să mă port ca un Pukka Sahib”[39], încheie Shipton, făcând o mină dezgustată.

Am hotărât atunci să încercăm urcuşul prin altă parte. După o muncă anevoioasă, am izbutit să ajung deasupra colţurilor de gheaţă ca să descopăr ca erau străbătute în toate părţile de crăpături proaspete, întreaga regiune era deci cu desăvârşire zdruncinată şi periculoasă. Destul de înfricoşaţi, ne-am retras cât am putut mai repede într-un loc mai sigur. Apoi am încercat să găsim un alt drum care să ocolească această regiune atât de primejdioasă. Pe la stânga era cu neputinţă; ţancuri mari de gheaţă ne barau drumul. Am cercetat atunci partea dreaptă. După o trudă îndelungată în căutarea unui drum printre seracurile de gheaţă, ne-am abătut destul de mult spre dreapta şi ne-am trezit în faţa unei porţiuni de teren şi mai devastate. Toate acestea ne îngrijorau la culme. Dacă era posibil ca alpiniştii să înfrunte riscul de a traversa o asemenea regiune, Shipton nu socotea de loc că ar fi fost corect să conducă şerpaşii împovăraţi de greutăţi pe un asemenea drum. Ne-am reîntors deci în tabără îngrijoraţi şi deprimaţi din cauza celor descoperite.

La 25 octombrie, Murray, Bourdillon, Ward şi Riddiford se

[39] „Un adevărat domn” (în limba indiană).

întorseseră din cercetările lor spre vest. Erau într-o formă mult mai bună, deoarece expediţia îi ajutase mult să se aclimatizeze. După vreo două zile, am urcat cu toţii pe coasta de sub vârful Pumori, de unde am examinat în amănunt Circul-de-vest şi căderea de gheaţă. Şi ceilalţi au fost de acord ca drumul prin Circul-de-vest către Şaua-de-sud părea accesibil; în acelaşi timp am observat însă că în lipsa noastră căderea de gheaţă se deteriorase. Am hotărât totuşi să mai facem o ultimă încercare pentru a ajunge în Circul-de-vest.

La 28 octombrie, cei şase membri ai grupului împreună cu Angtarkay, Pasang şi Nyima am pornit din cortul rotund de la picioarele căderii de gheaţă. Era ora 7,15 şi o dimineaţă de toamnă întunecată şi rece. Am urcat rapid pe traseul nostru bine stabilit acum, ajungând la regiunea „bombei atomice” pe la ora 9 dimineaţa. După cum ne-am putut da seama, nu părea să se fi schimbat ceva între timp, astfel ca am început traversarea ei. Trecându-ne adevăraţi fiori de spaimă, am escaladat blocurile de gheaţă prăvălite, ne-am căţărat pe colţurile sfărâmate de deasupra noastră şi am trecut cât am putut mai repede peste cele câteva zeci de metri de teren cu fisuri ce ne mai despărţeau de regiunea rămasă necrăpată. Nici aici locul nu era plăcut, dar fără îndoială că era cu mult mai sigur decât fusese până acum.

Am continuat urcuşul, mergând repede până ce am ajuns pe povârnişul prăpăstios al pragului căderii de gheaţa unde ne oprise avalanşa, cu ocazia drumului de recunoaştere făcut cu trei săptămâni mai înainte. Ne-am împărţit în trei echipe căutând un traseu accesibil. Două echipe au fost nevoite să se întoarcă fără rezultat, dar Bourdillon, prin sforţări colosale, curăţase toată zăpada nestabilă de pe suprafaţa cornişei unei crevase care urca abrupt spre partea dreaptă a pantei, forţând un drum care nu prezenta prea mare siguranţă, dar care ducea deasupra. Pârâiturile puternice ale cornişei, care se auzeau în timp ce urcam pe drumul lui Bourdillon, nu m-au făcut s-o îndrăgesc de loc. Ne-am căţărat apoi cu destulă emoţie pe o platformă lungă de zăpadă, de unde am privit înaintea noastră. În faţă, ni se deschidea o vale îngustă şi adâncă, iar la capătul ei se înălţa masivul Lhotse. Ne aflam în pragul Circului-de-vest.

Mai exista acum un singur obstacol în oalea noastră. O uriaşă crevasă despica gheţarul dintr-o parte într-alta. Nu se

vedea nici un pod de gheaţă peste ea şi nici vreo altă cale de a coborî în crevasă şi de a urca apoi pe partea opusă. Fără materiale speciale nu puteam merge mai departe. Ne-am sfătuit dacă era locul potrivit pentru a instala o tabără aici, încercând apoi să pătrundem mai departe în Circ. Până la urmă ne-am gândit că drumul era mult prea primejdios pentru oamenii noştri împovăraţi. Angtarkay şi Pasang fură întru totul de aceeaşi părere cu noi.

Ne-am reîntors la tabăra-de-bazâ cu ideea fermă că numai căderea de gheaţă putea fi cheia oricărei încercări de a cuceri Everestul dinspre sud. Experienţa ne dovedise că drumul era primejdios dar că putea fi totuşi folosit. Ne-am făcut planuri măreţe în legătură cu întoarcerea noastră în anul următor, echipaţi cu corzi, scripeţi şi scări. Numai că Shipton nu era de loc bucuros să ceară şerpaşilor să meargă pe un asemenea drum primejdios. Personal însă, în sufletul meu, simţeam că singurul fel în care puteam încerca cucerirea Everestului era de a face faţă primejdiilor aşa cum le întâlneam; trebuia să mergem înainte fără a mai ţine seama de nimic. Cu grijă şi cu precauţii nu ne mai croiam noi drum prin căderea de gheaţă! Dacă nu atacăm noi Everestul în luna mai a anului următor, desigur că altcineva avea s-o facă. Echipe concurente de alpinişti încercaţi erau în drum spre Himalaya, aşa ca ori luptam mai departe, ori ne retrăgeam.

Coborârăm spre Namche Bazar în plin început de iarnă. Toţi munţii erau înveşmântaţi în zăpada proaspătă, iar penajul lung de pe Everest ne vorbea de vânturi îngheţate şi puternice. La Namche ne-am despărţit. Cei patru englezi au plecat spre nord către Nangpa La[40] şi valea Menlung. Riddiford şi cu mine lipseam de mult de acasă, aşa că trebuia să ne grăbim să prindem primul vapor. Ne-am decis prin urmare să ne întoarcem la Kathmandu[41] peste trecătoarea Teşi Lapcha. Această trecătoare era socotită de şerpaşi ca foarte greu de escaladat, fiind folosită doar rareori şi numai în lunile iulie şi august, încercarea de a o trece la sfârşitul toamnei ne-ar fi putut aduce multe neplăceri.

Riddiford şi cu mine ne-am luat rămas bun de la tovarăşii

[40] Trecătoare la vest de Cho Oyu.

[41] Localitate în vestul Nepalului.

noştri şi am părăsit Namche la 4 noiembrie cu vreo doisprezece culii, care ne duceau bagajele. Două zile mai târziu poposeam sub trecătoare. Peisajul era minunat, străjuit de jur împrejur de piscuri înalte de gheaţă. A doua zi plecarăm la ora 8 dimineaţa. Era o zi foarte frumoasă însă suflă un vânt puternic. Am suit într-una câteva mii de metri, pe gheţarul acoperit de morene şi apoi merserăm pe o porţiune de gheaţă lucie. Ne-am făcut drum străbătând o cădere de gheaţă uşor de urcat şi apoi, din nou în sus, pe pantele de deasupra acesteia. Câştigăm repede înălţime şi mă bucuram că drumul era cu mult mai uşor decât mă aşteptasem. Dar nu după mult timp am ajuns la o cădere de gheaţă foarte abruptă şi mult sfărâmată. Am fost siliţi să ne căţărăm pe stâncile din dreapta pe care am urcat până ce ne-a oprit în drum un bloc de stâncă înalt de 9-10 m.

Aceasta constituia într-adevăr o problemă, dar folosind o fisură din mijlocul lui reuşii să ajung la vârf. L-am tras pe Pasang sus cu coarda, apoi ne-am asigurat amândoi şi i-am tras atât pe ceilalţi din grup cât şi poverile.

După aceea am tăiat un şir de trepte pe o pantă abruptă de gheaţă şi am ajuns într-un bazin întins de zăpadă. În faţa noastră puteam vedea acum trecătoarea – o crestătură în formă de „V” în zidul acela mare care se înălţa încă la mii de metri deasupra noastră. Vântul sufla cu furie, dar ne-am târât pe ultimul povârniş şi am privit peste trecătoare, peste întinderea măreaţă a unui ţinut neexplorat. Sub noi se afla un gheţar uriaş. Am coborât repede cam 300 m prin zăpada moale, apoi am tăiat o potecă pentru culii, pe ultimii 30 m, în zăpada îngheţată. Era ora 4,30 după-amiază şi cum oamenii dădeau semne de oboseală ne-am decis să poposim, deşi eram încă la o altitudine de aproape 5800 m. Noaptea următoare a fost cea mai friguroasă din câte am trăit pe Himalaya şi deşi lui Riddiford şi mie ne-a fost suficient de cald în sacii noştri dubli, culii, în schimb, au suferit tare de frig. A doua zi dimineaţa eram toţi foarte bucuroşi să plecăm mai departe. Mulţi din ei mai fuseseră prin această trecătoare în perioada prielnică a anului, astfel că le-am urmat sfatul pornind în jos, pe partea stângă a gheţarului, către căderea de gheaţă. După ce am tăiat, vreo două ore, un şir de trepte într-o albie de gheaţă, am ajuns la o depresiune de câteva sute de metri ce nu putea fi nicidecum coborâtă. Şerpaşii observară îndată că panta lină de zăpadă ce urca până sus

dispăruse acum cu desăvârşire. Am pornit atunci pe partea dreaptă a gheţarului şi am coborât pe stânci abrupte, pe lângă gheaţă, până când, în cele din urmă, am fost nevoiţi să ne oprim pe o surplombă ce avea vreo 18 m înălţime. Ne dădeam uşor seama cum se putea coborî de aici pe zăpada pe care o îngrămădeau sub surplombă avalanşele de primăvară, dar acum era toamnă şi zăpada dispăruse de mult. Era ora 4 după-amiază şi toţi eram obosiţi. Am hotărât să rămânem acolo peste noapte, iar a doua zi dimineaţa să coborâm cu corzile unul câte unul de pe stâncă. Dar trei şerpaşi (doi din ei vechi căţărători pe Everest) nu aveau nici cea mai mică dorinţă să poposim într-un loc atât de nesănătos şi continuară să cerceteze mai departe căderea de gheaţă, găsind în cele din urmă un drum uimitor de bun, ce mergea în diagonală peste un zid de gheaţă aproape vertical. Riddiford organiză repede coborârea culiilor, în timp ce Pasang şi cu mine tăiarăm o scară din trepte în josul faliei. Curând îi coborârăm pe toţi. Se lăsase însă noaptea aşa că am trecut prin momente neplăcute, mergând cu greutate pe partea de jos a căderii de gheaţă şi căutându-ne drum printre bolovani. Ne-am simţit, în fine, uşuraţi când am ajuns la morenă şi ne-am vârât în sacii noştri de dormit.

La 8 noiembrie am mers mult. Mai întâi ne-au trebuit ceasuri întregi ca să coborâm morena gheţarului. Nu luasem nimic în gură şi nu am găsit nici măcar un beţişor să putem face puţin foc. Simţeam cum ne lăsau puterile când în sfârşit am coborât în păduricea de tufişuri de la capătul gheţarului, unde ne-am oprit să facem un lung popas şi să mâncăm. Sub noi se găsea o vale minunată, închisă între pereţii uriaşi ai muntelui care dispăreau apoi în cheile Rolwaling, despre care circulau legende înspăimântătoare. Întreaga vale strălucea în culorile toamnei, iar noi coboram printr-o lume de vis, colorata în roşu aprins şi auriu. Când soarele dispăru îndărătul munţilor, coloritul viu începu să pălească încetul cu încetul, în timp ce întunericul nopţii se strecura pe furiş în vale.

Eram destul de obosiţi când ani ajuns în satul Beding, locuit în special de lama budişti. Pasang fu primit aici cu multă bucurie, el însuşi fiind un lama. Ni s-a dat o locuinţă curată şi plăcută în mănăstire şi am adormit într-o atmosferă de zeităţi cu zâmbete largi şi cu miros delicat de tămâie. Ne-am odihnit toată ziua, iar seara am luat parte la o slujbă religioasă budistă de

mulţumire pentru că am trecut cu bine strâmtoarea Teşi Lapcha. Ceremonia a ţinut mult şi pentru ochii şi urechile noastre neobişnuite cu aşa ceva ne-a părut deosebit de monotonă, astfel că pe la jumătatea ei ne-am strecurat afară. Ne-am răscumpărat păcatul printr-o danie în bani, iar lamaşii băură şi sărbătoriră salvarea noastră până târziu în noapte.

În următoarele opt zile, am călătorit repede prin frumosul ţinut al Nepalului, mergând pe cărări înguste, străbătând păduri, poposind pe malul unor râuri repezi şi traversând creste înalte. Prin sate, strânsul recoltei era în toi iar cântecele şi jocurile nu mai conteneau până în zori. Recolta fusese bună. Casele locuitorilor erau pline până sus cu grâne, iar portocalii se plecau la pământ sub povara fructelor.

La 17 noiembrie, am ajuns la Kathmandu şi ne-am adăpostit la ambasada britanică, unde ospitalitatea gazdelor, baia fierbinte şi hainele curate ne-au redat înfăţişarea omenească.

După aceea am aflat şi ultimele ştiri: elveţienii căpătaseră autorizaţie să încerce cucerirea Everestului în 1952. Într-o clipă, vestea primită a destrămat visul care ne urmărise atâta vreme!

PREGĂTIRI PE CHO OYU.

Ştirea aceasta fu o lovitură serioasă şi neaşteptată dată planurilor şi speranţelor noastre, dar Comitetul mixt pentru Himalaya al Societăţii geografice regale şi al Clubului alpin au dovedit un curaj demn de toată admiraţia. Comitetul hotărî să meargă înainte, indiferent de încercarea elveţienilor. Cum guvernul nepalez acordase pentru 1953 autorizaţia sa pentru o expediţie britanică pe Everest, Comitetul pentru Himalaya se decise să nu precupeţească nici un efort pentru a face pregătirile necesare şi într-un timp foarte scurt se hotărî să trimită chiar din 1952 o expediţie de aclimatizare în munţii Himalaya.

Această măsură urmărea un scop foarte util şi anume să formeze un grup de alpinişti care să dovedească, în prealabil, că pot opera în mod eficace la mari altitudini. De asemenea, expediţia trebuia să constituie un prilej pentru experimentarea aparatelor de oxigen existente în vederea adaptării lor la ascensiuni pe Everest.

Clipa în care am primit telegrama lui Shipton în legătură cu expediţia de mai sus, a însemnat un moment deosebit de important din viaţa mea. Lui Shipton i se ceruse să conducă o expediţie pe vârful Cho Oyu, înalt de 8153 m şi al şaptelea din piscurile cele mai înalte din lume, iar el îmi comunica dorinţa lui de a participa şi eu. Eram şi mai emoţionat însă fiindcă îl invitase şi pe George Lowe. Cho Oyu e numai la vreo 32 km la vest de Everest şi, din cât putusem eu să-l văd de la distanţă, părea extrem de greu de urcat. Dar în ultima parte a expediţiei de recunoaştere a Everestului din 1951, Shipton şi cei trei tovarăşi ai lui cercetaseră masivul Cho Oyu din mai multe direcţii şi socoteau că există posibilităţi serioase de a cuceri muntele. Riddiford şi Bourdillon veneau din nou cu noi. Alţi doi membri ai grupului, Dr. R. C. Evans şi Cambell Secord, erau alpinişti cu multă experienţă în Himalaya, A. Gregory şi R. L. Colledge aveau la activul lor un frumos palmares alpin, iar Dr. L. G. C. Pugh era ataşat pe lângă grup pentru a face cercetări fiziologice.

Ne-am întâlnit cu toţii la 29 martie la Jaynagar, o staţie terminus pe frontiera nepaleză, cam la 160 km la vest de Jogbani. George şi cu mine am venit cu avionul din Noua

Zeelandă, iar restul grupului din Anglia. Nu trecu mult până să ne dispară pojghiţa de civilizaţie şi, îmbrăcaţi iarăşi în haine vechi şi uzate şi cu bărbile ţepoase, ne luptam cu problemele organizării şi transportului. Până la satul Chisapani, de la poalele munţilor, erau 40 km de câmpie fierbinte şi nisipoasă, aşa că am aranjat să ne transportăm bagajele până acolo cu care cu boi, iar la Chisapani să ne recrutăm culii necesari pentru transportarea lor mai departe.

Facerea bagajelor a mers repede, astfel că la 31 martie eram gata de plecare. În plină zarvă şi zăpăceală ne-am încărcat tot echipamentul în opt care grele, trase de boi. Privindu-le apoi cum pornesc încet de la bungalowul nostru, întotdeauna trăieşti un moment plăcut atunci când ultimele detalii ale unei expediţii sunt, în fine, puse la punct şi porneşti efectiv spre munţi. Un asemenea moment trăiam şi noi acum. Poate că şi temperatura de mai bine de o sută de grade (Fahrenheit)[42] contribuia să ne facă şi mai nerăbdători să ajungem sus la zăpadă. După un control fugitiv pentru a vedea dacă nu uitasem ceva, am pornit şi noi în urma carelor. Nu a trebuit să mergem însă prea mult. Le-am găsit oprite în partea cea mai aglomerată a oraşului, cu boii rumegând liniştiţi şi nici urmă de căruţaşi. Am început să-i căutăm înfuriaţi în toate părţile şi în cele din urmă am dat peste unul din ei, care ne lămuri că erau tot ocupaţi să-şi cumpere merinde de drum din avansul primit pentru transport; dar după mirosul puternic care duhnea din gura informatorului nostru am ajuns la concluzia că merindele se prezentau mai mult sub formă lichidă. Shipton le-a amintit că trebuie să se grăbească, iar noi, grupul celor zece, am pornit pe jos, prin deşert.

Un râu limpede şerpuia alene şi nepăsător peste câmpie, iar pe malul său stâng era un drum pe care se mergea uşor. Era îngrozitor de cald şi mergeam neregulat, părăsind umbra unui copac pentru a ne opri sub umbra celui următor. Cei mai mulţi eram în şorturi şi în cămăşi, iar unii îşi scoseseră chiar cămăşile. Pe la amiază terminasem toată rezerva de apă pe care o aveam cu noi şi ne chinuia o sete cumplită. Ne-am aşezat la umbra rară a unui copac răzleţ aşteptând să apară carele. Dar nimic nu se ivea din arşiţa istovitoare de pe câmpie. Târziu după masă am început să ne îngrijorăm. Călătorii care treceau pe acolo ne

[42] 38° Celsius.

asigurară că acesta era drumul spre Chisapani, aşa că ne întrebam ce se întâmplase cu carele şi cu echipamentul nostru?

Pierzând răbdarea, ne-am hotărât să mergem înainte în căutarea unui sat. Soarele coborâse pe cer iar timpul era răcoros şi plăcut; noi însă eram obosiţi, însetaţi şi destul de furioşi. Se întunecase de-a binelea când am dat de un mic grup de colibe acoperite cu stuf. La chemările noastre, apărură pe la uşi câteva feţe speriate. Am fost conduşi îndată la coliba şefului satului. Shipton îl lămuri că aveam nevoie de hrană, apă şi adăpost, iar şeful satului se oferi să ne găzduiască peste noapte la el. De la el aflarăm că mai exista un drum, pe celălalt mal al râului, care era mai des folosit de cei ce călătoreau spre Chisapani. Totul se limpezi acum. Carele cu boi, supravegheate de şerpaşii noştri, poposeau probabil la câteva mile de noi, pe partea cealaltă a râului. Ar fi fost însă zadarnic să pornim în căutarea lor pe întuneric.

Gazda ne pregăti o mâncare de curry[43] cu orez. Am luat grăbit o înghiţitură, după care am început să mă zbat desperat ca să-mi recapăt respiraţia. Era iute cu focul. Nemaiţinând seama de prescripţiile sanitare, cerui să beau din apa din sat şi îmi stinsei cu ea focul din gâtlej. Luând apoi când o înghiţitură de curry, când o înghiţitură de apă, am reuşit să-mi termin masa. Ne-am dus apoi în încăperea unde urma să dormim peste noapte. Patru ne puteam culca pe o bancă tare de lemn dar ceilalţi trebuiau să doarmă pe jos. Eu am fost unul din norocoşii – dacă se poate spune aşa – care a dormit pe bancă. Deşi înghesuiţi unul într-altul ca să ne încălzim puţin, am tremurat toată noaptea de frig, zvârcolindu-ne cu desperare să ne dezmorţim oasele înţepenite din cauza scândurilor tari. În aceste împrejurări ne-am săturat de odihnă cu mult înainte de ivirea zorilor. Am plătit găzduirea, ne-am strâns cele câteva lucruri şi am trecut pe malul opus, prin apa râului.

Am găsit celălalt drum fără prea multă greutate şi am pornit de-a lungul lui. Curând se făcu ziuă. Soarele se înălţă fără veste şi din nou făcurăm o chinuitoare baie de sudoare. Am ajuns, după câtva timp, într-un sat mare unde ne-am aşezat la umbra răcoroasă a unor pomi. Shipton îl convinse pe unul din locuitori să ne dea ceva de mâncare. A trebuit să ne mulţumim

[43] O mâncare indiană: tocană de carne foarte piperată.

cu o gustare sărăcăcioasă din ouă şi chupatties[44]. După aceea am stat de vorbă cu unul din bătrânii satului. Surprinderea întipărită pe faţa lui Shipton ne făcea să credem că este vorba de ceva destul de neobişnuit. Shipton ne traduse apoi şi nouă. Bătrânul ne dădea ideea să închiriem elefantul satului drept camion. Ideea ne-a plăcut grozav, nu atât pentru că ne scutea de oboseală, cât pentru efectul pe care l-ar fi avut dacă, urcaţi pe elefant, ajungeam din urmă carele cu boi. Shipton îi spuse bătrânului că suntem de acord şi trimise câţiva băieţi după elefant. Dezamăgirea ne-a fost însă mare la vestea că elefantul plecase într-un sat vecin, unde era angajat la lucru în ziua aceea.

Am pornit aşadar din nou la drum prin zăpuşeala istovitoare a zilei. Am mers cinci-şase km, ca să zărim un grup de care stând lângă albia secată a unui râu. Boii fuseseră dejugaţi şi păşteau puţina iarbă care se găsea pe acolo. Alt semn de viaţă nu se vedea. Deodată însă auzirăm un chiot de bucurie, care trezi şerpaşii şi căruţaşii ce-şi făceau la umbra carelor somnul de după prânz. Răsuflarăm uşuraţi văzând din nou pe Angtarkay şi pe ceilalţi şerpaşi care, destul de cumsecade nu râseră de noi – cel puţin atunci când ne uitam la ei. Târziu, în cursul după-amiezii, am sosit la Chisapani şi de îndată am dat zvon că vrem să angajăm culii.

În ziuă următoare, s-au perindat o mulţime de oameni din satele din jur. Shipton şi cu Angtarkay au tratat cu şefii lor problema plăţii. Oamenii erau dornici să muncească, iar pentru a primi o plată cât mai bună cereau poveri cât mai grele. Noi nu urmăream însă acest lucru fiindcă orice povară mai mare de 27 kg ar fi încetinit prea mult pasul, iar oamenii, istoviţi, ar fi abandonat-o la marginea drumului. Culii însă nici nu au vrut să audă de propunerea noastră. Voiau să ducă mai mult de 50 kg fiecare pentru a primi plată dublă. Până la urmă am fost siliţi să cedăm şi să primim propunerea lor. Am angajat astfel şaizeci şi opt de culii cărora le-am împărţit bagajele. La 3 aprilie am pornit cu toţii spre poalele munţilor.

Timp de cinci zile, am făcut o călătorie foarte plăcută. Profităm de răcoarea dimineţii pentru ca drumul să ne fie mai uşor. Beam la repezeală o ceaşcă de ceai şi, încă înainte de ora 5,30, porneam la drum în aerul înviorător al dimineţii. Mergeam

[44] Un fel de lipie mai subţire.

aşa două-trei ore. Când soarele se înălţa pe cer iar zăpuşeala zilei revenea, căutam câte un loc umbros pe malul vreunui râu unde luam micul dejun, abundent şi consistent totodată. Restul drumului se făcea sub arşiţa soarelui de amiază. Norocul nostru a fost să întâlnim în cale multe râuri, în care ne mai răcoream făcând baie.

Pe măsură ce înaintam, pătrundeam din ce în ce mai mult în inima munţilor. La 7 aprilie am urcat mai multe sute de metri, ajungând la satul Okhaldunga – capitala celui de-al treilea district al Nepalului de vest. Fiind aşezat într-un loc minunat, pe un vârf de munte, la o altitudine de 1800 m, satul este expus tuturor adierilor răcoroase ale vântului. Până aici, oamenii merseseră de minune, deşi fiecare din ei căra circa 54 kg. Drumul care urma străbătea o regiune mai accidentată, aşa că a trebuit să reducem poverile la cel mult 36 kg de om şi deci să mai angajăm alţi culii.

Treceam prin ţinuturi muntoase şi cea mai mare parte a timpului ne bucuram de aerul minunat şi răcoros al înălţimilor de peste 3000 m. Deseori, dis-de-dimineaţă, reuşeam să zărim în depărtare masivul Everestului şi mi se strângea inima de mâhnire la gândul că ţinta noastră nu era într-acolo. Mai târziu însă, ne-a apărut în faţa masivul uriaş şi vârful îmbrăcat în gheaţă al muntelui Cho Oyu. Apariţia lui ne-a stârnit din nou interesul şi entuziasmul. La 16 aprilie am urcat din valea lui Dudh Kosi până în satul Namche Bazar, unde am fost primiţi cu bucurie de vechii noştri prieteni. Expediţia elveţiană pornise spre gheţarul Khumbu cu o zi mai înainte.

În cele câteva zile petrecute la Namche am refăcut poverile şi am angajat şerpaşii necesari ca să le ducă. Erau zece şerpaşi obişnuiţi cu marile înălţimi pe care i-am echipat complet în acest scop. Tot atunci, am primit şi noi echipamentul pentru mari înălţimi compus din: bocanci cu tălpi de cauciuc, haine, pantaloni, capişoane şi mănuşi din puf, pantaloni dubli pentru vânt şi parkaşi[45], saltele pneumatice, piei de ren ca preşuri de dormit şi saci de dormit mari şi călduroşi. Cu excepţia hainelor de vânt grele şi prost croite, echipamentul se dovedi destul de satisfăcător, iar hainele de puf extrem de bune. Echipamentul cuprindea şi pantaloni lungi de corp din lână şi pulovere de lână

[45] Haină pentru zăpadă din piele, cu blană scurtă şi deasă în afară.

cu mâneci lungi. George şi cu mine le-am examinat cu plăcere. Erau atât de moi şi de călduroase încât am hotărât să le îmbrăcăm imediat. Am reuşit însă cu greu să încăpem în ele, deoarece, spre consternarea noastră, erau aşa de strâmte, că nu ne permiteau să ne îndoim nici braţele şi nici picioarele. Se vede treaba că fuseseră croite pentru pitici şi nu puteau face faţă unor lungani de 1,87 m ca noi. Expeditiv, George scoase un briceag ascuţit şi ne-am pus pe lucru. Nu trecu mult şi ne-am confecţionat o rufărie de corp plăcută şi comodă, deşi ce e drept, mult scurtată şi ciopârţită ca aspect.

La 19 aprilie am părăsit Namche cu provizii pe trei săptămâni, pornind în susul râului Bhote Kosi, ca să examinăm căile de acces spre Cho Oyu. Masivul se află pe principala cumpănă a apelor, pe culmea care desparte izvoarele râurilor coborând spre Tibet şi Nepal, la vreo 27 km nord-vest de Everest. Muntele e uşor accesibil dinspre sud, fie prin valea lui Bhote Kosi, fie prin valea lui Dudh Kosi. În 1951, Shipton şi Ward au văzut partea sudică a lui Cho Oyu de pe un vârf mic de la capătul văii Pangbuk şi cu toate că se aflau la mare depărtare, au crezut că văd un drum pe care se putea urca. Tot atunci, Murray şi Bourdillon traversară prima să la vest de Cho Oyu şi anume trecătoarea Nangpa La, înaltă de 5900 m, examinând de acolo versantul de nord-est al muntelui. Ei credeau că şi pe partea aceea exista un drum, ceea ce însemna două căi de a ataca muntele.

După o călătorie de două zile în susul văii Bhote Kosi, am dat de sătuleţul Chule, loc bun de păşunat, la o înălţime de peste 4500 m. Colibele solide de piatră erau încă pe jumătate acoperite cu zăpada din timpul iernii. Am curăţat zăpada din dreptul uşilor şi ne-am instalat comod înăuntru. Din satul acela, cea mai mare parte a grupului nostru a suit un pisc de 5760 m examinând cu atenţie drumul dinspre sud spre Cho Oyu. Eu aveam puţină febră, aşa că rămăsesem la colibe. Cei ce participaseră la această scurtă expediţie erau complet dezamăgiţi. Contrar aşteptărilor noastre, se părea că accesul către pisc pe la sud avea să fie greu, dacă nu chiar imposibil. Singura noastră speranţă era ca la o cercetare mai de aproape drumul să se dovedească mai bun.

Am înaintat încă o zi prin zăpada adâncă şi moale, de-a lungul gheţarului Nangpa şi ne-am instalat tabăra de bază pe

terenul de păşune de la Lunak, acoperit încă de un strat gros de zăpadă rămasă din timpul iernii. Lunak se afla la o altitudine de aproximativ 5185 m şi cu greu ne-am putea închipui un loc mai rece, mai inospitalier şi mai trist decât acesta. Totuşi, era singurul loc pe care-l puteam găsi acolo şi care corespundea scopurilor noastre. În schimb, şerpaşii l-au găsit foarte bun. Fără să mai aştepte, au dat repede jos acoperişul unui adăpost mare, clădit din bucăţi de stâncă şi din brazde de iarbă, pe care Thondup, bucătarul nostru, îl alesese ca bucătărie. Apoi se chirciră veseli în jurul focului, în atmosfera întunecată şi plină de fum, spunând glume şi tăvălindu-se de râs.

A doua zi dimineaţa, vremea a fost foarte schimbătoare. Cu toate acestea am pornit cu toţii să cercetăm mai îndeaproape partea dinspre sud a masivului Cho Oyu. Urcarăm aproape 600 m pe povârnişuri abrupte acoperite de zăpadă, dar norii care învăluiau muntele ne stânjeneau vederea. Ne-am putut dă însă seama, cu certitudine, că aveam în faţa noastră un şir de pereţi verticali, inaccesibili, înalţi de 600 m, care ne împiedicau accesul pe creasta sudică a muntelui. Pentru a se convinge de acest lucru, Evans şi Gregory şi-au luat cu ei hrană pentru câteva zile şi şi-au instalat tabăra la picioarele crestei muntoase pentru o cercetare mai amănunţită. După indicaţiile lui Shipton, George Lowe şi cu mine, trebuia să ne luăm hrană rece pentru şase zile şi să traversăm Nangpa La pentru a recunoaşte regiunea de nord-vest a muntelui.

La 24 aprilie dimineaţa, foarte devreme, am luat micul dejun. La 5,20 am părăsit tabăra de bază împreună cu George. Aveam cu noi trei şerpaşi excelenţi: pe Angputa, Tashi Phuta şi Sen Tenzing care, cu şapte ani în urmă, în expediţia de recunoaştere a Everestului din 1945, ca vechi alpinist cu multă experienţă, căpătase chiar porecla de „sportivul străin”. Toţi purtam poveri destul de grele, dar aerul rece şi înviorător cât şi emoţia noii noastre expediţii ne făceau să mergem cu pas sigur şi regulat de-a lungul gheţarului Nangpa. Şi într-o parte şi în alta, se înălţau feeric, în formă de metereze şi de turnuri îmbrăcate în gheaţă, piscuri neurcate încă de nimeni. Oricât am fi căutat, n-am fi fost în stare să găsim nici cea mai mică spărtura în zidurile lor de apărare.

Zăpada era moale şi trebuia să depunem eforturi serioase pentru a ne croi drum prin ea. Mai târziu, când se ivi şi soarele,

ne cuprinse o moleşeală grozavă. Eram încă departe de a fi obişnuiţi cu altitudinea, iar la starea noastră de slăbiciune se adăugau căldura moleşitoare şi albul orbitor al zăpezilor. După cinci ore chinuitoare, am hotărât să instalăm cortul pe gheaţa acoperită de morene de lângă gheţarul căruia şerpaşii îi spuneau Jasamba. Am aşezat cortul pe o movilă de bolovani şi pietriş şi fiindcă începuse să ningă, ne-am vârât toţi cinci înăuntru. În spatele nostru, avalanşele se prăvăleau uruind în josul coastelor înalte, acoperite de gheaţă.

Mă durea capul îngrozitor şi, judecând după mutra acră a lui George, vedeam cât suferea şi el. I-am oferit o codeină. O luă şi se culcă apoi cu faţa spre peretele cortului. Şerpaşii erau neobişnuit de liniştiţi şi când, în fine, arătară cu mâna spre sticla de codeină, am înţeles că şi pe ei îi durea capul.

Toată strălucirea expediţiei noastre dispăruse. Tot ceea ce ne mai rămăsese erau doar lipsa de confort şi slăbiciunea grozavă care ne stăpânea. Chiar şi cel mai mic efort mă făcea să gâfâi. M-am întins amărât lângă George gândindu-mă la confortul de acasă şi la plăcerea de a respira un aer bun şi nerarefiat. Nu după multă vreme, codeină mi-a liniştit loviturile de ciocan din creier şi am adormit.

A nins toată scara şi mai toată noaptea. A doua zi dis-de-dimineaţă, totul arăta nespus de trist sub pătura groasă de zăpadă şi în ceaţa care se mişca în vârtejuri. Cum încă nu ne restabilisem, hotărârăm să petrecem ziua în cort. Deodată nu ştiu de unde, am căpătat un pic de voinţă.

„Zăcând aşa, n-o să ne mai aclimatizăm noi niciodată, dragă George! Hai să pornim şi să scoatem din noi moleşeală!” George se lăsa greu convins. Am reuşit totuşi să insuflu puţină viaţă şi şerpaşilor, mult mai inerţi ca el. Într-o clipă am început împachetatul. M-am târât afară şi, tremurând de frig, în isuflarea rece a vântului, am privit în jur zăpada care ne acoperea bagajele şi cortul. Hotărârea mea începu să slăbească, când, apăru în uşa cortului, făcându-şi loc, George, care mă privea cu ochii cârpiţi de somn. Am început atunci să împachetez cu hotărâre lucrurile.

Pe la 9 dimineaţa eram plecaţi. Trecătoarea Nangpa La e destul de des umblată de şerpaşi, deşi se află la o înălţime de 5900 m; eram însă primii care o traversam de când trecuse iarna, aşa că nicăieri nu se zărea vreo urmă. Cu picioarele grele

ca plumbul, am pornit încet pe o cădere de gheaţă uşor de urcat şi acoperită de un strat de zăpadă proaspăt căzută, gros de 15 cm. Am fost nevoiţi sa ocolim o mulţime de crevase când, la un moment dat, zăpada se surpă, iar Sen Tenzing alunecă până la brâu într-o crăpătură. Nu mi-am putut stăpâni uimirea la gândul că şerpaşii treceau cu animalele lor de atâtea ori prin această regiune fără să li se întâmple vreo nenorocire. Probabil că aşteptau să se mai topească zăpada şi să iasă la iveală toate crăpăturile din gheaţă.

Ne croirăm cu greu o potecă peste întinderile de zăpadă, care urcau în pantă lină, în timp ce plămânii noştri făceau sforţări uriaşe să respire. Drumul se arăta lung, iar monotonia peisajului făcea să ne pară şi mai lung. În după-amiaza aceea am ajuns pe o creastă mică de unde se vedea un gheţar lung şi lat, coborând la vale înaintea noastră. În depărtare se înălţau munţii cafenii şi norii câlţoşi ai Tibetului. Obosiţi, ne-am aşezat pe zăpadă. Se anunţa din nou vreme rea, iar norii se coborâseră ascunzând piscurile. Ne-am ridicat cu greu în picioare şi am coborât repede pantele uşoare spre gheţarul Kyetrak. Am înălţat apoi cortul pe zăpadă la aproape 5760 m. După puţin timp, din cauza cetii şi a zăpezii, nu se mai putea vedea la circa 100 m în faţa noastră. Din nou am început să suferim cumplit de dureri de cap, astfel că am luat doze mari de codeină, încercând să uităm în somn toate necazurile noastre.

La ora 3 noaptea, când i-am trezit pe şerpaşi, era un ger năpraznic. Pregătirile de plecare păreau că nu se mai sfârşesc. Se făcuse ora 6, când am luat, în sfârşit, gustarea de dimineaţă – o cană mare de ceai îngroşat din belşug cu stampa[46]. Ne-am târât afară din cort şi am privit în jur. Totul ne păru limpede şi extrem de greu. Deasupra noastră se înălţa versantul nord-vestic al lui Cho Oyu. La vederea lui ne pieri tot curajul. Bourdillon ne spusese că anul trecut avusese impresia că văzuse un drum uşor. Hotărât însă că pe noi muntele ne înspăimânta. De pe gheţar se înălţa un perete de vreo 460 m, format din pereţi verticali de stâncă sfărâmicioasă, încununaţi pe creştet cu o calotă de gheaţă. De la această calotă pornea o creastă îngustă şi întortocheată, urcând spre un şir de turnuri mari de gheaţă care barau faţa muntelui şi care, era limpede, nu

[46] Făină de orez prăjit şi măcinat, aliment de bază al şerpaţilor.

puteau fi ocolite nici pe la un capăt, nici pe la celălalt. Deasupra turnurilor de gheaţă se aflau câteva bazine mari de zăpadă peste care se ajungea la un perete de stâncă, solitar şi enorm, tencuit cu zăpadă proaspătă. Vârful masivului nu se vedea. Era, probabil, cam la 300 m deasupra şi la o oarecare distanţă în spatele stâncii. Muntele era formidabil. Ne gândeam că dacă am reuşi totuşi să găsim un drum până la calota de gheaţă de deasupra pereţilor verticali., s-ar putea ataca, probabil de acolo, creasta şi turnurile de gheaţă. Deocamdată însă, era clar că stâncile de deasupra, cu înălţimi între 7300 şi 7900 m, erau fără îndoială inaccesibile din cauza stratului gros de zăpadă care le acoperea.

George, cu mine şi cu Angputa pornirăm în recunoaştere. Am traversat gheţarul Kyetrak prin zăpada adâncă şi afânată şi am urcat în susul lui pe partea nordică. Atmosfera era complet liniştită, soarele strălucea peste toată valea. Moleşiţi şi cuprinşi de oboseală, ne-am silit să urcăm înainte, depăşind cu mult altitudinea de 5760 m. Convinşi că nu puteam urma acest urcuş pentru a ajunge la calota de gheaţă şi sleiţi de putere pentru a mai putea continua pe altă cale, ne-am târât înapoi încet, până la tabără. Căldura devenise insuportabilă. Am stat vreo patru ore lungiţi în cort, aproape goi, scăldaţi într-un lac de sudoare. Lumina orbitoare, căldura şi altitudinea mare ne dăduseră dureri de cap îngrozitoare, în ciuda pilulelor înghiţite. Pe la ora trei, soarele se ascunse după un nor gros aducător de furtună şi cortul nostru se transformă dintr-o dată în frigider. Ne-am îmbrăcat în grabă şi ne-am vârât în sacii de dormit. Câteva clipe mai târziu, eram bombardaţi de o grindină torenţială, care bătea parcă toba pe pânza cortului, uruind îngrozitor şi fără încetare. Unele boabe de grindină aveau un diametru de aproape 2,5 cm şi ne temeam să nu ne rupă pânza cortului. Răsuflarăm uşuraţi când grindina se transformă în zăpadă. Ningea rar, cu fulgi mari. Spre seară se lumină de-a binelea şi doar un vânt puternic mai continua să ne zgâlţâie cortul.

La 27 aprilie am părăsit tabăra mult mai devreme şi am urcat mult pe gheţarul Kyetrak. Am descoperit un pinten de stânca lipit de munte care ne făgăduia parcă un drum sigur până la calota de gheaţă. Totodată, ne-am putut face şi o idee despre drumul peste calotă care, deşi părea destul de greu, nu se arăta de loc inaccesibil. Ne-am reîntors în tabără cu

convingerea că văzusem destul pentru a fi siguri de reuşita unui asalt al muntelui. Din nou urmă o după-amiază îngrozitor de caldă, dar întrucât ne mai deprinsesem, nu mai sufeream ca la început. George îşi scotoci rucsacul şi scoase la iveală o pereche de cărţi de joc cu ajutorul cărora am petrecut o oră destul de plăcută, jucând o panţarolă. Şerpaşii ne priveau cu interes. După ce am terminat partida, George îşi dădu osteneala să le explice şi lor cărţile de joc. Le arătă diferitele figuri şi suite şi îşi stâlci limba cât putu în industana pe care o ştia, ca să-i lămurească cum se joacă un joc de cărţi. Şerpaşii îl ascultau atenţi arătând că înţeleg vorbirea lui rudimentară. Epuizat de sforţările făcute, George puse, în sfârşit, pachetul în mâna noduroasă a lui Sen Tenzing. Cu o îndemânare ce l-ar fi lăsat în umbră şi pe un trişor profesionist, Sen Tenzing făcu imediat cărţile şi le împărţi cu o mână de maestru tovarăşilor săi de joc. În clipa următoare, erau adânc cufundaţi cu toţii în complicaţiile unui joc de cărţi, în felul cum îl joacă şerpaşii. Greu îl făcea cineva pe George să roşească, dar de data aceasta culoarea feţei sale devenise de un roşu atât de aprins, încât se întrecea cu aceea a soarelui, care tocmai apunea printre munţi.

Ne-am hotărât să ne înapoiem a doua zi la tabăra de bază de la Lunak, cu informaţiile culese. Dar cum ne simţeam destul de odihniţi, ne-am decis să încercăm o ascensiune pe unul din vârfurile de pe traseul ce ducea spre tabără. La est de Nangpa La se găseau câteva piscuri minunate, acoperite de zăpadă şi care depăşeau înălţimea de 6400 m, astfel că am hotărât să dăm asalt unuia dintre aceştia. La 5 dimineaţa am pornit cu George, lăsând pe şerpaşi să strângă tabăra şi să traverseze singuri peste Nangpa La.

Am păşit peste trecătoare şi am urcat cu paşi repezi o serie de pante abrupte şi înzăpezite, întrerupte doar pe alocuri de câteva crevase lungi. În faţa noastră se întindea o căldare lungă de zăpadă ce urca spre o şa mică, la o înălţime de aproape 6250 m. Urcam cât se poate de bine. Moleşeala simţită la începutul aclimatizării dispăruse şi, plini de vioiciune, băteam cu bocancii trepte în zăpadă. Panta se făcea din ce în ce mai abruptă, dar am continuat urcuşul şi săpându-ne ultimele trepte cu câteva lovituri zdravene de picior, am ajuns sus pe şa.

De aici o creastă primejdioasă şi abruptă ducea până la vârf, la circa 6430 m. Cercetând creasta am constatat că era

formată dintr-un strat de zăpadă fină şi afânată, suprapus peste unul de gheaţă solidă – o combinaţie neplăcută şi adeseori foarte primejdioasă. Dar ce importanţă avea asta acum! În forma bună în care ne aflam noi, aceasta ne stimula şi mai mult elanul. Cu câteva strigăte sălbatice neozeelandeze, ne-am croit drum mai departe în sus. Înaintam pe rând, câte unul, schimbându-ne la tăiatul treptelor şi căpătând uşor înălţime. Am ajuns repede pe creasta orizontală înconjurată de o cornişă îngustă, pe partea de vest, care se răsucea cu eleganţă spre vârful foarte ascuţit. Am mai făcut câţiva paşi încet şi, cu multă atenţie, plăcut înfioraţi de simţământul primejdiei, iată-ne ajunşi pe vârf.

Bucuria triumfului nostru, mulţumirea că ne-am putut îmbunătăţi starea fizică, cât şi imboldul pe care ni-l ofereau piscurile minunate pe care le vedeam în jurul nostru ne copleşeau, aşa că am rupt încă o dată tăcerea Himalayei cu strigăte entuziaste. Reacţia noastră, după cum am descoperit ceva mai târziu, era desigur zgomotoasă numai, dar nu aş putea zice că era mai entuziastă decât exclamaţia calmă „straşnic urcuş, băieţi” a tovarăşilor mei englezi în asemenea ocazii. Era clar că George şi cu mine alcătuiam un cuplu gălăgios.

Aspectul lui Cho Oyu de pe vârful pe care ne găseam era nespus de impresionant. Acum nu mai aveam nici o îndoială că pereţii de gheaţă aveau să ne dea mult de furcă, iar de unde ne aflam, stâncile de deasupra se vedeau extrem de abrupte. Am cercetat amănunţit faţa muntelui, coborând apoi cu grijă spre şa. Am trecut în goană peste Nangpa La, pe urma şerpaşilor şi i-am ajuns la Ja-samba tocmai când îşi pregăteau ceaiul.

Eram nerăbdători să plecam mai departe. Totuşi o cană de „negreală” merita oricând să aşteptăm. Am continuat apoi coborârea gheţarului, după care a urmat o goană nebună până la tabăra de bază unde am ajuns înfierbântaţi, gâfâind, dar încântaţi. Întreaga echipă era prezentă şi ne aştepta, aşa că povestirăm pe nerăsuflate toate cele constatate. Povestirea noastră deşteptă şi îndoieli şi entuziasm. Evans şi Gregory ajunseseră la concluzia că urcuşul prin partea sudică era absolut imposibil; deci drumul descoperit de noi rămânea singura cale de ales.

Griff Pugh ne invită după aceea în cortul său. El făcea experienţe fiziologice, numărând globulele roşii din sânge. Pe

cât se părea, teoretic, numărul de globule roşii indica gradul de aclimatizare. În ceea ce mă privea, eram sigur de mine. Nu mai putea fi nici o îndoială că George şi cu mine aveam cea mai bună condiţie fizică din toată echipa. Pugh îmi prinse urechea şi, cu calmul imperturbabil al omului de ştiinţă, mi-o împunse cu un obiect ascuţit. Sângele luat fu trecut printr-o întreagă baterie de aparate şi se transformă într-o cifră pe un cadran. Pugh nu mai înţelegea nimic, cum n-am înţeles nici eu, când mi-a dat explicaţiile necesare. Numărul globulelor mele roşii era unul din cele mai scăzute din echipă. Teoretic, aceasta însemna că la 6100 m n-ar mai fi trebuit să fiu în stare să fac nici măcar un pas.

Săptămână următoare am petrecut-o transportând provizii sus la Jasamba şi pregătindu-ne să asaltăm muntele Cho Oyu. Mai toţi membrii se aclimatizaseră destul de bine şi, în acest timp, toţi urcasem o serie de piscuri de peste 5800 m. La 5 mai ani traversat Nangpa La şi ne-am aşezat corturile în mijlocul gheţarului Kyetrak. Ziua următoare, şase alpinişti şi optsprezece şerpaşi încărcaţi cu bagaje au urcat pe gheţar timp de trei ore şi au instalat o tabără cam la 5800 m la baza pintenului care ducea la platoul de gheaţă. Aveam chef de explorare, aşa că am pornit să urc pe pinten. Pe a locuri era tare abrupt, dar stânca era crăpată şi lesne de înlăturat şi mi-a fost destul de uşor să-mi croiesc drum în susul ei. Am urcat pe un umăr înzăpezit în care am tăiat încet şi cu greu trepte până la baza unei pante abrupte şi foarte primejdioase. Panta era acoperită cu gheaţă tare, ascunsă sub un strat de pulbere de zăpadă nestabilă. Mă aflam la vreo 300 m deasupra taberei astfel că am socotit riscant să urc mai departe, fără un tovarăş care să mă asigure cu coarda. Am coborât deci în grabă, aducând vestea bună că pe acolo se putea urca.

Întregul grup pornirăm urcuşul a doua zi dimineaţa. Mă îngrijora puţin natura friabilă a primei porţiuni de stâncă şi mă temeam să nu se desprindă vreo bucată şi să cadă în capul celor din urma grupului nostru care urcau mai încet. De aceea, m-am îndreptat spre un culoar abrupt acoperit de zăpada, care despica drept în două versantul din faţă, tăind în susul ei un şir lung de trepte. Munca era înviorătoare. Zăpada, întărită şi îngheţată, scânteia în razele soarelui de dimineaţă, iar eu o tăiam uşor şi cu precizie cu pioletul, formând şuvoi de aşchii de

gheaţă, care zăngăneau vesel, lunecând în jos. Astfel, mi-am croit un drum în zigzag spre vârf. După vreo două ore şi ceva am ajuns la baza calotei de gheaţă.

M-am legat în coardă cu George Lowe şi, în timp ce el mă asigura, eu am început să lupt cu panta. Era greu. Mai întâi a trebuit să răzuiesc pulberea groasă de zăpadă şi numai după aceea să tai în gheaţa lucie de dedesubt. Am cioplit trepte mari cât o găleată, destul de sigure chiar şi pentru cel mai stângaci şerpaş. Mi-a trebuit aproape o oră ca să fac o scară în gheaţă pe o distanţă de 30 m, după care am escaladat stânca ieşită în afară, pe care, extenuat, m-am aşezat să mă odihnesc. Mai sus, urcuşul arată mai uşor: o creastă abruptă dar largă, când acoperită de zăpadă adâncă sau de gheaţă, când numai stâncă goală.

George urcă după mine şi preluă tăiatul treptelor mai departe, construind un drum peste gheaţa care se întindea între două stânci dezgolite. Drumul era foarte riscant şi un singur pas greşit putea fi urmat de o rostogolire pe care nu o mai puteai opri. Unele porţiuni erau înşelătoare şi nestabile şi nu puteam fi siguri că şerpaşii le vor trece fără să cadă cu ele, mai ales, că erau convinşi că drumul pe care-l construiam era stabil şi sigur. Câţiva din grup au venit cu corzi pe care le-am legat pe o lungime de 100 m de nişte colţuri de stânci care ieşeau în afară, făcând din ele o balustradă de-a lungul treptelor. Chiar şi aşa, câtorva şerpaşi tot le-a fost greu să urce şi s-au întins neputincioşi pe pantă, ţinându-se strâns de coardă ca să scape cu viaţă. Am urcat şi am coborât porţiunea aceasta de mai multe ori, refăcând mereu treptele stricate şi ajutând pe şerpaşi să-şi pună picioarele din nou pe ele, după ce le stricaseră. Ba atunci când a fost nevoie mi-am aşezat şi umărul sub câte un şerpaş, care nu avea curajul să urce mai departe.

În felul acesta am adus întregul grup sus pe platoul de gheaţă, de unde am coborât într-o adâncitură mică, la marginea unei creste de zăpadă care ducea în zigzag spre culmile cele mai înalte ale muntelui. Ne aflam la altitudinea de 6400 m şi bătea un vânt aspru şi muşcător. Ne-am hotărât să întindem imediat corturile, cioplind platforme în gheaţa solidă pe care ne găseam. Am reţinut cu noi numai şase şerpaşi din cei mai buni. Bourdillon şi cu mine i-am întovărăşit pe ceilalţi înapoi în jos peste porţiunea cea grea, după care au continuat să coboare

singuri spre Nangpa La şi Jasamba.

Toată noaptea am îndurat un ger cumplit, iar vântul vijelios scutura corturile care se zbăteau zgomotos. Mă simţeam copleşit de un sentiment de izolare, deoarece aveam cu noi merinde numai pentru cinci zile, iar tabăra de bază îmi părea foarte departe, peste o trecătoare aflată la mare înălţime. Evans avea o laringită şi suferea îngrozitor. Cu tot şuieratul strident al vântului de afară puteam să-i aud tuşea şi respiraţia grea din cortul de alături. A doua zi dimineaţa arătam cu toţii slăbiţi şi descurajaţi.

La 9,45, cinci din noi ne-am pus colţarii şi am cercetat creasta din faţa noastră. Unele porţiuni erau acoperite de zăpadă, iar altele erau doar stâncă goală, având înfăţişarea culmilor alpine de mari înălţimi. Sus pe creastă însă, starea zăpezii nu era bună. O pulbere groasă acoperea pe alocuri destul de periculos gheaţa tare şi aluneca îndată ce păşeam cu neatenţie. În alte părţi această pulbere fusese tasată de vânt ca o crustă şi ne temeam de înfricoşătoarele avalanşe care s-ar fi putut produce în asemenea porţiuni. Am simţit o mare uşurare când, în sfârşit, am ajuns la un grup de turnuri stâncoase şi când căţărându-ne, ne-am putut prinde cu mâinile de stânca solidă. Până la amiază câştigaserăm în înălţime doar 150 m, vizibilitatea se redusese la zero şi ningea într-una. În această situaţie, ne-am înapoiat la tabără, coborând cu multă grijă.

Speram ca a doua zi să urcăm pe creastă mult mai mult.

Deşi era o dimineaţă însorită, un vânt şuierător spulbera zăpada de pe munţi şi o izbea în corturile noastre. Ar fi fost imposibil să urcăm mai mult ca în ajun. Evans era încă foarte bolnav şi evident că în clipa aceea n-ar mai fi fost în stare să urce. Chiar şi la această altitudine, el nu mai putea rămâne fără a fi în primejdie. De altfel, ceva mai târziu, în cursul aceleiaşi zile, el se hotărî să coboare ajutat de Secord şi de un şerpaş şi făcu încet calea întoarsă către regiuni mai accesibile. De fapt, toţi eram departe de a fi îndeajuns de aclimatizaţi cu muntele. Cum ştiam că rezervele noastre de alimente erau reduse, mâncam foarte puţin. Conservele de carne, supă praf, ceai pe jumătate fiert, biscuiţi tari – toate ni se păreau fără gust, în timp ce visam conserve delicioase de fructe şi biftecuri. Ne-am petrecut vremea jucând la infinit partide de panţarolă. După-amiază, pe la patru şi jumătate, vremea se lumină puţin, astfel

că am putut să vedem muntele acoperit de zăpadă multă şi proaspătă până departe sus pe creastă.

Nu cred că am dormit prea mult în timpul nopţii. A doua zi de dimineaţă eram moleşit şi cu capul greu; o tuse aspră îmi râcâia gâtul inflamat. Presimţeam că mă pândea gripa. Dar vremea era frumoasă şi trebuia să profităm cât puteam de ea. La ora 7,30, Bourdillon, George Lowe şi cu mine am părăsit corturile pentru a ataca turnurile de gheaţă. George şi cu mine formam o coardă şi mergeam în frunte. Mai toate urmele dinainte fuseseră şterse, dar ne-am cioplit cu răbdare trepte noi şi cu ajutorul colţarilor, ne-am căţărat în sus pe creastă. George şi cu mine sufeream de frig. Ne îngheţaseră picioarele şi ne dureau cumplit. Am ajuns repede la locul cel mai înalt care fusese atins până acum şi l-am depăşit. Coasta era foarte abruptă, iar suprafaţa pe care stăm era cât se poate de dificilă – o crustă groasă, întărită de vânt, la suprafaţa unor zăpezi adânci şi nestabile, care-mi dădea senzaţia că din clipă în clipă putea să pornească, în avalanşe, la vale. Ne-am târât până la o stâncă dezgolită care se proiecta în afara povârnişului şi ne-am aşezat pe o platformă îngustă. Era ceva mai cald aici şi, scoţându-ne bocancii, ne-am frecat degetele îngheţate până le-am adus din nou la viaţă. Gregory şi Bourdillon au urcat încet, cu greu, până la noi. Bourdillon nu mergea prea bine şi recunoscu cu toată sinceritatea ca starea zăpezii îl înfricoşa. Amândoi au început să-şi dezlege şireturile de la bocanci, în timp ce George şi cu mine am pornit mai departe. Ne-am străduit cât am putut să ţinem muchia crestei. Pe alocuri, când eram forţaţi să traversăm pe faţa sudică, o făceam numai câte unul, cu coarda întinsă. Câştigam mereu înălţime. Am urcat cu grijă un pod lung de zăpadă peste o crevasă uriaşă şi am ajuns la capătul crestei. Mulţumiţi, ne-am aşezat jos într-o scobitură mică şi caldă, ferită de vânt, unde ne-am masat din nou picioarele amorţite de frig.

Priveliştea era superbă. Eram mai sus decât multe vârfuri din apropierea noastră, iar departe înspre vest, puteam zări, înălţându-se măreţ deasupra celorlalte, vârful Gosainthan, înalt de 7900 m. Deasupra noastră, turnurile de gheaţă aveau o înfăţişare sinistră şi ameninţătoare. Erau înalte de aproape 100 m şi de nepătruns. Şi totuşi această fortăreaţă colosală avea o spărtură. La stânga, peste o râpă prăpăstioasă acoperită de gheaţă, printre stânci, urca o pantă golaşă şi lucie de gheaţă.

Era infernal de abruptă şi ceva mai lungă de 90 m. Ne-am hotărât totuşi să continuăm să cercetăm drumul cu multă atenţie.

Între noi şi turnurile de gheaţă era o pantă înzăpezită, lungă şi abruptă. Din fericire, zăpada era tare şi sigură. Tăiarăm trepte în zigzag în susul ei, perfect conştienţi de abisul care se deschidea sub noi pe măsură ce ne apropiam de marele perete al stâncilor. Cu cât înaintam, turnurile de gheaţă se înălţau parcă tot mai mult deasupra capetelor noastre, centimetru cu centimetru, spre marginea râpei de gheaţă. Eram ca într-o adevărată capcană a morţii. Deasupra atârnau nişte degete uriaşe de gheaţă cu crăpături mari în ele, care, din timp în timp, se rupeau şi se prăvăleau năruind totul în cale, spre gheţarul care se află la 900 m dedesubt. Ca să tai trepte sub ameninţarea acestei gheţi vii, trebuia să ai curaj nu glumă, dacă nu chiar nesocotinţă! Şi chiar dacă ne asumam riscul să ajungem în cele din urmă pe marele povârniş de gheaţă, nu aveam câtuşi de puţin siguranţa că am fi putut duce oamenii noştri încărcaţi cu poveri, pe un drum atât de primejdios şi de lung, chiar dacă am fi întins corzi fixe de-a lungul lui. Nu mai spun că nu aveam nici corzi şi nici pitoane pentru aşa ceva.

Urcasem până la aproape 6900 m şi ne venea tare greu să ne întoarcem din drum; totuşi nu am şovăit. De fapt nu eram pregătiţi să riscăm atâta şi nici echipament şi provizii nu aveam ca să ne bucurăm de succesul ascensiunii noastre, în cazul când reuşeam. Am coborât aşadar încet spre văgăuna noastră caldă şi plăcută. Cho Oyu fusese pentru noi doar un şir nesfârşit de necazuri şi dezamăgiri. Urcându-l, avusesem mereu impresia că eram complet izolaţi de grupul principal al expediţiei şi că proviziile noastre erau mult prea reduse. Mă bucura gândul că înaintarea noastră fusese oprită de probleme destul de grele, în împrejurările arătate şi nu-mi părea de fel rău că părăseam muntele.

Fără îndoială că într-o bună zi va fi cucerit şi Cho Oyu, dar faptul va fi realizat numai de o echipă pregătită să accepte riscul gheţii ce spânzură deasupra capului şi care va fi hotărâtă să meargă înainte cu orice preţ[47].

La ora 13,30, eram înapoi la corturi. Cu toate că mă durea

[47] Cho Oyu a fost într-adevăr cucerit la 19 octombrie 1954 de o altă expediţie, făcuta de nepalezi.

încă gâtul şi că eram ameninţat de gripă, mă simţeam foarte vioi şi am hotărât să cobor singur până la poalele muntelui. Mi-am făcut pachet sacul de dormit şi salteaua pneumatică şi am pornit-o în jos. Am coborât în goană de-a lungul frânghiilor întinse şi am început să înot prin zăpada de pe povârnişurile de dedesubt. Cu fiecare pas simţeam cum îmi creştea bucuria în suflet. Mi-am dat drumul pe pantele de la poalele munţilor, învăluit într-un nor de pulbere de zăpadă şi pietriş, trebuind să mă opresc apoi o clipă ca să-mi recapăt suflul. La câteva sute de metri sub mine se găsea prima noastră tabără. Cu o tresărire, văzui un şir de mogâldeţe negre ce urcau spre ea. „Cine să fie?”, mă întrebam, îmi simţeam gura uscată şi în gând blestemam zgomotul pe care-l făcusem în coborârea mea nesăbuită. Şi deodată, cu un sentiment enorm de uşurare, recunoscui pe Shipton. După un chiot drept salut, continuai să cobor ca să mă întâlnesc cu el, cu Riddiford şi cu un grup de şerpaşi care duceau bagajele.

I-am povestit lui Shipton retragerea noastră de pe turnurile de gheaţă de sus. Acum că mă aflam în siguranţă şi departe de munte, greutăţile şi primejdiile începeau să pălească şi mă simţii aproape ruşinat că ne-am lăsat înfrânţi cu atâta uşurinţă. Sfătuii pe Shipton să urce şi să se convingă personal. Dar răspunderea pe care o avea, în calitate de conducător al expediţiei îl făcea să fie mai conştient decât oricare din noi. Hotărî ca întregul grup să se retragă peste Nangpa La, înapoi la Jasamba.

Dimineaţa am trimis câţiva şerpaşi sus pe creastă ca să evacueze tabăra de înălţime. Chiar în aceeaşi după-amiază hotărâsem să plecăm la Jasamba, astfel că am împărţit tot echipamentul în poveri potrivite puterilor fiecăruia. George Lowe şi cu mine voiam însă să-i facem o rugăminte lui Shipton. De sus de pe Cho Oyu examinasem îndeaproape grupul de piscuri de la nord de gheţarul Kyetrak; socoteam că multe din ele puteau fi urcate, aşa că doream să încercăm şi noi. Shipton fu de acord. Am pregătit îndată cele necesare pentru o tabăra mică şi alimente pentru patru zile. Angputa şi Tashi Phuta, şerpaşii noştri personali, aveau să ne însoţească. Am împărţit totul în patru părţi egale şi ne-am despărţit de ceilalţi care ne-au urat „noroc”. Era nemaipomenit de cald. Soarele strălucea printr-o perdea subţire de nori străvezii şi nu se simţea nici cea mai

uşoară adiere de vânt. Plutea o linişte desăvârşită şi apăsătoare. Mergeam anevoie peste gheţar cu greutăţile în spate, leoarcă de transpiraţie, cuprinşi de moleşeală.

Aerul se răcori însă brusc, ceea ce ne aduse uşurarea mult dorită. Tot atât de repede văzduhul se umplu de o ninsoare deasă şi liniştită. N-am putut găsi nici un loc potrivit pentru tabără, dar am retezat vârful unei movile de gheaţă ca să ne facem pe ea puţin loc pentru a aşeza cortul, în care ne-am vârât repede cu toţii.

Toată noaptea a nins cu furie, iar dimineaţa gheţarul era acoperit cu o pătură groasă şi albă. Norii pluteau atât de jos în jurul nostru, încât nu puteam vedea la mai mult de 10-12 m. Prin urmare, ne-am hotărât să rămânem pe loc. Ne-am fi rătăcit cu siguranţă dacă am fi plecat de acolo şi fără îndoială că zăpada proaspătă putea foarte uşor să lunece în avalanşe pe povârnişurile abrupte de deasupra noastră. După-amiază temperatura a crescut împrăştiind ceaţa. Ieşind din cort am văzut deasupra o pată de cer albastru. Curând năduşeam iar sub arşiţa soarelui şi aşteptam cu nerăbdare să se înnopteze. Urmă o noapte cumplit de geroasă iar a doua zi vremea arăta oarecum nesigură, cu şiruri lungi de nori cirrus strălucind în razele soarelui de dimineaţă. Cu toate acestea, ne-am făcut la iuţeală bagajele. La ora 7 am pornit la drum. Obiectivul nostru era o şa mică între două vârfuri. Deşi traseul către şa era cufundat în întuneric, întrezăream un drum posibil în susul unor râpe de zăpadă, de-a lungul unui gheţar în pantă repede. Mă simţeam excelent, aşa că am pornit în frunte. La prima râpă, am întâlnit o pantă abruptă, acoperită cu zăpadă întărită, în care am început să cioplesc un şir lung de trepte. Povara din spate mă stânjenea şi reuşeam cu greu să-mi ţin echilibrul. Curând însă m-am deprins într-o legănare uşoară şi ritmică a corpului. Aerul era rece ca gheaţa, atât de rece încât mă durea în gât când respiram, înaintam atât cât îmi permiteau plămânii mei obosiţi. Numai mişcarea mai putea să-mi uşureze chinurile gerului. Am făcut o traversare spre stânga ca să ocolesc un perete de gheaţă ameninţător şi apoi am tăiat un alt şir de trepte îndărăt spre dreapta ca să pot ajunge sus pe el.

George şi şerpaşii urcau cu greu în urma mea şi – după expresiile întunecate ale feţelor lor – îmi dădeam seama că şi ei sufereau tot atât de mult ca mine. Pantele din faţa noastră

păreau mult mai uşor de urcat astfel că am tăiat un şir de trepte în susul lor, în zăpada moale, ţinând îndeaproape marginea gheţarului ca să evit crevasele ascunse. Lucram acum în bătaia soarelui, dar căldura lui slabă era complet anihilată de vântul ce sufla din ce în ce mai tare. Am ajuns sus pe să înainte de ora 9, de unde am privit în jos peste munţii pleşuvi ai Tibetului. O rafala puternică de aer rece ca gheaţa ne învălui brusc.

Căutam primprejur un loc potrivit pentru tabără. O văgăună cu zăpadă mă îmbia promiţător. Cu ajutorul pioletului am tatonat locul, ca să descopăr o largă crevasă ascunsă dedesubt. M-am retras repede înspăimântat. Începui să netezesc atunci o cornişe într-un loc mai sigur, lângă nişte stânci. George şi şerpaşii îmi veniră în ajutor. George suferea îngrozitor din cauza picioarelor care-i îngheţaseră şi se temea să nu-i degere, îşi scoase bocancii într-un loc ferit de vânt şi cu ajutorul şerpaşilor şi le fricţionă până şi le readuse, cu mari chinuri, din nou la viaţă. Ne-am aşezat cortul, ne-am vârât în sacii de dormit şi am încheiat operaţia de dezgheţare cu o cană de supă aburindă.

După aprecierea noastră, ne aflam cam la 6300 m. La vest se afla un pisc minunat de vreo 6500 m, pe care eram nerăbdător să-l urc. George nu se simţea prea bine, dar nu vru să rămână în cort. Pe la vreo unsprezece dimineaţa, încălziţi şi odihniţi, ne-am îmbrăcat din nou cu tot echipamentul şi ne-am legat în coardă. Afară bătea un vânt muşcător. Am cerut şerpaşilor, care se odihneau la cald în sacii lor de dormit, să ne aştepte cu băutură fierbinte. „Tikh hai, Sahib!” (bine, domnule!) mi-au răspuns ei, cuibărindu-se ceva mai adânc în sacii de dormit.

Creasta pornea în sus chiar de lângă tabără. Aveam de urcat doar vreo 275 m, dar trebuia să escaladăm câţiva pereţi foarte drepţi. Ne căţăram încet şi aveam norocul că furia vântului nu ne izbea din faţă, mai ales că George de-abia urca. „Să renunţăm, George, ce zici?”, îl întrebai eu. Clătină din cap continuând să urce cu înverşunare. Am ajuns la baza unei trepte verticale în susul crestei. Nu o puteam ataca pieptiş, aşa că am ocolit-o pe la stânga, urcând o râpă abruptă, acoperită de zăpadă nestabilă, gata să lunece în orice clipă. Am traversat apoi cu grijă peste o faţă abruptă şi stâncoasă, spre dreapta. Drumul spre vârf ducea pe o creastă uriaşă de zăpadă, înălţată

vertical şi foarte primejdioasă. Zăpada însă, în cea mai mare parte, era destul de bună pentru a ne croi prin ea o potecă sigură, deşi era în bătaia unui vânt puternic. George înainta cu curaj şi hotărâre, depunând mari eforturi. Am ajuns sus pe cornişa vârfului. Tremuram de frig, zgâlţâiţi de vântul care bătea cu furie. În schimb, priveliştea care ne desfăta privirea, spre Tibet şi, de partea cealaltă, peste Nangpa La, piscurile fantastice şi văile acoperite cu nori ale Nepalului ne răsplăteau din plin.

Era însă prea frig şi vântul bătea prea puternic ca să mai zăbovim privind în jur. Ne-am întors pe acelaşi drum. În cort, şerpaşii ne-au întâmpinat cu veselie oferindu-ne câte o cană mare de ceai fierbinte.

Toată noaptea vântul ne-a zgâlţâit cortul. Era tare frig. Dis-de-dimineaţă am scos capul afară din cort ca să văd cum e timpul. Nu prea erau semne bune. Un strat gros de nori cenuşii, acoperea înaltul cerului, în timp ce o perdea uriaşă de cumulus învăluia Nangpa La. Vântul continua să bată cu putere. Am mai zăbovit pregătindu-ne gustarea de dimineaţă şi câte o cană de ceai îngroşat cu tsampa şi la ora 7 am privit din nou afară. Vremea nu se schimbase nici în bine, nici în rău aşa că hotărârăm să plecăm. Ţelul nostru era să atacăm un pisc înălţat spre răsărit. Avea aproape 6900 m, deci o încercare nu prea uşoară. În orice caz, nu era de dorit să ne prindă vremea rea pe acolo. Ne-am echipat cu tot ce aveam la noi şi am ieşit târâş din cort. Sub cerul mohorât, piscurile acoperite de zăpadă se ridicau întunecate şi ameninţătoare. Ne-am pus colţarii şi ne-am legat în coardă. Apoi, luându-ne rămas bun de la şerpaşi, am pornit urcuşul.

Mai întâi a trebuit să coborâm pe şa şi să cotim printr-o serie întreagă de crevase care se căscau în jurul nostru. Frigul începuse să ne pătrundă, iar pe George îl strângeau curelele colţarilor. Gândeam că nu e înţelept să mergem mai departe, dar perspectiva cuceririi acestui vârf frumos ne îndemna înainte. De pe şa ne-am căţărat pe un povârniş foarte lat şi neted ca un perete ca să putem ajunge pe creasta de sus la aproape 6700 m unde se înălţa şi piscul. Versantul era tăiat de câteva crevase care nu păreau greu de ocolit. Porţiunea mai dificilă era formată din câţiva pereţi de gheaţă cristalină, foarte abrupţi, în care trebuia, fără îndoială, să ne tăiem un şir lung de trepte.

Cu ajutorul colţarilor înaintam cu pas sigur, abătându-ne mult spre dreapta ca să ocolim o crevasă. Iată-ne ajunşi la unul din pereţii de gheaţă peste care George tăie un şir de trepte. Soarele era învăluit de ceaţă, iar vântul rece ne biciuia. Picioarele îmi erau ca doi butuci şi ştiam că ale lui George trebuie să fie mai îngheţate. Cu toate acestea câştigăm mereu înălţime. Toate văile şi multe piscuri erau învăluite în nori care se rostogoleau unii peste alţii. Deasupra, de pe vârful piscului spre care urcam, vântul ridica valuri de zăpadă împrăştiată în pulbere. O smucitură de coardă îmi vesti că George se oprise. „Trebuie să-mi încălzesc picioarele”, îmi spuse el. Se aşeză într-o scobitură pe care o săpase în pantă şi îşi scoase bocancii, apoi începu să-şi maseze cu furie degetele de la picioare. Nu-mi putui stăpâni o uşoară iritare. Şi degetele mele erau îngheţate, dar dacă forţam pasul, puteam ajunge mai repede îndărăt la tabără, unde ne-am fi putut dezgheţa cu atât mai curând. După o jumătate de oră însă – tocmai când George îşi pusese din nou bocancii, picioarele mele deveniseră sloi de gheaţă. Continuai drumul, amărât şi enervat la culme. Făcui câteva trepte în susul pantelor de gheaţă şi trecurăm uşurel peste câteva porţiuni fără nici o stabilitate, acoperite de o crustă de zăpadă întărită de vânt. Bietul George încă nu atinsese forma lui cea bună şi suporta cu greu altitudinea, între noi coarda se lungea din ce în ce mai mult şi curând – în cursa mea nebunească în susul pantei, mă aflam cam cu 30 m înaintea lui. O smucitură bruscă mă readuse la realitate. George şedea din nou pe pantă meşterind din nou la colţarii lui.

— Trebuie să-mi dezgheţ din nou picioarele. Vino jos şi fă-mi un masaj!

— Şi picioarele mele sunt sloi şi totuşi cred că e mai bine să mergem până la capăt pentru ca apoi să ne reîntoarcem mai repede la cort.

— Eu trebuie să-mi dezgheţ picioarele acum, spuse George.

— Bine, atunci urcă până la mine ca să ţi le masez eu.

— Nu urc, le voi masa aici.

— Atunci descurcă-te singur!

Şedeam tăcuţi şi furioşi, cocoţaţi pe micile noastre platforme, la 30 m unul de altul. Nu trecu mult însă şi fui nevoit şi eu să-mi scot bocancii căci nu-mi mai simţeam picioarele.

Până la urmă, amândoi şedeam tăcuţi, masându-ne picioarele.

Nu ştiu de ce nu ne întorceam la tabără. Când, în sfârşit, am putut porni mai departe, toată supărarea noastră dispăruse. George mărturisi deschis: „Nu mă simt prea bine azi, dar dacă tu poţi să deschizi drumul de unul singur şi nu mergi prea repede, te urmez şi eu până sus”.

Profund ruşinat de ieşirea mea, pornii la lucru mai departe. Cu cât ne apropiam de creastă, panta devenea din ce în ce mai abruptă. Trebuia să fac sforţări uriaşe ca să deschid drum pe un perete aproape vertical, până sus, pe creastă spre pisc. Ne-am asigurat la piolet cu grijă şi l-am tras pe George până la mine. Sus, vântul era atât de puternic încât ne dureau ochii dacă priveam în direcţia din care bătea. În schimb însă, versantul nordic al lui Cho Oyu ni se înfăţişa în toată măreţia lui. Conştiincios, George îşi scoase aparatul şi luă câteva fotografii. O clipă mai târziu, învăluiţi de nori, stăteam în bătaia unui potop de grindină. Deşi foarte amărâţi, am hotărât să nu abandonăm. Am pornit înainte.

Ştiam că mai încolo, creasta pe care era piscul se mărginea de o cornişă, aşa că ţineam mereu pe partea dreaptă. Lovind cu colţarii şi tăind trepte, înaintarăm pe o porţiune foarte primejdioasă. Pe alocuri, zăpada era afânată şi nestabilă, iar sub noi se deschideau abisuri înfricoşătoare. Prin alte locuri, zăpada lunecase şi lăsase dezgolite porţiuni de gheaţă ceea ce pentru noi însemna o muncă în plus. Trebuia să tăiem din nou trepte. Norii ne întunecau complet vederea; era greu să ştim unde ne aflam.

La ora 13,30 am atins vârful, clătinându-ne osteniţi de câte îndurasem. Nu puteam vedea nimic împrejur şi-mi amintesc de acest pisc ca de un iad de stânci şi gheaţă, biciuit de un vânt care şuieră înfiorător. Ne-am întors imediat, coborând de astă dată pe creastă, cu viscolul în faţă. Cuprinşi de nelinişte, căutam urmele treptelor tăiate de noi la urcuş, din care, cele mai multe fuseseră, între timp, astupate de zăpadă. Feţele şi bărbile ne îngheţaseră complet. Ochelarii, îngheţaţi şi ei, nu ne mai ajutau cu nimic. Bâjbâiam orbeşte drumul coborând cu coarda întinsă. Pe-alocuri, ne chirceam cu desperare deasupra pioletului, în timp ce, una după alta, rafalele vântului ne izbeau cu putere gata să ne smulgă de pe creasta. Cu forţa uriaşă pe care o regăseşti în clipele de

deznădejde, le-am ţinut însă piept reuşind să coborâm, mai mult ajutaţi de memorie decât de orice altceva. Faptul că ajunsesem pe versantul muntelui., unde vântul nu mai bătea atât de cumplit, ni s-a părut o adevărată fericire. Datorită colţarilor am putut continua coborârea direct în jos pe pantă, într-un vârtej de vânt şi de zăpadă. Cu ultimii stropi de energie urcarăm, în sfârşit, încet, panta către cortul nostru. Cei doi şerpaşi ieşiră târâş afară, ne ajutară să ne scoatem colţarii şi ne împinseră înăuntru la căldură. În curând ne aflam în sacii de dormit, sorbind extenuaţi ceai şi supă fierbinte. Cortul se clătina în bătaia vântului, dar acum – adăpostiţi la căldura sacilor noştri de dormit – nu-l mai luam în seamă.

De ce oare am ţinut aşa de mult la acest urcuş – chiar cu riscul de a degera sau – chiar şi mai rău? Cred că era, mai ales, o reacţie faţă de cele ce mi se întâmplaseră mai înainte pe Cho Oyu. Nu mai voiam să fim înfrânţi pentru a doua oară şi din această cauză am împins lucrurile mult mai departe decât am fi făcut-o în mod normal. Dar nu trebuie să uităm că şi vârful în sine exercitase o deosebită fascinaţie asupra noastră, fiind cel mai înalt din câte urcasem până atunci. În orice caz, oricare ar fi fost motivul, pot spune că niciodată n-am luptat, nici mai înainte şi nici după aceea, atât de greu pentru a cuceri un vârf.

La 15 mai am strâns tabăra şi am coborât la gheţarul Kyetrak. Am traversat gheţarul cu poverile noastre grele şi apoi am coborât în Nepal. La Jasamba, un grup de şerpaşi tocmai cărau de acolo ultimele bagaje. Am pornit în grabă înaintea lor, coborând pe gheţarul la al cărui capăt se afla instalată tabăra din Lunak unde, în sfârşit, am lăsat poverile care ne amorţiseră umerii.

Deoarece tot nu reuşisem să atingem principalul nostru obiectiv, Shipton hotărî să ne împărţim în grupuri mici care să exploreze şi să urce în direcţia dorită. El împreună cu Evans şi Gregory intenţionau să cerceteze ţinuturile din vest. Riddiford făcuse o entorsă a muşchilor spatelui şi hotărâse să se întoarcă acasă. Pugh, doctorul, îşi găsise trei cobai în Bourdillon, Secord şi Colledge şi împreună aveau să experimenteze efectul oxigenului la o altitudine de peste 6000 m, în valea Pangbuk. În sfârşit, Shipton ne sugeră, lui George şi mie, să încercăm, dacă voiam, să străbatem pentru prima oară o trecătoare numită Nup La, la est de Cho Oyu. Propunerea a fost primită cu entuziasm,

însă, bineînţeles, aveam s-o punem în practică numai după câteva zile de odihnă şi de pregătiri.

La 16 mai, am coborât împreună cu George cei 32 km plicticoşi până la Namche Bazar. Am ajuns acolo obosiţi şi cu picioarele umflate. Ne-a întâmpinat profesorul Lombard, geologul expediţiei elveţiene, care ne-a informat că elveţienii răzbiseră peste căderea de gheaţă, pătrunseseră în Circul-de-vest, unde transportaseră un stoc mare de provizii şi de alimente şi acum erau pe punctul de a ataca cealaltă mare problemă: cucerirea Şeii-de-sud. Faţă de toate acestea eforturile noastre păreau neînsemnate, aşa că ne-am dus tăcuţi la culcare.

PESTE NUP LA

Dorisem din totdeauna să încerc o ascensiune peste trecătoarea Nup La. În 1951, Riddiford şi ceilalţi din grupul nostru încercară să urce căderile ei mari de gheaţă, dar fuseseră siliţi să se întoarcă din drum. În afară de satisfacţia de a fi primii care au atacat această trecătoare formidabilă, George şi cu mine mai aveam un plan ascuns. Nup La este trecătoarea de la izvoarele râului Dudh Kosi şi capătul gheţarului Ngojumba. De partea cealaltă a ei, drumul duce la gheţarul Rongbukul-de-vest şi la povârnişurile nordice ale muntelui Everest. Ne gândeam că în cazul când izbuteam s-o escaladăm, am fi putut face o incursiune rapidă în partea nordică a Everestului, prin locurile devenite celebre, datorită expediţiilor anterioare şi poate să încercăm chiar câteva ascensiuni. Numai faptul de a ne găsi în preajma versantului de nord al Everestului, care ne devenise atât de cunoscut din cărţi şi fotografii, era o perspectivă care ne umplea de entuziasm. Mai întâi însă trebuia să traversăm Nup La.

La 19 mai am părăsit Namche Bazar împreună cu George şi am urcat 300 m până la satul Khumiung. Aici locuiau şerpaşii noştri Angputa şi Tashi Phuta. Am rămas peste noapte în casa lui Angputa, unde am fost primiţi cu o rară ospitalitate de frumoasa şi tânăra sa soţie şi de bătrânii lui părinţi. Casa lui Angputa, rezistent clădită şi comodă, are două caturi iar pereţii sunt făcuţi din piatră tencuită cu lut. Acoperişul, ca pretutindeni de altfel, e format din scânduri de pin aşezate ca şindrila, pe care sunt puşi bolovani mari ca să nu le ia vântul. Parterul e format dintr-o cămară pentru provizii şi dintr-un adăpost pentru animale, în timp ce etajul este locuit de familie. Ne-am aşezat în jurul focului care trosnea plăcut şi am luat o masă gustoasă alcătuită din omletă (preparată special în cinstea noastră) şi cartofi fierţi, la care s-a adăugat un desert compus din lapte covăsit şi tsampa. O ceaşcă de ceai a desăvârşit apoi mulţumirea noastră. După aceea am întins saltelele pneumatice şi sacii de dormit într-un colţ al încăperii şi ne-am retras la culcare.

În următoarele două zile, mica noastră caravană şi-a continuat încet drumu-i şerpuit, în susul văii adânci a lui Dudh

Kosi. Privelişte a era pitorească şi cum mergeam agale, i-am putut admira fiecare colţişor. Ne însoţeau trei din şerpaşii noştri permanenţi – Angputa, Tashi Phuta şi Angje – şi şase şerpaşi angajaţi temporar, aproape toţi tineri, bine făcuţi şi vioi. A doua zi, la amiază, am ajuns într-un cătun în care numai una din case era locuită, pentru că sezonul de vară abia începuse. Am izbutit totuşi să cumpărăm vreo 30 kg de cartofi şi am angajat o tânără şerpaşă, foarte atrăgătoare, ca să ni-i ducă. Imediat, întreaga atmosferă a grupului s-a înseninat. Toţi tinerii sburdau ca nişte mânji, fiecare căutând să se întrecă unul pe altul în râs şi glume. Aproape că uitaseră de poverile din spate şi galopau veseli în susul văii. Deşi făceau totul pentru a o impresiona pe frumoasa noastră şerpaşă, niciunul din ei nu se oferea să-i ducă măcar o parte din povară, cu mult mai grea decât a lor. La şerpaşi o femeie nu se bucură şi nici nu aşteaptă un tratament mai bun când e vorba de cărat poveri.

După-amiază am urcat pe albie de-a lungul gheţarului Ngo-jumba, până la un mic sat de păstori de pe malul unui lac încântător, numit Dudh Pokari. Deasupra lacului se înălţa un şir de vârfuri acoperite cu gheaţă, care dominau tot cerul. Aveam un simţământ de linişte şi de mulţumire când priveam prin deschizătura cortului peste apa sclipitoare a lacului, spre vârfurile impunătoare din faţa mea. Satul avea numai câţiva locuitori – doar o mână de fiinţe curajoase care păşteau iacii şi îi mulgeau în fiecare seară. Târziu, după-amiază, porni din nou să ningă şi şerpaşii se adunară toţi într-una din colibele de piatră şi lut. Ne-am dus şi noi acolo pentru cină. Bâjbâind prin întunericul şi fumul din colibă, ne-am luat locurile în jurul unui mic foc din bălegar de iac, unde, cu câte o strachină în mâini, ospătam dintr-o tocană excelentă.

În scurt timp, râsul zgomotos şi din toată inima al şerpaşilor răsună în toată coliba. Căldura, murmurul vocilor şi atmosfera generală de mulţumire mă copleşiră. Somnul mă fură pe nesimţite.

Continua să ningă şi din această cauză, dimineaţa aceea nu prea ne îmbia la drum. Până la urmă, ne-am hotărât şi am pornit cu paşi greoi în susul văii, prin zăpada moale, pe o pâclă deasă ce întuneca totul. După o oră de mers însă, vremea se înseninã neobişnuit de repede şi zăpada începu să se topească sub ochii noştri, sub căldura dogoritoare a soarelui. Schimbarea

bruscă a vremii e specifică munţilor Himalaya – acum e îngrozitor de frig şi în clipa următoare, nesuferit de cald. Am întins corturile pe o terasă mică acoperită cu muşchi, lângă un lac cristalin şi rece ca gheaţa şi apoi am adunat câteva braţe de vreascuri din arbuştii piperniciţi ce îmbrăcau povârnişurile. M-am urcat pe muchia gheţarului privind cu interes drumul înainte. Drept deasupra noastră, pe stânga, se înălţa faţa enormă a lui Cho Oyu din nordul căruia începea un şir lung de piscuri care culmina, în depărtare, cu vârful piramidal al Everestului. Îi urmăream cu gândul pe elveţienii care se aflau acum sus; oare cât de departe vor fi ajuns? Cu privirea încordată, căutam zadarnic să-i desluşesc pe masivul acela uriaş, la 32 km distanţă de noi. Fără nici un chef, m-am reîntors la preocuparea mea imediată. Nu-mi puteam da seama exact unde se află Nup La, dar era evident că a doua zi trebuia să traversăm mai întâi gheţarul, ca să putem ajunge la trecătoare. Dimineaţa era senină şi geroasă şi totuşi am plecat foarte devreme. Simţeam o emoţie crescândă la gândul că în ziua aceea vom vedea regiunea Nup La. Am continuat urcuşul, pe o scurtă porţiune, pe lângă gheţar, apoi ne-am lăsat peste un perete abrupt de morenă, pe suprafaţa lucie a gheţarului. Drumul era surprinzător de uşor. Gheţarul era împărţit în porţiuni lucioase, despărţite între ele de spinări de morenă. Înaintam cotind prin lungile trecători dintre ele, pentru a parcurge apoi o nouă porţiune de gheaţă lucie. Străbătusem toată întinderea şi continuam să urcăm pe gheţar, până când acesta coti brusc spre stânga. La cotitura, gheaţa fiind zdrobită şi întreruptă, ne-a trebuit mult timp până ce am găsit un drum peste ea. Am fost obligaţi să urcăm încă un perete prăpăstios de morenă, pentru a intra apoi într-o albie în spatele acestuia, după care, mergând o mică bucată de drum prin albie, am ajuns pe o creastă, pe care ne-am oprit însă îngroziţi de priveliştea care se înfăţişa înaintea ochilor noştri.

Era mult mai rău decât mă aşteptasem. În faţa noastră, o cădere colosală de gheaţă se prăbuşea la sute de metri adâncime, într-un haos formidabil de gheaţă sfărâmată. Căderea de gheaţă era despicată în două de un meterez masiv, stâncos şi gheaţa se umfla şi se ridica în jurul lui ca valurile mării în jurul provei unui distrugător. Era o privelişte grandioasă şi spectaculoasă, dar m-am simţit complet descurajat la gândul

că trebuia să găsim un drum peste acel meterez. Căderea de gheaţă de pe dreapta, cu şirurile ei de ace de gheaţă gata să cadă, se înfăţişa din cale-afară de primejdioasă, iar din partea stângă se rupeau şi se prăbuşeau aproape necontenit blocuri mari peste un perete enorm format din stânci verticale. Nu era de mirare că expediţia din 1951 povestise lucruri atât de înspăimântătoare.

Ne-am aşezat cortul pe gheaţa de la baza căderii de gheaţă din dreapta şi am dat drumul tuturor şerpaşilor să se reîntoarcă, cu excepţia celor pe care îi angajasem permanent. Şerpaşii formaseră un grup vesel şi făcuseră toată treaba cu foarte multă tragere de inimă şi îmi părea rău să-i pierd de tovarăşi. Pe când dispăreau în jos pe gheţar, stăm privind cu George şi cu Angje la căderea de gheaţă. „Bohut kharab, sahib!" (foarte rău, domnule), spuse Angje. Cu intenţia lăudabilă de a ridica moralul şerpaşului, l-am asigurat că nu aveam de ce să ne temem şi că vom găsi fără greutate un drum de urcat. Exact în clipa când vorbeam, se auzi o uruitură lugubră şi un turn de gheaţa, de vreo 90 m, se aplecă înainte şi porni în avalanşă cu o forţă înfiorătoare. Când zgomotele prăvălirii încetară şi norii de pulbere se liniştiră, m-am asociat din toată inima părerii lui Angje că era în adevăr „Bohut kharab!

După masă pornii într-o recunoaştere de unul singur, fără o ţintă precisă. Observasem o despicătură mică între căderea de gheaţă din dreapta şi meterezul stâncos şi voiam să văd de nu era cumva posibil să urcăm pe ea, ca să mergem mai departe. Găsii că nu era greu să mă caţăr peste bolovanii desprinşi, deşi aveam neplăcuta senzaţie că dintr-un moment într-altul puteau să-mi cadă în cap bolovanii din stânga sau bucăţile de gheaţă venind din dreapta. În cele din urmă, n-am mai putut înainta nicidecum – turnurile de gheaţă se împreunau cu stânca, formând un zid de netrecut. Încercai să mă caţăr pe stânci şi suii vreo 12 m pe făgaşul neaccidentat al unui curs de apă, înainte de a-mi dă seama că şi acesta era de fapt blocat de o săritoare[48], care se afla mai sus. Ca urmare, a trebuit să cobor din nou. Suprafaţa lunecoasă şi netedă era însă cu mult mai greu de coborât decât de urcat şi când am ajuns jos, îmi

[48] Săritoare – ruptură de pantă pe cursul unei văi unde se formează o cascadă atunci când curge apa – N R.

tremura tot capul din cauza încordării şi îmi simţeam nervii zdruncinaţi. Era clar că despicătura nu ne oferea decât necazuri şi o părăsii cât putui mai repede.

M-am îndreptat apoi spre baza meterezului principal pe care l-am examinat îndeaproape. Atacarea lui era o problemă grea, dar mi s-a părut că întrezăresc un drum de urcat, măcar pentru prima lui jumătate. Pericolul cel mare îl constituiau stâncile care se prăvăleau cu regularitate la interval de câteva minute; totuşi aveam impresia că ne puteam găsi un drum ferindu-ne de ele. M-am reîntors seara la tabără şi i-am povestit lui George descoperirea mea. Ne-am hotărât să atacăm meterezul stâncos a doua zi.

Am gătit mâncarea la un foc de vreascuri, ceea ce însemna un lux neobişnuit, deoarece adusesem cu noi o legătură de vreascuri uscate de ienuper. Pe când stăm chirciţi în jurul focului, încălzindu-ne în aerul rece al nopţii, Angje luă câteva rămurele făcute jeratic şi le aşează pe o piatră mică şi netedă. Puse apoi o bucăţică de unt deasupra lor şi o privi cum sfârâie şi fumegă, în timp ce murmura ceva încet şi numai pentru el. L-am întrebat ce înseamnă acest ceremonial şi ne-a lămurit că era o mică ofrandă pentru a câştiga favoarea zeilor gheţii, ca să putem trece munţii fără pericol. Jertfa de unt însoţită de rugăciunea budistă „Om Mane Padme Hum”, avea să ne asigure bunăvoinţa zeilor!

Neînsemnată încurajare pentru minţile noastre îngrijorate.

A doua zi de dimineaţă, înainte ca soarele să fi trezit stâncile din culcuşurile lor îngheţate, eram împreună cu George la poalele pereţilor verticali. Era ora 7,30. Ne-am târât pe brânci până la baza unei platforme înguste care se ridica abrupt pe versant şi am urcat pe ea cât am putut de repede. Platforma era friabilă şi pietrişul ne aluneca în mod neplăcut de sub picioare. Urcam totuşi destul de uşor. La capătul superior al platformei se ridica un vârf de stânca abrupt până la o altă platformă, în susul căreia am pornit din nou grăbiţi. În cele câteva clipe de odihnă binevenite ne-am putut dă seama că nu ne mai ameninţa pericolul prăbuşirii.

Deasupra noastră se ridica printre stânci un culoar prăpăstios. Pornii în frunte în susul lui şi îl găsii foarte uşor de urcat. La capătul culoarului, drumul era complet blocat de o

stâncă uriaşă, peste care nu puteam descoperi nici un fel de drum. Partea dreaptă a culoarului, foarte abruptă, era inaccesibilă, aşa că m-am gândit să ies din el pe partea stângă. Am săpat un şir de trepte în crusta de zăpadă tare şi foarte înclinată sub acea stâncă şi în timp ce George se căţăra după mine, priveam posomorât înainte. Aveam în faţă o lespede netedă fără nici o priză de care să mă pot prinde şi nu puteam să o urc decât târându-mă în sus pe suprafaţa ei. George mă încredinţa că mă voi putea bizui pe asigurarea lui în cazul că aş fi lunecat; cu aceste cuvinte de îmbărbătare drept toiag, mi-am sprijinit mâinile pe lespede. De trei ori am vrut să-mi fac vânt în sus şi de trei ori m-am oprit de frică. Mă cuprindea parcă un leşin de la stomac. George mă aştepta răbdător. Mă mustram singur pentru lipsa mea de curaj şi deodată, îmboldit nici eu nu ştiu de unde, m-am azvârlit în sus. Cu muşchii tremurând de încordare mă clătinai o clipă de lespedea abruptă, rezemat pe mâini şi pe genunchi, apoi, repede, îmi aruncai mâna peste marginea de sus, căţărându-mă deasupra şi ajungând în siguranţă. Am întins coarda şi George a cerut să-l trag sus. Lunecând mereu, clătinându-se, ajunse în sfârşit până la mine. Acolo sus, ne-am dat seama că orice încercare de a sui până aici şerpaşii încărcaţi cu bagaj, era aproape exclusă. Totuşi eram hotărâţi să mergem înainte.

După o oră înaintaserăm vreo 30 m pe stâncă dar ne-am dat seama că nu mai eram în stare să facem nici măcar un pas mai departe. Aproape tot atât de siguri eram că nici în jos nu mai puteam merge şi totuşi trebuia luată o hotărâre. Am lăsat rucsacurile să lunece în jos pe o platformă mică, dându-ne apoi şi noi drumul încet după ele. Lunecam parcă de o veşnicie când, în sfârşit, cuprinşi de o uşurare de nedescris, atinserăm din nou stânca ce închidea culoarul, îl asigurai pe George cu coarda cât timp luneca încet în jos pe lespedea abrupta şi apoi îmi dădui drumul şi eu, lipindu-mă şi agăţându-mă de lespede cât puteam mai mult, asigurat cu coarda de George care trecuse de partea cealaltă a culoarului pentru mai multă siguranţă. Măsurăm distanţa centimetru cu centimetru. Când am simţit din nou zăpadă sigură sub picioare, am scos un oftat de uşurare.

Apoi am pornit în fugă în josul pantei pentru a scăpa de bolovanii care se rostogoleau cu foarte multă regularitate în această regiune a pantelor verticale. În goana noastră am

dislocat un şuvoi de pietroaie care, pornind vertiginos la vale cu un zgomot înfiorător, ne-au silit să facem salturi în josul stâncilor pentru a ne feri din calea lor. Am coborât aşa până la prima terasă, apoi am patinat mai departe până la capătul ei. Înfioraţi de teamă, ne-am repezit spre ultima platformă de unde am ajuns, în sfârşit, în siguranţă pe gheţar.

Ne-am reîntors la tabără doi oameni liniştiţi şi potoliţi. Angje ne întâmpină cu obişnuitele cuvinte: „Bohut kharab!" Şerpaşii urmăriseră urcuşul nostru cu mare admiraţie, dar nu aveau câtuşi de puţin intenţia să ne urmeze pe acest drum. I-am asigurat că nici noi nu mai aveam de gând să urcăm pe acolo. Nu păreau prea convinşi şi eram sigur că în noaptea aceea focul jertfei va arde mai puternic ca oricând. Tare mă îmbia gândul să ard şi eu un pic de unt.

În aceeaşi zi, după masă, am pornit împreună cu Angputa într-o scurtă recunoaştere, pe partea stângă a văii, ca să examinăm şi cealaltă cădere de gheaţă. Locul era impresionant. Corpul principal al căderii de gheaţă se oprea dintr-o dată la marginea unui perete vertical de vreo 300 m, unde se rupea în blocuri imense care se prăbuşeau pe gheţarul de dedesubt. Ne-am ţinut departe de corpul principal, mergând pe partea opusă a gheţarului, dar şi aici ne împiedicam de sfărâmăturile de avalanşe care proveneau din nişte gheţari mici, atârnaţi sus pe pereţii mari de stâncă din spatele nostru.

Drumul era periculos şi fără sorţi de izbândă. Hotărâi să merg puţin mai departe şi mă căţărai pe o coamă rotunjită din morenă, care făcea o curbă mare pe partea stângă a căderii de gheaţa. Drumul era foarte uşor şi prezenta fără îndoială destulă siguranţă. Cu cât mergeam mai departe, cu atât şi drumul se deschidea mai mult înaintea noastră. Mă oprii şi privii mult timp la calea ce ni se oferea. Eram cuprins de emoţie. Deşi căderea de gheaţă era destul de fisurată în părţile acestea, era mai liniştită şi se părea că ar putea exista un drum până la turnurile de gheaţă de deasupra pereţilor verticali. Am mai mers puţin şi cu cât mă apropiam de stânci, eram mai convins că vom găsi un drum. Nu părea să fie nicidecum un drum uşor, dar era singura parte de pe întreaga cădere de gheaţă, ferită de gheaţa care spânzură deasupra. Se lăsa întunericul şi nu mai aveam timp să mergem mai departe; ne-am grăbit deci să ne întoarcem la tabără.

A doua zi am pornit împreună cu George din nou pe acelaşi drum descoperit în ajun. Era ora 6,30 dimineaţa când am ajuns la locul unde mă oprisem cu o zi înainte. Amândoi eram într-o dispoziţie excelentă. George neputând uita meterezul de stânci, atacat cu o zi înainte, se cam îndoia de „traseul meu uşor" de care eram atât de entuziasmat; când privi însă înainte, începu să se convingă că drumul nu era chiar atât de greu. Ne-am legat în coardă, am prins colţarii şi am început să urcăm cu pas uşor şi sigur, rod al atâtor luni de alpinism dificil.

Înaintam cu spor pe o morenă situată între căderea de gheaţa şi înalţii pereţi stâncoşi de pe stânga. Fără să ne dăm seama, ne-am trezit chiar pe căderea de gheaţă – o adevărată reţea de crevase adânci – de unde am putut ieşi destul de greu şi după mult timp. Întâmplarea însă nu ne displăcu. Săpam trepte în pereţii de gheaţă, treceam cu grijă peste punţi şubrede de zăpadă şi ne croiam drumul coborând în crevase şi urcând apoi de cealaltă parte a lor. Într-un loc cioplii un drum aerian, pe coama subţire a unei creste de gheaţă. Ne entuziasma această muncă şi câştigăm înălţime văzând cu ochii. Eram neliniştiţi doar de faptul că unghiul crevaselor se îndrepta încet dar sigur spre marginea ruptă, de unde căderea de gheaţă se arunca în ultimul ei salt uriaş. Simţeam chiar cutremurul subteran produs de lunecarea fiecărui nou bloc care se rupea din gheţar. Ne apropiam tot mai mult de acest loc periculos şi deodată, spre salvarea noastră, descoperirăm o punte de zăpadă, care ne duse înapoi spre centrul căderii de gheaţă. La ora 10,30 ne aflam pe o movilă de zăpadă de unde se putea vedea în depărtare, peste câmpurile de zăpadă, trecătoarea Nup La – o depresiune uşoară, înaltă de 5900 m, cuprinsă între povârnişuri prăpăstioase de aproape 7300 m.

Am trăit un moment măreţ! Nu ştiam cum să ne stăpânim bucuria şi mulţumirea. Mai aveam de străbătut cale lungă până la şa, dar greutăţile păreau pe sfârşite şi, o dată cu ele şi necazurile noastre. Hotărârăm să ne reîntoarcem imediat la tabără pentru ca a doua zi să începem transportarea echipamentului. Coborârea a fost mai uşoară decât ne puteam închipui.

Şerpaşii ne-au întâmpinat veseli ca de obicei, dar vestea că va trebui să urcăm cu poveri în susul căderii de gheaţă răci pe loc atmosfera.

Datorită emoţiei nu m-arn putut odihni toată noaptea, iar zorile m-au prins treaz. Unul din noi trebuia să-i conducă pe şerpaşi sus şi acela eram eu. George avea zi liberă. L-am trezit pe Angputa care a pregătit gustarea de dimineaţă şi la ora 6 am părăsit tabăra pe o vreme rece dar înviorătoare. Toţi purtam poveri serioase, dar mergeam foarte bine. Când a trebuit să ne legăm în coardă şi să ne punem colţarii, am micşorat şi pasul, înaintarea devenind din ce în ce mai grea. La fiecare loc greu de trecut Angje exclama cunoscutul „Bohut kharab", rămânând însă acelaşi tovarăş de drum, puternic şi inimos. Cel mai neîncrezător era Tashi Phuta. El examina fiecare punte de zăpadă cu deosebită atenţie şi făcea aşa de multe găuri în ele cu pioletul, încât reducea cel puţin la jumătate rezistenţa lor, apoi le traversa de-a buşilea. Cu toate acestea, urcam cu toţii extrem de bine, iar pe porţiunile grele ne ajutam cu coarda, trăgând-o cu toată puterea. La ora 9,30 eram pe pragul căderii de gheaţă.

Am coborât apoi movila de zăpadă străbătând o porţiune netedă şi uşoară, siguri că nu vom mai întâlni piedici în drum. Înaintam închipuindu-mi că instalasem tabăra pe Nup La. M-am oprit la marginea unei crevase colosale; în faţa noastră se deschidea un abis enorm de cel puţin 30 m lăţime care tăia în două căderea de gheaţă, dintr-o margine într-alta. Toate visurile mele se spulberară! Era cea mai mare greutate de care ne izbisem până atunci. Privii în jos peste marginea crevasei. La o adâncime de 20 m aceasta era poditâ cu zăpadă nu prea stabila, care, la rândul ei era brăzdată de alte crevase mai mici. Locul era primejdios şi totuşi îndrăznii să gândesc la o coborâre până la puntea de zăpadă, pentru a putea trece de cealaltă parte.

Am mers de-a lungul crevasei până într-un loc unde buza de jos se surpase puţin. La început şovăielnici, şerpaşii acceptară până la urmă coborârea. I-am asigurat solid în coardă şi apoi am început să tai trepte în peretele de gheaţă surpat până ce am ajuns la fundul umplut cu zăpadă. Munca era destul de grea şi trecu mai bine de o jumătate de oră până ce am putut să-mi fac trepte în gheaţă şi să pun piciorul cu precauţie pe fund. M-am asigurat înfigând puternic pioletul în peretele crevasei şi i-am convins pe şerpaşi să coboare până la mine.

Stăteam acolo un mic grup de oameni descurajaţi, închişi

în adâncurile unui abis grozav, privind peretele opus – un perete de gheaţă dură şi străvezie – înălţându-se la 20 m deasupra noastră. În platoşa lui îngheţată trebuia să găsim undeva o spărtură prin care să ne putem strecura şi, într-adevăr, descoperii ridicându-se rezemat de perete un con de zăpadă, care ajungea aproape de marginea de sus. Merita să încercăm. Le-am atras atenţia şerpaşilor să ţină coarda întinsă şi apoi am pornit cu mare băgare de seamă pe zăpadă, păşind peste nenumăratele crăpături şi ajungând cu bine la peretele din faţă. Conul de zăpadă se înălţa aproape vertical; părea totuşi să fie solid şi stabil. La drept vorbind, nu-mi plăcea să fac performanţe tehnice numai cu şerpaşii în coardă, dar n-aveam de ales; trebuia să găsesc un drum. Am tăiat trepte formând o scară verticală care urca până la o înăţime de 6-7 m unde am săpat o platformă destul de largă ca să încăpem toţi comod pe ea. Apoi, cu coarda întinsă, am tras sus pe cei trei şerpaşi şi i-am aşezat în siguranţă pe platformă. Erau tăcuţi, dar ochii lor larg deschişi şi speriaţi îmi spuneau că nu erau prea bucuroşi de performanţa noastră alpină.

Am tăiat un alt şir de trepte pe vârful conului, ajungând astfel la vreo 2 m sub marginea crevasei până la care mai aveam totuşi de urcat un perete vertical de gheaţă. Fiind într-o poziţie primejdioasă, pe o platformă foarte mică, am început să tai îndată trepte în susul peretelui. Treaba nu era de loc uşoară. Ca să mă menţin pe trepte, trebuia să tai şi locuri de sprijin pentru mâini şi să-mi las toată greutatea pe ele. Am trăit un moment foarte fericit când, în sfârşit, am întins mâna peste margine şi mi-am înfipt pioletul adânc, în zăpada tare. Urmă o zvârcolire şi un geamăt şi iată-mă deasupra. Stătui o clipă pe loc ca să-mi recapăt răsuflarea. Eram la o înălţime de peste 5800 m şi sforţarea pe care o făcusem însemnase un mare efort pentru plămâni.

Am privit înainte. Spre marea mea desperare, o altă crevasă, aproape tot atât de mare ca cea din care tocmai ieşisem, îmi bara calea. Unde era oare drumul uşor şi plăcut pe care îl văzusem cu George? Desigur că fuseserăm orbi! Strigătul slab de „Sahib, Sahib”, mă readuse la realitate şi mă grăbii să privesc în jos la cei trei şerpaşi care rămăseseră agăţaţi pe platforma lor suspendată la 12 m sub mine. Trebuia să-i trag în sus pe ultima porţiune a peretelui de gheaţă. Prin urmare m-am

înţepenit bine în picioare într-un loc sigur şi, trecându-mi coarda peste umăr le-am strigat să urce, trăgându-i apoi cu putere sus peste margine ca pe trei saci cu cărbuni.

Acum îmi dădeam seama că între noi şi Nup La era o regiune foarte greu de străbătut şi regretam mult ajutorul pe care ar fi putut să mi-l dea George. Am hotărât să lăsăm toate bagajele în locul acela şi să pornim în recunoaştere fără ele. Crevasa următoare era cel puţin ceva mai uşor de coborât decât prima, deşi zăpada de pe fund era vizibil nestabilă. Şi aici, ca şi mai înainte am găsit o creastă de zăpadă ascuţită, care urca pe peretele de gheaţă din faţă şi se termina ca la vreo 2 m sub marginea crevasei.

Am tăiat câteva trepte şi apoi ne-am lăsat cu grijă spre fundul crevasei. Zăpada care tremura sub paşii mei a rezistat cu bine la trecerea noastră, astfel că am putut ajunge pe partea cealaltă. Reîncepui escaladarea peretelui opus ca şi mai înainte. Am tăiat un şir lung de trepte pe coama subţire a crestei de zăpadă, am deschis apoi un drum pe peretele de gheaţă până la marginea de sus şi în sfârşit, cu ajutorul corzii şi cu multă trudă am reuşit să-i trag pe şerpaşi din această crevasă.

Ne-am urmat drumul printr-un ţinut plin de crevase periculoase şi, cu cât înaintam, cu atât distanţa dintre noi şi Nup La părea să crească. În cele din urmă, ne-am oprit pe muchia unui perete înalt care domina amestecul de sfărâmături provenite de la căderea de gheaţă din dreapta. Pe aici nu se putea trece. Părea că există posibilitatea de a-l ocoli prin stânga, dar voiam mai întâi să-l am şi pe George cu mine înainte de a mă încumeta să încerc ceva. Ne-am întors la cele două crevase mari şi am coborât şerpaşii pe pereţii abrupţi. Apoi, abătut, i-am condus prin labirintul căderii de gheaţă, până jos la tabără.

Stăm culcaţi în cort, în sacii de dormit, şi-i povesteam lui George cuprins de îndoială greutăţile pe care le întâmpinasem. Şerpaşii cântau încet rugăciunile. Aici în cort însă, alături de George, greutăţile întâlnite sus păreau cu mult mai uşoare. Hotărârăm deci ca în ziua următoare să depunem maximum de efort pentru a ajunge la Nup La.

A doua zi de dimineaţă, la ora 8, cu lucrurile gata împachetate, luam micul dejun. Atmosfera era neobişnuit de liniştită, iar norii grei din josul văii ne îngrijorau. Anotimpul

favorabil ascensiunilor trecea cu repeziciune – era 27 mai – şi ne temeam să nu înceapă musonul. Tot timpul am păstrat acelaşi pas, atât pe porţiunea mai uşoară a gheţarului, cât şi atunci când am constatat că o parte din urmele noastre fuseseră şterse de o avalanşă de gheaţă căzută de pe gheţarii agăţaţi de pereţii verticali de deasupra. Ajunşi în porţiunea cea mai dificilă, ne-am legat în coardă şi ne-am pus colţarii. Prezenţa lui George uşura cu mult efortul depus cu o zi înainte pentru tragerea şerpaşilor cu coarda. Chiar şi viteza cu care înaintam era apreciabilă. Zăpada moale îngreuia cu mult deschiderea pârtiei, iar unele din punţile de zăpadă erau cât se poate de şubrede şi nesigure. Neîncrezătorul Tashi Phuta străpungea fioros, cu pioletul, în jurul lui, iar Angje cel posomorât, clătina din cap şi repeta într-una „Bohut kharab!”, la toţi pereţii greu de trecut. De-abia atinsesem pragul căderii de gheaţă şi norii începuseră să ne învăluie cu repeziciune.

Greutăţile la care ne aşteptam la trecerea noastră prin cele două crevase mari n-au întârziat să apară. Chiar cu ajutorul priceput al lui George, a trebuit să depunem multe eforturi pentru a le trece. Nici treptele tăiate de mine în susul şi în josul pereţilor abrupţi nu mai erau sigure, căci zăpada se înmuiase de-a binelea. Reuşirăm cu chiu şi vai să ieşim din crevase, trăgând apoi afară după noi şi şerpaşii.

Cu fiecare clipă, zăpada părea că se face tot mai moale. George mergea în frunte explorând întinderea întunecată a podişului, căutând cu pioletul crevasele ascunse. Şi le găsea pretutindeni. Deodată, tresărirăm la auzul unui strigăt ascuţit. Tashi Phuta căruia numai capul i se vedea din zăpadă, cerea ajutor. Ce se întâmplase? Din neatenţie, se depărtase la câţiva metri lateral de poteca lui George dând peste o crevasă. George îl ţinea cu coarda întinsă, iar eu mă apropiai cu multă grijă – cercetând atent fiecare palmă de loc. Ajungând lângă el, l-am prins de braţ şi apoi l-am tras cu toţii afară. Numai bagajul pe care-l ducea legat în spate îl oprise să nu cadă într-însa ca un pietroi. Privii în groapa pe care o făcuse şi văzui nişte pereţi de gheaţă dură şi verde prelungindu-se într-un abis negru. M-am tras grăbit înapoi, scufundându-mă la rându-mi până la genunchi într-o altă crăpătură ascunsă în spatele meu. Trebuii să-mi înăbuş panica de care eram cuprins pentru a-i putea îmbărbăta pe şerpaşii cuprinşi de spaimă.

Am continuat încet drumul mai departe, încercând cu mare grijă terenul înainte de a îndrăzni să păşim pe el. De mai multe ori am căzut până la genunchi în gropi nebănuite, iar neîndemânatecul Tashi Phuta s-a înfundat din nou până la gât într-o crevasă şi numai coarda l-a oprit să nu cadă mai adânc. Zăpada era atât de proastă, încât punţile, deşi de grosimea cozii pioletului, se prăbuşeau şi te lăsau să cazi în gol. Niciodată nu mai întâlnisem o zăpadă atât de periculoasă care să ne zdruncine atât de mult nervii. Pe lângă asta, ningea într-una şi pe măsură ce norii ne cuprindeu din toate părţile, vizibilitatea se reducea mereu. Abătuţi şi vlăguiţi, hotărârăm să ne instalăm cortul pe o mică movilă de zăpadă, pe care, mai întâi am împuns-o din toate părţile cu pioletul pentru a fi siguri de stabilitatea ei. Apoi am înălţat cortul şi ne-am vârât sub el – o ceată de oameni complet demoralizaţi.

Nu puteam înţelege de ce se înmuiase atât de mult zăpada la o înălţime de aproape 6000 m. Singura explicaţie putea fi aerul cald adus de muson; nouă însă nu ne surâdea câtuşi de puţin gândul de a înfrunta o furtună adusă de muson în acest loc atât de neplăcut. De aceea am hotărât să cobor împreună cu şerpaşii şi să aduc şi restul alimentelor şi echipamentul, lăsate pe drum cu o zi mai înainte. Cu ele am fi putut rezista chiar dacă vremea rea avea să dureze.

Şerpaşii, lesne de înţeles, nu se prea îndemnau la drum, dar o băutură fierbinte îi însufleţi din nou. George rămase la cort să ne pregătească ceva de mâncare şi totodată să ne fie punct de reper prin ceaţă la întoarcere. Am plecat deci cu şerpaşii înşiraţi în urma mea în coardă. Credeam că la venire descoperisem toate crevasele ascunse, dar mă înşelasem. Nu făcui nici 50 de paşi şi mă trezii înfundat până la brâu într-una nouă, astfel că până să ajung la locul unde lăsasem poverile, am trecut prin chinuri groaznice. Am coborât în sfârşit şi, cu poverile în spate, am pornit înapoi spre tabără. Aveam iar în faţă crevasa mare, dar puntea de zăpadă de pe fundul ei nu-mi inspira încredere. Am pornit singur, urcând cu precauţie pe peretele abrupt. Şerpaşii rămaseră la o oarecare distanţă. Totul părea în ordine şi făcui cu grija un pas înainte. În clipa următoare, se auzi însă o bufnitură înfundată şi zăpada pe care stăteam se prăbuşi de sub mine în crevasa de dedesubt. Cădeam în gol! Nu aveam timp mult de gândire şi nu aveam nici siguranţa că şerpaşii vor

putea mânui coarda cu iuţeală. Trebuia să mă salvez singur! Mi-am aruncat picioarele înainte înfigând colţarii în gheaţa peretelui din faţă, în timp ce, cu o izbitifră puternică, îmi proptii umerii în peretele opus. Puntea de zăpadă bubuia departe, în adâncurile întunecate de sub mine. Câteva secunde mai târziu coarda se întinse, trasă de sus.

Eram într-o situaţie precară. Mă aflam la vreo 4 m sub marginea crevasei, convins că şerpaşii, prea speriaţi, nu se vor încumeta să coboare destul de aproape de margine pentru a mă trage afară. Am stat o clipă să-mi recapăt respiraţia şi apoi, în aceeaşi poziţie, întins de-a curmezişul crevasei, am urcat, sprijinit în colţari şi în umeri, până într-un loc unde crevasa se îngusta puţin. Din fericire nu scăpasem din mână pioletul aşa ca am putut să tai cu el o mică treaptă în peretele neted şi vertical. Am izbutit să-mi pun un picior pe treaptă şi apoi, cu un efort colosal care m-a sleit de puteri, m-am răsucit în sus şi am azvârlit celălalt picior pe peretele opus al crevasei, înfigându-mi în el colţii lungi de oţel. Gâfâind ca să-mi recapăt respiraţia, am cioplit apoi o treaptă mică şi pentru al doilea picior. Iată-mă, în fine, într-o poziţie echilibrată şi destul de sigură, cu un abis întunecat sub mine şi cu capul la aproape 2 m de suprafaţă.

La o distanţă de 1 m, lateral, se găsea o cornişă de zăpadă lipită de peretele crevasei. Părea destul de solidă, aşa că îmi făcui încet drum într-acolo, trăgându-mă în sus spre ea. Pregătit pentru orice prăbuşire neaşteptată, m-am căţărat de-a buşilea, cu muşchii încordaţi şi cu multă băgare de seamă, deasupra cornişei, apoi mă ridicai în picioare încet, sprijinindu-mă cu pioletul de peretele opus al crevasei pentru a-mi ţine echilibrul. În sfârşit, putui să privesc afară din crevasă unde văzui, pe pantele de pe latura acesteia, trei chipuri de oameni înspăimântaţi stând cu picioarele şi cu braţele întinse. Primul era Angje care trăgea din răsputeri de mine, Angputa care îl trăgea pe Angje şi, în fine, Tashi Phuta, pe a cărui faţă se citea limpede groaza şi care îl trăgea înnebunit pe Angputa. Îndată ce creştetul capului meu apăru deasupra, frica întipărită pe feţele lor făcu loc unor zâmbete fericite, iar Angje îmi strigă uşurat: „Bohut Kharab, Sahib!”

Încă o sforţare puternică din partea celor ce trăgeau coarda, un salt zdravăn din parte-mi şi ieşii deasupra ca şi cum nu mi s-ar fi întâmplat nimic. Ne-am întors la tabără mergând cu

şi mai multă grijă, dacă aşa ceva mai era posibil şi ne-am bucurat grozav auzind vocea puternică a lui George care ne călăuzea prin ceaţă. Deşi tocana lui aburindă contribui mult la liniştirea nervilor noştri zdruncinaţi, ne-am culcat deprimaţi şi destul de înspăimântaţi. Într-adevăr, starea zăpezii era mai rea decât ne-am fi putut închipui vreodată.

A doua zi ne-am trezit dis-de-dimineaţă. Ceaţa continua să ne acopere, în schimb era cu mult mai frig. Erau prin urmare foarte multe şanse ca gerul să întărească zăpada. Nu eram prea încrezători că vom găsi un drum mai departe şi şovăiam la gândul de a porni înainte atâta timp cât zăpada nu se afla într-o stare mai bună. Cum însă cucerirea trecătorii Nup La devenise o dorinţă pe care George şi cu mine nu ne-o puteam înfrâna, am hotărât să mergem totuşi înainte, dar cu poveri mai uşoare. Băurăm câte o ceaşcă de ceai şi la ora 5,45 eram gata de plecare. Ca măsură de prevedere deosebită ne-am legat toţi cinci într-o singură coardă de 60 m; în acest fel, cel puţin doi dintre noi stăteam pe teren solid.

Nu parcursesem nici 6 m distanţă de cort şi mă trezii din nou înfundat într-o crevasă ascunsă. Mă pregătii sufleteşte să trec din nou prin aceeaşi groază prin care mai trecusem şi în ziua precedenta. Cu cât înaintam şi cu cât suprafaţa devenea mai tare, cu atât începeam să ne recăpătăm voia bună. Ne croiam drum printr-o regiune întinsă, plină de crevase deschise, care ne sileau să ne îndreptăm într-o direcţie nedorită. Ne străduiam să mergem spre est către Nup La şi ne vedeam mereu siliţi să ne înapoiem din drum. Ne chinuia pe deasupra şi groaza la gândul că ar putea să iasă soarele şi să înmoaie din nou suprafaţa îngheţată. Lungirăm pasul cât puturăm de mult. Dar se părea că eram prinşi într-o reţea de crevase din care nu puteam ieşi. În cele din urmă, am urcat pe o creastă de pe care am văzut sub noi o râpă neaccidentată care ducea în direcţia în care voiam să mergem. Am coborât şi am mers în josul ei. Râpa sfârşea într-o vale largă plină de gheaţă şi, de acolo, am constatat cu bucurie cum pantele de pe cealaltă parte a văii culminau într-o coastă uşor de urcat, aproape neîntreruptă, care ducea spre Nup La.

Greu ne-ar fi putut opri ceva din drum, acum! Am coborât în valea de gheaţă pe care am traversat-o ieşind de partea cealaltă. Am urcat apoi în goană ultimele povârnişuri. „Am

izbutit George!”, exclamai eu. Înspăimântătoarea cădere de gheaţă care rămăsese în urma noastră nu ne lăsa să credem că am învins-o. Jos în vale, se vedea gheţarul Ngojumba care părea acum colosal de departe. Aproape că nu îndrăzneam să ne închipuim că reuşisem să facem drumul până aici. Niciodată nu avusesem senzaţia unei înfăptuiri mai măreţe, iar George era în culmea emoţiei.

Nu aveam însă timp de pierdut. Dinspre Nepal se rostogoleau spre noi nori grei şi negri. Hotărârăm să ne instalăm cortul pe blocul întins şi plat care se afla chiar în apropierea trecătorii. Am lăsat acolo puţinele bagaje pe care le aveam cu noi şi am alergat înapoi, pe drumul cotit şi întortocheat, la tabăra din ajun. Într-o oră eram jos. Am împachetat toate lucrurile în baloturi enorme, apoi, gâfâind din cauza greutăţii, am pornit din nou spre Nup La. Începuse să ningă cu fulgi deşi iar ceaţa ne învăluise din nou. Am reuşit totuşi să dibuim drumul după urmele făcute mai înainte, care, din fericire, mai persistau încă. Am simţit o mare uşurare când, în sfârşit, ne-am urcat pe blocul de piatră unde, după atâta timp, am instalat cortul din nou pe stânca solidă.

Târziu, în cursul după-amiezii, vremea se lumină; George şi cu mine plecarăm să facem o plimbare. Am urcat pantele line şi lungi până la Nup La, de unde se deschidea în jos marea vale a gheţarului Rongbukul-de-vest. Şi de acolo, strălucind în lumina amurgului şi dominând orizontul, se înalta masivul uriaş al Everestului. Priveliştea încununa eforturile făcute până atunci, aşa că ne-am întors mulţumiţi la culcare.

Prima noastră ţintă – urcuşul până la Nup La – fusese astfel atinsă. Al doilea obiectiv era să vedem feţele nordice ale Everestului.

A doua zi dimineaţă, ne-am strâns bagajul şi am pornit la drum pe o vreme foarte frumoasă, încărcaţi cu poveri grele de aproape 25 kg fiecare. Am urcat până la Nup La şi apoi am coborât spre gheţarul Rongbukul-de-vest. Acesta era neted şi neîntrerupt pe o distanţă de mai multe mile, astfel că l-am coborât uşor şi într-un timp record. La ora 10,30 ne aflam în faţa piscului Lingtren Nup, unde am poposit să bem ceva fierbinte. Sufla un vânt pătrunzător şi pentru a putea aprinde primusul a trebuit să ridicăm un zid de pietre. O ceaşcă de ceai fierbinte cu câţiva biscuiţi, puţin unt şi marmeladă ne-au dat puteri noi.

Străbăteam acum un ţinut bine cunoscut din povestirile expediţiilor făcute mai înainte pe Everest. Treceam printr-o stare de emoţie continuă, deoarece la fiecare pas ne arătam unul altuia locuri devenite celebre. Şi pe măsură ce Everestul se apropia din ce în ce mai mult de noi, îl vedeam înălţându-se tot mai sus deasupra noastră. Acum puteam distinge, pe coastele lui stâncoase, Banda galbenă şi Banda neagra, treptele de stânci şi Marele culoar. Toate, atât de aproape de vârf, la încă vreo 300 m de urcuş pe stânci abrupte, în aer rarefiat şi rece.

La ora 14,30 poposeam pe sfărâmăturile de morenă, drept deasupra gheţarului principal Rongbuk. Şerpaşii erau tare osteniţi după acest drum lung şi greu. George şi cu mine însă eram în forma excelentă şi de aceea am pornit într-o mică cercetare, în jos pe Rongbuk. Priveliştea era uluitoare: şir după şir se înălţau ace de gheaţă uriaşe, unele ajungând până la 60 m înălţime. Timp de o oră, ne-am amuzat încercând să pătrundem cât mai departe posibil printre ele, tăindu-ne trepte în susul unor pereţi de gheaţă ameţitori sau încercând să ne ţinem echilibrul pe creste extrem de fragile. Nu am putut înainta la adâncime mai mult de 15 m şi a trebuit să ne dăm bătuţiţ plini de admiraţie în faţa acestei minunate cetăţi de gheaţă. Ne-am reîntors la tabără atraşi de aburii îmbietori ai unei tocăniţe delicioase. Ne-am vârât apoi în sacii noştri de dormit, pe deplin mulţumiţi de rezultatele zilei care se încheiase. Nu puteam dormi din cauza emoţiei care mă stăpânea încă şi, pe deasupra, salteaua mea pneumatică se dezumfla mereu. Miezul nopţii mă prinse treaz, copleşit de gânduri şi de nerăbdare. Am scos capul afară din cort. Nu se vedea însă aproape nimic, deoarece ne aflam într-o văgăună. Era noapte neagră, iar stelele aruncau o lumină rece şi fixă. Gândurile mi se împleticeau şi fugeau mereu la expediţia elveţienilor. „Cât de sus or fi ajuns oare? Vremea nu fusese prea rea şi desigur că până acum dăduseră asaltul Everestului... Sper să nu ne prindă aici pe versantul nordic vreun potop de zăpadă adus de muson. Trecerea înapoi peste Nup La ar fi cât se poate de neplăcută... De fapt, tot nu mă gândesc să ne întoarcem peste Nup La...!” încercai să-mi liniştesc gândurile şi să dorm, însă aceeaşi întrebare mă frământă mereu: „Ce-or fi făcând oare elveţienii?”

A doua zi, ne-au trebuit trei ore ca să coborâm pe gheţarul Rongbuk pentru a găsi un loc pe unde am fi putut

pătrunde printre acele de gheaţă. Am tăiat destul de uşor drum printre ele, aşa încât dejunul l-am luat pe morena de pe cealaltă parte a gheţarului. Locul era plăcut. Era şi un mic lac, ba chiar şi iarbă verde. O ambianţă plăcută pentru două ceasuri de odihna în razele calde ale soarelui. Priveliştea asupra văii era minunată, iar la vreo zece mile depărtare puteam zări mănăstirea Rongbuk.

Plecarăm mai departe şi făcurăm un ocol ca să dăm în valea Rongbukului-de-est – vechiul drum spre Everest. De partea cealaltă a văii se zăreau nişte ziduri de piatră aproape năruite. Am traversat să le examinăm. Aceasta fusese tabăra I. M-a cuprins un sentiment de teamă privind zidurile, ca şi cum printre ruine pluteau încă umbrele lui Mallory, Irvine şi Smythe[49]. Singura urmă care amintea că acolo fuseseră cândva oameni era doar carcasa ruginită a unei vechi baterii. Orice altă urmă, fie vreo cutie de tinichea sau alte lucruri fuseseră distruse de intemperii sau duse jos în vale ca să împodobească vreun cămin tibetan.

Ne continuarăm drumul în sus pe gheţarul Rongbukul-de-est – o grămadă demoralizantă de stânci şi pietroaie. Peisajul ne apărea descurajant şi mohorât, iar piscurile – nişte blocuri monotone de conglomerat cu zăpadă pe vârf.

Nu ne puteam abţine să nu le comparăm cu frumoasele turnuri lungi de gheaţă şi cu văile încântătoare ale Nepalului. Am instalat cortul la 5638 m pe o movilă de morenă, lângă un lac de munte cu apa limpede şi rece ca gheaţa – singura oază pe care am putut-o descoperi în această vale tristă şi mohorâtă.

A doua zi dimineaţă însă, după un colţ de stâncă, apăru din nou în faţa noastră Everestul, mândru şi înalt, profilându-se pe un cer răscolit de vânturi. Iar gheţarul Rongbukul-de-est se întindea ca o potecă sclipitoare de gheaţă albastră şi cristalină, drept până la baza muntelui. De emoţie, inima bătea să-mi spargă pieptul. Peste puţin timp ne aflam la locul unde fusese instalată tabăra a II-a. Aici nu găsirăm însă nici cea mai mică urmă a taberei. La ora 10 dimineaţa, pe o vreme cât se poate de neplăcută, cu vânt rece şi puternic, ne-am abătut pe micul gheţar Changtse. Şerpaşii, obosiţi şi îngheţaţi, ne rugară să ne oprim. I-am convins totuşi să mergem puţin mai departe: „Hai

[49] Participanţi la expediţia din 1924, de pe partea nordică a muntelui Everest, care nu s-au mai întors.

să mai mergem puţin", le-am spus noi. „Toro, toro!"[50] ne implorară ei. Nu departe descoperirăm o văgăună mică în zăpadă, la aproape 6400 m înălţime, în care tăiarăm o platformă pentru a ne aşeza cortul. O dată cortul ridicat, ne-am vârât imediat înăuntru, la adăpost de vânt şi de frig.

Voiam să încercăm asaltul lui Changtse – piscul de nord al Everestului, înalt de 7538 m. Planul era colosal de îndrăzneţ şi ne-am dat seama că nu aveam nici echipamentul şi nici forţele necesare ca să-l putem pune în aplicare. Merita totuşi să încercăm cel puţin şi poate că – dacă vremea se menţinea favorabilă încă vreo câteva zile – exista vreo şansă. Dacă nu, proviziile limitate pe care le aveam nu ne permiteau să mai zăbovim. Speranţele noastre pline de ambiţie, născute în confortul de la Namche Bazar, începeau întrucâtva să se spulbere, deoarece eventualitatea stricării drumului peste Nup La era grija care ne hărţuia permanent.

Toată noaptea a nins fără încetare, iar a doua zi hotărârea pe care am luat-o ne-a fost impusă de vreme. Era destul de frumos, dar erau semne vizibile că vremea avea să se strice. Pierdusem speranţa de a mai atinge vârful. Ca un gest de adio, am urcat vreo 150 m deasupra taberei, unde zăpada începuse să facă o crustă nesigură. Prin urmare, am hotărât definitiv să renunţăm. Am pornit imediat în grabă mare în jos, pe gheţarul Changtse şi am coborât apoi pe Rongbukul-de-est, sub o ninsoare deasă. Am lăsat în urmă locurile taberelor a II-a şi I şi, în sfârşit, făcurăm cotitura care ne ducea în valea principală a Rongbukului. Ne-am instalat cortul pe terasa de lângă micul lac de munte, unde soarele se ivi printre nori încălzindu-ne puţin. Piscurile erau încă învăluite în nori negri ameninţători care când ne-am culcat, seara, se îngrămădeau din nou deasupra noastră. După o noapte de viscol, urmă o dimineaţă mohorâtă. În schimb, la altitudinea mai mică la care ne aflam, ne-am putut bucura de un somn adânc şi reconfortant. Eram deci pregătiţi să înfruntăm orice! Ziua următoare a fost groaznică – rafalele puternice de vânt nu mai conteneau şi ningea într-una. Părea că vremea se întorsese împotriva noastră. Traversând gheţarul Rongbuk, ne-am rătăcit printre acele de gheaţă şi enormele movile de morenă. Ceaţa şi zăpada

[50] „Puţin, puţin"!

reduseseră la zero vizibilitatea, iar simţul nostru de orientare slăbise îngrijorător. Am mers ore întregi împiedicându-ne şi bâjbâind, mai multe mile, prin grohotişul care ne luneca de sub picioare – cu gândul la frumoasa vale verde pe care o lăsasem în urmă. La acestea se mai adăugau şi poverile grele care ne secătuiau de vlagă şi ne înăbuşeau orice entuziasm. După-amiază ne-am aşezat tabăra sus pe gheţarul Rongbukul-de-vest. În ciuda bâjbâielilor, mersesem în direcţia cea bună. Către sfârşitul zilei vremea se limpezise: aerul era rece, dar înviorător, iar cerul plin de stele. Speram într-o vreme bună la întoarcere.

Nu se iviseră încă zorile când ne-am trezit. Era ora 3,30 şi afară era încă beznă, dar vremea promitea să fie bună. La 5,30 am ieşit din cort. Plănuiam să cercetăm un alt drum peste munte şi trebuia să pornim din timp. Mi-am aruncat ochii la întâmplare în jur şi am simţit că mă cuprinde un val de teamă şi de revoltă. „Hei! George, vino repede afară. Nu-mi place de loc ceea ce văd!” George ieşi imediat şi scrută în tăcere cerul. „Hai s-o ştergem cât mai repede! Parcă se apropie sfârşitul pământului!” Peste Nepal cerul era negru ca noaptea. Valuri uriaşe de nori fioroşi veneau spre noi rostogolindu-se şi răsucindu-se în jurul piscurilor. Nu mai văzusem niciodată semne care să prevestească o vreme atât de înspăimântătoare.

Nu mai era de pierdut nici o clipă. Am împachetat totul în graba, apoi am pornit aproape în galop, în sus pe gheţar.

Nu ne dădea mâna să fim prinşi de viscol de partea aceasta a lui Nup La. Aveam de mers vreo 10 km până la tabăra din cealaltă parte a trecătorii – 10 km prin zăpadă moale la peste 5800 m – dar frica ne mâna înainte. După mai mult de o oră, am ajuns la locul unde lăsaserăm alimentele exact în clipa în care nori mari şi grei acoperiră complet căderea de gheaţă, ascunzând-o vederii noastre. Într-o clipă furăm învăluiţi în nori şi într-o ninsoare deasă, viscolită de vânt. Am hotărât să mergem totuşi mai departe, împovăraţi, de data asta cu toate bagajele taberei, ne-am lăsat pe o râpă de gheaţă, din care am ieşit pentru a relua labirintul nostru de crevase.

Vizibilitatea era neînchipuit de proastă; nu vedeam nici măcar unde să ne punem piciorul. Ochelarii lui George se acoperiseră de zăpada, aşa că preluai eu conducerea. Era o munca de-a dreptul înnebunitoare. Dibuiam drumul de la o crevasă la alta ghicind direcţia mai mult după conturul reliefului.

Zăpada cădea ca o perdea groasa, lipindu-ni-se de barbă şi de haine. Nu mai ştiam unde mă aflu. Mă oprii desperat, dezorientat. Pentru o clipă cerul se lumină, arătându-mi în stânga un colţ de stâncă, cel care ştiam precis că se afla chiar deasupra fostei noastre tabere. Ceaţa ne învălui din nou, dar mă îndreptai, poticnindu-mă la fiece pas, în direcţia colţului de stâncă. Deodată am dat în zăpadă peste o cutie goală de conserve. Ne aflam pe locul fostei noastre tabere.

Trebuia să hotărâm: mergem mai departe sau ne oprim. Ştiam că drumul avea să fie greu din cauza cetii şi a viscolului, dar gândul că am putea fi siliţi să poposim mai multe zile într-un loc atât de neplăcut nu ne surâdea de fel. Am hotărât deci să mergem înainte. Mă obişnuisem cu gândul că eu voi fi acela care trebuie să dibuiască drumul la coborâre; mi-era suficient să-l ştiu pe George legat în coardă în urma mea, ca un fel de ancoră solidă şi sigură. Cei trei şerpaşi veneau ultimii.

Pornii în frunte peste platoul plin de crevase. George mă asigura strâns în coardă, iar eu sondam drumul cu ajutorul pioletului, pas cu pas, înaintând cât puteam de repede. Zăpada care cădea din belşug acoperise vechile noastre urme şi, totodată şi o mare parte din crevase. Nu aveam însă voie să pierdem curajul. Singurul lucru care ne rămânea de făcut era şi mergem tot înainte. Când mă scufundam, George mă trăgea afară şi dibuiam pe altă parte. În lipsa noastră tot platoul se schimbase şi parcă ni se tăiase drumul spre marile crevase. În desperare, încercai să trec, abia ţinându-mi echilibrul, peste o punte şubredă de zăpadă şi spre uimirea mea văzui că rezistă! În clipa următoare eram lângă prima din crevasele mari. Ceilalţi trecură şi ei după mine. George era omul nostru de nădejde. Calm şi sigur de el, mergea prin viscol ca un transatlantic uriaş pe oceanul înfuriat. Cât timp mâna lui puternică ţinea coarda, ştiam bine că nu puteam să cad prea adânc.

Treptele săpate înăuntrul crevasei celei mari dispăruseră, Ne-am aşezat deci pe lucru ca să le refacem. I-am lăsat în jos pe şerpaşi peste marginea crevasei, coborând apoi şi noi după ei. Acolo jos era ciudat de liniştit, deşi deasupra capetelor noastre viscolul se dezlănţuia cu o furie îndoită. Şerpaşii mergeau de minune, înotând cu poverile lor grele prin zăpada adâncă. Îl întrebai pe Angje ce gândea despre toate acestea, la care îmi răspunse: „Bohut kharab, sahib!”, deşi zâmbetul lui larg îmi

dezminţea sensul cuvintelor rostite.

Ninsoarea proaspătă care acoperea căderea de gheaţă ajunsese de vreo 15 cm şi se îngroşa în fiece clipă. Spre dreapta, puteam auzi zgomotul surd al avalanşelor de zăpadă proaspătă care se prăvăleau de pe pereţii verticali, pe gheţar. Dar nu puteam vedea nimic! Coborâi mai mult bâjbâind, curăţind zăpada de pe pantele abrupte şi tăind în gheaţă treaptă după treaptă, încercând să recunosc drumul. Adesea dădeam peste câte o ruptură de pantă inaccesibilă sau peste o crevasă înfiorătoare şi atunci ştiam că greşisem drumul. Trebuia să urc înapoi, sleit de puteri, până la poteca pe care o cunoşteam şi, de acolo, porneam din nou. Multe crevase se lărgiseră şi multe punţi de zăpadă dispăruseră. Cu toate acestea şi după multe eforturi am găsit un drum de coborât.

Am ajuns la poalele căderii de gheaţă complet epuizaţi. Când am văzut însă morena laterală pe care ştiam că e uşor de mers, am simţit cu toţii lacrimi de uşurare în ochii noştri chinuiţi de atâta încordare. Nici profunzimea zăpezii şi nici urletul viscolului nu ne mai îngrijorau; ne simţeam acum în siguranţă, încă un efort şi după o scurtă coborâre am ajuns pe un loc plat unde am hotărât să ne aşezăm cortul. Cu devotamentul şi îndemânarea şerpaşilor, cortul fu ridicat într-o clipă.

Vârâţi în sacii de dormit, ne sorbeam ceaiul împreună, veseli şi entuziaşti, ca nişte vechi şi buni prieteni şi tovarăşi ce eram, în timp ce afară viscolul şuiera năpraznic. Noi îl dădurăm însă complet uitării.

ASALTUL ELVEŢIENILOR

Ne-am odihnit două zile lângă un mic lac din apropierea gheţarului Ngojumba, dormind aproape într-una. Vremea era caldă şi liniştită. Ne procurasem ceva hrană proaspătă, formată din cartofi în cantităţi mari, unt şi iaurt de iac. Vechea noastră întrebare ne obseda într-una: „Ce au făcut oare elveţienii? Eram în 5 iunie şi ar fi fost timpul să se întoarcă din munţi cu veşti de izbânda sau de înfrângere. Nerăbdători, am hotărât să mergem până la ei.

Între noi şi gheţarul Khumbu se afla o trecătoare înaltă care mai fusese străbătută în 1951 de la răsărit la apus şi pe care gândeam să o folosim. La 6 iunie, am pornit din tabăra noastră de odihnă şi am traversat gheţarul Ngojumba până la gheţarul afluent care ducea spre trecătoare. Eram cu toţii şase – George, eu, Angputa şi Tashi Phuta şi încă doi oameni voinici, Pemba şi Angpemba, pe care îi recrutaserăm jos în vale. Angje coborâse de-a dreptul la Namche Bazar cu toate bagajele care ne prisoseau. Pe gheţarul afluent, „Guanara”, cum îl numeau şerpaşii, am descoperit pe albia din spatele peretelui de morenă din stânga un drum plăcut şi uşor, adăpostit şi presărat cu o puzderie de flori. Era cald, iar aerul devenise apăsător. Cu toate acestea, George iuţi puternic pasul. Lăsasem cu mult în urmă pe şerpaşi şi, pentru a-i aştepta, ne-am oprit într-o mică văgăună cu iarbă deasa, unde am dormit un ceas la soare. Iarba verde şi odihnitoare şi frumuseţea florilor viu colorate erau o adevărată desfătare pentru corpurile noastre sleite de puteri şi pentru nervii noştri obosiţi. Aici viaţa părea nespus de frumoasă. Sus însă, pe gheţarul de la baza trecătorii unde am poposit, începuse din nou să ningă.

La ora 3 şi jumătate de dimineaţă când ne-am trezit, timpul era frumos şi cerul senin, dar straşnic de frig. Angputa aprinse primusul şi începu să ne pregătească micul dejun. Nu mai aveam ceai, aşa că ne-am mulţumit cu apă fierbinte amestecată cu lapte, zahăr şi tsampa, precum şi cu, o raritate pentru noi, cartofi pai. Am pornit la drum abia la ora 5,40. Am traversat mai întâi gheţarul, urmaţi de bubuituri puternice, provocate de gheaţa care crăpa din cauza gerului şi de trepidaţiile lăsate în urmă de paşii noştri. După o oră, am ajuns la baza trecătorii de unde am început urcuşul pe nişte pante

abrupte şi sfărâmicioase. Nu era greu de urcat şi totuşi înaintam cu grijă, strânşi în grup, fiindcă în orice moment ne-am fi putut trezi cu vreun bolovan în cap, dislocat de cel dinaintea noastră. Şerpaşii mergeau admirabil, iar Tashi Phuta, cel care în mod obişnuit trebuia luat cu binişorul la porţiunile mai grele, îi conducea acum pe cei doi începători, cu calmul şi cu priceperea unui ghid alpin.

Prima sută de metri a fost destul de dificilă, dar după aceea urmă o porţiune admirabilă de urcuş, abruptă dar sigură. Cei doi şerpaşi mai în vârstă urcau mai greu, aşa încât rămăsei în urmă cu ei, pentru a-i ajuta când urcuşul devenea mai greu. Eram pe o pantă foarte abruptă şi urcam domol, când Pemba se opri şi ridică ceva de jos de pe stâncă. Părea foarte impresionat în vreme ce-i arăta lui Angpemba ceea ce ridicase. Oarecum curios, i-am întrebat ce au găsit şi pe dată m-am trezit în mână cu un smoc de păr lung, negru, des şi aspru care părea mai repede a fi din peri de porc mistreţ decât orice altceva. „Yeti, sahib! Yeti!”. Mărturisesc că şi eu fui cuprins de tulburarea care-i stăpânea. Părea însă ciudat ca cineva să găsească în acest loc un smoc de păr. Ne aflam doar la peste 5800 m altitudine şi hotărât că înfricoşătorul om al zăpezilor era un alpinist de forţă! I-am arătat şi lui George părul găsit şi discutarăm cu entuziasm despre această descoperire. Ar fi fost o mare cucerire să aducem – de acolo de sus – pentru cercetări ştiinţifice păr aparţinând înfricoşătorului om al zăpezilor. Presimţind intenţiile noastre, Pemba se aplecă spre noi şi, cu mâna lui bătrână şi noduroasă, smulse smocul de păr şi îl zvârli departe peste peretele de stâncă: „Bohut kharab, sahib! Bohut kharab!” Nu ne aflam acolo cu acest scop şi deci nu ne-am îndurat să pierdem cei 60 de m câştigaţi în înălţime ca să-l putem găsi din nou, astfel că ne-am continuat drumul.

Am traversat trecătoarea şi am coborât repede către gheţarul Khumbu. Everestul se înălţa uriaş în faţa noastră, deşteptându-ne şi mai mult dorinţa de a şti dacă elveţienii au ajuns pe el. Ne frământă aceeaşi întrebare: „Oare l-au cucerit?” La „Tabăra lacului” pe care am găsit-o părăsită, picul de căldură care venea din tăciunii stinşi ai focului făcut între pereţii din bolovani de stâncă ai taberei-de-bază a elveţienilor ne spunea că nu de mult trecuseră oameni pe acolo. Eram enervaţi şi dezamăgiţi. Lăsându-ne jos poverile, ne-am urcat pe gheţar.

Totul era calm şi liniştit. Doar zgomotul bolovanilor care se rostogoleau din morenă spre apa lacului rece ca gheaţa sau huruitul surd al unei avalanşe uriaşe mai tulburau din când în când liniştea grea a după-amiezii. Nu era nimeni pe gheţar şi nici pe căderea de gheaţă. Elveţienii plecaseră!

Am poposit în noaptea aceea la „Tabăra lacului”, fără însă a putea dormi prea mult. Aceeaşi întrebare încă fără răspuns mă chinuia necontenit. Eram hotărât să aflu totul a doua zi. Elveţienii constituiau un grup extrem de puternic, foarte sigur de succes. Aveau cel mai bun echipament posibil şi nu le lipsea absolut nimic. Aveau chiar şi măşti cu oxigen. Dar mai important decât orice era faptul că vremea nu ne înşelase aşteptările. Nu a fost mai rea decât prevăzusem. „Oare au reuşit?” şi întrebarea revenea iar: „Oare au reuşit?”

A doua zi am mers destul de mult până să întâlnim, în sfârşit, o fiinţă omenească, un bătrân şerpaş care-şi păzea cireada de iaci la marginea satului Phalong Karpo. Îl rugai pe Angputa să-l întrebe dacă Everestul fusese urcat. Cele câteva minute cât a durat convorbirea în limba şerpaşilor păreau că nu se mai termină; în sfârşit Angputa ne aduse vestea aşteptată: „Sahib, bătrânul zice că şapte alpinişti elveţieni au urcat pe vârful Everest”. Se năruise parcă ceva în mine. Şapte oameni să urce pe vârf... Ce realizare formidabilă!

Privind apoi la bătrânul care abia se ţinea pe picioare, mă cuprinse îndoiala... Şapte suna cam mult. Pentru prima oară recunoscui cinstit în sinea mea că nu doream ca elveţienii să cucerească Everestul. N-aveau decât să urce până foarte sus – le uram noroc pentru asta – dar nu chiar până la vârf! Doream ca victoria să revină expediţiei britanice care avea să-l atace în anul următor. Acum părea că alţii reuşiseră să-l cucerească şi că, deci, povestea Everestului se sfârşise... Am coborât în vale fără a scoate un cuvânt. La ora 2 eram în satul Pangboche, găzduiţi într-una din cele mai frumoase case din sat, unde am mâncat cu mare pofta cartofii fierţi din imensa farfurie pusă în faţa noastră. Se auzea zgomot de paşi afară şi, o clipă după aceea, Shipton dădu buzna în camera noastră. Am sărit în picioare şi am alergat spre el... „Ce-au făcut elveţienii?” – „Lambert şi Tenzing au urcat până aproape de vârf dar nu l-au putut atinge”.

Avui un sentiment de uşurare şi de admiraţie totodată. Pe legea mea, era o straşnica performanţă! Dar Everestul rămânea încă necucerit... L-am aşezat pe Shipton în faţa unei alte farfurii cu cartofi, continuând să discutăm cu aprindere. Shipton voia să mergem cu el în valea Barun şi de acolo, pe un drum încă neexplorat, să ajungem la frontiera Indiei. Evans pornise chiar într-acolo ca să facă primele cercetări. Restul grupului era la Namche Bazar pregătindu-se să se înapoieze în India pe căi diferite. Avui un schimb de priviri cu George. Trebuia să ne luăm rămas bun de la planul nostru de odihnă pe o săptămână şi de la carnea proaspătă şi legumele care se găseau din abundenţă. Excursia era prea atrăgătoare ca să renunţăm la ea. Mai întâi însă, trebuia să pun în ordine bagajele pe care le aveam la Namche. Hotărâi deci să continui coborâşul după-amiază, în cursul aceleiaşi zile, ca să mă ocup de bagaje şi să mă reîntorc

ziua următoare.

Nu ştiam ce să facem însă cu Angputa şi Tashi Phuta cărora le promisesem o odihnă bună şi mult aşteptată acasă la ei. I-am explicat lui Angputa, şerpaşul meu personal cu care legasem o strânsă prietenie, planul nostru, spunându-i că, dacă doreşte, poate să se reîntoarcă acasă şi că, bineînţeles, îşi vă primi în acest caz toate drepturile. Răspunsul lui fu prompt: „Dacă Sahibul merge... Merg şi eu!”

Am ajuns la Namche Bazar pe înserate unde am găsit o îngrămădeală de corturi de toate formele, ridicate pe o terasă, într-o formaţie dezordonată. Credeam că sunt elveţienii, dar până la sfârşit constatarăm că erau ceilalţi din echipa noastră.

Târziu seara, am vizitat împreună cu ei şirurile de corturi perfect aliniate ale taberei elveţiene, unde am fost invitaţi la o cafea, după cina. Am stat de vorbă până noaptea târziu, împărtăşindu-ne reciproc experienţele căpătate.

Povestea elveţienilor era fascinantă. Căderea de gheaţă li se păruse un obstacol greu şi periculos, dar reuşiseră să-şi croiască drum prin ea. Apoi atacaseră pantele care duceau în sus spre Şaua-de-sud. Se pare însă că aici făcuseră una din cele mai mari greşeli ale lor. În loc să urmeze drumul sugerat de Shipton, în susul gheţarului Lhotse, ei au urmat o creastă lungă şi prăpăstioasă, parte stâncă goală, parte acoperită cu zăpadă, căreia îi dăduseră numele de Pintenul Geneva.

Un grup de alpinişti şi de hamali şerpaşi s-au luptat, cu mult curaj şi dârzenie, s-o urce. După o noapte chinuită, care le măcinase puterile, deoarece nu găsiseră un loc potrivit pentru a-şi aşeza corturile, au ajuns extenuaţi pe Şaua-de-sud. Se pare că erau atât de slăbiţi, încât în starea în care se aflau nu mai aveau nici o şansă să atingă vârful. Dar, deşi sleiţi de putere, curajul nu le pierise încă. Lambert, conducătorul lor şi Tenzing, şeful şerpaşilor, urcară mai departe după mari sforţări şi ridicară o tabără izolată pe creasta de sud-est a Everestului, la o înălţime de 8229 m. N-aveau nici saci de dormit şi nici cu ce topi zăpada pentru a bea apă. Rămaseră totuşi acolo peste noapte. Dimineaţa se târâră încet în sus pe creastă. Aparatele de oxigen nu funcţionau bine şi curând aceşti doi excelenţi alpinişti atinseră limita maximă de rezistenţă, sleiţi de puteri ca să mai poată înainta. Se târâră apoi cu greu, în siguranţă, la tabără.

Lambert era un om puternic şi impresionant care

moralmente arăta mai puţin slăbit decât ceilalţi din grupul său. Dar efectele marii altitudini se citeau pe faţa tuturor. Nu mai puteau rezista. Se săturaseră... Tot ce-şi mai doreau în clipa aceea erau liniştea şi confortul de acasă. N-am avut norocul să-l întâlnesc pe Tenzing – era plecat după nişte treburi – dar m-am întors la cort cu gândul numai la curajul şi cutezanţa acestor oameni, care, fără îndoială, puseseră totul în joc.

A doua zi, m-am reîntors la Pangboche unde m-am întâlnit cu Shipton şi cu Lowe. Recrutaseră un grup mare de femei şi copii care urmau să ne ajute la căratul bagajelor peste valea Imia, deoarece toţi bărbaţii fuseseră angajaţi de elveţieni. La 11 iunie ne-am aşezat tabăra în braţul de sud al gheţarului Imia, sub trecătoarea care duce în valea Hongu. Aici am eliberat pe cei mai slabi hamali. În următoarele 10 zile, am dus acelaşi fel de viaţă cu al lui Shipton. Am traversat de la Imia în valea Hongu, unde ne-am întâlnit cu Evans şi cei doi şerpaşi ai săi. Am mers apoi de la Hongu pe platoul Barun, un câmp de gheaţă neexplorat, la peste 6000 m înălţime. În doua zile de neuitat am urcat trei piscuri minunate, după care am coborât pe gheţarul Barun. Pe când eram în tabără, musonul începu să bată din plin aşa că la capătul gheţarului Banan ne-am luptat din greu să ne croim drum printr-un strat gros de zăpadă proaspătă. Avalanşe mari se prăbuşeau într-una, cu mare zgomot, de pe feţele abrupte. Timpul favorabil ascensiunilor se sfârşise.

La 19 iunie am coborât în valea inferioară a Barunului, într-un paradis al florilor, prin câmpuri aprinse de roşul purpuriu al rododendronilor pitici. Ploaia adusă de muson schimbase peisajul şi miliarde de flori micuţe şi de multe culori creşteau din pământul arid. Aerul era curat şi întăritor şi-l inspiram cu lăcomie în plămânii noştri epuizaţi. Ne aflam acum într-o lume a ploilor; sute de cascade se aruncau graţios de pe stâncile înalte şi verticale care mărgineau văile prin care treceam, iar norii grei se despicau din când în când, doar pentru o clipă, ca să dezvăluie vreun pisc măreţ – pentru ca să se închidă din nou şi să se năpustească apoi într-o ploaie torenţială. Totuşi am simţit o mare bucurie. Era într-adevăr cea mai frumoasă vale din câte văzusem vreodată. Când am ieşit din ea, după câteva zile, mi-am dat seama că nu voi mai putea uita niciodată piscurile avântate şi frumuseţea naturii întâlnite acolo şi că, oricând as fi găsit prilejul, m-aş fi întors să-i revăd florile şi pâraiele

scânteietoare şi să încerc să-i urc munţii ei necuceriţi.

În valea Barunului, grupul nostru s-a împărţit în două: Evans, mânat de spiritul său neînduplecat de independenţă, ne părăsi dispărând spre est însoţit de doi şerpaşi voinici. Planul său era să-şi facă drum peste câteva trecători mai mici şi să ajungă în lumea civilizată la Darjeeling. Shipton, Lowe şi cu mine ne întorceam la capătul liniei ferate de la Jogbani. Shipton era stăpânit de o grabă plină de entuziasm. Considera că era de datoria lui să se reîntoarcă cât mai repede în Anglia ca să ajute la organizarea asaltului britanic din 1953 asupra Everestului, mai cu seamă că timpul era scurt. De aceea căuta să folosească din plin fiecare zi.

Ieşind din valea Barun, traversarăm o trecătoare înaltă de peste 4200 m şi timp de două zile am coborât ameţiţi spre zăpuşeala şi lipitorile fluviului Arun. Drumurile erau năpădite de ierburi. Podurile fuseseră luate de apă, iar cărările erau înecate adânc sub apă şi noroi. Căldura nemiloasă şi umedă care înlocuia aerul curat şi rece de pe munţi ne sufoca. Cu toate acestea ne-am văzut de drum şi la 23 iunie am traversat fluviul Arun pe o punte lungă şi subţire de bambus, ajungând la drumul principal care ducea înapoi spre India.

George şi cu mine ne simţeam tare obosiţi după atâta mers. Iar alunecatul şi patinatul din zori şi până în noapte pe poteci cu iarbă, încălţaţi cum eram cu pantofi de tenis, pierduse de mult farmecul noutăţii. Nici măcar priveliştea încântătoare a torentului râului Arun, pe lângă care coboram de mai multe zile, nu ne mai entuziasma. Tot ceea ce doream era o odihnă de lungă, lunga şi în condiţii satisfăcătoare. La 26 iunie, am trecut prin satul Tumlingtar şi am coborât la afluentul mare al Aninului – Sabeiya. Avea o lăţime de câteva sute de metri şi curgea domol. Am înotat în apa lui răcoritoare, Shipton, Lowe şi cu mine şi ne-am spălat de transpiraţia şi praful de pe drum. Ca amuzament, mi-am umflat salteaua pneumatică şi am trecut cu ea, plutind, pe partea cealaltă. Era plăcut să călătoreşti, răcorit şi fără a depune cel mai mic efort, lăsându-te în voia curentului apei. De ce n-am fi încercat acest lucru şi pe Arun? În susul râului, văzusem mult mai multe cataracte, dar pe cât îmi aminteam, de-aici încolo Arunul curgea domol şi liniştit. I-am sugerat ideea lui George care o primi cu entuziasm… Orice, dar să nu mai folosim picioarele! Ne-am hotărât prin urmare să

folosim din plin apa, înainte de a ajunge la tabăra de noapte.

Am umflat ambele saltele pneumatice, iar de-a curmezişul capetelor lor am legat câte o prăjină, două câte două, cu frânghii de nailon, între cele două saltele rămăsese un spaţiu de aproximativ 60 cm. Am pus două crengi drept padele şi ne-am avântat pe râu. Era minunat! Fiecare din noi şedea călare pe câte o saltea care, sub greutatea corpurilor noastre, se cufunda puţin sub noi, apa ajungându-ne până la brâu; cu toate acestea, pluta era foarte stabilă şi navigam în jos, pe Arun, cât se poate de plăcut. Ne apropiam repede de Shipton şi de şerpaşi şi când aceştia s-au oprit să aşeze tabăra pentru noapte, am vâslit şi noi la ţărm în mare viteză, cu ajutorul lopeţilor noastre primitive, trăgând încântaţi la mal vasul nostru plutitor. Eram hotărâţi ca de-a doua zi să nu mai facem nici măcar un pas pe jos; vom pluti tot drumul în josul Aninului. Urmă o noapte caldă şi umedă. În zori, timpul deveni răcoros. Ne-am trezit la ora 4, iar la 4,30 Shipton plecă înainte cu hamalii. Era încă întuneric dar George şi cu mine ne-am pus pe treabă să ne construim pluta. Am lucrat la ea cu mare atenţie, folosind prăjini solide şi multă frânghie de nailon. Apoi am umflat cu aer saltelele până la refuz. Cu o seară înainte ne confecţionasem şi nişte lopeţi ca lumea. Iar când întunericul nopţii se schimba în cenuşiul zorilor, eram gata de plecare.

Fără îndoială că entuziasmul se mai risipise puţin. În lumina difuză, râul mare şi repede părea foarte periculos şi numai mândria ne-a făcut să ne cărăm capodopera la mal şi s-o punem uşor pe apă. Ne-am aşezat apoi pe plută. În timp ce apa rece ni se urca încet şi neplăcut pe corp, mă dojeneam în sinea mea pentru nesăbuinţa pe care o dovedeam… Să stau în apa la cinci dimineaţa! George era foarte tăcut şi se vedea din mişcările lui reţinute că şi el gândea la fel ca mine. Nu mai aveam însă ce face acum. Trebuia să mergem înainte.

Am împins pluta în curentul repede al apei şi malul începu să fugă în urma noastră cu mare viteză. La început am ţinut malul, dar pe măsură ce se lumina şi o dată cu lumina creştea şi încrederea noastră, ne-am depărtat de ţărm şi prin urmare, ne-am mărit viteza. Acum nu mai regretam necutezanţa noastră. Goneam cu viteza mult mai mare decât am fi mers pe jos fără a depune cel mai mic efort.

— Asta viaţă, George! zisei eu.

— E straşnic! Şi ideea asta ne-ar fi putut veni cu mult mai înainte.

— Cum merge cu padela nouă?

— Perfect! Dar nu crezi că ar trebui s-o ţinem mai pe lângă mal?

— Aş! Râul continuă aşa încă zece mile, zisei eu cu hotărâre.

Într-o jumătate de oră, după părerea noastră, străbătuserăm peste două mile – ceea ce echivala cu cel puţin trei mile pe poteca întortocheată de pe mal. Era într-adevăr minunat. Deodată însă întrebai: „Auzi ceva, George?" Ascultarăm amândoi. Din josul văii urca până la noi un urlet surd şi puternic. „Hai să tragem pe lângă mal", începurăm să vâslim nebuneşte, dar pluta noastră stângace fu prinsă în încleştarea curentului care creştea mereu şi căruia nu i ne puteam împotrivi prea mult. În josul râului, puteam vedea acum o grămadă de stânci care înaintau mult în apă. Sus pe stânci, apăru silueta lui Eric Shipton care dădea din mâini cu desperare. Am dublat sforţările cu padelele, dar zadarnic! Nu mai aveam nimic de făcut!

Acum puteam vedea pericolul spre care ne îndreptam. Apa râului se izbea cu toată forţa de o stâncă enormă. Cea mai mare parte a apei era azvârlită cu putere într-un mic golf înconjurat de pereţi netezi, unde se răsucea într-un vârtej enorm, din care apoi, în răstimpuri, se repezea în strâmtoarea spumegândă de mai jos. Priveliştea ne îngrozea, iar vuietul râului ne asurzea. „Ţine-te bine de plută, orice s-ar întâmpla, George! E singura noastră nădejde!" A fost tot ce-am mai putut spune. După aceea am fost aruncaţi pe creasta unui val, spre peretele neted al stâncii.

Nu mai puteam face nimic! Într-un efort zadarnic de a atenua ciocnirea, ne-am întins picioarele înainte şi în momentul în care valul se sfărâmă de stânci, micuţa noastră plută se strecură uşor de-a lungul peretelui stâncii, spre apele repezi ale vârtejului. Acesta avea un diametru de cel puţin 50 m, cu o groapă înfiorătoare în mijloc. Am vâslit nebuneşte, încercând să ajungem la stânci, dar curentul era mult prea puternic. Ne-am învârtit în cerc, am fost scoşi afară în curentul principal al râului, am fost aruncaţi iar spre stâncă şi apoi din nou în vârtej. O dată cu noi se învârteau cantităţi mari de crengi şi buşteni enormi.

Un buştean, cu diametrul de 30 cm şi lung de patru metri şi jumătate, fu târât la centru şi înghiţit în ochiul blestemat, până dispăru aproape complet din vedere. Când scăpă, fu aruncat în aer ca dopul unei sticle de şampanie.

Ne învârteam într-una. Era limpede ca nu puteam face nimic şi atâta timp cât ciudata noastră plută rezista, nu ni se putea întâmpla nimic rău. Un curent ne azvârli chiar în groapa căscată din centru, iar apa care ţâşnea în sus de pe marginea vârtejului ne trecu peste cap. Picioarele, care atârnau în jos, erau supte cu lăcomie în gura vârtejului, dar mica noastră plută foarte uşoară se menţinu deasupra. Furăm din nou azvârliţi de vârtej spre marginea lui.

După patru ture, aproape că ne obişnuisem dar încă nu găseam nici o cale de scăpare.

— Dă-mi puţină ciocolată, George, zisei eu.

— S-o mâncăm cu socoteală. Trebuie să ne ajungă vreo doua zile, spuse George cu hotărâre.

— Aşa mi-a fost dat mie totdeauna, să am o viaţă amantă! bolborosii cu nemulţumire. Atunci să mai încercăm o dată să vâslim!

Din nou furăm scoşi în apa râului, izbindu-ne iar de stâncă şi întorcându-ne iarăşi spre adâncurile vârtejului care căuta să ne înghită şi în aceste clipe de panică ne gândeam cu încredere la grija cu care confecţionasem cu un ceas mai înainte pluta. Trecuse oare numai un ceas? Părea că trecuse o viaţă întreagă!

Shipton începu să coboare stâncile abrupte asigurat cu coarda de şerpaşi. Când am pornit în a şasea tura, l-am văzut jos pe ultima platformă mică de deasupra apei. Apoi nu l-am mai văzut; eram prea absorbit de rotaţiile plutei noastre. Râul părea şi mai violent acum şi eram mânaţi cu putere spre stâncă de un val enorm. Am fost purtaţi pe creasta lui înaltă de vreo 3 m până când valul izbi stânca. Credeam că totul s-a sfârşit. Am lunecat apoi din nou, de-a lungul peretelui stâncii şi am fost aruncaţi iarăşi la marginea vârtejului. Am întins mâinile cu desperare şi m-am prins de stâncile de pe margine. Pluta era aproape frântă în două. Ţineam cu picioarele ca într-un cleşte salteaua pneumatică, trasă cu putere de curent şi luptam contra lui ca să pot ţine pluta pe loc. Sleit de puteri, eram pe punctul de-a dă drumul mâinilor, când forţa curentului slabi, celălalt capăt al plutei fu împins spre mal şi George izbuti să se prindă şi

el cu mâinile de stânci. Nu puteam însă ieşi pe mal acolo, deoarece deasupra noastră se înălţa o stâncă verticală înaltă de 18 m, de care nu ne puteam prinde pe nicăieri. Trebuia să încercăm să tragem de-a lungul malului, pe o distanţă de 6 m până la platforma pe care se afla Shipton!

Cu muşchii încordaţi, ne-am luptat cu curentul apei, reuşind să înaintăm, centimetru cu centimetru. Din fericire am găsit destule puncte de sprijin pe stânca lustruită de valuri, dar uneori era cât pe-aci să fim smulşi din nou de curent. Simţii că mă loveşte ceva peste faţă şi auzii vocea lui Shipton care acoperi urletul apelor. Era o frânghie. Am prins-o cu putere şi Shipton ne trase spre el cu mare greutate. Am ajuns în fine la platformă şi ne-am căţărat pe ea plini de recunoştinţă.

După patru zile, eram înapoi în India. Printre primele noutăţi pe care le-am aflat a fost aceea că elveţienii plănuiau în toamnă un nou asalt al Everestului. Nu aveau să economisească nimic. Se aduseseră noi îmbunătăţiri măştilor cu oxigen şi se alesese o echipă formată mai toată din ghizi alpini elveţieni cu mare renume. Lambert avea să conducă atacul propriu-zis al muntelui, iar Tenzing avea să fie şeful şerpaşilor. Nouă, care eram frământaţi de dorinţa de a cuceri vârful, faptul ne păru aproape lipsit de spirit de sportivitate. Ei făcuseră o încercare frumoasă... de ce să nu ne lase şi nouă o posibilitate? Şi totuşi pentru ei era în joc prestigiul elveţian în Himalaya şi probabil că în împrejurări asemănătoare, am fi procedat şi noi la fel.

Shipton luă avionul spre Anglia, iar George şi cu mine luarăm drumul lung pe mare înapoi în Noua Zeelandă. Întors acasă la Auckland, am găsit o scrisoare de la Shipton. Am înţeles că acceptase, cu oarecare ezitări, să ia conducerea expediţiei britanice din 1953 pentru a încerca ascensiunea Everestului. El dorea ca George Lowe, Harry Ayres şi cu mine să facem parte din grup. Nimic nu m-ar fi putut face să urmăresc cu mai mult interes asaltul din toamnă al elveţienilor decât această veste. Cercetam zilnic ziarele în căutarea ştirilor scurte pe care le publicau şi care conţineau informaţii denaturate şi neprecise. Veştile veneau greu. Un reportaj spunea că elveţienii îşi fixaseră tabăra la aproape 40 m de vârf. În cele din urmă se află adevărul: eşuaseră din nou. Se întâmplase ca să fie mai uşoară căderea de gheaţă iar ei îşi urcaseră tone întregi de provizii pe Circul-de-vest. Învăţând din experienţa anterioară, nu

mai urcară pe Pintenul Geneva, ci îşi tăiară drum în susul gheţarului Lhotse, de-a lungul liniei indicate de Shipton în 1951. Făcând eforturi colosale de a găsi un drum, instalaseră câteva tabere pe această uriaşă faţă, atingând în cele din urmă Şaua-de sud. Aveau acum cu ei aparate de oxigen mult mai îmbunătăţite. Dar şi-au amânat atacul până când a fost prea târziu. Se apropia iarna, iar frigul aspru şi vânturile puternice îi izgoniră de pe Şaua-de-sud, fără să fi urcat mai mult de 150 m deasupra ei. Şi de data aceasta atacul fusese condus de formidabilul cuplu Lambert şi Tenzing. Expediţiile elveţiene fuseseră puternice, bine echipate şi bine organizate – şi cu toate astea eşuaseră. Nu e nevoie să cauţi explicaţii de ce nu au putut urca Everestul.

— Muntele ţi le oferă din abundenţă. Dar ca noi să avem vreo şansă de reuşită, expediţia noastră necesita o înaltă tehnicitate bine adaptată înălţimilor, un echipament şi măşti de oxigen din cele mai bune şi mai moderne şi o organizare din cele mai perfecte. Pe lângă toate acestea, un singur lucru mai era extrem de necesar – norocul.

EVEREST 1953 —PRIMA BARIERĂ

Societatea Regală de Geografie, Biroul Expediţiei pe muntele Everest.
L Kensington Gore Londra S. W, 7.
16 octombrie, 1952

Dragă Hillary,

Cred că ţi-a scris Eric Shipton despre schimbarea făcută în conducerea expediţiei Everest din 1953 şi probabil că ai aflat ştirea şi din ziare, îmi închipui că cele întâmplate te-au mirat şi te-au dezamăgit; păcat că lucrurile s-au petrecut aşa şi că Eric Shipton a avut atâta ghinion!

Cred însă că eşti de aceeaşi părere cu mine că noi avem datoria să continuăm cu hotărâre organizarea cuceririi vârfului.

Scrisoarea mea nu are un caracter oficial; vreau numai să te anunţ că sunt foarte ocupat cu selecţionarea echipei şi că sper totodată că d-ta şi Lowe veţi primi să faceţi parte din ea. Echipa propusă urmează să fie aprobată de comitetul comun pentru Himalaya, spre sfârşitul acestei luni, iar invitaţiile oficiale vă vor fi trimise prin intermediul Clubului alpin al Noii Zeelande. Să nu fiţi prea dezamăgiţi dacă nu vom putea lua mai mulţi din grupul vostru. Sper că înţelegi ce greutăţi prezintă definitivarea unei liste, mai ales că, în principiu, socotesc că e foarte important să fi cunoscut personal oamenii înainte de a definitiva grupul. Celelalte recomandări făcute de d-ta vor fi între timp examinate cu toată seriozitatea.

Aştept cu toată nerăbdarea să lucrăm împreună în această problemă care ne interesează.

Al dumitale, John Hunt.

Prin această scrisoare am făcut cunoştinţă cu omul care avea să joace un rol hotărâtor în organizarea succesului final al cuceririi Everestului.

Într-adevăr, cunoşteam şi dezaprobam hotărârea Comitetului pentru Himalaya de a schimba conducătorii la mijlocul drumului şi eram profund dezamăgit că Shipton fusese înlocuit. „Everest fără Shipton nu poate fi acelaşi lucru, îmi ziceam eu. Şi la urma urmei, cine o fi acest tip Hunt? Nu am mai

auzit niciodată de el! Mă întreb dacă e bun la ceva?”

Priceperea lui Hunt se dovedi însă curând, când am primit prin poştă o serie de planuri amănunţite care, trebuie să recunosc, în ciuda aversiunii mele, dădeau soluţiile cele mai exacte. Atât Lowe cât şi eu aşteptam cu multă nerăbdare să aflăm componenţa grupului şi am fost foarte bucuroşi când am aflat că vor mai lua parte Evans, Bourdillon şi Gregory, care participaseră la expediţia de pe Cho Oyu şi Ward care fusese cu noi în expediţia de recunoaştere din 1951. Din grupul de alpinişti mai făceau parte Wylie şi Noyce, care obţinuseră rezultate excelente în diversele ascensiuni din munţii Himalayei, Westmacott şi Band care făcuseră ascensiuni remarcabile în Alpii europeni. Dintre cei care nu aveau să participe la ascensiuni erau Stobart, operatorul cinematografic şi vechiul nostru prieten, doctorul Griffiths Pugh, a cărui prezenţă însemna nenumărate experienţe fiziologice pe pielea unor alpinişti imprudenţi.

Cum George Lowe şi cu mine eram izolaţi de restul grupului nu-i puteam ajuta decât cu sfaturi, dar era limpede că organizarea expediţiei se făcea cu paşi vertiginoşi, iar echipamentul nostru avea să fie dintre cele mai bune. De data aceasta asaltul muntelui urma să se facă cu ajutorul aparatelor de oxigen; în acest scop se făceau sforţări uriaşe pentru perfectarea a două tipuri diferite de aparate pe care urma să le întrebuinţăm.

La începutul lunii martie, ne-am întrunit la Kathmandu toţi membrii expediţiei; aci l-am întâlnit pentru întâia oară pe John Hunt. Din prima clipă, am fost impresionat profund de energia sa dinamică, de capacitatea lui organizatorică şi de felul său încântător de a se purta cu oamenii. Caracterul lui s-a conturat perfect la prima noastră convorbire, când mi-a spus ca intenţionează „să fie mereu în fruntea expediţiei”. Deşi îl cunoşteam doar de câteva minute, impresia puternică pe care mi-o produse mă făcu să nu mă îndoiesc de spusele sale. Tot la Kathmandu l-am cunoscut pentru prima oară şi pe Tenzing. Era robust şi bine făcut. Chipul său exprima încredere şi modestie totodată. Curând deveni un membru preţuit al grupului nostru şi se făcu iubit de toţi prin zâmbetul lui încântător şi prin blândeţea firii sale.

La 10 martie, am părăsit Kathmandu pornind în marş

domol spre poalele Everestului. Timp de 17 zile am urcat dealuri şi am coborât văi, străbătând minunatul ţinut al Nepalului pe o vreme nesperat de bună. Înotam în toate râurile, mâncam cât şapte şi dormeam sub cerul înstelat. La mănăstirea Thyangboche unde am poposit eram cu toţii într-o formă perfectă şi bine dispuşi.

Uriaşul masiv al Everestului, înălţat mult deasupra peretelui pe care-l alcătuiau masivele Nuptse şi Lhotse, pe care-l revedeam, ne-a produs o emoţie puternică. Ardeam de nerăbdare să ne încercăm puterile cu el.

Am instalat o tabără-de-bază temporară la Thyangboche unde am despachetat tot echipamentul şi am rămas câteva zile, verificându-l şi învăţând cum să-l mânuim. Bourdillon, mai ales, ne-a dat lămuriri preţioase de folosire a diferitelor tipuri de aparate de oxigen. Planul nostru avea ca prim scop întărirea rezistenţei fizice şi adaptarea la altitudini mari, prin ascensiuni de orientare prin mulţimea de văi cu gheţari din jurul Everestului. Prima perioadă de aclimatizare a fost fixată între 30 martie şi 6 aprilie; împărţiţi în grupuri de câte trei sau patru am plecat în recunoaştere prin văile din apropiere. Ne-am regrupat cu toţii la Thyangboche la 6 aprilie şi, după cum se pare, fiecare făcuse o excursie minunată, înălţimile vârfurilor explorate depăşeau 6000 m, iar constatările făcute erau foarte utile; începutul expediţiei se arăta, în general, cât se poate de bun.

A doua perioadă de aclimatizare urma să înceapă peste câteva zile. Hunt îmi ceru să-mi conduc grupul pe gheţarul Khumbu ca să fac recunoaşterea căderii de gheaţă care duce în Circul-de-vest. Bucuria mea era de nedescris. Din grupul meu mai făcea parte Michael Westmacott, George Band şi, la cererea mea, George Lowe. Ştiam că ascensiunea pe căderea de gheaţă însemna o muncă grea şi simţeam nevoia să-l ştiu alături de mine pe vechiul meu prieten. Timp de două zile ne-am sfătuit şi am făcut planuri împreună; ne-am ales corturile, corzile, primusurile, pitoanele[51] şi carabinierele[52]. Am pregătit alimentele, am calculat cantitatea necesară de combustibil, am controlat echipamentul şerpaşilor şi, în sfârşit, am angajat o

[51] Piron de fier prevăzut cu un inel sau cu o ureche prin care se introduce carabiniera, care se bate în crăpăturile stâncii.

[52] Verigă de oţel ovală, prevăzută cu o clapă cu arc cu ajutorul căreia se prinde coarda de piton.

ceată de culii care să ne ducă poverile pe gheţarul Khumbu. Pugh şi Stobart au cerut să vină şi ei cu noi, ceea ce însemna mai mult echipament, mai multă mâncare şi mai mulţi culii.

La 9 aprilie dimineaţa, am plecat toţi şase din Thyangboche, întovărăşiţi de cinci şerpaşi de mari înălţimi şi de 39 şerpaşi, dintre care aproape jumătate erau femei. Am străbătut în pas uşor valea Imia, până dincolo de satul Pangboche, abătându-ne apoi în sus pe valea Chola. Cerul întunecat şi ameninţător ne-a silit să întindem pasul şi să poposim peste noapte în satul părăsit Phalong Karpo, în plin viscol. A doua zi de dimineaţă totul era alb în jurul nostru. Chiar şi pe terenurile din jurul corturilor se aşezase un strat de mai bine de 10 cm de zăpadă, iar mai sus era cu mult mai gros. Muntele Ama Dablam, înveşmântat în albul imaculat ai zăpezii proaspăt căzute şi încununat cu un panaş lung de zăpadă spulberată de vânt, strălucea în razele soarelui de dimineaţă ca o feerie. Nu ştiam ce să fac. Ardeam cu toţii de nerăbdare să urcăm în susul văii şi să asaltăm neîntârziat căderea de gheaţă, dar culii noştri nu aveau ochelari de soare iar noi nu aveam nici o pereche de rezervă. Mă temeam ca din cauza albeţii zăpezii să nu orbească cineva.

Cu toate acestea nu puteam aştepta nici topirea zăpezii; aceasta ar fi însemnat zădărnicirea planurilor noastre. Plin de îngrijorare m-am sfătuit cu şerpaşii. Aceştia mă asigurară că toţi culii voiau să meargă mai departe şi că nu le păsa câtuşi de puţin de albeaţa strălucitoare a zăpezii. Îmi liniştii conştiinţa tulburată cu gândul că ei cunosc locurile acelea şi că vor şti singuri cum să-şi poarte de grijă. Le cerui deci să împacheteze şi pornirăm mai departe printr-o lume de basm, îngheţată, făurită din cristale sclipitoare de zăpadă. Cuprins de o bucurie copilărească zvârleam în aer pumni de fulgi de zăpadă ca să-i văd doar cum sclipesc în lumina blândă a soarelui de dimineaţă.

După o cotitură, intrarăm în valea Khumbu, unde suirăm pieptiş prin zăpada adâncă de aproape 30 cm. Soarele strălucea puternic acum, iar sclipirea zăpezii era orbitoare. Toţi cei ce aveau ochelari şi i-au pus, dar restul culiilor închideau ochii de durere la lumina puternică a zăpezii. Cu inimă grea, îmi imputam uşurinţa cu care nesocotisem ceea ce îmi dictase bunul meu simţ; dar acum nu mai aveam altă ieşire, trebuia să urcăm cu hotărâre mai departe, deoarece cu cât ajungeam mai

repede la destinaţie, cu atât era mai bine. Intenţionam să înnoptăm la Lobuje, un mic grup de adăposturi construite din bolovani şi din bucăţi de pământ cu iarbă, la aproape 5000 m, pe albia înverzită de lângă gheţarul Khumbu. Am ajuns primul acolo şi priveam plin de întristare coloana care înainta încet, încet. Şi ce jalnic arătau! Mergeau agale cu capetele plecate, cu ochii umflaţi şi lăcrămând. Mă cuprinse o amară deznădejde. „Ce mai conducător sunt şi eu! Nu am plecat nici de două zile şi mi-am orbit toată echipa!” Târziu, după-amiază, se porni din nou să ningă; deznădejdea mea era fără margini. Ceea ce mă mira foarte mult era faptul că tovarăşii mei nu luau de loc în tragic această catastrofă; ba chiar, George Lowe, bătrânul meu prieten îmi alungă gândurile negre spunând admirativ despre potopul de ninsoare: „E straşnic!” M-am dus la culcare amărât, convins că oamenii nu vor mai vedea o săptămână întreagă de-acum încolo.

Nu-mi putusem închipui însă puterea de refacere a şerpaşilor noştri robuşti. A doua zi dimineaţa, numai patru şerpaşi cerură să li se achite drepturile şi să plece înapoi. Ceilalţi şerpaşi cu toate că aveau încă ochii împăienjeniţi, voiau să meargă mai departe. Nu puteam însă să-i las să pornească iarăşi peste întinderea strălucitoare de zăpadă fără ceva care să le apere cât de cât ochii, dar nu eram în stare să găsesc nici o soluţie. Inventivul Stobart ne veni însă în ajutor. Faţă de vasta lui experienţă în decursul căreia a trebuit să înfrunte atacurile leilor din Africa şi ciocnirile de aisberguri în Antarctica, problema noastră era, fără îndoială, doar un fleac pentru el. Câţiva din grupul nostru aveau ochelari de schi cu lentile mari şi cu rezerve de celuloid. Stobart le strânse pe toate, le tăie în bucăţi mici de aproape 2,5 cm în diametru, apoi scoase un rulou mare de bandă de lipit şi nişte sfoară şi, nu după mult timp, reuşi să fabrice primul exemplar din noul tip de ochelari de zăpadă. Succesul fu imediat, aşa că întregul grup se puse pe lucru cu foarfeci şi bandă de lipit, ca să-i confecţionăm în serie. Ne trebuiau vreo treizeci de perechi ca să putem dă fiecărui şerpaş câte una.

Operaţia ne luă aproape toată dimineaţa, astfel că până să plecăm din Lobuje se făcuse destul de târziu. Zăpada strălucea foarte puternic. Nu mi-a trebuit mult timp să-mi dau seama că unii dintre şerpaşi erau într-o stare mult mai rea decât

îmi declaraseră. O fată, mai cu seamă, era aproape oarbă, dar păşea hotărâtă înainte, sprijinindu-se cu mâna de şerpaşul din faţă, ca să-şi găsească drumul. Starea ei era atât de desperată, încât m-am hotărât să fiu tare şi s-o trimit înapoi. I-am luat povara din spate, i-am pus salariul în palmă şi i-am închis apoi pumnul. I-au trebuit câteva clipe ca să înţeleagă ce voiam şi deodată, cu un gest sălbatic, azvârli banii în zăpadă, îşi ridică povara şi împleticindu-se porni după tovarăşii ei.

După câteva ore de mers continuu şi anevoios am dat de un şir lung de pietroaie colţuroase care acopereau un gheţar afluent şi am pornit să ne facem drum peste ele. Vremea se stricase din nou şi începuse să ningă. George Lowe şi cu mine am luat-o repede înainte ca să alegem un drum bun cât timp mai aveam vizibilitate, iar şerpaşii veneau târându-se încet pe urmele noastre. După un drum lung am ajuns, în sfârşit, la capătul morenei, după care am traversat peste o regiune netedă, acoperită cu zăpadă, pentru a ne instala tabăra la marginea unui lac. Câţiva şerpaşi mai voinici ne urmau la o mică distanţă, dar mulţi dintre ei nici măcar nu se zăreau. M-am înapoiat cu George să le dăm o mână de ajutor. Departe, în urmă, pe morenă, găsii o femeie împleticindu-se prin zăpadă sub povara unei cutii mari de peste 30 kg. Era aproape sfârşită de puteri şi i-am luat povara. Ea o purta cu ajutorul unei glamnice[53] şi, cum nu aveam asupra mea curele de legat greutăţi, am fost nevoit să adopt şi eu sistemul ei. La început, înaintam nespus de greu, dar curând am învăţat să ţin povara în echilibru şi am descoperit că puteam înainta chiar destul de repede. În felul acesta am transportat toate poverile, iar până la căderea nopţii am reuşit să aduc şi ultimul şerpaş în tabără. În amurgul întunecat, prin ninsoarea care cădea într-una, aşezarea taberei noastre alcătuia un tablou cât se poate de trist. Curând însă, focurile taberei înălţate sub fiecare din bolovanii uriaşi care ne străjuiau, mirosul plăcut al bucatelor care se pregăteau şi râsetele pline de voie bună ale şerpaşilor au adus o bună dispoziţie generală, cu toată oboseala care ne cuprinsese.

Când ne-am trezit a doua zi de dimineaţă vremea era frumoasă şi în timp ce luam gustarea de dimineaţă nu ne puteam dezlipi ochii de pe minunatele ace de gheaţă ale lui Nuptse, care se înălţa drept deasupra noastră, de cealaltă parte

[53] Suport moale pe care femeile de la ţară îl pun pe cap când duc poveri.

a gheţarului. În tabără toţi erau în aşteptare, deoarece era ziua în care trebuia să alegem locul taberei-de-bază şi să facem prima cercetare a căderii de gheaţă. Pornirăm curând la drum şi începurăm urcuşul pe gheţarul Khumbu. Un şir fără sfârşit de movile de morenă ne stăteau în cale, dar, în cele din urmă, ajunserăm şi pe porţiunea netedă din mijlocul gheţarului pe care o urcarăm cu uşurinţă, de-a lungul unei albii străjuite de turnuri mari de gheaţă. De aici puteam zări, din când în când, căderea de gheaţă haotic îngrămădită, revărsându-se din gura larg deschisă a Circului-de-vest. Departe, sus, deasupra noastră atât de departe se contura piramida întunecată şi înfricoşătoare a Everestului, plutind ca o nălucire cu flamura să zdrenţuită de zăpadă biciuită de vânt, fluturând în aerul rarefiat. Până la el părea o cale nesfârşit de lungă.

Ne-am continuat urcuşul pe un drum şerpuitor printre ace de gheaţă lungi şi subţiri, printre stânci drepte de neurcat, sărind peste pâraie reci care-şi aveau izvorul chiar în gheţar, sau ocolind cu iuţeală bolovani uriaşi care stăteau gata să se prăvălească. La amiază, am ajuns pe locul unde fusese instalată tabăra de bază a elveţienilor – o întindere stearpă de gheaţă presărată cu blocuri de stânci şi cu destule locuri netede unde se puteau instala câteva corturi. Dădurăm jos poverile şi pornirăm în recunoaştere. Strigătul lui George Lowe ne atrase imediat spre locul unde se află. Descoperise o grămadă foarte mare de lemn de ienupăr pentru foc, suficientă pentru o săptămână întreagă. Cu oarecare părere de rău am făcut plata şerpaşilor, urmărindu-i apoi cu privirea cum coborau veseli în mare viteză pe gheţar în jos. Fuseseră oameni foarte curajoşi şi ne părea rău să-i vedem plecând.

După-amiază, am pornit singur să caut un drum mai uşor, spre poalele căderii de gheaţă. Răspunderea pe care mi-o încredinţase John Hunt era foarte mare şi din această cauză hotărâsem ca în cele şase zile câte mai erau până la sosirea lui să încercăm, dacă era omeneşte posibil, să ajungem la capătul de sus al căderii de gheaţă. Deasupra taberei noastre de bază, gheţarul Khumbu avea înfăţişarea unei întinderi sălbatice de turnuri de gheaţă, străbătută de văgăuni şerpuitoare. Am pătruns într-una din ele, apoi într-alta şi iar într-alta, până când, după un ceas de mers, am ajuns la poalele căderii de gheaţă. Mare lucru nu am putut vedea din cauza norilor care se lăsau

din ce în ce mai jos, dar mi-am putut dă imediat seama că partea de jos a căderii de gheaţă era cu mult mai greu de urcat decât fusese în 1951. Părea totuşi accesibilă. Întors în tabără, le povestii şi celorlalţi ceea ce văzusem. Hotărârăm ca a doua zi să încercăm instalarea unei tabere cât mai sus posibil, pe pantele inferioare. Seara, când ne-am retras în corturi începuse să ningă din nou.

N-apucară să mijească zorile şi începurăm să alegem echipamentul şi să-l împachetăm. Din nefericire, George Lowe era bolnav, dar Westmacott şi Band erau într-o formă excelentă. La ora 9, ne luarăm rămas bun de la George şi de la ceilalţi şi pornirăm toţi trei, însoţiţi de patru şerpaşi, în bătaia caldă a soarelui, de-a lungul potecii, printre turnurile de gheaţă. Acum puteam vedea bine întreaga cădere de gheaţă, dar cu cât ne apropiam de ea, cu atât înfăţişarea ei ne descuraja mai mult. Căderea de gheaţă avea o înfăţişare înspăimântătoare. Chiar porţiunile de la poale, considerate de noi mai uşor de trecut, erau despicate de nenumărate crevase şi ameninţate de turnuri de gheaţă care stăteau gata să se prăvălească. Ne dădurăm imediat seama că nu era locul potrivit pentru aşezarea unei tabere, aşa că trimiserăm înapoi la bază pe cei patru şerpaşi împreună cu tot echipamentul, în timp ce Band, Westmacott şi cu mine pornirăm mai departe în recunoaştere. Legaţi în coardă, ne-am croit cu grijă drumul spre stânga căderii de gheaţă, mereu în căutarea unui traseu care să poată fi folosit în deplină siguranţă şi de hamalii noştri neexperimentaţi şi încărcaţi cu poveri. La început, înaintam destul de uşor peste crevase mari cu poduri de gheaţă groasă pe un drum întortocheat, intrând şi ieşind din ele aproape fără nici o greutate. Dar unghiul pe care-l formau crevasele abătea încet, încet, drumul spre dreapta şi, în cele din urmă, ne văzurăm siliţi să ne oprim în faţa unui perete înalt de gheaţă. Westmacott care mergea în frunte atacă cu forţă obstacolul. El sapă un şir de trepte de-a curmezişul peretelui, spre stânga, unde, fiind despicat de o crevasă, el forma un colţ. Apoi ciopli cu mare migală nişte trepte largi, în sus, pe colţul de gheaţă abrupt. După multe eforturi ajunse la capătul de sus şi se caţără deasupra, dispărând pentru câteva clipe din faţa noastră. Strigătul său vesel ne vesti că găsise o platformă sigură şi că deci putem urca şi noi. Band se caţără încet după el şi apoi alt strigăt anunţă şi rândul meu. Traversai

baza peretelui până la colţ şi începui să urc. Acesta era foarte drept şi totodată foarte periculos, deoarece în stânga puteam privi drept în jos în adâncimile unei crevase de 15-20 m. Dar Michael Westmacott făcuse o treabă bună aşa că am urcat treptele tăiate de el fără nici o greutate. Îmi regăsii tovarăşii de echipă şi numirăm locul acesta prăpăstios „Spaima lui Mike”, nume care a fost adoptat după aceea de toată lumea. Echipele care au venit în urma noastră au instalat pe porţiunea aceasta o balustradă fixă din frânghie, pentru ca hamalii să poată urca pe acolo în deplină siguranţă.

Era rândul meu să trec în frunte ca să caut un drum printr-un labirint de crevase enorme. Trebuia cu orice preţ să ne întoarcem spre stânga. Multe din punţile peste care treceam erau doar nişte lespezi de gheaţă, puţin rezistente şi lipsite de stabilitate, peste care nu era nimerit să treacă hamalii, însă ne-am dat seama că mai târziu le-am putea face mai accesibile, înaintarăm încet o jumătate de oră şi ajunserăm la marginea celei mai mari crevase pe care o întâlnisem până atunci. Avea aproape 12 m lăţime şi era colosal de adâncă. Plin de îngrijorare, căutam un drum de trecere peste ea sau posibilitatea de a o ocoli. Singurul mijloc de trecere pe care reuşii să-l prevăd, era un bloc de gheaţă înţepenit peste crevasă, chiar aproape de margini, dar din păcate cam nesigur. La prima apăsare avui impresia ca se vă prăbuşi sfărâmându-se în adâncurile care se deschideau de sub el; cu toate acestea hotărâi să încerc să-l trec. Am pornit cu mare băgare de seamă peste el, în timp ce Westmacott mă asigura solid cu coarda. Nu-mi plăcea de loc! Îl simţeam cum îmi tremură sub picioare şi, cu cât înaintam, cu atât riscam să cad mai în adânc. Chiar şi de partea cealaltă, pe care ajunsesem cu bine, nu eram în afară de orice pericol. Buza superioară a crevasei era mult mai înaltă decât puntea, aşa că trebuia să mă caţăr pe un perete de gheaţă înalt de 6 m.

Suspendat într-o poziţie nesigură, începui să tai câteva trepte largi în gheaţa tare, crestând apoi deasupra lor mai multe prize pentru mâini. După aceea, începui să urc treptele cu groaza morţii în suflet, ţinându-mă desperat cu o singură mână, în timp ce corpul îmi atârna în gol, peste crevasă. Continuai să tai cu mâna liberă alte trepte şi în felul acesta obositor şi incomod, urcai încet peretele. Numai eu ştiu ce mare uşurare

am simţit când am reuşit să cuprind cu mâna marginea de sus a crevasei şi să înfig pioletul în zăpadă sigură, încă o zvâcnire şi o icnire şi iată-mă deasupra.

O schiţă a drumului urmat peste căderea de gheaţă Khumbu.

Aşa s-a născut „Spaima lui Hillary”. Locul acesta nu ne-a plăcut niciodată şi a fost folosit numai de câteva ori până când ceilalţi din echipă au găsit un drum mult mai sigur, care ocolea mult spre stânga.

Am revenit apoi la sistemul obişnuit de trecere a crevaselor – o cercetare atentă şi apoi un salt sălbatic, dacă nu era prea lată; pentru cele mari căutam cu înfrigurare o punte care să ne susţină greutatea. Şi cu toate că ne opream foarte des, până la urmă reuşeam întotdeauna să ne croim drum.

Ajunserăm în sfârşit pe o şa mică şi înzăpezită unde ne-am aşezat să ne odihnim şi să gustăm ceva. Privirăm de acolo drumul dinaintea noastră. De aici aspectul căderii de gheaţă se schimba complet. Pantele din faţă formate din blocuri mari şi nestabile de gheaţă, îngrămădite unul peste altul, gata să cadă în orice moment erau mult mai prăpăstioase. Locul era cât se poate de primejdios, iar sfărâmăturile de gheaţă presărate pe zăpada de dedesubt dovedeau cu prisosinţă că la orice mişcare bruscă a gheţarului, câteva din blocurile de gheaţă se puteau prăvăli. Singurul traseu posibil pe care-l puteam vedea era peste o râpă abruptă, printre blocurile îngheţate; dar chiar şi aceasta era ameninţată de gheaţa care atârna deasupra ei pe ambele laturi. Cum nu aveam altă posibilitate, trebuia să folosim această cale. Pornirăm aşadar repede în susul viroagei, poticnindu-ne de rămăşiţe de avalanşe, cioplind trepte în pantele de gheaţă şi căutând să înaintăm atât de iute cât ne permiteau plămânii noştri greu încercaţi. Singura dorinţă era să ieşim din această regiune periculoasă cât mai repede posibil. Ajunserăm la capătul râpei gâfâind şi ne căţărarăm imediat ce ieşirăm din ea, în dreapta. De acolo ne urcarăm pe un bloc mare, care părea ceva mai stabil decât celelalte, de unde privirăm înapoi spre „Aleea iadului” mulţumiţi că reuşisem să trecem cu bine prin ea.

Dar nici drumul dinaintea noastră nu arăta să fie mult mai bun. Era pur şi simplu o îngrămădeală de blocuri de gheaţă. Începui să-mi caut un loc de trecere printre ele. Uneori mă

puteam strecura, aproape strivit, printre două blocuri, alteori trebuia să-mi tai trepte pe deasupra lor şi chiar – din fericire numai de câteva ori – să-mi croiesc un drum pe sub ele. Munca asta ne distrugea nervii şi înaintam desigur foarte încet. Acum se putea vedea porţiunea unde căderea de gheaţă devenea ceva mai netedă şi ne-am dat imediat seama că elveţienii îşi aşezaseră desigur tabăra acolo. Ne mai rămâneau totuşi vreo 180 m până la porţiunea netedă, iar terenul care ne despărţea de ea era aproape imposibil de străbătut. Descurajaţi, obosiţi şi destul de înfricoşaţi, ne-am decis să încheiem activitatea pentru ziua aceea şi ne-am întors, mergând încet, la confortul şi siguranţa pe care ni le ofereau tabăra-de-bază.

A doua zi, am reînnoit atacul împreună cu Westmacott, însoţiţi de data aceasta de Ang Namgyal, un alpinist de încredere, foarte încercat. Urcarăm pe urmele din ajun, înaintând de data aceasta mult mai repede deoarece cunoşteam drumul şi am sosit la „Aleea iadului" fără prea multe greutăţi. Aici ne aştepta o surpriză foarte neplăcută. Cam pe la jumătatea drumului, în susul râpei, poteca fusese ştearsă pe o lungime de aproximativ 6 m de sfărâmăturile unor blocuri de gheaţă care căzuseră în timpul nopţii de pe înălţimi. Fiecare bloc care atârna deasupra capetelor noastre căpăta acum o înfăţişare şi mai ameninţătoare şi străbătuţi de fiori reci de teamă de-a lungul şirei spinării ne repezirăm în susul râpei. Traversarăm apoi labirintul de blocuri de gheaţă unde ne-a mai venit curajul, fiindcă aparent nimic nu se schimbase şi ajunserăm la punctul cel mai îndepărtat, atins cu o zi înainte. Reîncepurăm aceeaşi înaintare chinuită pe teren necunoscut. Mai întâi încercarăm un mare ocol spre dreapta. Croindu-ne drum peste blocurile de gheaţă şi prin jurul lor, înaintarăm cam 90 m spre mijlocul căderii de gheaţă, căutând printre zidurile de apărare ale acesteia un loc prin care am fi putut urca în susul ei. Ne oprirăm însă descurajaţi în faţa unei crevase transversale imense, lată de cel puţin 15 m şi străjuită de un şir de seracuri ascuţite. Ne-am reîntors atunci la locul de unde pornisem. Singurul lucru care ne mai rămânea de făcut era să încercăm să străbatem regiunea din faţă, cu tot aspectul ei înspăimântător. În dreapta noastră imediat, se aflau două blocuri mari de gheaţă înalte de 12-15 m pe care, gândeam eu, dacă am reuşi să le trecem de partea cealaltă am putea apoi înainta o bună distanţă. Am

început prin urmare să tai un şir de trepte în susul pereţilor strălucitori ai blocurilor, făcându-mi în acelaşi timp în gheaţă mici prize pentru mâini. Mi-am întins puternic mâinile peste margine şi cu o schimbare bruscă a centrului de greutate m-am zvârlit deasupra. Căutai îndată obstacolele pe care le-am mai avea de înfruntat şi-i strigai lui Westmacott vestea bună, că puteam continua drumul pe acolo. Urcară şi ceilalţi doi şi pornirăm apoi cu toţii mai departe. Cu emoţie crescândă, trecurăm peste o jumătate de duzină de blocuri de gheaţă oprindu-ne apoi surprinşi în faţa aspectului neobişnuit al terenului din faţa noastră. În mijlocul căderii de gheaţă avusese loc o prăbuşire enormă, iar la picioarele noastre se deschidea o râpă largă şi nu prea adâncă, printre ruine de gheaţă, urcând apoi lin până la platforma largă care constituia primul nostru obiectiv. Fundul râpei era destul de neted, dar despicat de un labirint de crevase orizontale şi verticale ca un teren noroios uscat de soare. Arăta destul de nesigur, dându-ţi impresia că în orice moment s-ar fi putut prăbuşi. Ne aflam în vechea noastră regiune a „Bombei atomice”, însă prin ea puteam ajunge unde doream şi aceasta era principalul.

Cu nervii încordaţi, ca în astfel de situaţii, m-am lăsat în jos pe panta râpei şi am început cercetările. Westmacott mă fila strâns în coardă, aşa că am desprins de la locul ei o bucată mare de gheaţă pe care am împins-o în jos într-o crevasă. În prima clipă nu se întâmplă nimic, dar imediat se auzi din adâncuri un bubuit surd şi terenul se zgudui sub noi. Socotii că regiunea era şubredă, dar nu într-atât încât să nu-mi permită înaintarea. Hotărâi să merg mai departe. Primele crevase întâlnite erau largi, cu aspecte nu prea plăcute şi cu toate că reuşisem să traversez, eram îngrijorat de felul cum tremurau şi bubuiau la fiecare lovitură de piolet. Am pus în sfârşit piciorul pe prima porţiune a labirintului de crevase şi, deşi vedeam urme vădite de zguduiri recente, am respirat uşurat când am simţit teren stabil sub picioarele mele. Am mers mai departe cu paşi mari peste crevasele înguste întâlnite în cale, până am ajuns în sfârşit la ultimele. Aici râpa se strâmta iar până la platforma de zăpadă dinaintea noastră mai erau doar două crevase. Locul era de-a dreptul descurajant. De ambele părţi se înălţau pereţi reci îngheţaţi, iar pe deasupra capetelor noastre se întindea ameninţător un deget uriaş de gheaţa. N-am mai pierdut nici o

clipă şi, deşi crevasele erau largi şi cu malul opus mai înalt, ne-am adunat toate forţele şi am sărit peste ele. Am ajuns astfel pe platforma largă şi însorită.

Făcuserăm până acum mai mult de jumătate din drumul care ducea în susul căderii de gheaţă şi ne găseam la o altitudine de 5900 m. Ne oprirăm să căutăm un loc pentru tabără. Platforma era destul de întinsă dar examinată mai cu atenţie, avea prea puţine locuri care să nu fie, mai mult sau mai puţin, expuse pericolului avalanşelor de deasupra. În cele din urmă, descoperirăm o mică limba de gheaţă pe care ne puteam instala. În spatele nostru, la mică distanţă, se înălţa un serac enorm, înclinat, care, după calculele noastre, chiar de ar fi căzut nu ne-ar fi putut provoca decât o spaimă mare. După un scurt popas pentru masă, am coborât din nou. Doream să îmbunătăţim poteca şi să o facem mai sigură; în acest scop am început să cioplim gheaţa cu furie. În punctele mai grele am săpat în gheaţă trepte mari, iar cea care atârna deasupra potecii a fost dărâmată; pe pantele abrupte ca şi peste blocurile greu de trecut am tăiat un drum sigur. Nu am putut face nimic ca să îmbunătăţim lipsa de stabilitate a terenului, dar cel puţin am redus timpul necesar pentru străbaterea zonei periculoase. Ne-am întors la tabăra de bază mai mult decât încântaţi de realizările noastre iar aventurile zilei nu şi-au pierdut farmecul prin povestirea lor.

Seara ne-am sfătuit îndelung. Deşi stabilisem un drum care înainta destul de mult pe căderea de gheaţă, pericolele serioase pe care le prezenta mă nemulţumeau. Nu voiam să pierdem nici o clipă în mod inutil fiindcă sarcina noastră era să găsim ruta cea mai bună, ca să nu expunem hamalii la riscuri inutile. Am hotărât prin urmare ca în ziua următoare să explorăm centrul căderii de gheaţă şi să căutăm un drum mai puţin periculos. De-abia ne culcasem când Westmacott avu pe neaşteptate o criză violentă. Şi cu toate că după câteva ore criza trecuse, durerile chinuitoare şi vărsăturile îl slăbiseră într-atât încât nu se mai putea conta pe el câteva zile. Westmacott lucrase splendid pe căderea de gheaţă, bănuiam însă că îl doborâse altitudinea cu care nu era obişnuit. Din fericire, George Lowe se făcuse bine între timp, aşa că forţele echipei noastre rămâneau aceleaşi.

Am pornit deci în zori, împreună cu Lowe şi Band, spre

centrul căderii de gheaţă. Cum avusesem două zile de încordare serioasă, am început să urc mai încet; ceilalţi doi mergeau bine aşa că ei făceau tot greul. Am ajuns fără multe greutăţi până la baza căderii de gheaţă unde am examinat diferitele posibilităţi de a ajunge deasupra ei. Pe o oarecare distanţă, căderea de gheaţă era destul de abruptă dar mai puţin sfărâmată decât în drumul nostru de până acum. Band şi Lowe începură căţăratul în susul pantelor abrupte şi câştigarăm repede înălţime, urcând şirurile lungi de trepte tăiate de ei. Pe ambele părţi, povârnişurile erau mărginite de seracuri grozav de nestabile la înfăţişare şi din aceasta cauză ne ţineam cu mare grijă cât mai departe de raza lor de bătaie. De-abia apucarăm să urcăm o porţiune foarte abruptă şi să ajungem pe creasta unei movile de gheaţă, când, deodată, cu o iuţeală înfricoşătoare, un serac înalt se sparse în două la numai 15 m în dreapta noastră şi lunecă măturând totul în calea lui, sfărâmându-se sălbatic în mii şi mii de blocuri de gheaţă. Era un avertisment serios pentru orice lipsă de atenţie. Se vedea limpede ca ruta pe care o alesesem, deşi promiţătoare la început, avea să devină foarte curând imposibilă. Ne căţărarăm peste un povârniş acoperit în parte cu gheaţă, trecând peste un şir de seracuri nestabile care ne barau drumul. Printre două dintre cele mai înclinate exista o deschizătură, dar şi aceasta era ameninţată de un bloc care atârna drept deasupra ei. Niciunul din noi nu a găsit destul curaj ca să încerce să treacă prin deschizătură, aşa că fără un cuvânt am coborât înapoi în tabără. Ne-am dat seama că singurul drum posibil era cel de pe partea stângă, cu toate neajunsurile şi pericolele sale.

Ajunşi în tabără, ne vârârăm repede în sacii calzi de dormit. Ningea din nou, dar faptul nu ne putea tulbura cu nimic senzaţia de confort pe care o aveam, stând culcaţi, bând ceşti mari cu ceai fierbinte şi discutând despre întâmplările din ziua aceea. Eram aproape adormit când fui trezit de un strigăt neobişnuit. După o clipă, uşa cortului fu dată la o parte şi apăru chipul vesel al unui şerpaş care aduse o dată cu el şi o răbufneală de zăpadă proaspătă. El îmi înmână un bilet din partea lui „Burra Sahib”, din care reieşea că John Hunt împreună cu Noyce şi Ward erau în tabăra-de-jos de la lac, unde sosiseră cu câteva zile înainte de termen. Vestea ne-a consternat. Dorisem din toată inima să atingem vârful căderii de gheaţă

înaintea sosirii lui Hunt, iar venirea lui timpurie era pentru noi un adevărat dezastru. „Probabil că toţi vor să ia parte la distracţie”, bombănii eu în gând. Hotărârăm să grăbim instalarea taberei a II-a. Westmacott nu se întremase încă, aşa că ne-am înţeles ca Lowe, Band şi cu mine să instalăm tabăra pentru noaptea următoare, pe podişul de pe căderea de gheaţă. Pugh şi Stobart care duseseră o viaţă liniştită până acum, încercând în felul acesta să se obişnuiască mai uşor cu altitudinea, se hotărârâră să ne însoţească şi ei.

Dimineaţa următoare la ora 9,30, am plecat împreună cu trei şeripaşi ca să ne ducă o parte din bagaje. Zăpada proaspătă acoperise mai toate urmele din ajun, dar cum marcasem drumul cu steguleţe, nu ne-a fost greu să-l descoperim. Stobart era hotărât să facă un film în culori şi ne instrui, o bună bucată de timp, ce să facem ca să-i reuşească filmul cât mai bine. În acest scop, „Spaima lui Mike” şi „Spaima lui Hillary” serviră drept decor unor scene înfiorătoare de luptă cu moartea. În cele din urmă, sătui de această diversiune, pornirăm să urcăm mai departe şi constatarăm că, deoarece cunoşteam bine drumul, el devenea mult mai uşor şi mai sigur. Până şi „Aleea iadului” părea liniştită şi paşnică sub stratul de zăpadă proaspătă. Cu toate acestea pe şerpaşi nu-i mulţumea traseul. Deşi poverile lor erau numai cu puţin mai grele decât ale noastre, urcau foarte greu şi nu pierdeau nici un prilej să ne spună că drumul era mult mai periculos acum decât fusese anul trecut cu expediţia elveţiană. În sfârşit, prin popasuri dese şi prin discuţii convingătoare, am reuşit să-i facem să treacă peste blocurile de gheaţă spre regiunea „Bombei atomice”.

De data aceasta, cel care conducea era George Lowe. Ajuns la prima crevasă, el se opri şi o privi cu vădită neplăcere. „Cred că n-aţi trecut pe puntea asta, nu-i aşa, Ed?” îmi strigă el, întorcându-se spre mine. Îl asigurai însă că pe acolo trecusem. Fără să se lase câtuşi de puţin convins, George izbi cu pioletul în puntea de gheaţă, înainte de a o încerca cu greutatea să proprie. Spre uluirea noastră, a amândurora, puntea dispăru imediat din ochii noştri pentru ca o clipă mai târziu întreaga regiune să se cutremure şi să se zguduie în trepidaţii violente. Când totul se linişti, simţii privirea mustrătoare a lui George aţintită asupra mea; mormăi vinovat ceva despre izbiturile unor oameni „cu mâna aşa de grea, încât ar putea să dărâme şi

podul din portul Sidney” şi pornii în altă cercetare anevoioasă pentru găsirea unui alt loc de trecere peste crevasă.

La cincizeci de paşi spre stânga se afla o altă punte, de data aceasta mai rezistentă. Am trecut-o cu mare atenţie şi ne-am întors pe marginea opusă până la vechiul nostru drum. Am intrat apoi în labirintul de crevase. În timpul celor două zile cât am lipsit avusese loc o schimbare vădită – unele dintre blocuri se lăsaseră mai jos cu câţiva metri iar altele fuseseră împinse în sus; am reuşit totuşi să păşim de pe un bloc pe celălalt până la ultimele crevase. În lipsa noastră şi acestea se lărgiseră puţin şi nu mai puturăm să sărim peste ele cu greutatea în spate. Mi-am lăsat povara jos şi am sărit cu bine dincolo. George Lowe legat toţi sacii de o coardă şi îmi aruncă capătul acesteia ca să-i trag până la mine. După ce i-am asigurat în coardă pe şerpaşi din ambele părţi, i-am convins să sară şi ei peste crevasă. O dată bagajele cărate începurăm să cioplim gheaţa ca să pregătim o suprafaţa netedă pentru corturi. După ce le-am ridicat, am trecut şerpaşii înapoi peste ultimele două crevase, încredinţându-i lui Pugh şi Stobart să-i conducă în siguranţă la tabăra-de-bază.

Lowe, Band şi cu mine ne-am instalat în cele două corturi mici pe care le aveam. Am pus îndată primusul în funcţiune, adulmecând cu nesaţ mirosul supei de pasare care ne umplea corturile. Nici chiar zăpada care începu din nou să cadă, nu izbuti să ne stârbească sentimentul de mulţumire. Noaptea târziu, târându-ne afară din corturi, constatarăm că ninsoarea se aşternuse într-un strat gros de aproape 10 cm, în ciuda cerului senin de deasupra noastră. Ne aflam într-un loc impresionant, înconjuraţi de toate părţile de cetăţi de gheaţă sfărâmată. Chiar seracul enorm din spatele taberei părea, în lumina difuză a dimineţii, ca se mai apropiase de noi. Se lăsase un ger aspru şi era o linişte deplină. Dar dacă rămâneai o clipă nemişcat, urechea începea să desluşească glasul tainic al vieţii ascunse a gheţarului – auzeai o plesnitură uşoară sau o trosnitură ascuţită, sau pocnitura slabă a unui serac prăbuşindu-se în depărtare, sau bubuitul brusc al unei avalanşe care se prăvălea peste turnurile de gheaţă care atârnau de pe Nuptse. De sus, de departe, auzeai necontenit un urlet puternic asemeni talazurilor care se sparg de ţărm şi ştiai că e vântul care-şi şuieră sălbatica-i melodie printre stâncile de pe vârful Everest. Da, într-

adevăr, tabăra a II-a era un loc impresionant, pe care nu l-am putut îndrăgi niciodată.

În dimineaţa următoare, când ne-am deşteptat, era un ger năprasnic, dar în sacii noştri dubli ne era destul de cald. Am aprins primusul şi ne-am pregătit gustarea de dimineaţă, dar nu am cutezat să ieşim afară decât după ce am simţit bătaia soarelui în corturile noastre. Ne-am prins atunci colţarii şi ne-am legat în coardă. În lumina clară a dimineţii, vedeam drumul dinaintea noastră foarte accidentat. De aici înainte gheţarul îşi schimba cu desăvârşire înfăţişarea. Sub tabăra a II-a blocurile de gheaţă nu erau prea mari; doar câteva depăşeau înălţimea de 9 m, pe când mai sus de noi, blocurile atingeau proporţii uriaşe. Tăiate în unghiuri drepte, cu feţe înalte de 30 m, ele se înălţau ca nişte valuri peste pragul Circului şi, asemenea unor aisberguri maiestuoase, îşi croiau drumul încet şi hotărât la vale, până la poalele gheţarului. Singura noastră cale era de a încerca să urcăm mai departe printre ele, să ne căţărăm peste gheaţa sfărâmată de la poalele lor şi să ne ferim de bolovanii de deasupra capetelor noastre care se desprindeau cu regularitate de pe laturile lor, devastând pantele de dedesubt. Drumul părea aproape imposibil de urcat, dar n-aveam încotro: trebuia să încercăm tot pe acolo. Am pornit de la corturi şi am mers pe o râpă lungă, sărind peste câteva crevase mici, urcând din ce în ce cu mai multă inimă. Am ajuns la baza primului bloc de gheaţă privind râpa cu multă groază. Se vedea bine că era foarte expusă. Panta abruptă din faţa blocului era acoperită cu aşchii de gheaţa, multe dintre ele proaspăt căzute. Singurul mod de a trece dincolo de acest bloc era să traversăm de-a lungul pantei, spre dreapta. Am suit repede de-a buşilea pe povârniş, căutând să avem permanent un bloc mare de gheaţă între noi şi gheaţa ameninţătoare de deasupra. Gâfâind din greu, în aerul rarefiat, am ajuns la capătul pantei şi ne-am lăsat în jos, într-o groapă cu zăpadă, care părea ferită de orice primejdie.

Ne-am aşezat acolo să ne odihnim puţin. Band se obişnuia greu cu altitudinea şi suferea din cauza ei. Ca să ieşim din groapa în care ne aflam, exista o singură cale şi aceea ducea peste vârful unui serac înclinat. Ridicând resemnat din umeri, am pornit drept spre el. Am tăiat o jumătate de duzină de trepte în latura abruptă a seracului ajungând pe vârf, de unde mă puteam lăsa să cad în jos câţiva metri spre dreapta. Fără să

mai pierd timp, am mers peste serac până la crevasa care îl despărţea de terenul mai stabil de deasupra. Am tăiat câte o platformă confortabilă de ambele părţi ale crevasei şi apoi am făcut uşor un pas peste ea.

George Lowe prelua acum conducerea. Abia făcu însă câţiva metri şi se opri nemişcat pentru o clipă privind drept înainte. Ne făcu apoi semn să venim la el. Ne-am suit şi noi şi am privit peste margine. „Asta-i mai rău decât tot ce-am întâlnit până acum" îmi fulgeră prin minte, într-adevăr, pe următoarele câteva sute de metri, terenul era brăzdat de nenumărate crevase foarte întortocheate, proaspăt deschise şi ameninţat din toate părţile de blocuri de gheaţă suspendate sau de seracuri cu baza tăiată. Am rămas tăcuţi câtva timp. „N-avem ce face, trebuie să încercăm" spuse George şi începu să taie un şir de trepte în jos spre fundul primei crevase. Timp de o jumătate de oră pioletul său lucră fără încetare, tăind un drum destul de şubred fie printre crevase, fie ocolindu-le, fie trecând peste ele. Ultima crevasă a fost cea mai grea dintre toate. Gheaţa de pe cele două margini ale ei se desprindea uşor, neavând nici o stabilitate, aşa încât, dacă terenul ar fi cedat undeva, ar fi declanşat prăbuşirea unui morman întreg de blocuri care stăteau gata să cadă.

Singurul mod de trecere era peste o punte subţire de gheaţă care se lăţea puţin la mijlocul ei. Nu era de mirare că George ezita să o treacă. „Dă-i drumul înainte, George!", îi strigai eu cu curajul celui ce se afla la capătul celălalt al corzii. „N-ai grijă, eşti asigurat clasa întâi!" George îmi aruncă o privire ucigătoare apoi respiră adânc, şi, uşor ca o pană, zbură nu alta, peste crevasă. Cred că de-abia atinse limba de gheaţă, încât aceasta nici n-avu timpul necesar să se rupă. George se caţără apoi câţiva metri în sus, pe partea cealaltă şi ne trecu şi pe noi puntea asigurându-ne cu coarda întinsă. Această limbă de gheaţă ne-a folosit de minune timp de vreo săptămână, sau aşa ceva, până ce îi veni rândul să o treacă şi lui Tom Bourdillon care cântarea 95 kg. Tom era colosal de puternic şi nu o dată l-am auzit spunând uimit despre ceva „mi s-a rupt deodată în mâini". Tom se apropia de puntea noastră, atunci pentru prima oară şi ca să-i încerce stabilitatea o apăsă „uşurel" cu pioletul, aşa de uşurel încât aceasta, zguduită din temelii, îşi dădu duhul şi dispăru fără urme în adâncurile crevasei. După această

întâmplare a trebuit să facem o punte serioasa peste crevasă, aşezând de-a curmezişul ei o scară de aluminiu. George Lowe şi cu mine am poreclit-o „crevasa macabră”, poreclă ce exprima destul de bine simţămintele noastre în ceea ce o privea.

În faţa noastră era o întindere nesfârşită de blocuri de gheaţă. Deşi arătau absolut imposibil de escaladat ne spuneam ca trebuia cu orice preţ să găsim un drum peste ele. Nu aveam doar să oprim acum expediţia, după ce ajunsesem la jumătatea drumului pe căderea de gheaţă. În desperare, am încercat să ne abatem spre dreapta, către gheţarii care atârnau de pe Nuptse. Timp de o oră, cu groază în inimi, George Lowe ne conduse printr-un adevărat purgatoriu de gheţuri sfărâmate. Ştiam că nu era bine să trecem pe acolo dar trebuia să înaintăm într-un fel sau altul. Mereu însă ne întorcea din drum câte un zid uriaş de gheaţă. Ca o ultima încercare, am căutat să facem un ocol spre stânga. Aproape că pierdusem orice speranţă, când descoperirăm în sfârşit un traseu posibil. Cu ajutorul colţarilor, am urcat apoi o serie de pante abrupte, deschizându-ne cu greu drum printre sfărâmăturile acoperite cu zăpadă ale seracurilor prăvălite în calea noastră. Am câştigat încet înălţime, ajungând în cele din urmă pe creasta unei şei mici, acoperite de un strat gros de zăpadă. Am poposit spre a ne odihni şi a îmbuca câte ceva.

Priveam lipsit de încredere traseul dinaintea mea când deodată mă năpădi un val de emoţie: „Ei prieteni! Muchia aceea e marginea Circului-de-vest; dacă ne putem căţăra pe stânca de acolo, am reuşit!” Dar stânca arăta tot atât de inaccesibilă ca şi toate celelalte. „Poate e mai bine să o ocolim”, am spus cu desperare, însă între noi şi cotul ce trebuia să-l facem se găsea obişnuita îngrămădeală de blocuri de gheaţă şi de crevase. Am pornit, prin urmare, să ne croim drum peste ele. M-am lăsat să lunec în jos de pe şa şi, cu o lovitură de piolet, am tăiat din drum o bucată de gheaţă care căzu într-o crevasă. În clipa următoare, terenul se zgudui puternic sub picioarele mele. „Altă porţiune care se clatină – strigai eu celor din spate – ţineţi coarda întinsă”.

Ne-am adunat cu toţii la cotul stâncii. O serie de seracuri mici ne bloca drumul. George încerca să treacă peste ele. La fiecare lovitură de piolet însă, seracurile se cutremurau destul de tare, fapt care ne-a convins că ne osteneam degeaba. Chiar

la cotul stâncii se găseau doi pereţi subţiri de gheaţă care se înălţau vertical, lăsând între ei o deschizătură de vreo 60 cm, printre care se zărea, de cealaltă parte, un teren accesibil. Nu era prea prudent să trecem pe acolo, mai ales dacă pereţii s-ar fi apropiat, chiar în momentul trecerii printre ei... Ei bine, cel ce ar trece, ar simţi atunci ceea ce simte nuca între dinţii spărgătorului de nuci. M-am cutremurat în sinea mea dar, neavând încotro, am început să tai trepte pe ambii pereţi. Gheaţa suna a gol, pereţii însă nu se clintiră. Am intrat între ei continuând să tai trepte. Nu după mult timp am reuşit să ies pe partea cealaltă, la loc sigur. Am strâns coarda şi ceilalţi au trecut şi ei cât au putut mai repede.

Am mai mers câţiva metri depărtându-mă de cotul stâncii şi am privit terenul din faţa noastră. Nu prea era promiţător, ce-i drept! Peretele de gheaţă era mult mai mic, dar nu puteam zări nici o spărtură în această solidă baricadă naturală. Am pornit de-a lungul bazei stâncilor, cercetându-le amănunţit. Într-un loc, partea de sus se retrăgea formând un unghi accesibil urcării, dar baza, care era înaltă de aproape 5 m, se apleca înainte şi nu vedeam nici o posibilitate de a mă căţăra pe ea. Am ocolit atunci altă stâncă. Drept în faţa mea, un contrafort de gheaţă se rezema alene de peretele ei. L-am cercetat cu privirea până sus şi am văzut că se termina pe o faţă dreaptă. Dar, deodată ceva îmi atrase atenţia. Partea de sus a feţei era despicată de o crăpătură verticală – acolo începea o crevasă. Dacă pătrundeam în interiorul crevasei, atunci puteam să-mi croiesc drum până sus. Lowe şi Band erau de aceeaşi părere: era singura noastră şansă.

Am început prin urmare să tai trepte în sus pe contrafort. Acesta era foarte abrupt iar gheaţa dură şi netedă căuta parcă mereu să mă împingă jos de pe trepte. Am ajuns la capătul contrafortului şi m-am lipit de peretele rece de deasupra, în timp ce de-abia îmi trăgeam sufletul. Nu mi-a plăcut cum arătau treptele pe care le făcusem în continuare şi care duceau spre crevasă. Gheaţa care se bomba în afară ca o surplomba îmi făcea aproape imposibilă menţinerea echilibrului, iar sub mine se deschidea o prăpastie adâncă. Dacă aş fi putut aduce la mine, sus pe contrafort, pe vreunul din tovarăşii mei ca să mă asigure în coardă, aş fi putut totuşi să încerc să înaintez. Am căutat un loc potrivit să-mi înfig undeva pioletul şi am reuşit să-l

înţepenesc puternic între contrafort şi perete. Am făcut o buclă de autoasigurare şi am prins-o de piolet, ceea ce mi s-a părut un sprijin destul de solid. Band începu să urce încet pe treptele tăiate şi eu filam coarda. A ajuns repede sub mine şi de acolo şi-a înfipt şi el pioletul alături de al meu. Mi-a făcut asigurarea la pioletul său şi în felul acesta am fost gata să pornesc mai departe. Mi-am întins braţul cu grijă şi am cioplit o treaptă în interiorul crevasei, pe unul din pereţi. Apoi, fără să mai stau pe gânduri, am pornit în jurul peretelui de gheaţă surplombat, intrând în întunericul înfiorător al crevasei. Era ca şi cum aş fi „intrat într-o altă lume, o lume în care domnea o lumină verde, odihnitoare, cu pereţi reci şi alunecoşi. M-am oprit să-mi recapăt echilibrul şi am privit în sus. Marginea crevasei se afla doar la vreo 4 m deasupra mea. Am început să tai un şir de trepte în fiecare din cei doi pereţi şi aşchiile de gheaţă pe care le făceam cădeau zomăind voios în adâncurile crevasei de sub mine. Tremuram de încordare şi cu picioarele înfipte în cei doi pereţi am urcat treptele făcute, tăind mereu altele, mai departe. Ajuns sus am întins mâna şi am curăţat zăpada de pe marginea de deasupra crevasei. M-am mai înălţat apoi cu o treaptă. În clipa următoare am întins braţul peste margine şi, câteva secunde mai târziu, eram afară din crevasă. Cu un strigăt de uşurare şi bucurie, i-am chemat pe ceilalţi să urce după mine. Nu puteam să-i văd, dar în timp ce filam coarda, îmi dădeam seama că urcau – după zgomotele pe care le făceau şi care dădeau impresia că vin din fundul pământului. În sfârşit apăru un braţ, apoi capul lui Band ieşi şi el din crevasă, târându-se spre mine. George Lowe apăru îndată în urma lui.

Am privit de acolo în jurul nostru. Nu mai era nici o îndoială – ne aflam pe pragul Circului-de-vest. Stânca pe care stăteam părea gata să pornească în orice moment în josul căderii de gheaţă dar era legată de regiunea din spatele lui printr-o punte excelentă de zăpadă. Cuprinşi de un nou avânt am trecut-o ca la asalt, am urcat o pantă micuţă şi ne-am oprit să privim sub noi o văgăună plină de zăpadă cu aspect îmbietor. Era un loc ideal pentru tabăra a III-a, foarte spaţios şi destul de sigur.

Ne-am reîntors apoi coborând pe căderea de gheaţă, plini de elan şi sfidându-i primejdiile. Ne-am răsucit trupurile prin crăpătura crevasei, ne-am strecurat aproape striviţi prin

„spărgătorul de nuci” şi am traversat repede spre şaua mică. De acolo, printr-o lungă traversare am descoperit o cale scurtă în jos spre „crevasa macabră”. Am trecut cu mare grabă de partea cealaltă şi am pătruns în labirintul crevaselor de dincolo de ea. Coborând peste seracul înclinat, pe la poalele primelor turnuri de gheaţă, ne-am lăsat în jos pe ultima râpă spre tabăra a II-a. Acum, puteam vedea corturile şi, spre surprinderea noastră, am zărit lângă ele două persoane. Le-am făcut semne cu mâna şi am coborât grăbiţi la tabără. Cei de jos erau John Hunt şi Ang Namgyal. Ne-am bucurat mult văzându-i. Hunt părea foarte mulţumit de noutăţile noastre, deşi era departe de a fi încântat de aspectul primejdios al traseului descoperit. El urcase drumul greu de la tabăra de lângă lac, stăpânit de dorinţa vie de a afla personal tot ce realizasem. L-am condus pe Hunt înapoi pe traseul proaspăt făcut până la „crevasa macabră”, ca să-şi dea seama cum arăta drumul, apoi ne-am reîntors la tabăra a II-a unde ne aştepta toată lumea.

Nu-l invidiam de loc pe John Hunt de faptul că trebuia să hotărască dacă acest drum putea sau nu fi folosit de către hamalii noştri. Desigur că traseul prezenta pericole, însă atât George Lowe cât şi eu eram convinşi că nu exista altul. Singura alternativă era doar să abandonăm complet asaltul, ceea ce nu era de conceput. Hunt a fost de acord, aşa după cum şi bănuiam, că trebuia să folosim traseul descoperit, dar sublinie că era de datoria noastră să nu precupeţim nici un efort pentru a putea reduce la minimum primejdiile lui. Ne-am legat toţi în coardă şi ducându-ne fiecare echipamentul personal, am pornit la vale. Am traversat cu grijă regiunea „Bombei atomice” urmând drumul şerpuitor printre blocurile de gheaţa, am trecut grăbiţi prin „Aleea iadului” şi am ajuns la tabăra de bază într-un timp surprinzător de scurt, destul de obosiţi, ce-i drept, dar pe deplin mulţumiţi de rezultatul sforţărilor noastre.

A DOUA BARIERĂ

În programul de aclimatizare – pe care Hunt ni-l alcătuise cu multă grijă – erau prevăzute, după o perioadă de eforturi mari şi continui răstimpuri de odihnă, la altitudini mai joase. Unii dintre noi nu simţeam neapărat nevoia acestui răgaz însă Hunt, dând dovadă încă o dată de multă chibzuinţă, ne convinse să respectăm programul. Ca urmare am coborât cu toţii la tabăra de la lac unde în ciuda ninsorii, nelipsite în fiecare după-amiază, care nu mai contenea, am trăit adevărate clipe de odihnă, uneori scriind scrisori sau reparându-ne echipamentul. La numai câteva zile am reluat asaltul. Prima noastră sarcină a fost să consolidăm drumul pe căderea de gheaţă, pentru ca şerpaşii să-l poată urca mai uşor. Pentru aceasta, o parte a grupului cantonată în tabăra de bază şi-a concentrat eforturile asupra părţii de jos a traseului. S-au adus din vale prăjini lungi de brad de care s-au legat scări de aluminiu şi care urmau să fie folosite ca punţi peste crevasele mai greu de trecut. S-au instalat corzi fixe de-a lungul zonelor primejdioase, denumite de noi mai înainte „Spaima lui Mike” şi „Spaima lui Hillary”, iar unele din seracurile cele mai ameninţătoare au fost înlăturate din drum. Dar cu toată munca depusă, traseul n-a fost niciodată nici uşor de străbătut şi nici prea sigur. Zăpada care cădea zilnic acoperea mereu cărările, iar în regiunea „Bombei atomice” mai întotdeauna apărea peste noapte o nouă crevasă sau se lărgea una din cele existente. Căderea de gheaţă fiind într-o continuă mişcare necesita o atenţie permanentă.

Cealaltă parte a grupului lucra pe partea superioară a căderii de gheaţă. Tabăra a III-a am instalat-o împreună cu Westmacott şi de acolo am început să îmbunătăţim amândoi porţiunea de drum de sub ea. Am instalat o scară lungă de frânghie peste partea de jos a stâncii de gheaţă pentru a înlătura urcuşul anevoios peste „contrafort şi prin crevasă”, legând totodată o coardă fixă prin „spărgătorul de nuci”. Westmacott părea că şi-a recăpătat pe deplin forţele, ba chiar într-o seară, ca să dovedească cât de mult s-a aclimatizat, a scos un exemplar din ziarul „Times” şi a început să dezlege un joc de cuvinte încrucişate – o ispravă pe care eu unul nu aş fi fost în stare s-o fac nici chiar la nivelul mării.

Deşi tabăra a III-a era instalată la intrarea în Circul-de-

vest, eram încă despărţiţi de acesta printr-o enormă crevasă, aceeaşi la care ne oprisem în 1951 şi care dăduse atâta de furcă elveţienilor în 1952. Am cercetat-o foarte amănunţit, dar n-am putut descoperi nici o punte de trecere peste ea. Într-un singur loc unde avea o lărgime doar de vreo 4 metri şi jumătate am fi putut face un pod cu scara noastră de aluminiu. În dimineaţa zilei de 25 aprilie, împreună cu Westmacott, am încercat să forţăm un drum prin mijlocul crevasei. După un urcuş greu care ne-a cerut mult timp, am ajuns la peretele celălalt în care se afla o crăpătură care ducea până la marginea de sus. Gândeam că am fi putut merge pe ea, dar până la sfârşit ne-am dat seama că ne-am fi avântat pe un drum greu şi plin de riscuri, impracticabil pentru şerpaşii noştri încărcaţi cu poveri şi de aceea ne-am reîntors la tabără.

După-amiază sosi un nou grup: Hunt, Evans, Noyce, Gregory şi Tenzing împreună cu un număr mare de şerpaşi. Era primul transport masiv de provizii şi materiale peste căderea de gheaţă şi totul mersese de minune. Totodată era şi primul urcuş care depăşea tabăra de bază pe care îl făcea Tenzing în acest an, aşa că i-am cerut părerea despre traseu. Tenzing se arătă foarte mulţumit de el. Am instalat la repezeală o tabără mare, iar alimentele şi echipamentul le-am făcut câteva grămezi pe care le-am acoperit cu foi de cort. Şerpaşii-culii care nu ne mai erau trebuincioşi fură conduşi de Mike Westmacott jos la tabăra-de-bază. Curând după prânz se porni să ningă des, atât de des că în scurt timp pânza corturilor începu să se lase sub povara zăpezii. Pe la patru s-a înseninat şi s-a lăsat un ger aspru. Hunt era frământat mereu de acelaşi gând: cum să învingă ultima barieră pentru a pătrunde în Circul-de-vest. Deodată, fără a mai sta prea mult pe gânduri, ne-a propus să folosim restul zilei pentru a podi crevasa cea mare. Am pornit deci prin zăpada proaspătă şi moale, Hunt, Evans, Noyce, Tenzing şi cu mine, purtând trei scări de aluminiu lungi de 1,80 m fiecare. La marginea crevasei, le-am prins una de alta cu buloane puternice, aşezând apoi cu multă grijă pe locul ales scara lungă acum de 5,40 m. Deşi depăşea crevasa cu vreo 60 cm nu aveam de loc convingerea că puntea noastră ar putea prezenta multă siguranţa peste prăpastia aceea adâncă. Ca să o încerc, am trecut peste ea în patru labe şi, deşi se legăna puţin, mi-a părut destul de stabilă. Cu toate că se făcuse târziu, Hunt, cuprins de

entuziasm, voia cu tot dinadinsul să pătrundă în Circul-de-vest. Cum unul dintre noi trebuia să se reîntoarcă la tabăra de bază pentru a răspunde chemării prin radio fixată pentru ora 5, Noyce a fost acela care, cu toată părerea lui de rău, s-a întors, luându-i cu el şi pe Tenzing. Hunt a trecut puntea în patru labe, urmat de Evans şi de mine. Ţinta noastră principală era să găsim un drum spre dreapta către centrul Circului-de-vest, departe de avalanşele care lunecau tot timpul de pe gheţarii care atârnau din umărul de sus al Everestului. Dar cu cât înaintam, observam că drumul ne ducea pe nesimţite chiar în direcţia acestor gheţari. Crevasele nu se mai sfârşeau, dar, din fericire, în afară de una, toate erau podite de zăpada groasă; Hunt care nu mai putea fi oprit din avântul lui a trebuit să taie un şir de trepte pentru a coborî şi apoi un altul în sus. pe peretele opus, ca să poată ieşi de partea cealaltă. Ajunserăm aproape sub masivul Everest, dar şi aici înaintarea noastră spre dreapta era barată de crevase de netrecut. Singura soluţie era să mergem repede peste povârnişurile pe care cădeau avalanşele, foarte aproape de stânci şi apoi să ne îndreptăm imediat spre interiorul Circului-de-vest, unde am fi fost în afară de orice pericol. Hunt nu mai stătu de loc pe gânduri. Se avântă peste blocurile de gheaţă şi peste zăpada adusă de avalanşe şi coti apoi imediat la dreapta. Nu m-am simţit pe deplin în siguranţă decât după ce am lăsat mult în urmă gheaţa care atârna deasupra capetelor noastre. Cuprinşi de entuziasmul lui Hunt, continuarăm drumul în acela. În faţa noastră, Lhotse şi Şaua-de-sud deveneau realităţi vii emoţionante... se întrezărea o nouă luptă, noi metereze aveam de cucerit. Şerpuind printre crevase lungi, căţărându-ne pe movile de zăpadă de pe care alunecam pe partea cealaltă, ne avântăm spre cele două ţeluri peste Circul-de-vest cu paşi mari ca nişte adevăraţi uriaşi. Un gând înţelept ne făcu să ne oprim. Înaintasem cam mult în Circul-de-vest iar noaptea se apropia cu paşi repezi. În acelaşi timp, drumul dinaintea noastră părea că nu va mai ridica alte probleme. Ne-am reîntors aşadar cuprinşi de sentimentul biruinţii. La înapoiere, drumul era de o frumuseţe de nedescris. În lumina domoală a amurgului piscurile înalte din împrejurimi păreau cuprinse de flăcări strălucitoare pe fundalul catifelat al cerului cuprins de umbrele înserării. Noaptea încheia de minune o zi plină de emoţii.

Zorii zilei de 26 aprilie prevesteau o vreme minunată cu

cer senin. Avea să fie prima noastră zi petrecută în Circul-de-vest. Hunt, Evans, Tenzing şi cu mine trebuia să continuăm drumul până la tabăra a IV-a a elveţienilor. Noyce şi Gregory trebuiau să vină în urma noastră cu vreo jumătate de duzină de şerpaşi şi cu lucrurile necesare. Hunt şi Evans formau o coardă, iar Tenzing şi cu mine alta. Era prima oară când urcam împreună cu Tenzing, sau mai bine zis, când îl priveam cum urcă şi eram foarte curios să-l văd în plină acţiune. Cât despre Tenzing, era cât se poate de entuziasmat de cele ce aveam de îndeplinit în ziua aceea, fiindcă până atunci fusese reţinut la tabăra de bază pentru a ajuta la organizarea şerpaşilor.

Hunt şi Evans conduceau pe vechiul nostru traseu iar noi îi urmam. Ne-am târât în patru labe peste punte, am trecut râpa lui Hunt şi am întins pasul trecând pe sub blocurile de gheaţa ameninţătoare ale Everestului. Pe când intram în Circul-de-vest, Tenzing ne arătă locul taberei a III-a a elveţienilor şi ne spuse că aceştia lăsaseră acolo un mic depozit de alimente. Hunt fu de acord ca noi doi să cercetăm tabăra, aşa că Tenzing mă conduse pe poteca ce ducea până la ea. Am găsit acolo nişte cutii mari şi câţiva saci îngropaţi în zăpada. Am despachetat proviziile cu mult entuziasm. Dar vai! Nici o speranţă de a gusta sucuri de fructe şi specialităţi elveţiene! Alimentele, mai toate, nu erau altceva decât conserve de carne. Am făcut o movilă din toate cutiile şi ne-am grăbit să-i ajungem din urmă pe ceilalţi.

Soarele dogorea acum din cale afară şi cum razele sale se reflectau cu putere de pe fiecare pantă înzăpezită, Circul-de-vest deveni un adevărat infern. Combinaţia de căldură şi altitudine ne cuprinse într-o moleşeală greu de învins, îl ajunserăm din urma pe Hunt şi preluarăm noi doi conducerea. Zăpada era adâncă şi afânată îşi din această cauză deschiderea pârtiilor era foarte obositoare. Cu toate acestea, eu mă simţeam într-o formă excelentă şi de aceea am forţat pasul; Tenzing ţinea cu tot dinadinsul să nu se lase mai prejos. Am trecut multe crevase, unele din ele complet ascunse şi foarte primejdioase. După o luptă lungă şi îndârjită cu nămeţii de zăpadă, suirăm o ultimă pantă mică spre tabăra a IV-a. Aici descoperirăm din nou o grămadă de cutii şi saci acoperiţi cu zăpadă, care conţineau o cantitate însemnată de alimente folositoare: biscuiţi, brânză, fulgi de ovăz, slănină, marmeladă şi alte bunătăţi în cantităţi suficiente şi variate ca să îndestuleze pofta noastră de lup. Hunt

şi Evans ne-au ajuns din urmă. Primul era tras la faţă şi arăta obosit. Dar eram obişnuiţi cu felul lui de a nu-şi cruţa forţele; mergea până la epuizare totală, iar la sfârşitul zilei cădea sleit de puteri. Ceea ce ne surprindea la el, era modul în care îşi revenea peste noapte, ca să continue în ziua următoare un drum tot atât de extenuant.

De pe locul unde ne aflam, am examinat cu multă atenţie faţa lui Lhotse. Se înălţa drept ca un turn deasupra noastră şi vedeam cum vântul mătura zăpada de pe Şaua-de-sud. Hunt era sigur ca în două sau trei zile puteam urca până la Şa, dar Evans şi cu mine, mult mai neîncrezători, socoteam că ne trebuia cel puţin încă o săptămână. După vreo două ceasuri am plecat înapoi cu Tenzing spre tabăra-de-bază. Am coborât în fugă peste Circul-de-vest, întâlnindu-ne în drum cu Noyce, Gregory şi şerpaşii lor care îşi descarcaseră poverile cam la încă vreo jumătate de oră de mers până la tabăra a IV-a. La tabăra a III-a am dat de Bourdillon şi Ward care aduseseră sus un grup de culii încărcaţi cu poveri. Transporturile de materiale şi provizii în sus pe căderea de gheaţă erau aşadar în toi.

Am coborât repede până la tabăra a II-a unde l-am găsit pe George Lowe instalat cu un alt grup de şerpaşi. Am stat de poveşti câteva clipe, apoi ne-am luat rămas bun. „Am să-ţi trimit salutări prin radio la ora 5” i-am spus pe un ton nepăsător. „Asta ar fi ceva colosal!” îmi răspunse George care ştia că pentru aceasta ar fi trebuit să ajung la tabăra de bază în mai puţin de o oră, ceea ce ar fi însemnat într-adevăr un timp record, nerealizat până atunci. Luând vorbele lui ca un îndemn pentru a mă grăbi, am pornit într-o goană cu bietul Tenzing alergând în urma mea. M-am strecurat anevoie prin regiunea „Bombei atomice” observând câteva mici schimbări pe parcurs şi m-am apropiat de ultima ei crevasă. Nemaivrând să pierd timp cu trecerea peste punte, am făcut un salt puternic şi am aterizat cu toată greutatea de partea cealaltă. Asta a fost prea mult pentru marginea ieşită în afară, care se rupse cu o pârâitură puternică şi se prăbuşi în adânc cu mine cu tot. N-aveam mult timp de gândit. Ştiam că trebuia să înlătur primejdia de a fi strivit între peretele de gheaţă şi blocul care se rostogolea cu mine. Îmi proptii puternic picioarele cu colţarii pe unul din pereţi, iar umerii de celălalt. În clipa umiătare, simţii că se întinde şi coarda. Blocul se prăvăli mai departe în adâncuri. Tenzing

reacţionase la timp şi repede. Mi-am cioplit cu pioletul, fără prea mare greutate, câteva trepte până la suprafaţă şi ieşind afară i-am mulţumit lui Tenzing pentru modul priceput cum manevrase coarda în situaţia primejdioasă în care mă aflasem. El avu aerul că luase totul drept o glumă destul de reuşită din partea mea. Reproşându-mi în gând avântul meu nebunesc, am pornit din nou la drum. Neastâmpărul tot nu mi-a dat pace şi am ajuns la tabăra de bază tocmai bine ca, abia răsuflând, să-i pot spune lui George prin radio, la ora fixată, „noroc!”.

Descoperisem în Tenzing un tovarăş admirabil, priceput, săritor, extrem de plăcut. Mânuia coarda cu cea mai mare precizie, cum de altfel dovedise şi în accidentul care era să-mi fie fatal. Deşi poate nu stăpânea complet tehnica urcuşului pe gheaţă, era totuşi foarte puternic, dârz şi suporta admirabil altitudinea. Calitatea lui cea mai de preţ, în ce mă priveşte, era faptul că mergea repede, gata să înfrunte orice greutăţi.

În cele câteva zile ce urmară, cu toată vremea proastă, transportul poverilor pe căderea de gheaţă şi mai departe pe Circul-de-vest continuă fără întrerupere. Zăpada abundentă care cădea zilnic ne obliga să refacem mereu drumul, cu mare cheltuială de energie. Dar în afară de munca aceasta plicticoasă şi adeseori primejdioasă, principalul ţel al expediţiei noastre devenise recunoaşterea versantului lui Lhotse. Hunt hotărâse să utilizam în această recunoaştere aparatul de oxigen cu circuit închis (de un tip cu totul nou), pentru a-l supune unor probe complete, la mari înălţimi. Bourdillon şi Evans, formidabilul cuplu cu aparatele de oxigen cu „circuit închis”, aveau să formeze echipa de asalt. Hunt însuşi urma să facă parte din grupul de sprijin.

Asaltul versantului Lhotse exercita o puternică fascinaţie asupra membrilor expediţiei – simţeam cu toţii că era cheia spre vârful Everestului – şi toţi cei care nu luam parte la acest asalt, priveam plini de invidie la cei favorizaţi. Personal avusesem până acum parte mai mult decât mi se cuvenea de misiuni care îmi dăduseră satisfacţie. Cu toate acestea, îmi frământam mintea cum să găsesc un pretext care să-mi permită să iau parte cel puţin la recunoaşterea de la poalele muntelui. În cele din urmă găsii ceva destul de bun ca să nu fiu refuzat. I-am propus lui Hunt ca doi dintre noi să facă o verificare severă şi de lungă durată a aparatului de oxigen cu circuit deschis.

Avusesem puţină bătaie de cap până să mă familiarizez cu mecanismul lui, dar nu-l întrebuinţasem decât o jumătate de oră în timpul unei excursii de aclimatizare Cum nu fusese nevoie de oxigen la înălţimile moderate ale căderii de gheaţă şi ale Circului-de-vest, aparatul de oxigen cu circuit deschis nu fusese pe deplin încercat. Părerea mea era că dacă aparatul va rezista la o probă severă şi ne va permite să lucram un timp îndelungat în cursul zilei, făcând eforturi mai mari, atunci încrederea noastră în el va fi nelimitată. Şi încrederea avea să fie un factor vital când aveam să folosim oxigen la altitudini mari. M-am gândit că dacă doi dintre noi ar putea merge de la tabăra de bază la tabăra a IV-a şi înapoi într-o zi – un drum care necesita două zile întregi fără oxigen – am dovedi avantajul lui. Bucuros, Hunt fu de acord cu această sugestie şi-l lăsă pe Tenzing să mă însoţească.

La întâi mai, cea mai mare parte a grupului era pe căderea de gheaţă sau sus în Circul-de-vest aşa că la tabăra de bază domnea foarte mare linişte. Ştiam că în ziua următoare echipa „circuitului închis" va ataca pentru prima oară versantul lui Lhotse şi eram nerăbdător să fiu la tabăra a IV-a când aveau să se întoarcă. Toată după-amiaza am muncit pregătind cele două aparate de oxigen şi scrutând cu îngrijorare cerul, îmi pierdui complet curajul când văzui cum imediat după masă cerul se acopere de nori şi începe din nou să ningă – fapt care devenise ceva obişnuit. Dar de data aceasta am avut noroc: nu a căzut zăpadă decât de vreo 5 cm şi cerul se lumină din nou. Perspectivele noastre deveniră iarăşi promiţătoare. Ne-am sculat foarte devreme a doua zi. Cerul era senin şi geruia. Am luat o gustare în graba şi ne-am prins aparatele de oxigen în spate. Am făcut legăturile la aparatul lui Tenzing şi am deschis oxigenul; apoi am făcut acelaşi lucru cu aparatul meu. La ora 6,30 eram pe drum. Ştiam că oxigenul nostru va fi complet consumat până la 11,30, aşa încât mergeam cu pas repede. Am urcat partea de jos a căderii de gheaţă, iar cele 18 kg din spate ne păreau o nimica toată. „Oxigenul e, fără îndoială, ceea ce ne trebuie!", gândii eu în timp ce intram în tabăra a II-a după mai puţin de o oră şi jumătate de mers. Cei de acolo nu se sculaseră încă şi afară era un ger năprasnic. S-a aprins repede un primus, ni s-a pregătit o ceaşcă de cafea şi am plecat mai departe. I-am propus lui Tenzing să ia el conducerea, dar el zâmbindu-mi îmi

făcu semn să pornesc tot eu înainte. Refăcuţi de băutura fierbinte, am constatat că cei 5 cm de zăpadă proaspăt căzută nu constituiau de loc o problemă şi am ajuns la tabăra a III-a după cincizeci de minute de mers greu şi continuu. Urmă o scurtă convorbire plăcută, o altă ceaşcă de băutură fierbinte şi am plecat mai departe. Am trecut peste puntea cea lungă de deasupra taberei şi am pătruns în Circul-de-vest. Spre necazul nostru dădurăm deodată de zăpadă adâncă şi moale. Era clar că aici ninsese mai abundent şi că drumul dispăruse complet sub zăpadă. Am continuat să mergem cu aceeaşi dârzenie, înaintând cu greu prin zăpada care ne ajungea uneori până la genunchi. Soarele ardea puternic iar căldura şi lumina lui orbitoare deveniseră insuportabile. Dar ştiam că nu ne puteam îngădui să ne odihnim. Trecând pe rând în frunte, înaintam hotărâţi şi, în cele din urmă, ne-am târât osteniţi până la tabăra a IV-a unde am ajuns la 11,30, după două ore de mers de la tabăra a III-a. Ne-am scos aparatele golite de oxigen şi am intrat pe brânci într-unul din corturi, pentru a ne odihni. Faţă de eforturile depuse, ne-am refăcut surprinzător de repede şi în curând ne reveni şi pofta de mâncare şi de băutură. Cu binoclul pe care-l aveam la mine, am cercetat versantul lui Lhotse pentru a descoperi pe el echipa de asalt, dar nu văzui nimic. După-amiaza trecu destul de plăcut. Mai întâi sosiră de jos Wylie şi Ward, însoţiţi de 6 şerpaşi ducând poveri grele; în scurt timp instalarăm cu toţii o tabără cu mult mai mare. Dar timpul trecea şi ceilalţi încă nu dădeau nici un semn de viaţă. Ne gândeam serios să alcătuim o echipă de salvare, când îi zărirăm coborând extrem de încet spre noi. Din opririle dese pe care le făceau, reieşea clar că avuseseră o zi grea. Le-am ieşit în întâmpinare. Evans şi Bourdillon erau foarte obosiţi iar Hunt părea complet epuizat. Pe când îl ajutam să coboare panta, îmi spuse aşa cum se obişnuieşte când cineva nu vrea să recunoască adevărul: „Ştii, Ed, e pentru prima oară că mă simt oarecum epuizat”. Ei ne-au povestit cum au reuşit să urce vreo 150 m pe versantul lui Lhotse şi cum căldura mare şi poverile grele au întrecut efectele oxigenului. Totuşi, aveau credinţa că, în condiţii favorabile, aparatul cu circuit închis va însemna o puternică contribuţie la succes. Hunt plănuise să coboare cu noi dar era prea obosit. La ora 4,20 după-amiază, mergând uşor, fără oxigen, Tenzing şi cu mine am pornit la vale sub un cer ameninţător.

Abia făcusem un sfert de milă când vântul şi zăpada s-au năpustit peste noi cu o furie de necrezut. În zece minute, cărările noastre adânci au fost complet astupate. Steguleţele aşezate la distanţe mari nu se mai vedeau decât arareori. Ajutat doar de memoria topografiei locului ca unic ghid, îmi dibuii prin ceaţa mânată de vânt, drumul în jos, gemând la efortul cerut de fiece pas prin zăpada adâncă. Ori de câte ori îmi apărea brusc în faţa ochilor sau lângă mine vreun steag, îl priveam ca pe un prieten vechi şi mă uitam apoi nerăbdător înainte căutându-l pe cel următor. Avalanşe mari se prăvăleau bubuind de pe stâncile imense ale Everestului şi ale lui Lhotse, măturând totul în calea lor spre Circul-de-vest. Uneori trebuia să mă opresc şi să aştept câteva clipe, lăsându-mă pe spate din cauza vântului care mă lua pe sus, până ce o uşoară creştere a vizibilităţii îmi permitea să văd prin pâclă doar la câţiva paşi înainte. Porneam atunci luptând cu viscolul mai departe, înaintam cât se putea de greu însă până la urmă, mai mult bâjbâind, am găsit drumul în jos. Am trăit o clipă fericită când am descoperit că ne aflam pe puntea de deasupra taberei a III-a. Am trecut-o de-a buşilea şi, bătuţi crunt de o grindină mânată de vânt, ne-am croit drum până la tabără. Acolo însă mi-am dat seama îngrozit că nu mai existau corturi. Uitasem că toate fuseseră duse sus la tabăra a IV-a. Nu aveam deci nici un motiv să ne oprim, aşa că am pornit mai departe, de-abia ţinându-ne pe picioare.

Dar acum, în ciuda lipsei de vizibilitate, mă aflam pe teren cunoscut. În schimb, zăpada care căzuse masiv ascundea gropile şi crevasele mai mici. Înotam prin zăpadă cufundându-mă până la brâu în gropi ascunse şi pierzând o groază de timp ca să ies din ele. Se întuneca repede. Ninsoarea se domoli deodată, iar vizibilitatea se îmbunătăţi. Fără a pierde o clipă pornirăm glonţ spre tabăra a II-a. Acolo însă nu mai era nimeni. În schimb aveam corturi, saci de dormit şi hrana trebuincioasă. Privind aspectul rece şi mut al taberei, îmi veni în minte atmosfera caldă şi ospitalieră a taberei de bază.

„Ce zici Tenzing? Mergem mai departe?” Tenzing privi umbrele înserării care ne cuprindeau şi dădu din umeri.

„Cum vreţi!” Mă gândii o clipă la drumul destul de greu care ne aştepta şi la zăpada adâncă pe care aveam s-o întâlnim în cale. „Sunt sigur că pot găsi drumul pe căderea de gheaţă până la gheţar. Crezi că de acolo vei reuşi să urmezi drumul

spre tabără?" Tenzing răspunse afirmativ. Convins că încercarea noastră nu va fi zadarnică, începurăm coborârea prin regiunea „Bombei atomice". Zăpada nesfârşită cuprinsă de jocul de umbre al înserării dădea o înfăţişare stranie şi uneori înspăimântătoare drumului nostru. Cărarea părea că fusese înghiţită, găuri întunecate se căscau de o parte şi de alta, iar seracurile se aplecau deasupra noastră ca nişte valuri. Stăpânit de teamă, îmi pierdui complet simţul direcţiei, bâjbâind înnebunit drumul. Căutam să ies din panica nebună care mă cuprinsese şi deodată recunoscui forma unui bloc de gheaţă. Eram pe drumul cel bun. Când am trecut şi ultima crevasă fui cuprins de un sentiment de uşurare. Viaţa care părea că se sfârşise, începea din nou.

Se înnoptase de-a binelea, blocurile de gheaţă prăvălite formau un singur tot. Nu mai puteam urmări nici o cărare şerpuitoare aşa că am luat-o drept înainte, de-a curmezişul blocurilor, de la un steguleţ la altul. Şi unde nu vedeam nici un steguleţ, o ţineam drept, în aceeaşi direcţie în care mersesem sperând că suntem pe drumul cel bun. Ne întreceam într-o goană sălbatică cu lumina care se stingea din ce în ce mai mult, căţărându-ne pe blocuri de gheaţa şi lunecând în zăpadă până la brâu, de cealaltă parte, ca să urcăm apoi din nou pe un altul şi iar pe altul, într-un timp crezurăm că ne-am pierdut. Continuam coborâşul dar nu mai recunoşteam nimic, fiindcă întunericul şi pătura de zăpadă nivelau orice punct de reper, făcând ca toate locurile să pară la fel. Nu mai eram în stare să deschid drumul prin zăpadă adâncă şi-i dădui lui Tenzing conducrea. De îndată ce trecu în frunte, silueta lui şi coarda lungă făcură să-mi apară clar toată panta, începui să recunosc din nou părţi din traseu şi strigai lui Tenzing s-o ia mai la dreapta. În clipa următoare, ne-am dat drumul lunecând în jos pe un povârniş abrupt până în „Aleea iadului". Era întuneric beznă când am traversat şi ultima punte de pe căderea de gheaţă. Drumul nu mai era primejdios dar cum nu aveam torţe, nu mai vedeam nimic. Am dibuit calea rostogolindu-ne pe povârnişurile de zăpadă, ciocnindu-ne de pereţii pe care nu-i puteam vedea din vreme şi poticnindu-ne de stâncile care ni se iveau pe neaşteptate în cale. Furăm cuprinşi de o bucurie nespusă când zărirăm luminile taberei-de-bază şi pe când urcam micul povârniş spre corturi, simţeam că puterile noastre erau pe

sfârşite. „Ei, bine! Am reuşit!” îmi spusei în sinea mea. „Şi cred că am dovedit ceva, deşi în clipa asta nu ştiu exact ce anume”. A doua zi, cei mai mulţi dintre noi am coborât în vale la tabăra de odihnă din Lobuje. Gândul că vom vedea din nou iarbă şi flori era un adevărat tonic pentru noi. Şedeam tolăniţi la soare, râzând şi vorbind şi mâncam cu atâta poftă încât simţeam parcă cum se împlinesc din nou trupurile noastre slabe. Când după trei zile, ne-am întors la tabăra-de-bază, refăcuţi şi dornici să continuăm asaltul, găsirăm grupul de recunoaştere a masivului Lhotse care se întorsese; dădurăm buzna peste ei cu mare larmă şi necontenind cu întrebările. Din spusele lor reieşea că întâmpinaseră multe greutăţi, dar reuşiseră să instaleze tabăra a V-a la 6700 m şi tabăra a VI-a la 7000 m. Într-un ultim efort, Evans şi Bourdillon depăşiseră chiar 7200 m. Grupul stabilise mai întâi că versantul lui Lhotse avea să ne dea mult de furcă şi apoi că aparatele de oxigen cu circuit închis funcţionau foarte bine. Mai toată noaptea a ars lumina în cortul lui John Hunt, iar maşina sa de scris a ţăcănit într-una. Cu toate acestea, a doua zi de dimineaţă – la 7 mai – când ne chemă pe Evans şi pe mine să ne sfătuim împreună, pe faţă i se citeau calmul şi siguranţa lui obişnuită. Ne ceru părerea în privinţa unei liste pe care o alcătuise, distribuind diverse sarcini membrilor grupului în legătură cu asaltul Everestului. Furăm amândoi de acord cu el în privinţa alegerii făcute. Ne-am dus apoi toţi trei în cortul cel mare, unde se adunaseră membrii expediţiei. Înăuntru domnea o impresionantă atmosfera de emoţie stăpânită şi de încredere. Hunt începu să vorbească şi, ca la un semn, în cort se făcu tăcere, fiecare ascultând cu mare atenţie spusele lui. El arătă cum vedea posibilă rezolvarea diferitelor probleme în legătură cu: versantul lui Lhotse, instalarea unei tabere bine aprovizionate pe Şaua-de-sud, aşezarea unei tabere la foarte mare înălţime – la 8534 m – şi, în sfârşit, cele doua asalturi care urmau să se facă cu cele două tipuri de aparate de oxigen. Niciuna din aceste probleme nu era nouă pentru noi aşa că puteam citi pe feţele tuturor acelaşi gând: „Hai o dată John! Spune-ne ce sarcini ai trasat fiecăruia din noi!” Hunt citi apoi lista întocmită şi, pe când rostea numele şi misiunea pe care i-o încredinţase fiecăruia, se putea auzi cum se destindea încordarea printr-un oftat de uşurare. Problema spinoasă a versantului lui Lhotse fusese încredinţată lui Lowe, Westmacott

şi Band; importanta misiune de a conduce un număr mare de şerpaşi până pe Şaua-de-sud, lui Noyce şi lui Wylie; prima echipă de vârf care avea să folosească puternicul aparat de oxigen cu circuit închis avea să fie formată din Evans şi Bourdillon; Hunt şi Gregory erau grupul de sprijin care trebuia să instaleze tabăra a IX-a la 8534 m iar Tenzing împreună cu mine formam a doua echipă de vârf, folosind aparate de oxigen cu circuit deschis. Tenzing era în cort cu noi şi Hunt îi explică într-o hindustană curgătoare amănuntele planului şi împărţirea sarcinilor. Când Hunt ajunse la numele său, Tenzing zâmbi ca şi cum ar fi fost foarte satisfăcut. De fapt, cred că toţi erau mulţumiţi, afară poate de bietul Mike Ward căruia i se ceruse să rămână ca rezervă. El găsea probabil că obligaţiile sale de medic stinghereau în mod nefericit activitatea sa de alpinist.

Fără să mai pierdem timp puserăm imediat planul în aplicare, dar chiar de la început grupul de asalt al versantului lui Lhotse se descompletă. Band răci şi trebui să se reîntoarcă la bază iar Westmacott, deşi încercă în repetate rânduri să urce mai sus de 6700 m, nu reuşi. Tot greul căzu pe umerii lui George Lowe. La 11 mai George era instalat în tabăra a VI-a la o înălţime de 7000 m. Singurul lui tovarăş era doar Ang Nyima, un şerpaş puternic şi rezistent. În condiţii atmosferice mizerabile aceşti doi oameni lucrau din greu, tăind nenumărate trepte pe povârnişurile abrupte de gheaţă, întinzând corzi fixe pe porţiunile mai primejdioase şi, în general, transformând acest traseu de ascensiune care cerea o înaltă tehnică, într-unul uşor de urcat pentru un om greu împovărat.

Vremea ne îngrijora nespus. Timp de şase săptămâni nici o zi nu trecuse fără să viscolească şi părea că se înrăutăţea tot mai mult. Ne temeam să nu fi sosit cumva musonul şi încercările noastre de a cuceri vârful să nu fie condamnate eşecului. Eu eram ocupat în acest timp în Circul-de-vest, conducând grupuri de şerpaşi de la tabăra a III-a la a IV-a şi îndărăt. Cinci zile la rând a nins foarte mult şi cinci dimineţi, una după alta, a trebuit să fac pârtie ca să străbat Circul prin zăpada proaspăt căzută, groasă de 30-45 cm. Situaţia era destul de descurajantă dar, cu toată vremea rea, lucrul mergea înainte. Majoritatea proviziilor noastre fuseseră transportate peste căderea de gheaţă şi ajunseseră departe, pe drumul care ducea prin Circul-de-vest. La 14 mai, cei mai mulţi dintre noi ne mutasem la tabăra a IV-a,

iar George Lowe reuşise să ducă traseul până la 7300 m unde găsise un loc bun pentru tabăra a VII-a.

La 15 mai, am făcut cunoştinţă pentru prima oară cu versantul lui Lhotse. Împreună cu Noyce şi cu trei şerpaşi, am cărat poveri până la tabăra a VI-a. L-am găsit acolo pe George care se odihnea în ziua aceea. Cu toate că muncise atâta vreme fără oxigen, la această înălţime considerabilă, arăta destul de bine şi era într-o formă excelentă. După ce am ales o serie de lucruri: un cort, un primus, alimente, combustibil, le-am împărţit în patru între cei trei şerpaşi şi mine şi le-am dus apoi la tabăra a VII-a.

A transporta poveri şi a deschide drum prin zăpadă la aceasta altitudine, fără a folosi oxigen, însemna o muncă foarte grea.

Când am ajuns la 7300 m, punctul cel mai înalt pe care îi atinsesem vreodată, fui cuprins de o bucurie de nedescris; mă simţeam foarte bine şi-mi dădeam seama că dacă era nevoie, puteam urca mult mai sus. M-am reîntors la baza de înaintare puternic impresionat de pantele prăpăstioase şi de greutăţile traseului şi cuprins de o mare admiraţie faţă de munca depusă de Lowe şi Ang Nyima pentru croirea acestui drum.

Acum începea cea mai nefericită perioadă a expediţiei, în care, de multe ori părea că întregul asalt avea să eşueze. De pe platoul de observaţie, de la baza de înaintare, puteam urmări cu binoclul toată activitatea care se desfăşura pe versantul lui Lhotse şi cum în fiecare dimineaţă un grup de alpinişti se uitau cu nelinişte în sus. Dar niciunul nu era mai îngrijorat ca John Hunt.

„16 mai…: George Lowe şi Wilf Noyee au pornit de la tabăra a VI-a la a VII-a, dar după ce au parcurs jumătate din drum s-au întors. George luase un somnifer cu efect dezastruos şi adormea mergând…”

O zi importantă pentru noi era pierdută!

„17 mai…: George şi Wilf au ajuns la tabăra a VII-a şi au efectuat o scurtă recunoaştere mai sus… Wilf s-a reîntors însă după aceea la baza de înaintare cu şerpaşii, iar Mike Ward şi Da Tenzing au rămas cu George…” „18 mai…: George, Mike şi Da Tenzing au urcat o mică porţiune deasupra taberei a VII-a după care s-au reîntors la tabără. Ei nu au mai reuşit să atingă înălţimea din ziua precedentă…”.

În ziua în care echipa pornise pe Lhotse, emoţia de la baza de înaintare fusese foarte puternică. Hunt era mai încrezător decât fusese toată săptămâna. Am urmărit apoi cum micile siluete ale membrilor echipei se mişcau încet pe marea întindere a versantului superior al lui Lhotse. Ne dădeau impresia că vor ajunge la capătul de sus al gheţarului Lhotse şi că vor putea traversa spre Şaua-de-sud. Vor putea să ajungă chiar pe Şaua-de-sud? Dar deodată s-au oprit şi s-au întors. Ne-a cuprins atunci desperarea.

„. Era clar că pe Lhotse era vânt şi ger, dar noi cei din tabăra a IV-a aveam impresia că celor de sus le lipsea oarecum avântul.”

Am avut o discuţie aprinsă cu Hunt. Întreg asaltul asupra lui Lhotse era prea slab; George Lowe făcuse treabă bună dar stătuse acolo sus prea mult timp şi nu mai avea energie. Dacă nu ne străduiam să forţăm drumul spre Şaua-de-sud cât mai curând, n-aveam decât să ne întoarcem acasă degrabă; aşteptam cu toţii aici jos nefăcând nimic, văzând cum expediţia se năruia sub ochii noştri. De ce oare nu puteam, să urcăm pe Lhotse câţiva din noi şi să ducem treaba la bun sfârşit? Dar Hunt, deşi era tot atât de neliniştit ca şi noi, refuza să se lase influenţat de argumentele noastre şi să pornească într-o acţiune pripită şi nechibzuită. Planul lui era să-şi menţină echipele de asalt în condiţie bună pentru misiunile lor speciale şi să nu le expună pe versantul lui Lhotse. Dar toţi vedeam că suferea că nu e acolo sus.

„19 mai...: Am privit tabăra a VII-a nerăbdători şi îngrijoraţi, dar nu vedeam nici un semn de activitate. Sufla un vânt puternic care se mai îmblânzi către orele 11 şi totuşi ei nu dădeau nici un semn de viaţă. John era foarte deprimat. Band coborî până la noi să ia un grup de şerpaşi cu poveri la tabăra a VII-a şi ne spuse că, după părerea lui George, prea puternic era vântul şi prea frig ca să poată porni mai departe...”

Pierdeam timp preţios şi înaintarea noastră spre Everest ajunsese de fapt la un punct mort. Fără îndoială că era necesară o acţiune energică. John Hunt luă o hotărâre curajoasă. Decise să înceapă imediat faza următoare de operaţii: transportarea echipamentului şi a alimentelor sus pe Şaua-de-sud. Traseul nu era complet stabilit aşa că aceştia trebuiau să şi-l facă singuri. Noyce, care conducea primul grup de şerpaşi, avea marea

răspundere de a-i duce pe şa. La 20 mai, el şi cei nouă şerpaşi ai săi urcară încet spre tabăra a VII-a; mai târziu, în aceeaşi zi, George Lowe şi tovarăşii lui se reîntoarseră la baza de înaintare. Cu toată munca lui timp de zece zile pe versantul lui Lhotse, fără oxigen, George era într-o formă excelentă şi ne declară că era gata să-şi reînceapă activitatea după câteva zile de odihnă.

În ziua de 21 mai am ieşit cu toţii din corturi foarte devreme fiindcă ştiam că avea să fie o zi hotărâtoare pentru noi. „Vor voi oare şerpaşii să pornească?", era întrebarea pe care ne-o puneam fiecare. Multă vreme nu se zări nimic, întreaga tabără fu cuprinsă de o stare de deprimare generală, însă la ora 10 cineva scoase un chiot şi privirăm cu toţii în sus unde se vedeau două mogâldeţe urcând deasupra taberei a VII-a. Şerpaşii refuzaseră să pornească, aşa că Noyce şi inimosul Araiullu încercau să facă traseul singuri, folosind oxigen. Emoţia noastră era la culme în timp ce-i urmăream cu privirea cum urcau dârz pe gheţarul Lhotse ca să cotească apoi brusc la stânga de-a curmezişul marelui traverseu care ducea spre Şaua-de-sud. Cu fiecare sută de metri cucerită de ei se ridica şi moralul nostru.

Mai jos de ei Charles Wylie şi al doilea grup de nouă şerpaşi îşi croiau drum încet spre tabăra a VII-a. Dacă toţi şerpaşii destinaţi transporturilor pe Şaua-de-sud aveau să se înghesuie în tabăra a VII-a, proviziile noastre limitate de hrană şi combustibil aveau să se consume repede, aşa că ori întregul grup ar fi trebuit să urce a doua zi pe Şaua-de-sud, ori trebuiau să coboare cu toţi în Circul-de-vest, ceea ce însemna o întârziere a asaltului poate chiar cu o săptămână. Aşadar trebuiau convinşi şerpaşii să meargă înainte!

Urmărind cu privirea cele două mogâldeţe care urcau dârz spre Şaua-de-sud, m-am dus la cortul lui John Hunt. Evans era acolo.

George Band cu şerpaşii pe căderea de gheaţă, lângă tabăra a II-a, într-o regiune primejdioasă. Ajutaţi de frânghie ei escaladează un colţ de gheaţă.

L-am rugat stăruitor pe Hunt să ne lase pe mine şi pe Tenzing să plecăm sus ca să întărim efortul zilei următoare. Ştiam că folosind oxigen puteam ajunge uşor de la tabăra a IV-a la a VII-a chiar în după-amiaza aceea şi că prezenţa lui Tenzing ar fi fost de ajuns ca să-i decidă pe şerpaşi. Eram sigur că în

forma în care ne aflam, acest efort nu avea să ne dăuneze prea mult. Spre surprinderea mea, John consimţi repede… Probabil că gândise şi el acelaşi lucru, dar ne atrase atenţia foarte stăruitor cât era de înţelept să nu urcăm mai sus de tabăra a VII-a, decât dacă aceasta ar fi fost absolut necesar.

Am alergat să-i spun vestea cea bună lui Tenzing şi apoi l-am ajutat cu înfrigurare pe Bourdillon să pregătească două aparate cu oxigen. La ora 4,30 după-amiază eram la tabăra a VII-a unde, după o jumătate de oră, se înapoiară şi Noyce şi Annullu. Reuşiseră de minune şi atinseseră Şaua-de-sud. Aveam senzaţia că acum nimic nu ne va mai ţine în loc. În seara aceeea, Tenzing a fost de nepreţuit; el şi cu Wylie au pregătit poverile şi le-au împărţit şerpaşilor, astfel că puteam porni a doua zi, foarte devreme. Când ne-am vârât în corturile noastre ca să ne odihnim peste noapte, moralul întregii tabere era excelent. Amintindu-mi de instrucţiunile lui Hunt, l-am întrebat pe Tenzing dacă socotea că şerpaşii ar putea ajunge la Şaua-de-sud fără noi. Tenzing fu de părere că ar trebui să-i însoţim deşi Wylie ne asigură că este gata să conducă singur tot grupul sus. Ar fi fost mult prea greu pentru un singur om să aibă grijă de 14 şerpaşi şi de aceea hotărârăm să mergem cu ei.

Dimineaţa, vremea era frumoasă dar cam geroasă şi cu vânt pătrunzător. Am început pregătirea micului dejun la ora 5, dar n-am plecat înainte de ora 8,30. Tenzing şi cu mine mergeam în frunte, lovind cu colţarii şi tăind trepte, iar Wylie îi îmbărbăta pe şerpaşi şi-i ajuta la mers. Până la capătul de sus al gheţarului Lhotse. Şerpaşii erau deja obosiţi, iar pe traverseu mulţi din ei se aşezau jos să se odihnească sau se târau în patru labe. Dar cum, necum, mergeau înainte şi cei treisprezece şerpaşi inimoşi urcară şi ultimele câteva sute de metri pentru a-şi descărca poverile pe Şaua-de-sud. Câştigasem o mare victorie, învingând a doua mare piedică: trecusem înfricoşătoarele metereze ale versantului lui Lhotse, iar Şaua-de-sud fusese bine aprovizionată. Calea ne era acum deschisă pentru a începe asaltul Everestului.

Pe când coboram împreună cu Tenzing, sfârşiţi de oboseală, de pe gheţarul Lhotse către baza de înaintare, ne-am întâlnit cu echipa „circuitului închis” a lui Evans şi Bourdillon care, împreună cu Hunt, aveau să-şi instaleze, în două zile, tabăra pe Şaua-de-sud.

Asaltul deci pornise.

ŞAUA-DE-SUD

Alergam disperat să-mi salvez viaţa! Aruncându-mă de pe un bloc de gheaţă pe altul şi sărind ca un nebun crevasă după crevasa, căutam să scap de un morman înspăimântător de gheaţă care se prăvălea pe urmele mele. Dar oricât căutam să scap, mormanul se apropia tot mai mult. Deodată, o crevasă uriaşă se căscă drept în faţa mea! Eram prins! Îngrozit, privii înapoi spre grămada de sfărâmături de gheaţă care se îndrepta ameninţătoare spre mine...

M-am trezit buimac din acest somn chinuit; salteaua pneumatică se dezumflase în timpul nopţii, iar şoldul meu se rezema pe gheaţă. Am ieşit cu greu din acest coşmar, rotindu-mi privirea asupra decorului familiar al taberei a IV-a. Se îngâna ziua cu noaptea şi în lumina încă pală a zorilor, cortul nostru, destul de mare, înfăţişa o scenă deprimantă: pe podeaua de gheaţă zăceau împrăştiate corpurile nemişcate, adormite ale tovarăşilor mei înfundaţi în sacii lor de dormit, iar între ei o îngrămădeală de aparate de oxigen, rucsacuri, îmbrăcăminte de rezerva, corzi, pitoane, colţari şi pioleţi. Cu un simţământ de dezgust încercai să-mi închid din nou ochii. Era doar o dimineaţă ca toate celelalte petrecute în tabăra a IV-a, unde viaţa la peste 6400 m nu-ţi permitea să te simţi prea bucuros şi fericit! Şi totuşi pentru mine această zi era departe de a fi ca toate celelalte. Poate era cea mai importantă din toate, căci ne venise rândul să începem acel urcuş lung, încet şi anevoios care ar fi putut să se sfârşească pe vârful Everestului.

Şoldul meu îngheţat mă readuse la realitate. Cu un geamăt uşor şi fără nici o plăcere, mi-am scos un braţ din căldura sacului de dormit şi, bâjbâind după ventilul saltelei pneumatice începui să suflu vârtos în el. Simţeam cum mă ridic încetul cu încetul şi cum mă dezlipesc de contactul rece al gheţii. M-am târât cu sacul de dormit până la uşă şi am privit afară. Deasupra mea se înalta versantul de gheaţă al lui Lhotse; fiecare bloc de gheaţă şi fiecare crevasă se contura clar în toată duritatea ei, iar vârful său dantelat se profila puternic în soarele dimineţii la peste 2100 m deasupra noastră. Şaua-de-sud arăta însă posomorită şi ameninţătoare. M-am gândit la Hunt, la Evans şi la Bourdillon care erau acolo sus în tabăra lor singuratică. „Ce frig trebuie să le fie acolo!” Un vânt domol cu suflare de gheaţă

se abătu peste Circul-de-vest. Un fior puternic mă scuturã pentru ca apoi să mormăi printre buzele arse de ger: „e un timp straşnic! Am nimerit bine – e un timp straşnic!” Simţii deodată dorinţa de a mă manifesta şi începui să strig tare: „Thondup! Thondup!”

Răspunsul lui slab şi zgomotele din cortul bucătarului mă liniştiră şi, mândru de actul meu de bravură, lăsai în jos pânza cortului cuibărindu-mă adânc în sacul de dormit, hotărât să nu mai fac nici un alt efort până când nu-mi voi simţi corpul încălzit de băutura fierbinte.

După o jumătate de oră, faţa veselă a unui şerpaş apăru în uşa cortului şi câteva clipe mai târziu fiecare avea în mâini căni mari cu ceai fierbinte. Ori poate e prea pretenţios să-l numim ceai! Numai un om cu o constituţie robustă putea să bea cu plăcere o astfel de băutură; un lichid fierbinte, cafeniu la culoare, cu o pojghiţă groasă de grăsime deasupra, cu frunze de ceai, gogoloaşe de lapte praf şi cu sosul rămas de la mâncarea din ajun. „Ceai de mare înălţime” îl poreclirăm noi şi-l consideram o necesitate îngrozitoare care trebuia turnată cu orice preţ pe gât într-un stomac scârbit. Băui cu dezgust o jumătate de ceaşcă şi, înviorat de căldura ceaiului, m-am târât afară din sacul de dormit. Mă simţeam tare slăbit şi mă temeam că m-am îmbolnăvit şi eu din cauza altitudinii. A fost însă numai un gând de o clipă fiindcă îmi reamintii pe dată că de fapt aşa ne simţeam în fiecare dimineaţă, îmbrăcatul era un proces simplu care implica doar trasul bocancilor şi totuşi aveam impresia că dura o veşnicie. M-am ridicat cu greu în picioare şi am ieşit din cort. Razele soarelui se ridicau acum repede spre tabăra noastră. Privii spre Everest să văd cum era vântul. Vremea părea cât se poate de bună! Obişnuitul penaj lung de pulbere de zăpadă minată de vânt lipsea, iar creasta lungă a lui Lhotse, de obicei biciuită de vânturi, era acum liniştită. M-am îndreptat apoi cu mare grijă, prin zăpadă – fiindcă tălpile mele de cauciuc lunecau pe suprafaţa gheţii – spre cortul lui Tenzing, care şedea încă în sacul său şi-i strigai un „bună dimineaţa”. Zâmbetul lui vesel îmi dovedi că a înţeles previziunile mele optimiste şi ieşi şi el din sacul de dormit, începurăm pregătirea aparatelor de oxigen, controlând presiunea buteliilor şi examinând cu grijă tuburile, ventilele şi regulatorul: am deschis apoi ventilele ascultând cu grijă cum năvălea oxigenul în măştile

de faţa, într-un şir de gâfâituri înfundate. Totul era în regulă; trebuia însă să ne asigurăm pe deplin de acest lucru fiindcă acum porneam la asaltul cel mare.

Tabăra se însufleţi când Thondup apăru cu micul dejun – fulgi de ovăz, slănină conservată (care nu plăcea nimănui) şi, mai bun ca orice, ouă proaspete care fuseseră adunate din satele din vale cu câteva zile mai înainte şi aduse cu mare trudă până la tabăra noastră. Mă simţeam mult mai bine şi am mâncat cu multă poftă. Vremea frumoasă şi gândurile pline de entuziasm pentru ceea ce avea să urmeze învingeau complet moleşeala provocată de altitudine. Îndesai într-un sac uşor de pânză sacul meu de dormit, salteaua pneumatică şi toate hainele de rezervă şi-l prinsei de aparatul de oxigen. Privii la ceas: era ora 9 şi cincisprezece minute. La tabăra a V-a, la 300 m deasupra noastră, îi puteam vedea pe Lowe şi pe Gregory cu 8 şerpaşi, făcându-şi drum încet pe faţa lui Lhotse. Trebuiau să ne ajute în asaltul nostru şi urcaseră cu o seară mai înainte la tabăra a V-a ca să-şi scurteze drumul până la tabăra a VII-a. Tenzing şi cu mine ne-am legat poverile în spate şi ne-am pus măştile de oxigen. Ca să ne menţinem forţele urma să folosim oxigen tot drumul pornind chiar de la tabăra a IV-a. Verificai cu grijă aparatul de oxigen al lui Tenzing, care o dată ceruse să meargă pe Şaua-de-sud fără oxigen, deoarece experienţa lui din anul precedent cu aparatul de oxigen al expediţiei elveţiene nu-i deşteptase mare încredere în utilitatea lui. Acum însă, datorită unei experienţe şi unei practici suplimentare, îşi dădea perfect seama de binefacerile lui. Cu toate acestea el nu dădea prea mare importanţă manipulării complicate a acestor aparate şi trebuia întotdeauna ca cineva să i-l verifice.

Ambele noastre aparate funcţionau bine. Ne-am legat corzile de nailon în jurul mijlocului, am controlat în gând dacă nu am uitat ceva şi apoi, salutând cu mâna pe ceilalţi şi însoţiţi de urările lor de succes şi cu un ultim „aveţi grija să ajungeţi sus” care ne răsună multă vreme în urechi, am pornit înainte prin Circul-de-vest. Cărarea fusese bătătorită de multe picioare care o străbătuseră şi se ondula în sus pe pantele uşoare de zăpadă din faţa noastră, ca un şarpe uriaş, ocolind crevasele de netrecut sau pe cele primejdioase. Urcam cu pas sigur. Vremea era minunată, cu o slabă adiere de vânt. În jurul nostru se ridicau uriaşii pereţi de gheaţă şi de stâncă ai Circului-de-vest,

iar sus, deasupra noastră, se înălţa bolta cerului de un albastru de neînchipuit. Oricât de minunată era priveliştea, ne simţeam izolaţi de ea din cauza măştilor noastre de oxigen. În aerul rarefiat, fiecare pas necesita un efort de respiraţie continuu şi o atenţie încordată. Mă simţeam acum într-o formă excelentă. Departe deasupra noastră, Lowe şi Gregory cu şerpaşii lor urcau o porţiune abruptă de pe versantul de gheaţă a lui Lhotse. Mă întrebam cu îndoială dacă-i vom putea ajunge şi, aproape inconştient, am mărit pasul. Urcam cu pas grăbit, deşi povara mea de 20 kg îmi apăsa greu umerii. Privii în urmă spre Tenzing. Mergea bine. Cărarea ducea peste un pod nestabil de zăpadă, făcea un ocol la dreapta pentru a evita o crevasa de netrecut, urca apoi o pantă abruptă şi deodată ne apăru în faţă, oferindu-ne o priveliştе deprimantă, ca orice loc de popas părăsit, tabăra a V-a. Nu erau decât trei sau patru corturi pleoştite, cu zăpadă murdară călcată în picioare şi cu tot felul de cutii goale de conserve şi butelii de oxigen împrăştiate primprejur. Ne-am lăsat jos poverile ca să ne odihnim puţin. Priveliştea spre Circul-de-vest era încântătoare. Marile metereze îmbrăcate în gheaţă ale lui Nuptse şi creasta de vest a Everestului străjuiau intrarea în circ iar printre aceste vârfuri se înălţa elegantul pisc Pumori – care în tibetană înseamnă „Piscul fiicei” – pe care Mallory[54] îl botezase cu gândul la fiica lui. Primul grup care ne preceda mergea bine şi era pe cale să ajungă la tabăra a VI-a. După o odihnă de 10 minute, ne-am încărcat din nou, resemnaţi, poverile pe umeri, am dat drumul oxigenului şi am pornit mai departe.

Urcuşul ducea acum pe o pantă ceva mai abruptă, dar traseul era încă simplu. Traverseurile lungi şi line ne ajutau să câştigăm uşor înălţime. Ne apropiam de primele blocuri mari îngheţate de pe faţa lui Lhotse şi încet ne croiam drum spre ele cu eforturi egale. Am trecut cu grijă o crevasă cu înfăţişare primejdioasă, am urcat pe o movilă de zăpadă nu prea înaltă dar foarte abruptă şi, în sfârşit, am ajuns pe o mică terasă la poalele blocurilor de gheaţă. Ne-am lăsat jos poverile, am întrerupt oxigenul şi, scoţându-ne măştile, am simţit mângâierea aerului proaspăt şi răcoros pe feţele noastre înfierbântate. Natura înconjurătoare ne desfăta din nou privirea. Stăteam jos pe

[54] Celebrul alpinist care a murit în expediţia din 1924 pe Everest, foarte aproape de vârf.

zăpadă, respirând rar şi profund şi bucurându-ne de minunatul decor pe care îl formau gheţarul, creasta şi piscul dinaintea noastră.

Ne aştepta o muncă grea şi anevoioasă. Ne-am legat colţarii de bocanci, am controlat coarda în care eram legaţi şi ne-am pus din nou aparatele de oxigen. Am pornit apoi în sus pe prima pantă cu adevărat abruptă. În gheaţa verde şi dură a abruptului fusese cioplit un şir de trepte pe care urcam încet, bucuroşi că puteam folosi ca balustradă o coardă lungă şi fixă. Preocupaţi tot mai mult de abisul profund care se deschidea sub noi, ne-am strecurat de-a lungul unei cornişe înguste de gheaţă deasupra unui perete vertical. Mai sus, se întindea o râpă abruptă şi îngustă. Niciodată nu-mi plăcuse această râpă, deoarece la capătul ei inferior se afla o crevasă mare, traversată de un pod de zăpadă care arăta cât se poate de nesigur – un pod care la fiecare traversare se lăsa tot mai mult în jos, spre adâncurile întunecate. Şi ca să completeze tabloul sumbru, râpa era dominată de un turn de gheaţă nestabil şi ameninţător care-ţi lăsa impresia înspăimântătoare că se putea nărui în bucăţi în fiece clipă, măturând totul în calea sa. Nu aveam cum să-l ocolim fiindcă numai pe acolo puteam merge mai departe în sus. Am trecut cu multă grijă podul de zăpadă şi, urmărit de gânduri negre l-am simţit în închipuire cedând uşor sub mine. Mânat de frică pornii în goană în susul râpei urmărind cu privirea plină de teamă, gheaţa ameninţătoare de deasupra, până ce coarda se întinse brusc iar sărmanul Tenzing fu aproape trântit jos. „Hai, Tenzing, hai!” i-am strigat eu. Eram în afară de orice pericol şi m-am oprit să mă odihnesc pe o platformă solidă de zăpadă în timp ce Tenzing se grăbea să mă ajungă.

În faţa noastră atârna o coardă lungă în josul unei pante de gheaţă foarte abrupte. Urma fără îndoială porţiunea cea mai grea de pe Lhotse. Deasupra noastră se ridica un povârniş cam de vreo 120 m de gheaţă verde şi dură. M-am apropiat de baza lui, am apucat strâns de coardă şi am smucit-o cu putere ca să mă conving dacă era bine fixată. Asigurat în acest fel, examinai cu atenţie traseul de pe povârnişul de gheaţă. Un drum şubred de vreo 6 m, aproape vertical, ducea în susul unei stânci de gheaţă. Am scormonit ca o cloşcă peretele cu pioletul, încercând să zgârii câteva trepte în gheaţa sfărâmicioasă, dar m-am resemnat repede în faţa imposibilului. Am apucat strâns coarda

care atârna şi m-am căţărat cu îndârjire cu ajutorul colţarilor, până sus. Tenzing mă urmă cu hotărâre; am pornit apoi mai departe. Cu o încordare instinctivă a muşchilor şi a nervilor am traversat în pantă abruptă povârnişul de gheaţă. Aşezam piciorul cu mare grijă pe fiecare treaptă, ţinându-mă de coarda fixă din ce în ce mai strâns pe măsură ce drumul devenea tot mai periculos. Departe, jos, chiar sub noi, părea că se zăreşte tabăra a V-a. Privii înapoi. Tenzing urca hotărât în urma mea, cu capul plecat şi cu umerii îndoiţi, călcând apăsat din treaptă în treaptă. Panta se întindea mereu şi părea că nu se mai sfârşeşte! Deodată zării tabăra a VI-a: o platformă foarte mică sub un perete de gheaţă. Cu un sentiment de uşurare, mă căţărai până la ea.

Zece zile mai înainte tabăra a VI-a fusese principala bază de operaţii pe Lhotse, dar acum îi rămăsese numai numele. Câteva obiecte disparate de echipament, câteva corzi şi câteva cutii goale de conserve rămăseseră singura mărturie a unui loc de etapă, puţin confortabil, dar foarte folositor. Ne-am aşezat pe platformă legănându-ne picioarele deasupra pantei care se deschidea sub noi. Era înspăimântător de abruptă! Apucai o butelie de oxigen goală care se afla lângă mine şi o aruncai peste margine. Butelia începu să alunece pe gheaţă în jos cu o viteză ameţitoare care creştea necontenit. Deodată o văzui zburând prin aer deasupra unei mari prăpăstii şi plutind graţios în gol un timp destul de lung; ricoşând apoi violent de un turn de gheaţă, se pierdu în adâncimile unei crevase. Îngrozit şi cu un gol în stomac de emoţie, mă trăsei puţin mai îndărăt pe platformă. Nu era tocmai locul nimerit să cazi!

Am pornit înainte şerpuind printre crevase şi urcând câteva pante de gheaţă abrupte, dar scurte. Am câştigat serios înălţime făcând o lungă traversare spre stânga, care ne duse la poalele unui lung şir de blocuri de gheaţă sfărâmicioasă. Ne-am strecurat de-a lungul bazei acestora umblând în patru labe peste grohotişul lor, căţărându-ne apoi vertical pe o pantă lungă şi abruptă pentru a ajunge pe o mică platformă de zăpada – primul loc neted întâlnit de la tabăra a VI-a în sus. Cei rămaşi în urmă din grupul dinaintea noastră erau acum doar la o mica depărtare de noi, mergând încet şi muncindu-se din greu să urce panta. Lowe şi Gregory dispăruseră dincolo de turnul de gheaţă care ascundea tabăra a VII-a. Asemenea unui accelerat

care prinde din urmă un tren de marfă, i-am ajuns şi noi pe şerpaşi, care erau totuşi în stare să ajungă până la tabără şi fără ajutorul nostru.

Am pornit apoi să urcăm şi ultimele sute de metri; o înaintare atentă de-a lungul unei creste înguste de gheaţa cu o crevasă adâncă pe stânga, o căţărare înceată şi precaută pe o panta abruptă de gheaţă şi iată-ne în sfârşit ajunşi la baza ultimelor pante. Urcaseră 900 m şi eram puţin obosiţi. Cu sentimentul de mulţumire pe care îl ai când ţi-ai terminat o misiune grea, am urcat încet şi ultimul şir de trepte şi ne-am căţărat pe faţa unui turn de gheaţă, ieşind drept sub corturile taberei a VII-a. M-am uitat la ceas – era numai 12,30. Parcursesem traseul în 3 ore şi un sfert, cel mai scurt timp realizat până atunci. Cuprins de o mulţumire pe care nu izbuteam să o ascund, m-am îndreptat cu paşi mari spre corturi, salutând cu veselie pe Lowe şi Gregory.

În după-amiaza acelei zile am avut cea mai frumoasă vreme din ultimele şase săptămâni. Un soare călduros scălda corturile în lumina lui şi nu se simţea nici cea mai mică adiere de vânt. Ne dădeam seama că vremea promitea să se schimbe radical în bine şi că vom avea parte de cele câteva zile frumoase, absolut necesare pentru a ataca vârful cu oarecare şanse de reuşita. Ne învârteam în jurul corturilor plini de neastâmpăr, bucurându-ne de priveliştea din jur şi luând nenumărate fotografii. În acelaşi timp am pregătit totul pentru a doua zi: poverile pentru şerpaşi şi aparatele de oxigen la care am ataşat butelii complet pline. Opt şerpaşi aveau să înnopteze cu noi la tabăra a VII-a. Trei dintre ei erau oameni unul şi unul, cu performanţe bune, ţinuţi ca rezervă pentru transportul poverilor la tabăra pe care plănuiam să o instalăm la 8534 m. Ceilalţi cinci formau o echipă excelentă care duseseră poveri pe Şaua-de-sud şi care acum se oferiră voluntari pentru a doua oară.

Când soarele dispăru după un pisc îndepărtat, se lăsă un ger năprasnic. Ne vârâsem însă din timp în comozii noştri saci de dormit, sorbind supă fierbinte şi ronţăind biscuiţi. Culcaţi în sacii noştri călduroşi şi înconjuraţi de tovarăşi veseli nici nu ne dădeam seama că ne aflam la 7513 m. Părea că aici viaţa nu e chiar atât de rea.

Ca să ne asigurăm un somn bun şi odihnitor, am folosit

peste noapte oxigenul pentru dormit. Respiram o cantitate redusă, dar din cauza inactivităţii corpului în timpul nopţii, efectul era considerabil. Am făcut legătura cu oxigenul şi ne-am pregătit de somn. În curând respiraţia profundă şi ritmică a lui Tenzing îmi spunea ca dormea adânc şi, după ce mi-am revizuit în gând planul pentru a doua zi, m-am culcat şi eu.

M-am trezit îngheţat şi indispus. Oxigenul mi se terminase şi întreaga tabără era îngheţată şi inertă. M-am uitat la ceas; era foarte devreme, dar ştiam că pregătirea micului dejun şi a plecării necesitau un timp îndelungat. L-am sculat deci pe Tenzing şi strigând apoi spre celelalte corturi, i-am trezit pe şerpaşi ca să aprindă primusele. E lesne de înţeles că nu răspunse nimeni dar când începu şi Tenzing să strige, făcurăm un duo care ar fi sculat şi morţii, aşa că reuşirăm în cele din urmă să obţinem câteva ecouri slabe la apelurile noastre desperate. Curând am auzit familiarul clinchet produs de aprinderea primusului. La această altitudine orice treabă necesită însă mult timp, deoarece din cauza lipsei de oxigen, nu mai există acea coordonare promptă dintre creier şi corp, acestea acţionând mai greu. A trebuit mai bine de o oră şi jumătate până ni s-a adus o cană de ceai călduţ, pe care am băut-o ronţăind câţiva biscuiţi. Dormisem destul de bine datorită oxigenului, dar ne-a trebuit un efort mintal colosal ca să ieşim din sacii calzi şi să ne tragem bocancii.

Tenzing fu primul care se târî afară din cort. Ieşii şi eu îndată după el. Prinsesem încă o dimineaţă minunată la tabăra a VII-a, deşi sus pe Everest se ridicau nori de zăpadă spulberată de vânt de pe creastă. Nu părea să aibă însă urmări rele. Lowe şi Gregory au ieşit şi ei afară discutând apoi împreună, plini de optimism, şansele pe care le-am fi putut avea. În acest timp, Tenzing zorea şerpaşii să se pregătească de plecare. S-au scos poverile din cort şi noi i-am legat într-o coardă pe cei trei şerpaşi „de mare înălţime” şi în alta pe ceilalţi cinci care mergeau numai până la Şaua-de-sud.

Lowe şi Gregory formară o coardă iar Tenzing şi cu mine, alta.

O privire fugară asupra a tot ce ne trebuia şi am părăsit tabăra. Începutul a fost destul de greu şi nu prea încurajator. Drumul începea cu o crevasă peste care se afla o punte de zăpadă greu de trecut şi destul de primejdioasă. Căţărându-ne

cu precauţie, dar cu oarecare stângăcie, ne-am asigurat unul pe altul în coardă şi am urcat apoi şirul de trepte tăiate în panta abruptă de gheaţă de deasupra noastră.

Faţa superioară a lui Lhotse se continua cu un şir de pereţi de gheaţă abrupţi şi greu de urcat. Nu se găsea nicăieri un loc cât de mic ca să ne putem odihni cu adevărat. Eu urcam în frunte. În ciuda obişnuitului sentiment de slăbiciune şi de apatie care mă cuprinsese de dimineaţă, mi-am dat seama totuşi, pe când mă sileam să urc, că răbdătorii mei muşchi ai picioarelor suportau uşor povara trupului. Deci mergeam bine! Oprindu-mă doar să curăţ de pe trepte zăpada proaspăt căzută, îmi continuam urcuşul, luptându-mă cu altitudinea şi învingând-o, cuprins de o bucurie sălbatică de a mă lupta cu altitudinea şi de a o învinge. În ceea ce-l privea pe Tenzing nu aveam motive de îngrijorare. Ştiam că urca dârz în spatele meu, căţărându-se sigur şi hotărât. Eram acum în plin soare, iar lumina lui ne însenina gândurile, încet dar sigur ne îndepărtam de restul grupului, deşi ştiam că trebuia să ne oprim undeva să-i aşteptăm. Voiam însă să trecem mai întâi peste o ultimă crevasă şi să ajungem pe vârful gheţarului Lhotse. Era crevasa care ne oprise prima oară să urcăm muntele până sus. Adânca şi largă, ea se întindea drept de-a curmezişul feţei lui Lhotse. Cum nu exista nici o punte de zăpadă peste ea, eram siliţi să o trecem într-un mod care nu ne îmbia de loc. Ne-am apropiat privind-o cu îngrijorare. Buza superioară şi cea inferioară a crevasei se întindeau pe deasupra abisului de gheaţă şi se apropiau până la o distanţă de 90 cm una de alta. Mergând pe una din marginile care atârnau peste prăpastie şi făcând un pas mare până la cealaltă margine, puteam trece peste crevasă – cu condiţia ca gheaţa să nu cedeze sub picioarele noastre. Făcui semn lui Tenzing să ţină coarda strâns şi apoi, păşind cât puteam mai uşor, am trecut repede peste crevasă, nepierzând însă prilejul de a-mi arunca pentru o clipă privirea în abisul înfiorător de sub mine. L-am ajutat cu coarda şi pe Tenzing să treacă şi am mai făcut câţiva paşi până la un loc sigur, unde ne-am aşezat în zăpadă ca să-i aşteptăm pe ceilalţi şi să ne odihnim. Priveliştea din faţa noastră era mai mult decât impresionantă. Faţa lui Lhotse cobora vertical cam l 200 m până în Circul-de-vest, putând astfel să ne dăm perfect seama de înălţimea la care ne aflam. Ne găseam la 7620 m. În stânga

noastră, vedeam” foarte aproape vârfurile uluitoare ale turnurilor de gheaţă de pe creasta marelui perete muntos care încercuia Circul-de-vest, spre sud. Dincolo de aceste turnuri de gheaţă se vedeau văile acoperite de nori şi piscurile de gheaţă, dantelate, care păreau că se întind pe sute de mile de-a lungul Nepalului. Un murmur de voci şi gemete ne atrase atenţia; erau ceilalţi care treceau în clipa aceea crevasa şi care apărură curând, mişcându-se cu grijă, cu paşi înceţi şi calculaţi. Cu un oftat de uşurare, şerpaşii se trântiră în zăpadă lângă noi. Cei „cinci tigri” pentru Şaua-de-sud erau veseli şi în formă, dar ceilalţi trei „specialişti” de mari altitudini, aşa după cum ne spusese Lowe, nu mergeau bine de loc. Faptul ne neliniştea întrucâtva fiindcă noi ne biziuiam pe ajutorul lor.

Mâncam liniştit puţină ciocolată când deodată strigătul lui George Lowe îmi atrase atenţia: privii în direcţia indicată de el şi în clipa următoare fui cuprins de una din cele mai mari emoţii simţite vreodată. Sus deasupra noastră se contura Vârful-de-sud al muntelui Everest, legat de Şaua-de-sud prin lunga creastă de sud-est. Şi pe creasta aceea se mişcau două mogâldeţe, Evans şi Bourdillon, prima echipă de vârf. I-am urmărit cu emoţie. Mergeau bine... Foarte bine chiar! Ştiam cu toţii că prima lor ţintă era Vârful-de-sud. Dar noi speram mai mult: credeam că ar putea avea destul timp şi energie să meargă înainte până sus pe vârful Everestului. Nu după mult timp şi la mică distanţă apărură încă două siluete care înaintau ceva mai încet. După planul nostru de asalt ar fi trebuit să fie John Hunt şi cei doi şerpaşi care urmau să ducă echipament şi oxigen sus pe creastă pentru noi, cea de-a doua echipă de vârf şi care ne erau necesare după instalarea taberei noastre. Dar pe cât se vedea, numai un şerpaş pornise cu el. Evans şi Bourdillon mergeau în ritm susţinut, distanţa dintre cele două grupuri mărindu-se din ce în ce mai mult. Cuprinşi de entuziasm ne-am luat poverile în spate şi am pornit spre marele traverseu care ducea către Şaua-de-sud. Şerpaşii, pe deplin convinşi că cei doi oameni aveau să atingă vârful Everestului, erau gălăgioşi şi veseli; doar Tenzing, ciudat de tăcut, părea că nu aude vorbăria mea entuziastă. Motivul tăcerii sale l-am descoperit mai târziu, atunci când am atins Şaua-de-sud şi când încă nu aflasem cât de departe ajunseseră Evans şi Bourdillon. Tenzing împărtăşi lui John Hunt faptul că în prima echipă de vârf ar fi trebuit să fie şi un şerpaş.

Lowe şi Gregory aveau misiunea să-i conducă pe şerpaşi pe Şa şi nu-i puteau părăsi; eu însă ardeam de nerăbdare să ajung mai repede sus şi să dau o mână de ajutor primei echipe de vârf. Traseul ducea mai departe peste un povârniş imens care cobora fără întrerupere din vârful Lhotse până în Circul-de-vest; mă îndreptai aproape în fugă spre acest mare traverseu. Urmele făcute de grupul înaintaş erau în cea mai mare parte intacte şi puteam înainta cu mai puţin efort – o adevărată surpriză plăcută faţă de prima traversare a acestui povârniş când trebuise să bat cu picioarele şi să tai trepte tot drumul. Mergeam fără oprire, cu pas regulat şi absorbit de gânduri, complet absent la tot ce ne înconjura. Minunatele privelişti care se deschideau în jurul nostru şi abisurile înspăimântătoare de sub noi nu mai însemnau nimic pentru mine. În clipele acelea trăiam rezumându-mă doar la locul unde trebuia să pun piciorul şi la felul cum să respir. Forţându-mi plămânii la maximum căutam să-i umplu cu cât mai mult aer dătător de viaţă şi să alin astfel îngrozitoarea senzaţie de amorţire a mâinilor şi a picioarelor şi de durerea care îmi apăsa pieptul. Tot corpul meu striga după odihnă dar ştiam prea bine că era numai o slăbiciune ademenitoare a trupului de care nu trebuia să ţin seamă. „Şaua-de-sud sau mai bine mor!”, atâta ştiam. Neînduplecat în hotărârea mea, privii înapoi la bietul Tenzing care trebuia să mă urmeze. Dar nu era nevoie să-mi fac griji din cauza lui. Cu capul aplecat înainte ţinea perfect pasul cu mine, hotărât şi încăpăţânat. Câştigăm repede înălţime. Sus de tot, vântul se înteţea iar creasta de sud-est era învăluită în nori. Şi în timp ce ne încordam privirea în sus, creasta se lumină brusc şi-i puturăm vedea pe Evans şi pe Bourdillon urcând energic, la jumătatea drumului spre Vârful-de-sud. Erau pe punctul de a ajunge în cel mai înalt loc atins vreodată de oameni. John Hunt şi tovarăşul lui se opriseră la o mică distanţă pe creastă şi nu mai înaintau. Fură învăluiţi din nou de nori iar noi pornirăm mai departe cu atenţia îndreptată spre pantele din faţa noastră.

Ca să atingem Şaua trebuia să urcăm pe vârful pintenului stâncos Geneva, la 7924 m şi apoi să ne lăsăm pe o pantă de cealaltă parte. Am ajuns la capătul marelui traverseu şi am început să urcăm o râpă prăpăstioasă şi înzăpezită. Bătând cu piciorul în zăpada moale şi afânată ca să facem trepte, ne-am târât în sus folosind fiece colţ de stâncă pe care-l puteam găsi,

ca loc sigur pentru a pune piciorul. Ne-am cățărat în patru labe pe o porțiune jumătate stâncă și jumătate zăpadă și, în cele din urmă, am ajuns pe vârful pintenului Geneva. Sus, deasupra capetelor noastre, se înălța uriaș Everestul, înspăimântător de abrupt și măreț. Un vânt puternic mâna norii așa că nu mai vedeam nici urmă de Evans și Bourdillon. La câteva sute de metri sub noi se află Șaua-de-sud acoperită de gheață, neprimitoare și bătută necontenit de vânturi. Și pe ea, formând un grup mic și părăsit, se zăreau trei corturi minuscule ale căror pânze se umflau și se zbăteau în bătaia vântului. Lowe, Gregory și șerpașii rămași mult în urma noastră nu se zăreau și hotărârăm să nu-i mai așteptăm și să coborâm panta în direcția corturilor. La strigătele noastre, foaia cortului din mijloc se dădu la o parte ivindu-se timid fața șerpașului Baiu. În viața mea nu am văzut pe cineva mai rușinat! Baiu era un om mare de statură, voinic și chipeș, care își pusese forța la contribuție în regiunile de jos și fusese recomandat de Tenzing ca unul din specialiștii pentru mari altitudini. Dar pe Șaua-de-sud își pierduse cumpătul și refuzase să urce mai sus. Dovedindu-se un om în care nu te puteai încrede, ne salută morocănos și se retrase în vizuina lui. Am oprit oxigenul și ne-am dat jos poverile. Ne îndreptarăm privirile încă o data spre marile pante de deasupra noastră și deodată observarăm pe zăpadă două puncte negre coborând spre noi încet și cu pași chinuiți. Nu puteau fi decât John Hunt și Da Namgyal! Îi spusei lui Tenzing să prepare băuturi fierbinți cât putea de repede, deși știam că aceasta necesita oarecare timp și fără să mă mai îngrijesc de oxigen, pornii în sus pe pantele de gheață.

Hunt și Da Namgyal mergeau ca după mort. De-abia dacă făceau câte cincizeci de pași și se prăbușeau pe gheață să se odihnească. Îndemnat de starea lor nenorocită, câștigăm repede înălțime încurajat fiind și de faptul că puteam să mă mișc atât de iute, fără oxigen, la o altitudine atât de mare. Pe măsură ce se apropiau, îmi putui da seama după mișcările lor țepene și stângace cât de obosiți erau. Am ajuns la ei tocmai în clipa când John Hunt epuizat se prăbuși din nou pe gheață. Eram mulțumit că le ieșisem înainte și că eram în stare să-i ajut. Hunt îmi spuse că el și Da Namgyal își duseseră poverile lor grele pe creasta de sud-est atât cât putuseră urca. Când n-au mai fost în stare să mai înainteze nici un pas și nici măcar să se târască în patru

labe, au făcut o mică movilă din poverile pe care le căraseră şi apoi au început să coboare cu mare greutate. Hunt era obosit peste măsură, căci în dorinţa lui de a lăsa celorlalţi proviziile de oxigen, cât mai sus posibil îşi lăsase şi propria-i butelie de oxigen pe jumătate consumată şi coborâse fără ajutorul ei. Era clar că avea nevoie de îngrijire pe care trebuia să i-o dăm fără întârziere imediat ce vom fi ajuns la corturi. Mă uitai la Da Namgyal. Era un şerpaş minunat, devotat şi puternic, care avusese grijă de mine în prima parte a expediţiei şi pentru care simţeam o deosebită simpatie. Zâmbetul lui vesel şi hotărât îmi dovedea că încă mai avea ceva putere în el.

Cu braţul lui John Hunt peste umărul meu şi ţinându-l strâns de mijloc, am pornit în jos pe panta de gheaţă. Mergeam foarte încet şi aveam nevoie de popasuri dese. Când John Hunt lunecă din nou pe gheaţă, îmi dădui seama că era nevoie de un ajutor mai energic. L-am lăsat acolo şi am coborât în fugă la tabără. Mai aveam puţin oxigen în aparatul meu, aşa că l-am luat în spate şi m-am întors sus, John stătea prăbuşit pe gheaţă şi se părea că nu se mişcase din loc. I-am pus masca de oxigen şi am dat drumul robinetului la maximum. Efectul fu imediat. Reuşi să se ridice pe loc în picioare şi, cu ajutorul meu, să coboare încet panta de gheaţă până la corturi. Ne-am târât de-a buşilea înăuntru şi, pe când John zăcea pe sacul lui de dormit, am umplut cortul cu oxigen. Nu după mult timp uşa se deschise şi Tenzing îi întinse o băutură fierbinte ajutându-l să-şi revină complet.

Deodată am auzit glasuri sugrumate de emoţie. Cortul se cutremură, iar George Lowe îşi arătă mutra nebărbierită în deschizătura lui, de unde ne strigă: „Sunt sus! Pe legea mea, sunt sus!” Şi un George entuziasmat ne explică cum norii se risipiseră pentru o clipă şi cum văzuse micile siluete ale lui Evans şi Bourdillon urcând încet, pe Vârful-de-sud. Vestea era minunată! Vârful-de-sud avea 8747 m la circa 100 m sub vârful Everestului şi cu mult mai sus decât urcase vreodată picior de om. Ca să ajungă într-o singură zi de pe Şaua-de-sud, însemna un efort uriaş.

Plini de emoţie am discutat eventualitatea continuării urcuşului până sus pe Everest. Era totuşi destul de târziu şi ştiam cu toţii că mai aveau cale lungă de mers şi că, probabil, nici oxigen nu aveau prea mult. Trebuiau deci să ia o hotărâre

grea acolo sus, pe Vârful-de-sud. În mod automat gândul îmi fugi cu o săptămână în urmă la tabăra a IV-a când discutasem cu toţii posibilitatea ca prima echipă de vârf să fie nevoită să ia o astfel de hotărâre. Tom Bourdillon, în felul lui calm şi greoi, ne spuse să nu ne îngrijorăm, căci atât el, cât şi Charles Evans erau oameni destul de chibzuiţi care iubeau foarte mult viaţa. Nu-mi făceam nici o grijă în ceea ce îl privea pe Charles – era cu adevărat cel mai raţional om pe care îl cunoşteam – dar nu eram tot atât de sigur în ceea ce îl privea pe Tom. Aveam mare respect faţă de încăpăţânarea sa, dar nu eram prea sigur că aceasta nu-i putea dăuna uneori. I-am împărtăşit şi lui John Hunt gândurile mele care coincideau cu ale lui. Ei, dar la ce bun îngrijorarea noastră! N-aveam altceva de făcut decât să aşteptăm şi să vedem!

Ieşii aproape târându-mă afară din cort. Era un ger cumplit. Vântul sufla cu putere, iar muntele era învăluit în nori. Şerpaşii care transportau poveri pe Şa pentru noi, pentru a doua oară, tocmai sosiseră. Având încă destulă forţă, în ciuda muncii epuizante, ne-au răspuns veseli la întrebările noastre despre starea lor fizică şi ne asigurară că erau gata să coboare din nou la tabăra a VII-a. Şi fiindcă ştiam că sunt cei mai experimentaţi şerpaşi pe care îi aveam, ne-am gândit că nu era nici un pericol să-i trimitem înapoi fără însoţitor. Ei aşezară grămadă poverile aduse, băură repede ceva şi nu se putură opri, ca înainte de a se reîntoarce, să nu cotrobăiască în grabă prin fosta tabără a elveţienilor, căutând câte o mică amintire. Veselul Da Namgyal şi posomorâtul Baiu îi însoţeau şi ei şi, cum e lesne de înţeles, erau deopotrivă de doritori să ajungă cât mai repede cu putinţă în Circul-de-vest.

Îmbrăcaţi cu tot echipamentul pe care-l aveam, George Lowe şi cu mine ne-am pus pe lucru ca să punem tabăra la punct. Aveam cu noi trei corturi: un cort Meade de două persoane cu beţele în formă de A la cele două capete, unul mai mare în formă de piramidă, după modelul corturilor arctice şi unul mai mic cu o cupolă rotundă. Pentru a rezista forţei cu care bătea vântul trebuia să întindem foarte bine frânghiile de ancorare. În acest scop, George şi cu mine pornirăm să desprindem bolovani din stratul de gheaţă şi să-i ducem la corturi ca ancore. Totodată descoperirăm că multe din frânghiile de ancorare erau roase, gata să se rupă. Deoarece urmările unui

asemenea accident ar fi putut fi destul de neplăcute, am prevenit această eventualitate tăind bucăţi scurte de cozi de nailon şi legând cu ele corturile, ca frânghii de ancorare, pe care le-am strâns zdravăn în jurul unor bolovani mai solizi. După multă muncă şi dese popasuri ca să ne dezmorţim mâinile îngheţate de frig în sacii de dormit, am întărit bine corturile făcându-le în cele din urmă să reziste chiar şi intemperiilor celor mai aprige. Gândul şi atenţia noastră nu-i părăsiseră nici o clipă pe cei de pe creastă şi totuşi nu se zărea nici urmă de Evans şi Bourdillon. Mai îngrijorător era faptul că nici cei trei şerpaşi „specialişti” nu mai soseau. Simţirăm o mare uşurare când au apărut la un moment dat peste pintenul Geneva coborând apoi încet spre noi. După planul nostru, aveam nevoie de toţi trei ca să ne ducă poverile mai departe pe munte şi faptul că Ang Temba se împleticea ca un om beat pe când cobora panta, ne produse multă îngrijorare. Aproape de corturi se împiedică şi căzu uşor cu faţa în jos, rămânând acolo. Nu mai puteam conta deci pe el! Pe Şaua-de-sud nimic nu te mai impresionează şi singurul meu gând a fost: „La dracu.' Asta înseamnă că mâine va fi unul mai puţin la căratul poverilor!” L-am dus pe Ang Temba înăuntru, în cort, adăpostindu-l de vânt.

Un strigăt din partea lui George Lowe care privea într-una muntele, ne anunţă că zărise pe Evans şi pe Bourdillon. Ne îndreptarăm repede privirile în direcţia pe care ne-o arăta. Norii se risipiseră pentru o clipă şi îi văzurăm: se aflau la peste 8300 m şi acum traversau de pe creastă către culoarul abrupt şi înzăpezit care ducea în jos spre povârnişurile lungi de deasupra Şeii-de-sud. Părea că de-abia se mişcau! Chiar în clipa când norii i-au învăluit din nou, i-am văzut pornind în jos pe culoar. „Slavă Domnului că sunt teferi!” Timp de zece minute nu am mai văzut nimic, până când vântul slăbi iarăşi şi dădu norii la o parte. I-am descoperit din nou. Spre mirarea noastră ajunseseră chiar la capătul de jos al culoarului. Coborâseră nemaipomenit de repede. Acum însă mergeau într-adevăr extrem de încet. Ne-am dat seama că aveau nevoie de ajutor. George îşi luă repede aparatul de filmat şi pornirăm amândoi în sus, pe pantă spre ei.

Apariţia lor îţi inspira de-a dreptul groază! Îmbrăcaţi în haine voluminoase şi cu aparate grele de oxigen în spate şi măşti pe faţă, arătau ca fiinţe dintr-o altă lume. Coborau tăcuţi spre noi, făcând mecanic câţiva paşi ţepeni şi se opreau pentru

ca apoi să facă iar câţiva paşi şi iar să se oprească. Se vedea că erau complet epuizaţi. Cu un nod în gât, suii până la ei; ne aşteptau tăcuţi, cu umerii gârboviţi. Erau într-o carapace de gheaţă din creştet şi până în tălpi. Gheaţă pe haine, gheaţă pe aparatele de oxigen, gheaţă pe corzi, pe păr, pe bărbi şi pe sprâncene. Se vedea că avuseseră de luptat cu o viforniţă îngrozitoare! Cuprins de o emoţie de care nu mă credeam în stare, îi luai de după umerii lor obosiţi, dojenindu-i prieteneşte. Charles Evans îmi dădu un ghiont slab în coaste, iar vocea lui de Welshman[55], calmă şi melodioasă, rupse tăcerea penibilă şi totul reveni la normal.

George Lowe filmase în întregime întâlnirea noastră şi apoi apropiindu-se de noi înseninã atmosfera cu un salut viguros. Deşi epuizaţi, cei doi duceau în mâini două butelii de oxigen pe care elveţienii le lepădaseră la capătul de jos al culoarului în toamna precedentă, ca să scape de povară. Bourdillon gândise că puteau fi folosite în timpul somnului pe Şaua-de-sud. Le-am luat din mâini buteliile şi i-am ajutat să coboare. Curând furăm întâmpinaţi de Hunt şi de Gregory; imediat sosi şi Tenzing cu o cană de supă fierbinte. El le şterse cu blândeţe gheaţa de pe bărbi şi le ţinu cana la gură. Ne trebui o mulţime de timp ca să urcăm mica pantă care ne mai despărţea de corturi.

Evans şi Bourdillon aveau multe de povestit. Planul lor iniţial fusese să pornească foarte devreme dimineaţa, dar îi întârziase punerea în funcţiune a aparatelor lor complicate de oxigen cu circuit închis. Ventilele îngheţau mereu şi uneori aveau impresia că nu vor mai putea funcţiona. La ora 7,30, reuşind să le pună în funcţiune, părăsiră Şaua-de-sud. Respirând aproape numai oxigen pur, căpătară multă putere şi putură urca repede pe creasta de sud-est, câştigând iute înălţime. La 8625 m, mai sus decât ajunsese vreodată picior de om, erau la poalele pantei lungi şi foarte abrupte care ducea în sus, spre Vârful-de-sud. Dându-şi seama că mai departe locurile de popas aveau să fie rare sau chiar inexistente, se hotărâră să-şi schimbe acolo buteliile de oxigen, cu toate că primele butelii încă nu erau pe deplin consumate. Nu puteau însă risca să rămână fără oxigen în timpul urcării unei pante grele sau primejdioase. Lăsară pe creastă ca rezervă buteliile aproape

[55] Locuitor din Wales (Ţara Galilor).

goale şi porniră mai departe. Dar constatară imediat că aparatul lui Evans nu funcţiona de loc bine. Cu toate eforturile desperate ale amândurora ca să-l regleze, n-au reuşit pe deplin. Groaznică dezamăgire trebuie să fi fost acest lucru pentru Bourdillon care se străduise aşa de mult şi-şi pusese toată speranţa în aparatul de oxigen cu circuit închis. Nerăbdător să înainteze, Bourdillon urca mai departe pantele verticale cu Evans care-l urma aproape târându-se şi respirând cu foarte mare greutate. Era o minime că mai putea totuşi înainta!

După o luptă îndârjită, au atins primul lor obiectiv – Vârful-de-sud – şi au fost primii oameni care au privit de-a lungul crestei care ducea spre vârful Everest. După spusele lor, creasta era într-adevăr o barieră formidabilă.

Atunci au trebuit să ia cea mai grea hotărâre – să meargă mai departe, sau să se întoarcă? Mai aveau doar o cantitate mică de oxigen, erau obosiţi iar creasta din faţa lor era mai grea de urcat decât tot ce urcaseră până atunci. Dar împotriva acestor elemente, cumpănea gândul îmbietor că ambiţia lor de o viaţă întreagă – cucerirea vârfului Everest – era pe punctul de a fi realizată. Evans fu de părere că nu mai puteau continua urcuşul, aşa sleiţi de puteri cum erau şi fără oxigen, iar Bourdillon gândea că ar putea totuşi izbuti, chiar dacă ar continua să meargă singur. Şi totuşi Bourdillon, contra voinţei lui, consimţi să se înapoieze. Coborârea trebuie să fi fost un adevărat coşmar. Prea sfârşiţi ca să mai poată merge bine, se împleticeau într-una, lunecând şi căzând mereu. Nici ei nu-şi puteau dă bine seama prin ce minune au scăpat de dezastru. Sau, cum ne-a explicat mai târziu Charles Evans oarecum dezgustat: „am coborât ca un yo-yo pe coardă”.

Ne-am explicat atunci rapida lor coborâre pe culoar: lunecară de-a lungul lui şi numai zăpada moale de la capătul de jos al culoarului i-a ferit de rănire sau chiar de mai rău. Dar principalul era că ajunseseră jos după o performanţă de curaj şi de rezistenţă cum nu mai fuseseră vreodată realizate de oameni la asemenea înălţimi. Eforturile lor ne-au entuziasmat şi ne-au dat mult curaj. Ne-am împărţit pentru noapte. Cei trei şerpaşi urmau să doarmă în cortul în formă de cupolă, Hunt, Evans şi Bourdillon, din dorinţa de a oferi celei de a doua echipe de vârf un plus de confort, fie el cât de mic, care le-ar fi putut menţine forţele, s-au înghesuit în cortul Meade de două persoane, iar

Lowe, Gregory, Tenzing ş-i cu mine urma să dormim în cortul cel mare în formă de piramidă. Chircit şi cu spatele la vânt, am controlat pentru ultima dată frânghiile care ţineau cortul şi apoi am mers în patru labe în cortul piramidal unde era o mare înghesuială. Gregory se întinsese impasibil, cât era de lung, în sacul lui de dormit aşezat deasupra saltelei pneumatice şi ocupa aproape jumătate din cort. Lowe se lupta cu o saltea pe jumătate umflată, un sac de dormit şi câteva butelii de oxigen, ferm hotărât să-şi facă loc între Gregory şi peretele cortului. Tenzing, stând cu picioarele încrucişate, ocupa pur şi simplu restul spaţiului în timp ce privea, cu un aer nedumerit o imensă flacără galbenă înaltă de 90 cm care se înălţa din primusul dinaintea sa. În cort, hotărât lucru, nu mai era nici cel mai mic loc şi pentru mine. Cu un strigăt vesel: „Ţineţi-vă bine! Vin şi eu!”, mă înghesuii înăuntru cu privirea aţintită asupra flăcării primusului, dându-i lui Tenzing câteva sfaturi cum să-l facă să funcţioneze bine. Mă hotărâi în sfârşit să dorm între Tenzing şi celălalt perete al cortului, îmi umflai salteaua – aproape răsturnând primusul şi o împinsei în micul spaţiu cucerit şi pentru mine. Îmbrăcat cu toate hainele, m-am vârât în sacul de dormit unde am rămas ca mort, gâfâind puternic din cauza efortului. Nu ştiu dacă datorită răbdării lui Tenzing sau sfaturilor mele încurajatoare, primusul funcţiona acum bine; fapt e că acum se putea topi pe el zăpadă pentru supă. Eram cu toţii flămânzi, ceea ce nu putea fi decât semn bun şi petrecurăm câteva ore servind o cină mulţumitoare compusă din puţinele alimente pe care le aveam. Biscuiţi, marmeladă, miere, sardele, curmale, ciocolată, brânză, conserve de fructe şi o supă fierbinte au fost hrana noastră principală, dar în mare măsură, ne-am câştigat energia bând, cană după cană, apă fierbinte aromată cu cristale de lămâie şi îndulcită cu enorme cantităţi de zahăr. Zahărul era principalul nostru aliment şi fiecare mâncam aproape 500 g de zahăr pe zi. Mierea era o raritate fiindcă nu adusesem de loc cu noi din acest aliment, dar pe şa găsisem două borcane lăsate de elveţieni cu o toamnă înainte, al căror conţinut era încă destul de bun.

După ce am terminat masa, Tenzing a stins primusul şi s-a înghesuit în sacul lui de dormit. Aveam de gând să folosim oxigen şi în timpul somnului, aşa că, gâfâind, am rostogolit o butelie de oxigen între fiecare dintre cele două perechi pe care

le formam. Tenzing şi cu mine foloseam aceeaşi butelie. Am făcut legăturile necesare cu tuburile şi ventilele de reducere a oxigenului şi ne-am pus măştile pe faţa. Am dat drumul la robinet şi le-am controlat (prin simpla metodă de a ţine un chibrit aprins în faţa lor) pentru a vedea dacă oxigenul se scurge normal. Dacă chibritul ardea cu flacără mare şi repede, dovedea prezenţa oxigenului. Totul era în regulă. I-am dat lui Tenzing masca şi l-am urmărit până şi-a pus-o. Apoi mi-am potrivit-o şi pe a mea şi m-am vârât adânc în sac. George Lowe suflă în lumânare.

În timp ce mica noastră lume puţin confortabilă cu care ne obişnuisem, se cufunda în întuneric, realitatea crudă a situaţiei în care ne aflam, îmi tortura mintea. Auzeam afară vântul şuierând ameninţător ca un şuvoi năprasnic peste pustiurile neprimitoare ale Şeii-de-sud. Iar cortul nostru răspundea chemării sale zgâlţâindu-se cu furie gata să se smulgă din ancorele cu care era legat. Părea cu neputinţă ca pânza să reziste unei biciuiri atât de îngrozitoare şi, în închipuirea mea, ne vedeam rămânând cu toţii în bătaia vântului, fără nici o apărare, culcaţi printre blocuri de gheaţă şi bolovani. Fără să mă pot mişca, înghesuit între Tenzing şi peretele care se zbătea, simţeam suflarea de gheaţă de afară pătrunzând prin sacul de dormit, prin hainele de puf şi ajungându-mi până la oase. Mă cuprinse un simţământ de groază şi de singurătate. Ce rost aveau toate acestea? Numai un nebun e în stare să rabde aşa ceva! Şi pentru ce? Tremurând de frig, am încercat să uit aceste gânduri fără rost, să le îndrept spre altceva mai plăcut, cu care să-mi treacă timpul ceva mai repede. Sub efectul salutar al oxigenului, plutii spre o lume vagă de zgomote înăbuşite, de frig şi somn, dar mai mult decât orice, de somn…

Noaptea aceea de pe Şaua-de-sud a fost cea mai neplăcută din câte am trăit vreodată pe munte. N-aveam loc să mă întind destul şi, strânşi ca sardelele cum eram, pentru a mă întoarce de pe o parte pe alta, îmi trebuia un calcul şi o sforţare imensă pe care o terminam mai întotdeauna gâfâind. Cortul mă izbea într-una în coaste ca pentru a-mi aminti de viforniţa de afară. Sub masca de oxigen faţa îmi devenise cleioasă dar, mai rău ca orice, gerul îmi tăia pofta de a mai trăi. Aveam impresia că toată noaptea n-am făcut altceva decât să moţăi, să mă zbat,

să mă răsucesc şi să privesc cadranul luminos al ceasului aşteptând cu încordare să treacă timpul mai repede. Şi cu toate acestea până la urmă am adormit... Şi am dormit destul de mult. La patru dimineaţa m-am deşteptat deodată ca după un şoc şi am descoperit că ni se terminase oxigenul de dormit. Salteaua pneumatică se dezumflase iar şoldul amorţit mi se odihnea pe gheaţă. Afară vântul părea că atinsese culmea furiei, iar şansele noastre de a porni spre vârf păreau inexistente. Trebuia totuşi să fim gata de drum în ipoteza că vântul se mai potolea, îl trezii pe Tenzing, mormăii câteva cuvinte despre primus şi mă cuibării din nou în fundul sacului de dormit.

Respirând repede şi cu zgomot, Tenzing se ridică pe jumătate şi începu să pregătească primusul. Sub efectul altitudinii, mişcările lui erau încete şi greoaie; a fost nevoie de mult timp până ce primusul a început să funcţioneze cum trebuie. Am suflat să-mi umflu la loc salteaua şi, cum temperatura corpului s-a ridicat între timp cu câteva grade, viaţa deveni ceva mai suportabilă. Mi-era tare foame. Am început să scotocesc după ceva de mâncare, deranjându-mi tovarăşii şi curând ronţăiam cu toţii biscuiţi, în lumina slab pâlpâindă a primusului. Am lipit termometrul de pânza cortului şi am constatat că temperatura era de minus 25°C. Timpul trecu destul de plăcut mâncând, bând şi povestindu-ne unul altuia despre noaptea groaznică pe care o avusesem. George Lowe, în special, fusese chinuit cel mai rău. Printr-o gaură făcută în cort, a fost bombardat toată noaptea de un curent de aer îngheţat, amestecat cu pulbere de zăpadă, iar sacul său de dormit se făcuse alb de promoroacă. Se luminase de-a binelea afară şi era surprinzător să constaţi cum, o dată cu întunericul, dispăruseră şi temerile noastre. Lowe, Gregory şi cu mine eram tare neliniştiţi din cauza vremii. Era mai mult decât evident că dacă vântul nu înceta, n-am fi putut urca nici 30 m deasupra taberei. Singurul lucru pe care-l puteam face era să aşteptăm. Hotărâi să mă duc la cortul alăturat ca să discut situaţia cu Hunt.

Îmbrăcatul nu era mare lucru căci dormisem echipat cu tot ce aveam, inclusiv bocancii, aşa că nu a trebuit decât să mă trag afară din sacul de dormit şi să ies din cort. M-am rostogolit până la uşă şi am început să bâjbâi după sforile care o legau. Erau acoperite de gheaţă groasă şi nu cedau de loc. La un moment dat, totuşi, se desfăcură brusc şi, când uşa se căsca, un

val înţepător de pulbere de zăpada năvăli în cort. Afară era o vreme mizerabilă – un haos de gheaţă şi de stânci învăluit într-un vârtej enorm de zăpadă. Corul protestelor tovarăşilor mei mă sili să ies repede în viscol şi să închid uşa la loc. M-am târât deci afară din cort şi m-am ridicat, clătinându-mă pe picioare. În clipa următoare eram din nou în genunchi, trântit de o rafală puternică de vânt. La vreo 18 m de noi se afla celălalt cort. N-am mai încercat să mă ridic în picioare şi m-am târât în patru labe peste stânci şi gheaţă. Deasupra taberei de pe Everest, fâlfâia o fâşie enormă de zăpadă şi de nori.

Am ajuns la cortul Meade şi am strigat răguşit la cei dinăuntru să-mi dea drumul. Uşa se deschise şi m-am târât, fericit, de-a buşilea înăuntru. Aici înghesuiala era înspăimântătoare şi tot ce am putut desluşi din Hunt, Evans şi Bourdillon era doar o masă confuză de fete, braţe şi corpuri. M-am aşezat pe picioarele nu ştiu cui şi am comentat vremea de afară. Toţi au fost de părere că nu se putea urca pe munte. Era totuşi absolut necesar ca Evans şi Bourdillon să coboare, ca să nu ne consumăm proviziile şi apoi să nu se îmbolnăvească. De fapt, toţi trei arătau extrem de slăbiţi după ascensiunea lor istovitoare din ajun şi după groaznica noapte pe care o petrecuseră. Mă întorsei de-a buşilea la cortul nostru piramidal, cuprins de îngrijorare faţă de starea în care se aflau şi le împărtăşii temerile mele lui Lowe şi lui Gregory.

În cursul dimineţii vântul se mai potoli puţin, iar John Hunt veni în cortul nostru pentru a lăsa mai mult loc lui Evans şi Bourdillon ca să-şi facă pregătirile de coborâre. M-am dus până la ei să văd dacă nu aveau nevoie de ajutor şi i-am găsit încă întinşi, vorbind liniştiţi. Discutau despre creasta finală care ducea de la Vârful-de-sud spre vârful Everest şi încercau să o compare cu crestele din Alpi cunoscute de ei. Dar nu-şi puteau aminti ceva asemănător şi singura comparaţie pe care o puteau face era aceea cu descrierile făcute de Lowe şi de mine a unor creste uriaşe de gheaţă şi zăpadă din Noua Zeelandă. Istorisirile noastre despre Noua Zeelandă nu fuseseră departe de realitate şi m-am îngrozit auzind comparaţia pe care au făcut-o. Vom fi noi oare în stare să facem faţă unei asemenea creste la 8833 m? Bietul Tom îşi făcea mustrări că nu încercase să urce de la Vârful-de-sud şi părea chiar că suferise o uşoară depresiune mintală; se trezea în răstimpuri pentru a ne prezenta noi cifre şi

calcule de timp ca să ne arate că ar fi reuşit totuşi şi singur. Noi însă eram prea mulţumiţi că nu încercase, deoarece şi Charles Evans şi noi toţi ceilalţi eram convinşi că nu s-ar mai fi întors niciodată.

Spre amiază au ieşit din cort şi şi-au prins colţarii de bocanci. Pleca şi Ang Temba, deoarece toată noaptea se simţise rău. I-am ajutat să se lege în coardă şi i-am privit pornind către pantele care duceau spre pintenul Geneva şi Circul-de-vest. Primul mergea Ang Temba, cu o privire sticloasă, fixă, denotând totală inconştienţă, apoi Tom Bourdillon şi în urmă Charles Evans ca să-i asigure pe ceilalţi doi. Mergeau nespus de încet. Pentru a păstra rezervele de oxigen pentru asaltul nostru, ei nu-l mai foloseau şi din această cauză arătau jalnic de slăbiţi. Pe când îi priveam, îl văzui pe Tom Bourdillon aplecându-se din ce în ce mai mult în faţă şi apoi – spre groaza mea – prăbuşindu-se cât era de lung, pe gheaţă. Rămase o clipa nemişcat, pe când ceilalţi aşteptau privindu-l neputincioşi. Se înălţa apoi încet pe coate, după aceea pe genunchi şi, în sfârşit, se ridică în picioare. Legănându-se uşor, rămase câteva momente pe loc adunându-şi forţele şi apoi făcu câţiva paşi încet, în sus. Efortul fu mult prea mare pentru el şi se prăbuşi încă o dată. Văzând corpul imens al lui Tom întins jos pe gheaţă, îmi dădui seama mai mult ca oricând de pericolele marilor altitudini şi de neînsemnata limită care există între viaţă şi moarte. Căutând să-mi închipui imensul efort pe care-l cerea transportarea celor 95 kg ale lui Tom pe munte în jos, mă grăbii să sui panta către ei. Tom zăcea pe gheaţă şi părea incapabil să se mişte. Am hotărât să folosim puţin oxigen. Charles şi cu mine ne-am întors repede la corturi, am pregătit un aparat şi i l-am dus imediat. Tom se ridicase între timp în patru labe. Charles îi puse masca pe faţă şi dădu drumul oxigenului la maximum. Acesta readuse viaţa în vinele lui Tom, care reuşi în fine să se ridice în picioare. Respirând mereu oxigen, porni apoi să urce panta cu pas de melc.

M-am întors cuprins de îngrijorare şi m-am târât în cortul lui John Hunt unde se afla şi George Lowe, povestindu-le cele întâmplate şi împărtăşindu-le temerea mea că cei trei nu vor mai ajunge niciodată jos. Eram de părere că trebuia neapărat să-i însoţească cineva. John fu imediat de acord cu această idee şi sugeră lui George să plece cu ei. Acest lucru nu ne convenea însă nici lui şi nici mie, şi, fără să ezite, George îi spuse lui John

că mai degrabă ar fi bine să coboare el. Dar John era în întregime preocupat de asaltul muntelui şi de greaua răspundere organizatorică ce îi apăsa pe umeri, arătând că era de datoria lui să rămână până ce totul va fi dus la bun sfârşit. George nu se lăsă însă convins şi-i demonstră lui John, arătându-i pe faţă, că fiind complet distrus fiziceşte el nu ne-ar mai fi de folos decât moralmente. Totuşi John rămase neînduplecat; el socotea că nu putea să plece de lângă noi în acest moment hotărâtor al expediţiei. Extrem de nemulţumit, George începu să se pregătească de coborâre când deodată John luă o hotărâre neaşteptată. Prin mintea lui obosită îi străfulgera brusc gândul că nu vom putea să ne transportăm singuri bagajele şi că dacă George ar fi coborât, întregul asalt ar fi putut dea greş. Alungind orice fel de gânduri şi de griji, oricât de întemeiate ar fi fost ele, hotărî să coboare el în locul lui George. Niciodată nu l-am admirat mai mult decât în clipa când a luat această hotărâre atât de grea.

George Lowe porni în sus pe pantă ducând sacul lui Tom Bourdillon, iar eu îi dădeam ajutor lui John să se pregătească de plecare. Pe când îşi strângea puţinele-i obiecte personale, am discutat unele lucruri. Mi-a vorbit despre încrederea lui nestrămutată că nu vom precupeţi nimic şi că dacă va fi posibil vom cuceri vârful. Că mii şi mii de oameni îşi puseseră încrederea şi speranţa în noi, aşa că n-aveam dreptul să-i dezamăgim. „Aşadar, Ed, principalul este să coborâţi teferi înapoi, deoarece nu mă îndoiesc ca veţi urca până sus pe vârf de vă fi cu putinţă!”

M-am oferit să-l însoţesc până sus pe vârful pintenului Geneva, ducându-i totodată şi rucsacul. Ştiam că era foarte slăbit după cele trei nopţi petrecute pe Şaua-de-sud, dar mai înainte de a-l vedea mergând, nu mi-am putut dă seama cât era de epuizat. Se legăna ca ameţit dând într-o parte, când într-alta, abia târându-se în sus pe pantă şi oprindu-se mereu ca să respire. Dar ceea ce mă îngrijora mai mult, era faptul că repeta într-una că se simte excelent şi că îi va ajuta pe ceilalţi să ajungă jos teferi. Nu cred că-şi dădea seama cât era de slăbit. Am ajuns pe vârful pintenului Geneva la timp ca să-l vedem pe Bourdillon, cu tot ajutorul oxigenului, căzut cu faţa în jos, în zăpadă. Asta le punea vârf la toate! Charles Evans rămânea singurul om de nădejde din tot grupul. I-am şoptit la ureche:

„Pentru numele lui Dumnezeu, Charles, ai grija de John! Se ţine el drept pe picioare, dar nu-şi dă seama ce face!” Charles îmi zâmbi cald şi prietenos, ca totdeauna, şi-mi spuse: „N-ai grijă, Ed – îi voi duce cu bine jos!” Am simţit multă uşurare auzindu-i cuvintele, deoarece aveam multă încredere în el. Cei patru porniră. Patru oameni obosiţi – mai toţi nedându-şi seama de ce se întâmpla cu ei şi având înaintea lor de înfruntat greutăţile tehnice ale marelui traverseu şi ale feţei de gheaţă a lui Lhotse pe care porneau în acel moment. Mă simţeam cât se poate de demoralizat pe când priveam împreună cu George Lowe cum dispăreau rând pe rând în jos – orbul conducând pe orbi! Pe când coboram înapoi spre corturi, nu m-am mai putut abţine şi l-am mustrat pe George că nu plecase cu ei. „Dacă nu vor ajunge jos, va fi din vina ta George! Lasă că asta nu vad cum m-ar consola!” Bietul George era de altfel şi el mustrat de acelaşi gând şi-şi petrecu restul zilei făcându-şi necontenit reproşuri. E greu ca cineva să gândească limpede pe Şaua-de-sud! Cei patru au ajuns cu bine jos, luptând îndârjiţi tot drumul cu greutăţile şi primejdiile. Chiar lângă tabăra a VII-a, Ang Temba se prăbuşi de pe o punte de zăpada într-o crevasă unde ramase atârnat de coardă, cu capul în jos. Ceilalţi stăteau şi îl priveau neputincioşi, căci nu mai aveau forţa necesară să-l tragă afară. Din fericire, Wilfrid Noyce şi Michael Ward care se aflau în acel moment în tabăra a VII-a l-au scos pe nefericitul Ang Temba din crevasă, ajutându-i apoi şi pe ceilalţi, sfârşiţi de puteri, să ajungă în tabără.

Mi-am petrecut toată după-amiaza pe Şaua-de-sud, pregătind aparatele de oxigen şi făcând bagajele pentru a doua zi. Am verificat măştile, am reglat curentul de oxigen şi am făcut legăturile buteliilor. Totul mi-a luat cam trei ore în loc de jumătate de oră cât mi-ar fi trebuit dacă eram la nivelul mării, împreună cu George Lowe, ne-am aventurat într-o mică recunoaştere şi, luptându-ne cu un vânt aprig, am trecut de partea de răsărit a Şeii-de-sud de unde am privit un tablou minunat – imensa faţă de răsărit a Everestului. Cu ani înainte, George şi cu mine privisem celelalte versante ale Everestului, cu excepţia acestuia şi nu pot descrie bucuria care m-a cuprins pe când priveam în jos gheţarul Kangshung la adâncimea de 2400-2700 m sub noi şi completam în gând acest ultim tablou cu cele pe care le văzusem mai înainte. La întoarcere spre corturi a

trebuit să luptăm din greu cu vântul. Am sosit cu greu, îngheţaţi şi cu ochii lăcrămând, dar încurajaţi de faptul că puteam face eforturi şi mişcări în voie la 7924 m, fără ajutorul oxigenului.

Fiindcă aveam mai mult spaţiu, am făcut o nouă repartizare pentru noapte. Gregory lenevise mai toată ziua în sacul lui de dormit din cortul piramidal, aşa că l-am lăsat tot acolo. George Lowe a rămas cu el, iar Tenzing şi cu mine ne-am mutat în cortul Meade, care era ceva mai confortabil. Ang Nyima şi Pemba aveau să doarmă în cortul cupolă. Rezervele noastre de oxigen erau destul de mari, aşa că puteam să utilizăm oxigen şi peste noapte, folosind cele două butelii elveţiene aduse de Bourdillon şi de Evans de pe culoar. Ce-i drept, buteliile erau cam mici, dar conţineau destul oxigen ca să le ajungă pentru noapte lui Lowe şi lui Gregory. Am înşurubat robinetele la locul lor cu o cheie mare mecanică şi le-am prevăzut cu ventile reductoare, pentru măştile de dormit. Toată ziua umblasem cu cheia mecanică în mână şi George îmi spuse că arăt mai mult a mecanic decât a alpinist. O dată cu căderea nopţii, ne-am vârât în sacii noştri de dormit în timp ce vântul continua să sufle cu toată tăria.

Nu pot spune că în clipa când am dat drumul oxigenului şi am suflat în luminare eram prea optimist în privinţa şanselor noastre pentru a doua zi. Vântul nu dădea semne de domolire, iar Evans şi Bourdillon îmi cam tăiaseră elanul, povestindu-ne despre greutăţile de pe creastă. Evans a mers chiar atât de departe încât i-a spus lui George Lowe că el unul nu credea ca o să putem urca creasta. Căutând să-mi alung aceste gânduri, mă răsucii pe o parte cu atenţie ca să nu strivesc tubul de oxigen de sub braţ. Fiindcă eram doar doi în cort, aveam destul loc să mă strâng ghem ca să-mi fie mai cald. Când, din întâmplare, atingeam cu capul peretele cortului, pânza care se zbătea în bătaia vântului mă lovea în cap ca un ciocan pneumatic. Eram neliniştit şi gândurile îmi zburau mereu spre Hunt, Evans şi Bourdillon, care erau pe undeva departe sub noi, întrebându-mă îngrijorat dacă au ajuns oare teferi la tabăra a VII-a. Am aţipit într-un târziu, furat de un somn neliniştit. Din când în când, în timpul nopţii, mă trezeam îngheţat şi ţeapăn, ca să descopăr că salteaua mi se dezumflase din cauza gheţii care pătrunsese în ventil. Înjurând printre dinţi, mă chinuiam pe întuneric să vâr un creion în ventil ca să-l fac să funcţioneze din nou. Dar până la

urmă a trecut şi această noapte!

TABĂRA A NOUA

M-am trezit cu sentimentul că se întâmplase ceva rău. Mi-a trebuit doar o clipă ca să-mi dau seama că se făcuse o liniște de mormânt; vântul încetase brusc pentru o clipă. Apoi l-am auzit din nou apropiindu-se ca un tren expres care iese dintr-un tunel. Cortul începu să se clatine şi să se zgâlţâie din nou ca şi până atunci. Dar faptul că vântul se oprise, chiar şi pentru o clipă numai, ne-a dat prima rază de speranţă de când eram pe Şaua-de-sud. M-am uitat la ceas. Trecuse de 4. L-am trezit pe Tenzing şi am început împreună pregătirile lungi şi încete pentru micul dejun. Pe la orele 7,30, vântul s-a mai domolit puţin şi m-am putut târî afară, ducându-mă în cortul piramidal ca să mă sfătuiesc cu Lowe şi Gregory. Hotărârăm cu toţii să pornim la drum. Trebuia să cărăm toţi şase, sus pe creastă, cantităţi importante de oxigen, hrană şi echipament calculate cu o zi înainte în aşa fel, încât să nu ducem nici măcar un kg de poveri inutile. Tocmai controlam buteliile cu oxigen, când auzii vocea lui George Lowe care se îndrepta spre mine plin de îngrijorare. Pemba se simţise rău toată noaptea şi nu era în stare să meargă cu noi. Şi cu toate acestea, era absolut necesar să ne transporte şi el o cantitate de lucruri şi provizii. Altfel se răsturna totul. Ne-am dus în grabă să-l vedem, dar dintr-o privire mi s-a spulberat orice speranţă. Bietul Pemba arăta jalnic. Vomase toată noaptea şi era palid şi fără vlagă. Grea lovitură! Ne mai rămăsese un singur şerpaş – puternicul Ang Nyima. Şi totuşi trebuia să cărăm sus pe creasta de sud-est o cantitate cât de mică de provizii dacă voiam să instalăm o tabără de înălţime şi să avem vreo şansă de a atinge vârful.

Stăteam în bătaia vântului, în faţa Everestului care se înălţa drept deasupra capetelor noastre şi căutam împreună cu Lowe soluţii pentru a ieşi din situaţia desperată în care ne găseam. După părerea noastră existau doar două alternative: ori renunţam la asaltul vârfului, ori cărăm cum puteam tot echipamentul. Să renunţăm, nici nu puteam concepe! Hotărârăm deci să refacem bagajele cu multă chibzuială şi să renunţăm la tot ceea ce nu ne era absolut necesar. Lowe se despărţi cu multă părere de rău de aparatul său de filmat. El împreună cu Gregory şi Ang Nyima aveau să pornească primii ca să deschidă drum spre creasta de sud-est. În acest fel, Tenzing

şi cu mine ne puteam cruţa forţele pentru a doua zi. La ora 8,45 s-au legat în coardă, au luat poverile în spate şi au dat drumul aparatelor de oxigen. George Lowe ducea trei cilindri de oxigen construiţi din aliaj uşor şi câteva obiecte de echipament, în total cam 20 kg. Gregory avea un aparat de oxigen cu un cilindru de oţel mare şi greu înfăşurat în sârmă, care, împreună cu un primus de gătit, nişte combustibil solid pentru cazuri cu totul speciale şi ceva alimente, ajungea la vreo 18 kg. Ang Nyima ducea câţiva cilindri de oxigen din aliaj uşor, în greutate de 18 kg şi jumătate. Cu un salut voios, George porni din tabără în fruntea grupului; părea într-o formă excepţională. Urmărindu-le pasul încet şi greoi, în timp ce se depărtau, fui profund impresionat de aerul lor hotărât şi dârz cu care înaintau. Nu după mult timp, siluetele lor masive au început urcuşul pantelor de gheaţa, care duceau spre creasta Everestului.

Îi părăsii cu privirea şi începui să-mi pregătesc povara. Am vârât într-un sac uşor de pânză salteaua pneumatică, sacul de dormit, şosete şi mănuşi de rezervă, şosete de puf, un pulover de rezervă, două chei pentru aparatele de oxigen, două măşti şi tuburi pentru oxigenul pe care aveam să-l folosim în timpul somnului, creion şi hârtie, două cutii de chibrituri şi câteva bucăţi de plasture. Şi fiindcă mai toate alimentele care fuseseră transportate sus şi care constituiau regimul nostru de hrană îmi displăceau profund, am adăugat la greutatea pe care o duceam câteva bunătăţi după pofta burţii mele: două pachete de curmale, două cutii de sardele, miere – într-o cutie de carton pe jumătate consumată – câteva pachete de cristale de lămâie şi, mai preţioasă ca toate, o cutie cu dulceaţă de caise. Cele mai multe din aceste alimente mi le transportasem personal până la tabăra a IV-a şi le pitisem de ochii pofticioşi ai tovarăşilor mei. Sacul de pânză pârâia la cusături de atâta încărcătură şi, deşi judecând la rece, îmi dădeam seama că cea mai mare parte din aceste alimente nu-mi erau absolut necesare, n-am putut să mă despart de niciunul din ele. Îmi controlasem mai înainte aparatul de oxigen şi cele două butelii din aliaj uşor şi legasem de el sacul care sta gata să plesnească. Adăugând la toate acestea aparatul fotografic şi cel de expunere, duceam în spate vreo 23 kg, greutate care nu prea avea aerul că-mi va cruţa forţele în ziua aceea. Tenzing şi-a pregătit şi el sacul cu lucrurile sale personale şi cu un plus de alimente, în total cam 20 kg.

Hotărârăm să nu plecăm înainte de ora 10, aşa că mai aveam puţin răgaz să ne dezmorţim mâinile care îngheţaseră în timp ce împachetam. Aruncarăm o ultimă privire micului grup care, încet dar sigur, câştiga înălţime şi ne retraserăm în cort. Într-un ciudat amestec de hindustană şi engleză, Tenzing îmi povesti din peripeţiile prin care trecuse cu un an în urmă, pe Şaua-de-sud, cu expediţia elveţiană; avusese parte de un timp mizerabil cu ger cumplit, atât de cumplit încât nici combustibilul solid pe care-l aveau nu putuse să topească gheaţa care trebuia să le asigure apa de care aveau neapărată nevoie corpurile lor deshidratate. Din povestirea sa reieşea admiraţia peste măsură de mare pe care o purta ghidului elveţian Lambert, cel care-l alesese ca tovarăş de urcuş, oferindu-i astfel prilejul să-şi dovedească curajul şi capacitatea. Îmi mai spuse că după ce participase la cele două expediţii elveţiene se săturase de Everest şi că nu fusese de loc bucuros să se reîntoarcă cu expediţia britanică. Acum însă se simţea în formă excelentă şi era nerăbdător să pornească la atacul vârfului.

Se apropia ora plecării. Ne târârărm afară din cort legându-i apoi intrarea. Ne-am dus la Pemba care zăcea bolnav şi l-am rugat să aibă grijă de corturi. Când mi-am pus povara în spate am avut impresia că mi se rup umerii. Ne-am pus măştile de oxigen, am deschis aparatul lui Tenzing şi l-am controlat dacă funcţiona bine şi apoi am deschis şi aparatul meu. Îndată ce oxigenul îmi năvăli în plămâni, am avut impresia că povara din spate îşi pierde jumătate din greutate. Am scrutat cu privirea pantele de deasupra în căutarea celor din primul grup şi i-am descoperit repede – trei puncte negre – la o treime a drumului, pe culoarul cel mare de zăpadă care ducea spre creasta de sud-est. Părea că stau pe loc. Mă întrebam cu îndoială dacă nu cumva urcuşul era prea greu pentru ei. Privii la Tenzing. Cu o povară mare în spate şi în îmbrăcămintea lui voluminoasă, părea o matahală enormă care, dând din cap, îmi arătă că era gata de plecare.

Cu un gest maşinal am verificat coarda de nailon cu care eram legaţi şi am părăsit corturile. Am coborât pantele spre locul cel mai jos de pe Şaua-de-sud şi am început să urcăm încet coasta de gheaţă care ducea spre Everest. Pe măsură ce panta devenea mai abruptă, resimţeam tot mai mult presiunea scăzută a altitudinii pe care nici oxigenul nu o mai putea

compensa, dar urcam îndârjiţi înainte. Curând, slăbiciunea îngrozitoare pe care o simţisem la început în picioare îmi dispăru şi reuşii să înaintez cu pas rar, greoi şi totuşi regulat, din ce în ce mai sus. La asemenea altitudini urcuşul poate fi numai arareori o plăcere căci fiecare pas necesită un efort conştient şi imens, atât fizic cât şi mintal. Şi totuşi, când puteam privi îndărăt şi vedeam corturile de pe Şaua-de-sud micşorându-se tot mai mult sub noi, mă cuprindea bucuria realizării unui lucru dorit, care îmi răsplătea toate eforturile. După vreo jumătate de oră de urcuş cu ajutorul colţarilor, pe acest imens povârniş de gheaţă, golaş şi dur, bătut necontenit de vânturile care măturau toată zăpada de pe el, Tenzing mă făcu atent cu o smucitură de coardă. Când am întors capul, îmi arătă un obiect căzut pe gheaţă cam la 30 m la dreapta noastră şi îmi strigă „Oxigen elveţian”. Am mers în traverseu pe pantă ca să-l cercetăm mai de aproape, mai mult din curiozitate decât de altceva. Era un aparat de oxigen cu două butelii, bine înţepenit în gheaţă. Tenzing îl smulse afară şi cercetându-l, ne-am dat seama că era încă într-o stare surprinzător de bună. Am controlat buteliile şi am constatat că mai aveau în ele o însemnată cantitate de oxigen. Totuşi nu ne serveau la nimic, deoarece eram bine aprovizionaţi pentru asaltul nostru, aşa că lăsarăm aparatul să zacă mai departe în mormântul lui de gheaţă.

Am continuat urcuşul istovitor, aplecându-ne mult înainte ca să ne cumpănim poverile şi cu un efort conştient de voinţă la fiecare pas. La o mică distanţă înaintea noastră, tăind coasta de-a curmezişul, se afla o crevasă imensă a cărei buză inferioară era ca o platformă pe care ne puteam odihni în voie. Era primul popas pe care-l făceam de când părăsisem tabăra. Am închis aparatele de oxigen şi ne-am scos măştile stând jos şi respirând în linişte – îndelung şi adânc – aerul rece şi proaspăt. Ochii mei se plimbară pe masivul uriaş al lui Lhotse, de partea cealaltă a Şeii-de-sud, confirmând în sinea mea părerea pe care mi-o făcusem despre acest masiv, al patrulea din lume ca înălţime, ca un adversar într-adevăr formidabil. Privii în sus. Celălalt grup urcase până acum două treimi din drumul de pe culoar şi puteam distinge, cu mare greutate de la distanţa la care mă aflam, pioletul care se legăna ritmic în mâinile lui George Lowe. Era clar că dăduse peste o porţiune extrem de anevoioasa care necesita tăierea unui şir lung de trepte deşi cei care urcaseră

înaintea lor pe culoar, găsiseră zăpada destul de bună. Ne urnirăm cu greu pentru a relua urcuşul. Deasupra crevasei, pe cei aproape 100 m care ne mai despărţeau de partea de jos a culoarului, panta de gheaţă devenea din ce în ce mai abruptă. Am traversat crevasa, fără prea mare greutate, pe un podeţ solid de gheaţă şi am început să ne luptăm cu panta de-abia desluşind pe gheaţa dură urmele lăsate de colţarii primului grup.

Deoarece unghiul pantei se mărea necontenit, era imposibil să o urcăm pieptiş cu poverile noastre grele. Pornirăm deci în zigzag ca să uşurăm sforţările picioarelor şi ale plămânilor, chinuiţi de greutatea din spate. Şi cu toate astea câştigăm înălţime destul de repede. Deodată panta îşi schimbă cu totul înfăţişarea. Locul gheţii era luat acum de zăpadă şi speram că vom putea urca mai uşor. Însă zăpada, tasată de vânt, era atât de dură la suprafaţă încât urcuşul nostru nu s-a uşurat mai de loc. Unghiul se marea tot mai mult şi tocmai când mă pregăteam să cioplesc nişte trepte ca să nu ne mai chinuim gleznele, descoperii un şir întreg făcut de George Lowe. Am respirat uşurat şi am pornit mai departe înfingând bine colţarii în ele. Din punct de vedere tehnic, urcuşul era abrupt dar nu deosebit de greu. Totuşi, din cauza poverilor apăsătoare din spate, izbuteam cu greu să ne menţinem echilibrul pe treptele destul de înguste. Nu m-am putut stăpâni să nu privesc în jos de-a lungul pantei abrupte de sub noi fără să-mi închipui urmările unui pas greşit. „Ei! Nu cred că aş muri neapărat dar nici nu m-aş simţi prea bine când aş ajunge jos”, mi-am zis în sinea mea. Izgonindu-mi astfel de gânduri din minte, mi-am concentrat şi mai mult atenţia asupra traseului. Şirul de trepte pe care le urcam încet şi cu pas hotărât ducea în zâg-zaguri mari până la capătul de jos al culoarului. La fiecare treizeci sau patruzeci de paşi ne opream să ne odihnim, îndoind un genunchi pe care ne sprijineam pieptul ca să dăm prilej spatelui şi plămânului să-şi revină puţin. Timpul îşi pierduse parcă din însemnătate şi deşi ştiam că reuşisem să câştigăm mult în înălţime, nu-mi puteam da seama de cât timp urcam. Mergeam fără oprire dar panta părea că nu se mai sfârşeşte.

O nouă primejdie ne aţinu deodată atenţia. De sus, de deasupra noastră, un uruit prevestitor de rele se apropia, din ce în ce mai puternic de noi. Instinctiv ne-am ascuns capetele între

umeri. În clipa următoare eram potopiţi şi izbiţi cu putere de un torent de ţăndări de gheaţă şi zăpadă care venea peste noi, cu multă repeziciune. Din fericire bucăţile cele mari nu ne-au nimerit. Privii în sus şi văzui că ajunsesem la capătul de jos al marelui culoar, pe când sus, mult deasupra noastră, George Lowe tăia un alt şir lung de trepte. Bucăţile de gheaţă tăiate de pioletul său, ajungeau la noi cu o viteză foarte mare, devenind uneori chiar primejdioase. Coborârăm repede înapoi pe treptele pe care ne retrăsesem ca să ieşim în afara pericolului. Ar fi fost primejdios să intrăm în culoar înainte ca cei de sus să fi ieşit din el. Dar pe panta abruptă pe care ne găseam, nu era nici un loc potrivit pentru a ne odihni, aşa că ne-am cioplit două mici platforme în zăpada întărită şi ne-am instalat pe ele, cum am putut mai bine, înfigând cozile pio-leţilor adânc în pantă, ca asigurare. M-am uitat la ceas şi am constatat cu uimire că mergeam numai de o oră şi douăzeci de minute. Am oprit oxigenul păstrându-l pentru urcuşul greu care ne aştepta şi am verificat cele două aparate să mă asigur dacă funcţionau normal. Totul era în regulă. Celălalt grup se lupta acum să iasă din culoar, căţărându-se pe stâncile din dreapta pentru a înainta mai departe spre creasta de sud-est.

De îndată ce grupul de sus a ieşit din culoar, Tenzing şi cu mine ne-am ridicat în picioare destinzându-ne muşchii înţepeniţi Am dat din nou drumul oxigenului şi am pornit încet, călcând apăsat în sus pe trepte. Culoarul era un loc impresionant, înconjurat de turnuri stâncoase verticale, înălţate de ambele părţi iar zăpadă întărită şi tasată cerea o permanentă grijă şi atenţie din partea noastră. Sub noi se lăsa o pantă continuă de peste 300 m care ducea pe Şaua-de-sud unde se vedeau corturile noastre mici, zbătându-se în vânt. Pe când urcam, am recunoscut uşor, după forma şi distanţa dintre trepte, porţiunile unde Gregory şi chiar Ang Nyima, îl înlocuiseră pe George Lowe la tăierea scării. George era un maestru al pioletului şi când terminam de mers pe treptele cioplite de el era ca şi cum am fi părăsit drumul principal intrând într-unul lăturalnic, puţin accidentat – pe care se înaintează destul de bine, dar nu cu aceeaşi viteză.

Am urcat repede lungul şir de trepte în zig-zag, care ducea până la stâncile de la capătul de sus al culoarului şi apoi, urmând traseul lui George, ne-am căţărat spre dreapta pe o

cornişă lesne de urcat pentru ca apoi să mergem de-a lungul ei, până ce am dat de un teren presărat cu bolovani. Ne-am căţărat peste aceştia şi ne-am oprit la poalele altui povârniş abrupt pe care era tăiat un nou şir lung de trepte. Ajunşi pe creasta povârnişului, zărirăm primul grup la numai vreo 15 m înaintea noastră odihnindu-se pe nişte stânci de pe creasta de sud-est.

Drept în faţă se zărea una din priveliştile cele mai singuratice pe care le-am văzut vreodată. Sus, pe o limbă mică de zăpadă, spânzurau rămăşiţele zdrenţuite ale unui cort. O frântură a cadrului metalic şi corzile de ancorare mai rezistau încă. În schimb pânza fusese smulsă şi sfâşiată aproape în întregime de vânturile unui întreg an, pe Everest. Totul era înţepenit în gheaţă; doar câteva zdrenţe mai fluturau încă trist în suflarea vântului. M-am întors către Tenzing arătându-i cortul. El îmi zâmbi strângându-şi umerii înfiorat. Cum ar fi putut uita el noaptea petrecută acolo cu ghidul elveţian Raymond Lambert, fără băutură, fără merinde, neavând nici măcar saci de dormit. Am continuat drumul până la creastă şi acolo sus am închis aparatele de oxigen, am lepădat poverile şi ne-am aşezat alături de tovarăşii noştri.

Eram la o înălţime de aproximativ 8230 m. Bucuros că scăpasem de greutăţile din spate m-am târât cu George peste pietrele din jur, luând emoţionaţi fotografii şi schimbând entuziasmaţi impresii asupra minunatelor privelişti care ni se ofereau în toate direcţiile: piscuri măreţe, creste de gheaţă spectaculoase cum numai în Himalaya poţi găsi, văi adânci şi gheţari uriaşi, iar în fund, în depărtări, dealuri cafenii şi rotunde. Parcă eram doi începători la prima noastră ascensiune. Chiar şi simplul fapt de a privi de sus gheţarul Kangshung, pe care atât George cât şi eu doream din totdeauna să-l urcăm, ne producea nespusă emoţie. Ceea ce ne încuraja foarte mult era şi forma bună în care ne aflam. Rapoartele celorlalte expediţii indicau că la peste 8200 m fie că foloseşti sau nu oxigen, te simţi apatic şi moleşit, cu forţe slabe sau inexistente. Însuşi John Hunt şi Da Namgyal care cu câteva zile mai înainte urcaseră cu ajutorul oxigenului, se simţeau, când au ajuns aici, la capătul puterii lor. Faptul că eram în stare să ne plimbam în voie la această înălţime chiar şi fără oxigen făcea să ne simţim puternici îşi plini de încredere că vom instala tabăra a IX-a foarte sus, aproape de vârf. Toţi păream să ne fi aclimatizat perfect la această

altitudine.

Am controlat din nou aparatele de oxigen – George Lowe consumase una din butelii pe care am scos-o din aparat, înlocuind-o cu una din rezervele pe care le transporta cu el – şi apoi am pornit la drum. La vreo 45 m deasupra se afla primul nostru obiectiv – materialele pe care John Hunt ni le transportase cu câteva zile mai înainte. Creasta din faţă se înălţa destul de abrupt, dar nu era greu de urcat, căci aveam nenumărate prize atât pentru mâini cât şi pentru picioare. Cu toate acestea ne-am căţărat cu foarte multă grijă, întreaga creastă era acoperită cu un strat subţire de zăpadă şi adeseori trebuia să o scormonim pentru a găsi prize sigure. Era o ascensiune în care abisurile himerice de sub noi ne obligau mai mult decât greutăţile tehnice să fim cu ochii în patru. Ştiam că acest gen de creastă era cu mult mai periculos la coborâre decât la urcare; experienţa lui Evans şi Bourdillon ne-o dovedise. Cu ochii aţintiţi pe pantă, cu spatele îndoit sub povară, ne sileam să urcăm mai departe, îmbărbătaţi de mulţumirea deplină pe care ne-o dădea puterea de a ne aclimatiza cu altitudinea. Nu după mult timp am descoperit şi movila de materiale aduse de ceilalţi: o grămadă impresionantă de butelii de oxigen, un cort, alimente, combustibil şi tot ce ne era absolut necesar pentru instalarea unei tabere de mare înălţime. Ne-am aşezat jos pe creastă privind la toate aceste obiecte, socotind ce să facem cu ele. Dacă le luam cu noi povara care ne-ar fi revenit fiecăruia ar fi depăşit limita normală care ar fi fost posibilă la această altitudine chiar dacă foloseam oxigen. Vor putea oare umerii noştri să reziste la un asemenea efort? Dar nu numai aceasta era singura noastră problemă. Mai era şi dificultatea legării tuturor acestor lucruri de sacii noştri şi aşa supraîncărcaţi. Două obiecte ne încurcau în mod deosebit: un cort Meade de vreo 6 kg şi jumătate şi o butelie mare de oxigen de 9 kg. Discutam cu George situaţia îngroziţi. Era clar că din cauza mărimii deosebite a obiectelor unul din noi trebuia să transporte mai mult ca ceilalţi. Până la urmă m-am hotărât: „Ascultă George, iau eu cortul dacă tu vei asigura deschiderea drumului în sus pe creastă”. George socoti imediat că ar fi trebuit să duc în felul acesta peste 27 kg şi ca urmare n-aş mai fi bun la nimic a doua zi dacă aş fi urcat creasta cu atâta greutate. Dar până la urmă se convinse şi el că altceva nu

puteam face. Am legat în spatele lui Gregory butelia neagră de oxigen, după ce i-am luat, mai întâi toate alimentele şi primusul, George şi-a legat o a treia butelie de oxigen de aparatul său şi surplusul de bagaje care rămăsese de la Gregory, iar Tenzing mai luă şi el încă o butelie de oxigen. Fiecare căra acum cam 22-23 kg. Şi fiindcă Ang Nyima nu mergea atât de bine ca noi ceilalţi, i-am lăsat numai cele 18 kg şi jumătate de la început.

M-am lăsat pe un genunchi, mi-am petrecut curelele sacului pe umeri şi apoi, încet, îmi luai povara în spate. Icnind din cauza sforţării, m-am ridicat clătinându-mă uşor pe picioare. Aveam senzaţia că greutatea mă afundă în pământ. Mai dusesem eu de atâtea ori în Noua Zeelandă 28 kg şi chiar mai mult şi nu o făcusem de plăcere, ci de nevoie, dar să duci în spate o asemenea povară la 8351 m era cu totul altceva. Ca să mă verific am încercat să fac câţiva paşi fără oxigen şi, deşi mişcăm picioarele foarte greu şi încet, constatai cu mulţumire că puteam totuşi să merg. Mi-am pus masca de oxigen şi i-am strigat lui George: „Merge, George! Mă simt bine! Tu deschide drumul şi eu merg în urma ta”. George zâmbi şi îmi făcu vesel semn cu mâna. Apoi, gârbovit de povara lui uriaşă porni în frunte, în sus pe creastă. Fără îndoială, încetinisem mult pasul. Fiecare treaptă devenise o problemă – o muncă serioasă care necesita un efort maxim. Ochii noştri cercetau fără întrerupere terenul înainte ca să descoperim locul următor pe care am putea să punem piciorul. În locul paşilor noştri uriaşi, mergeam acum cu paşi de pitici şi orice treaptă mai înaltă de 15 cm era prea mare pentru picioarele şi plămânii noştri supuşi unui asemenea efort. Cu toate acestea câştigăm mereu înălţime şi urcam cu şi mai mare prudenţă, dacă se poate spune aşa ceva, ştiind că forţele noastre erau extrem de reduse.

Creasta se sfârşi în faţa unui perete nu prea înalt, dar vertical, pe care l-am escaladat foarte încet şi cu multă greutate. Gregory făcea impresia că a ajuns la capătul puterilor şi gemea într-una din cauza eforturilor pe care trebuia să le facă. Pe Ang Nyima am fost nevoiţi să-l tragem în sus cu coarda. Ne-am oprit pentru o clipă deasupra peretelui ca să ne odihnim şi apoi George porni din nou înainte. În ziua aceea George fu grozav. Versantul lui Lhotse însemnase pentru el o serie de înfrângeri, înaintare de melc şi o luptă înverşunată pentru aclimatizare. Dar acum era într-o formă minunată şi stăpânea cu

uşurinţă problemele tehnice ale crestei. După câtva timp aceasta se lăţi transformându-se într-o pantă abruptă acoperită cu zăpadă stabilă şi dură, în care pioletul lui George începu să cioplească din nou. Ne simţeam însă din ce în ce mai sfârşiţi, iar ochii noştri căutau cu desperare o platformă cât de mică, orice loc unde să putem instala un cort. Şi întotdeauna descopeream la vreo 15 m deasupra noastră un asemenea loc, dar când ajungeam la el se dovedea imposibil de utilizat. Câştigăm mereu înălţime, iar Lhotse rămânea în urma noastră tot mai jos. Gregory făcea faţă urcuşului de minune, întotdeauna fusese un omuleţ dârz, cu mare putere de aclimatizare, dar până atunci niciodată nu-l considerasem în stare să poarte poveri prea mari şi iată-l acum ducând aproape 23 kg la peste 8570 m. Se vedea însă clar că era la capătul puterilor sale.

Înaintea noastră creasta părea că se netezeşte într-un anumit loc. Adunându-ne puţinele resurse de energie pe care le mai aveam, urcarăm plini de speranţă într-acolo. George fu primul care ajunse la faţa locului, dar gestul lui furios ne indică o totală dezamăgire. Locul era mult prea abrupt ca să putem instala un cort. Ne-am strâns toţi laolaltă, cât de aproape ne-a permis înclinaţia pantei şi am discutat ce să facem. Pe următorii 60 m drumul devenea foarte abrupt şi se termina cu un perete vertical şi mare, acoperit de o calotă de zăpadă. Ca să mergem în sus pe perete era mult prea greu; trebuia deci să-l înconjurăm prin stânga. Nu puteam să văd nici un loc de tabără între noi şi calota de zăpada şi ne îndoiam că mai aveam destule forţe să ajungem până la ea. Dar în nici un caz nu putea fi vorba să ne întoarcem. Trebuia să continuăm urcuşul cu orice preţ.

Îndemnat de o slabă speranţă, l-am întrebat pe Tenzing dacă îşi amintea drumul parcurs cu un an mai înainte. Spre mirarea noastră ne-a spus că, după părerea lui, exista un loc de tabără numai la vreo 15 m deasupra noastră, dar mult spre stânga. Lambert şi el îl remarcaseră ca un loc potrivit pentru aşa ceva şi credea că mai era în stare să-l găsească. M-am dat la o parte lăsându-l pe Tenzing să treacă înainte şi să ne conducă spre stânga. El porni peste o pantă foarte abrupta de zăpadă care cobora neîntrerupt pe o distanţă de câteva mii de metri până în Circul-de-vest. Zăpada era ca o pulbere adâncă şi afânată şi nu ne oferea nici o posibilitate de ancorare sigură şi din această cauză povârnişul era cât se poate de primejdios şi

înfricoşător. Tenzing înota de-a curmezişul pantei, aplecându-şi greutatea corpului înainte pentru a-şi croi drum prin zăpada care-i ajungea până la şold, iar noi îl urmăm, nu prea entuziasmaţi, dar plini de speranţă. Am ocolit un meterez stâncos şi am mers în susul unei râpe mici, dar foarte abrupte, de pe care pulberea de zăpadă porni la un moment dat, şuierând, într-o mică avalanşă. Un strigăt şi braţul întins al lui Tenzing ne arătă că ajunsesem la locul său de tabără. Plini de avânt, ne-am urcat până la el pentru ca în clipa următoare să ni se spulbere orice speranţă. Locul era o şa mică de zăpadă, ce-i drept cam plană, unde însă de-abia dacă era loc pentru doi oameni să stea alături, darămite să instalezi şi un cort.

Am cercetat din nou cu privirea faţa uriaşă de deasupra noastră. Deodată George scoase un strigăt şi arătă în sus. Cam la vreo 15 m deasupra noastră, pe pantă, se zărea parcă o platformă ceva mai promiţătoare. Am urcat încet într-acolo, destul de neîncrezători ca să mai putem fi optimişti. Dar pe când ne apropiam, curajul îmi reveni. Locul nu era nicidecum plan, dar destul de întins şi suficient de bine adăpostit ca să-l putem folosi într-o oarecare măsură. În orice caz ajunsesem la capătul puterilor noastre şi trebuia să ne mulţumim cu ce găseam. Am privit la ceas: era ora 2,30 după amiază; deci destul de târziu. Ştiam că şi ceilalţi aveau de făcut un drum lung până la Şaua-de-sud. „E bun!”, le strigai eu iar ceilalţi mă aprobară cu bucurie. Cam până aici spuse Tenzing că ajunsese cu un an mai înainte împreună cu Lambert. Am oprit oxigenul, ne-am dat jos sacii din spate şi am început să scoatem din ei echipamentul pentru tabără. Folosisem deja mai mult oxigen decât plănuisem la început şi din această cauză grupul care urma să coboare hotărî să oprească pentru ei o mai nimica toată. Dar oricine putea să-şi dea seama că toţi trei erau atât de obosiţi, încât fără oxigen îşi puteau pierde chiar viaţa pe pante în jos. Gregory mai avea ceva oxigen în butelia sa, dar Ang Nyima şi George nu mai aveau aproape de loc. Scotocii printre provizii şi descoperii două butelii pe jumătate pline şi, cu toate protestele lui George, i le-am dat cu sila. În clipa când erau gata de plecare, Ang Nyima ceru să-i acordăm o favoare şi anume să-i permitem să rămână peste noapte cu noi ca să ne ajute a doua zi la coborâre. Dovada aceasta de credinţă şi de dăruire din partea unui om care, coborând de acolo avea să întâmpine cu siguranţă greutăţi

mari, dacă nu chiar fatale, mă înduioşa profund şi mi se păru că întruchipează tot ce au şerpaşii mai nobil în ei. Simţind un nod în gât, l-am bătut uşor pe umăr drept mulţumire şi am dat negativ din cap. După o caldă strângere de mână cu fiecare dintre ei, Gregory, sleit de puteri, porni în frunte – iar George, deşi obosit, totuşi atent, încheia grupul. Tenzing şi cu mine îi urmăream cu privirea şi văzându-i cum coborau încet şi greoi panta, lăsându-ne pe noi în urmă pe o platformă mică şi părăsită, mă cuprinse deodată un simţământ de mare singurătate.

Drumul lor de înapoiere a fost un adevărat maraton de rezistenţă şi de efort. Creasta pe care coborau era abruptă şi primejdioasă şi de-abia mai găseau puterea să se lupte cu ea. După multă vreme ajunseră în sfârşit la culoar unde aproape tot şirul de trepte fusese distrus de zăpada mânată cu furie de viscol. Gregory şi Ang Nyima folosiseră aproape tot oxigenul până acolo şi erau într-o stare de slăbiciune îngrozitoare. George care mai avea puţin oxigen cobora primul ca să taie un nou şir de trepte, însă după ce a cioplit trepte pe vreo 30 m, i se termină şi lui oxigenul. Din fericire îi mai rămăsese destulă putere să isprăvească şirul de trepte care trebuia făcut, după care întregul grup se târî anevoie până la corturile de pe Şaua-de-sud. Neobositul George, cu un avânt neînchipuit, se desprinse din coardă şi porni grăbit înainte ca să-şi ia aparatul şi să filmeze pe ceilalţi doi venind în tabără complet epuizaţi.

Am urmărit cu privirea echipa de sprijin până ce a dispărut în jos pe creastă şi apoi am cercetat locul de tabără ceva mai amănunţit. Platforma nu era prea grozavă. Deasupra se afla un perete stâncos, negru şi crăpat, dar cel puţin fără bolovani desprinşi care ar fi putut să cădă peste noi. De la baza peretelui stâncos pornea o pantă mică de zăpadă, pe care se afla o porţiune puţin înclinată, pe o lungime de vreo 2-3 m şi care ducea până la creasta abruptei şi primejdioasei feţe de sud a Everestului. Porţiunea cea mică avea să fie locul taberei noastre. Nu era câtuşi de puţin plană şi ne cerea multă caznă ca să putem aşeza cortul. Ne-am mutat cu grijă toate lucrurile într-o parte şi am început să curăţim cu pioleţii zăpada de la suprafaţă pe o porţiune destul de mare, La o adâncime de 25 cm dădurăm de stâncă şi, după o muncă încordată timp de o jumătate de oră, curăţisem o suprafaţă lungă de 2,40 m şi lată

de 1,80 m. Dedesubt, urma un strat format din pietre mari şi pietriş, prinse puternic, laolaltă, de gheaţa cu care am luptat din greu. Am cioplit panta cu pioleţii, am scos afară pietrele mari şi am curăţat după aceea pietrişul de pe stâncă. Dar munca mergea încet. Nu foloseam de loc oxigen şi totuşi puteam lucra încordaţi 10 minute şi chiar mai mult, după care trebuia să ne oprim şi să ne odihnim puţin. Cu sfărâmăturile scoase de pe pantă, am încercat să construim o platformă pe partea înclinată a acesteia. Platforma se fărâmă însă mereu şi pornea la vale uruind peste pereţii stâncilor perpendiculare de dedesubt. Vântul şi zăpada se năpusteau din când în când peste noi. Cu toate acestea munceam înainte cu încăpăţânare ştiind că singura noastră şansă de supravieţuire, pe vremea aspră care ne aştepta în timpul nopţii, era numai protecţia pe care ne-o oferea cortul.

Până la orele 5, reuşisem să construim două mici platforme alăturate fiecare de aproximativ doi metri lungime şi un metru lăţime. Cea de sus era mai înaltă cu vreo 15 cm decât cealaltă. Ne-am dat însă seama că era imposibil să le nivelăm şi hotărârăm să ne servim de ele aşa cum se aflau. Desfăcurăm cortul (era cât pe aci să-i pierdem beţele peste margine) şi începurăm în sfârşit instalarea lui. Am împreunat cele patru beţe flexibile şi le-am fixat la locurile lor, la cele două capete ale cortului, în formă de triunghi ascuţit, ca un A ţeapăn. Şi pe când le priveam cum lunecau uşor la locurile lor, ne gândeam la uşurinţa cu care pot fi ridicate corturile Meade. Am întins apoi cortul peste cele două platforme şi am început ancorarea lui, lucru destul de greu, deoarece nu aveam în apropiere stânci mari de care să putem lega cablurile de ancorare. Am încercat atunci să înfig în panta îngheţată ţăruşi de cort din aluminiu, dar aceştia se îndoiau imediat şi nu voiau de loc să pătrundă în piatră. Pe de altă parte, pulberea de zăpadă de pe panta din jurul cortului era mult prea afânată ca să putem înţepeni în ea ţăruşii. Căutând cu desperare în jur, ochii mi se opriră pe grămada de butelii de oxigen. Am dus câteva din ele la vreo 2 m de capătul cortului, pe o porţiune de pantă mai abruptă, acoperită cu un strat adânc de pulbere de zăpada şi am încercat să le fixez bine acolo, îndesându-le cu picioarele în zăpadă. După multă trudă părea că reuşisem să le fixez. Am legat apoi cablul principal în jurul lor şi am înălţat capătul cortului.

Privindu-l constatai că nu stătea prea rău.

M-am urcat apoi la capătul la care lucra Tenzing. El rezolvase problema într-alt fel. Din peretele de deasupra ieşeau în afară câteva prize mici ca nişte degete netede – de care, fără îndoială, nu se putea lega ancora unui cort. Dar în jurul acestor degete, Tenzing înfăşurase strâns coarda sperând că în felul acesta va putea să ancoreze cortul. Văzându-mi privirea neîncrezătoare, îmi dădu să trag de coardă şi cu toate că o smucii cu putere ea nu cedă. Nu prea aveam mare încredere că va rezista dacă va fi zgâlţâită ore întregi de vânt, dar noi consideram că trebuia să reziste. Cam în acelaşi fel şi folosind mijloacele limitate pe care le aveam la îndemână, am legat şi restul coardelor de ancorare, aşa ca până la urmă cortul nostru înfrunta destul de bine rafalele înfricoşătoare ale vântului care începuse să bată. Ne-am dus toate lucrurile înăuntru şi apoi Tenzing se vârî în cort să aprindă arzătorul şi să pregătească ceva de mâncare şi de băut.

Era aproape ora 6 după amiază, împrejurul nostru se deschideau privelişti minunate. Uriaşii masivi, Makalu şi Lhotse erau scăldaţi într-o lumină domoală, roşiatică şi păreau atât de aproape de parcă puteai să-i atingi cu mâna. Văile erau ascunse după un strat de nori albicioşi, iar ici şi colo ţâşnea drept în sus câte un colţ de gheaţă strălucind puternic în razele soarelui care apunea. Departe de noi se afla Circul-de-vest, cuprins acum de întunericul nopţii, pe Şaua-de-sud de-abia mai puteam distinge grupul mic de corturi care se zbăteau cu furie în bătaia necontenită a vântului. Priveliştea mă îndemnă să iau o serie de fotografii. Grozav voiam să fotografiez cortul nostru, dar m-am chinuit o mulţime de timp să-mi găsesc un loc, pe faţa abruptă pe care mă găseam, de unde să-l pot cuprinde în întregime în câmpul aparatului fotografic. În cele din urmă am renunţat cu multă amărăciune. Un pârlit uşor dinăuntrul cortului mă anunţă că Tenzing reuşise să aprindă primusul. Faptul era îmbucurător, deoarece lucrul cel mai esenţial pentru noi era să consumăm cât mai multe lichide. Am controlat şi cantitatea de oxigen pe care o mai aveam. Planul nostru de asalt prevăzuse ca Tenzing şi cu mine să pornim de la tabăra a VIII-a cu câte două butelii pline de fiecare, consumând cam patru litri pe minut. Socoteam că această raţie reprezenta un minimum, dacă ţineam cu tot dinadinsul să ajungem pe vârf. Am cercetat buteliile şi mi-a

pierit tot curajul. Le-am controlat din nou, dar nu mă înşelasem. Ne mai rămâneau doar două butelii pline şi alte două numai pe trei sferturi. Ştiam că folosisem şi o parte din oxigenul rezervat asaltului, dar nu-mi dădusem seama cât. Îngrozit, făcui în minte un calcul simplu: la patru litri pe minut nu aveam oxigen decât doar pentru cinci ore şi jumătate de mers. Nu putea fi în nici un caz suficient. M-am decis să reglez atunci aparatele pentru raţia de trei litri şi am fixat de aparat buteliile necesare, făcând legăturile cu tuburile. Am verificat funcţionarea aparatelor şi le-am aşezat cu grija între cort şi peretele de stâncă din spatele lui.

Intenţionasem să folosesc în timpul somnului butelia mare, neagră de oxigen pe care o transportase Greg. Dar când am căutat robinetul special pe care îl adusesem pentru ea, nu l-am putut găsi nicăieri. După ce l-am mai căutat încă o dată cu multă atenţie am ajuns la concluzia că cel care îl adusese, plecase, desigur înapoi cu el. Deci butelia nu ne mai folosea la nimic. Am examinat celelalte butelii, pline numai în parte. Mai erau trei, dar nu mai conţineau oxigen decât pentru un somn de vreo patru ore cu o raţie de un litru pe minut. Mă gândii atunci să-l fac să dureze mai mult, folosindu-l numai între orele 9 şi 11 noaptea şi între orele l şi 3 dimineaţa. Prinsesem puţin curaj amintindu-mi că Bourdillon şi Evans, când efectuaseră primul asalt, abandonaseră două butelii sus pe creastă, la vreo 90 m deasupra noastră şi care mai conţineau oxigen. Dacă le puteam găsi şi dacă mai aveau ceva oxigen ar fi însemnat un surplus preţios care se adăuga la rezervele noastre limitate. Gerul se lăsa din ce în ce mai aspru aşa că m-am vârât în cort, privind doar în treacăt priveliştea din jur.

Deşi nu avea podeaua plană, cortul arăta destul de spaţios. Tenzing şedea la capătul din fund pe platforma superioară, cu picioarele de o parte şi de alta a primusului pe care îl aşezase pe platforma inferioară. Un nor subţire de aburi ieşea din oala de gătit, îmi zâmbi şi mă întrebă ce aş vrea să beau. Aşezându-mă jos, mă simţii învăluit de aroma îmbietoare a unei supe de găina cu tăiţei şi nu după mult timp sorbeam amândoi din ea, cu mare poftă. Ne era cu adevărat foame, fapt surprinzător, poate, la altitudinea la care ne găseam.

Am scos pe rând toate bunătăţile. Am mâncat sardele cu biscuiţi, curmale proaspete şi, cană după cană, limonada

fierbinte cu foarte mult zahăr. Ca desert am scos la urmă şi cutia de dulceaţă de caise pe care Tenzing o desfăcu cu cuţitul de conserve. O întoarse cu fundul în sus dar în loc să curgă fructe gustoase şi o zeamă delicioasă, ceea ce căzu din cutie fu numai un bloc tare de gheaţă. Pusă pe primus într-o cratiţă, se dezgheţă repede şi am consumat-o apoi pe îndelete, savurându-i parfumul. Dar alimentul nostru de baza rămase tot limonada fierbinte, îndulcită cu enorme cantităţi de zahăr. Ambii eram conştienţi de pericolul mare al deshidratării şi hotărârăm să ne saturăm corpurile cu o mare cantitate de apă. De aceea am fost foarte mulţumit de modul cum funcţiona micul nostru primus. Nu degeaba avusesem atâta grijă să-l verific jos, în Circul-de-vest; acum la peste 8500 m pârâia plăcut scoţând o flacără albastră şi fierbinte. După o masă îndestulată cu tot ce am dorit şi după ce am băut atât cât puteau să primească corpurile noastre, hotărârăm să ne pregătim pentru noapte.

Am aruncat o ultimă privire asupra munţilor din jur şi apoi am târât în cort oxigenul necesar în timpul nopţii. Cerul era perfect limpede, iar stelele aruncau de sus o lumină rece şi fixă. Numai jos în văile adânci am putut distinge câţiva nori. Perspectivele pentru ziua următoare se anunţau excelente. Singurul semn îngrijorător din acel moment erau doar rafalele puternice de vânt care zgâlţâiau din când în când cortul, făcându-l să pârâie din încheieturi. La drept vorbind nu prea aveam mare încredere într-o rezistenţă de lungă durată a cablurilor noastre nesigure de ancorare. Tenzing îşi umflă salteaua pneumatică pe care o aşeză pe platforma de jos, îşi întinse sacul de dormit deasupra ei şi se vârî înăuntru cu ghete cu tot. Cu chiu cu vai, izbuti să-şi strângă sacul în jurul gâtului şi să-şi găsească locul ca să poată adormi. Părea cu totul nepăsător de faptul că marginea cortului său se găsea deasupra uriaşei feţe sudice a muntelui Everest.

Îndată ce nu mi-a mai stat în cale, în strâmtul nostru loc de popas mi-am început şi eu pregătirile. Mi-am umflat salteaua pneumatică şi am împins-o în spaţiul îngust de pe platforma superioară. M-am întrebat apoi ce să fac cu bocancii. Nu mă hotărâm dacă să mă vâr în sac cu bocancii, ceea ce însemna o noapte neplăcută dar în schimb a doua zi de dimineaţă aş fi găsit bocanci calzi sau să am o noapte plăcută şi, invers, dimineaţa bocancii îngheţaţi. Mă simţeam slăbit, aşa că mă

hotărât pentru o noapte confortabilă. Mi-am pus nişte ciorapi calzi căptuşiţi cu puf şi m-am înghesuit în sac. Nu aveam destul spaţiu să mă întind complet pe platforma de sus şi m-am ghemuit pe salteaua pneumatică cu capul lângă peretele cortului şi cu picioarele întinse spre colţul de pe platforma inferioară, trecând în felul acesta peste picioarele lui Tenzing. Nu aveam o poziţie prea confortabilă, dar eram mulţumit că aveam cât de cât un cort deasupra capului. Am legat o butelie cu măştile noastre de dormit şi am dat drumul oxigenului. Am verificat cu un chibrit aprins dacă funcţiona bine, apoi am întins una din măşti lui Tenzing care şi-o puse pe faţă. Mi-am pus şi eu masca şi m-am vârât şi mai adânc în sac. Tenzing a stins după aceea primusul şi în cort se făcu deodată întuneric.

Cum stăteam culcat, respirând încet şi adânc raţia redusă de oxigen, gândul îmi fugi automat la ziua următoare. Erau atât de multe întrebări la care trebuia să răspund! Vom fi în stare să urcăm, doar cu 3 litri de oxigen pe minut? Vom avea noi destulă rezistenţă? Vremea avea să fie frumoasă? Şi chiar dacă aveam să ajungem pe Vârful-de-sud, vom putea fi în stare să ne facem drum de-a lungul crestei către vârf – acea creastă pe care Evans şi Bourdillon o descrisese în culori atât de negre? Nu puteam răspunde însă la niciuna din aceste întrebări. Afară era o linişte perfectă iar noi, culcaţi în întunericul dinăuntrul cortului, încălziţi şi sătui după o masă abundentă şi gustoasă, începuserăm să uităm că ne aflam pe o platformă îngustă sus, mult mai sus decât atinsese vreodată picior de om.

Deodată se auzi un huruit şuierător coborând de pe creastă. M-am rezemat repede cu umerii de peretele superior al cortului şi mi-am înţepenit puternic picioarele pe platforma de jos. În clipa următoare o rafală de vânt ne izbi ca un berbec furios şi tot cortul se cutremură şi se clătină cum nu se poate mai neplăcut. În clipa când rafala atinse culmea furiei, Tenzing se ridică în sus speriat dar, spre uşurarea noastră, ea încetă repede cu desăvârşire. Nu pot spune că ne-a plăcut câtuşi de puţin senzaţia pe care ne-a dat-o! Zece minute mai târziu a trebuit să-mi încordez din nou muşchii, deoarece o altă rafală îşi semnala apropierea duduind ca un tren pe deasupra noastră. Cortul se clătină şi se zbătu încă o dată şi apoi rafalele continuară să ne scuture cu regularitate. După o vreme, văzând că rezistam destul de bine rafalelor, îngrijorarea noastră se risipi

şi sub efectul binefăcător al oxigenului, am aţipit.

M-am trezit brusc, cu mintea clară, dar tremurând de frig. Mi-am dat numaidecât seama că butelia noastră de oxigen se terminase. Era o linişte desăvârşită, întreruptă doar de Tenzing care se întorcea agitat când pe o parte, când pe alta în sacul lui de dormit, „Îi e frig şi lui”, gândii eu. Am privit cadranul ceasului – arăta ora unsprezece. Vântul părea să se fi potolit, ceea ce mă linişti întrucâtva. Mi-ar fi fost mult mai cald dacă aş fi avut şi cealaltă jumătate a sacului meu dublu de dormit, dar o lăsasem jos ca să mai reduc din greutate, îl întrebai pe Tenzing dacă îi era frig, şi-mi răspunse afirmativ. Cum următoarele două ore trebuia să le petrecem fără oxigen, nu avea sens să ne lăsăm prada deprimării. Ştiam că aveam o rezervă serioasă de petrol şi-i propusei lui Tenzing să aprindem primusul, încercând să ne încălzim cu o băutură fierbinte. Fu şi el de aceeaşi părere şi, nu după mult timp maşinuţa noastră credincioasă începu să topească încet gheaţa. Îmi era chiar foame şi scotocind prin sac găsii câţiva biscuiţi pe care i-am mâncat cu un strat gros de miere solidă, zaharisită. Îmi plăcea zahărul sub orice formă, dar nu exagerat de dulce. Am început apoi să bem din nou căni mari de „limonada”. În acest fel cele două ceasuri au trecut surprinzător de repede. Curând se făcu şi ora l noaptea; venise vremea pentru cea de-a doua doză de oxigen. În timp ce Tenzing punea de o parte primusul, eu conectam la măşti o altă butelie şi ne lungirăm din nou. Eram cam ţeapăn, deoarece stătusem ghemuit, rezemat de foaia cortului şi sprijinit într-un cot, dar oxigenul mă făcu să uit aproape complet şi poziţia incomodă şi frigul, aşa că am aţipit din nou.

Pe la orele 3 dimineaţa când se termină iarăşi oxigenul, afară era linişte desăvârşită. Am rămas culcat mult timp, fiindcă-mi era îngrozitor de frig. La ora 4 hotărâi să mă mişc. Mi-am scos cu greu braţele şi umerii din sacul de dormit şi am desfăcut uşa cortului. Era aşa de îngheţată că părea o scândură, dar, în cele din urmă, şireturile se desfăcură şi putui da la o parte foaia de cort. Priveam afară peisajul aspru şi rece, dar de o frumuseţe de neînchipuit. Lumina dimineţii începea să coloreze cerul şi contura clar piscurile de gheaţă, care se întindeau de-a lungul orizontului. Dedesubt, văile erau încă întunecate şi cufundate în somn. Tenzing privea peste umărul meu şi deodată întinse mâna arătându-mi ceva, jos departe,

mormăind „Tyangboche”. Departe în valea cea mare şi largă a Imiiei, se zărea slab conturată mănăstirea aşezată sus, cam la vreo 5200 m în cadrul ei pitoresc, pe vârful unui pinten mare.

M-am uitat le termometrul prins de foaia cortului. Arăta 27 de grade Celsius sub zero. La drept vorbind nu era prea frig pentru această altitudine. Tenzing îşi găsise din nou de lucru cu primusul, iar eu trăsei singur cele două aparate de oxigen în cort. Metalul gol era înfiorător de rece şi totuşi am curăţat zăpada şi gheaţa de pe aparate, am controlat legăturile cadranelor şi am verificat dacă oxigenul se scurgea uşor. Funcţionau bine. Am mâncat din nou, plini de voie bună şi am băut lichid cât am putut de mult fiindcă respiraţia greoaie şi accelerată de la marile altitudini elimină totdeauna o cantitate enormă de apă sub formă de aburi. Dacă apa nu este repusă la loc, până la urmă pricinuieşte o sfârşeală cumplită şi o epuizare totală. Or eram hotărâţi să prevenim aşa ceva.

Mi-am cercetat bocancii. După cum prevăzusem, îngheţaseră tun şi nu-i mai puteam încălţa. Trebuia să iau neapărat măsuri pentru a-i dezgheţa. Aşezai deci primusul între genunchi şi începui să-mi prăjesc bocancii la căldura lui dogoritoare. Refuzând să mă las învins de mirosul de piele şi de cauciuc încins, am continuat acest procedeu energic după care, chiar dacă mă alegeam cu o pereche de bocanci oarecum pârliţi, aveau să fie în schimb destul de moi ca să-i pot încălţa uşor. O data terminată această operaţie mi-am uns faţa cu cremă împotriva vântului şi soarelui şi apoi am început să ne îmbrăcăm; am pus pe noi toate lucrurile pe care le aveam: o flanelă de bumbac, o cămaşă de lână, un pulover de lână Shetland, lenjerie de lână, pantaloni şi jachete groase de puf şi peste toate, pantaloni şi jachete pentru vânt impermeabile, cu glugă. Pe mâini aveam trei perechi de mănuşi; prima de mătase, a doua de lână şi a treia impermeabilă la vânt. Ca să ne apărăm ochii, purtam ochelari de zăpadă.

Mi-am controlat aparatul de fotografiat pentru ultima oară. Încă cu o seară înainte pusesem în el un film nou, colorat şi acum îl aranjasem la timpul şi deschiderea normală – timpul 1/100 şi diafragma 11. L-am vârât cu grijă într-un buzunar şi mi-am închis haina de vânt cu fermoarul. Eram amândoi gata de plecare!

VÂRFUL

La ora 6,30, am ieşit încet, de-a buşilea din cort şi ne-am ridicat în picioare pe mica noastră platformă. Culmea muntelui era scăldată în soare. Părea caldă şi îmbietoare la drum, dar pe platforma noastră era întuneric şi ger. Ne-am pus aparatul de oxigen în spate şi cu mişcări foarte încete am conectat tuburile cu măştile de pe faţă. Purtam în spate o povară de 13 kg şi jumătate care aproape mă strivea ucigându-mi orice entuziasm. Imediat ce am dat însă drumul oxigenului şi am început să respir adânc, greutatea îmi păru mai uşoară şi mă cuprinse iar vechea dorinţă de a mă război cu muntele. Ne-am prins colţarii, ne-am legat cu coarda de nailon, am luat pioleţii şi iată-ne gata de plecare.

Priveam drumul care se deschidea în faţa mea. O serie de pante abrupte, acoperite cu un strat gros de zăpadă, duceau de la cort spre o coamă înaltă de zăpadă, pe creasta de sud-est, la vreo 30 m deasupra noastră. Pantele erau cuprinse încă de umbră şi trebuia să muncim din greu în ger pentru a ne deschide drum. Stânjenit la mers din cauza bocancilor, i-am cerut lui Tenzing să preia conducerea, întotdeauna gata să ducă la bun sfârşit ceea ce-i revenea şi uneori chiar mai mult decât era nevoie, Tenzing trecu pe lângă mine, sprijinindu-se în mâini şi porni să atace panta. Zvârlindu-şi cu putere picioarele înainte îşi croi cu greu drum în sus prin zăpada adâncă până la genunchi. Am strâns coarda, urmându-l îndeaproape.

Începusem urcuşul pe uriaşa faţă de sud a Everestului şi sub noi, limbi de zăpadă şi mici spinări de stâncă presărau miile de metri de pantă neîntreruptă până jos, în Circul-de-vest. Când porneşti dimineaţa, dintr-o dată, la un urcuş primejdios, te simţi întotdeauna cuprins de o sensibilitate nervoasă chinuitoare şi acest lucru se întâmpla cu noi acum. În închipuire mă şi vedeam prăvălindu-mă pe pantele de dedesubt, sub apăsarea poverii grele din spate; mă mişcăm greu, depunând eforturi să-mi ţin echilibrul şi respiram repede şi inegal. Dar Tenzing, care părea că nu mai poate fi oprit, urca într-una în susul pantei fără a-mi mai lăsa răgaz de gândire. Nu după mult timp muşchii mi s-au încălzit la mers, nervii mi s-au destins şi mi-am recăpătat ritmul obişnuit la căţărat, ţinându-mă dârz în urma lui. După ce am câştigat puţina înălţime, am intrat în bătaia soarelui şi, deşi nu-i

simţeam aproape de loc căldura, razele lui ne-au încurajat. Fără să se oprească măcar o clipă, Tenzing îşi deschise drum, urcând într-una prin zăpada adâncă până sus pe coama de zăpadă. Ne aflam acum la o înălţime de 8534 m. Deasupra noastră se înălţa spre cer vârful de sud ai masivului, abrupt şi impresionant, iar spre dreapta, cornişele enorme de pe creasta vârfului Everest. Dar până acolo mai aveam încă destul de mult de mers.

Înaintea noastră creasta era ascuţită şi îngustă, dar avea în schimb o înclinaţie uşoară. Mă încălzisem şi prinsesem destulă putere pentru a prelua conducerea. Mai întâi am sondat creasta cu pioletul. Muchia ei ascuţită, precum şi partea dreaptă de dedesubt erau acoperite cu un strat de zăpadă afânată care acoperea destul de primejdios gheaţa dură. Orice încercare de a urca pe acolo ar fi însemnat un eşec fiindcă am fi alunecat spre gheţarul Kangshung. În schimb, panta stângă care părea mai accesibilă, era şi ea destul de abruptă, dar avea o crustă întărită, formată din pulbere de zăpadă tasată de vânt, în care colţarii ni se înfigeau cu uşurinţă.

Înaintând cu multă atenţie am făcut un pas pe partea stângă a crestei. Drumul părea perfect de sigur şi căpătasem mai mult curaj. Am mai făcut un pas, dar în clipa următoare crusta a cedat pe neaşteptate şi m-am cufundat cu piciorul până la genunchi în ea pierzându-mi aproape echilibrul. Mi-au trebuit câteva clipe ca să-mi recapăt respiraţia. Apoi, încet, mi-am tras piciorul afară din gaură. Eram aproape din nou deasupra, când crusta cedă şi sub celălalt picior cufundându-mă din nou până la genunchi în zăpada moale şi afânată. Dădusem peste pacostea alpinistului – crusta sfărâmicioasă! Mi-am croit totuşi drumul mai departe, cu mari sforţări. Câteodată umblând cu foarte multă atenţie, reuşeam să mă menţin la suprafaţă, dar de obicei crusta se rupea la momentul critic şi mă trezeam din nou în zăpadă până la genunchi. Deşi această înaintare era obositoare şi exasperantă, simţeam că mai aveam încă destule resurse de energie. Am înaintat aşa cam vreo jumătate de oră, în timp ce, din cauza mişcărilor violente de legănare a corpului pe care eram silit să le fac, mi-am stricat cu desăvârşire orice ritm şi respiraţie regulată. Am simţit o mare uşurare când am dat de zăpada bună şi am putut merge pe suprafaţa ei. Ţineam într-una partea de jos a pantelor abrupte de pe stânga crestei, dar mergeam hotărât înainte şi urcam dârz tot mai sus. Am ajuns la o muchie nu prea înaltă, unde am dat de o mică scobitură în care se aflau două butelii de oxigen aproape complet îngropate în zăpadă. Era depozitul făcut de Evans şi Bourdillon.

M-am repezit într-acolo şi am îngenuncheat lângă ele. Smulgând una din butelii din patul ei de gheaţă am şters zăpada de pe cadran; arăta o presiune de 453 kg. Conţinea aşadar aproape o treime de oxigen. Am controlat-o şi pe cealaltă; avea aceeaşi cantitate. Căpătaserăm un ajutor straşnic, însemna că oxigenul pe care-l duceam în spate, trebuia să ne ajungă doar până la înapoierea noastră pe Şaua-de-sud. Ne oferea deci un plus de mai bine de o oră de rezistenţă. I-am explicat şi lui Tenzing acest lucru prin masca de oxigen, dar cred că mare lucru nu a putut înţelege, deşi, dându-şi seama probabil că mă bucuram de ceva dădu şi el din cap afirmativ şi entuziasmat.

Am pornit mai departe, din nou în frunte. Ştiam că mai încolo ne aştepta o muncă grea şi că era mai bine ca Tenzing să-şi cruţe forţele pentru atunci. Creasta devenea mai abruptă şi pe măsură ce se apropia de poalele unei pante enorme care

ducea spre Vârful-de-sud se lăţea devenind tot mai verticală.

Am trecut pe partea dreaptă a crestei care era acoperită cu zăpadă întărită. Am început să cioplesc un şir lung de trepte până la poalele pantei care ducea spre vârf şi apoi bătătorind zăpada cu picioarele, ne-am făcut o platformă unde ne-am oprit să controlăm oxigenul. Totul părea în perfectă ordine. Aveam ceva mai mult oxigen decât Tenzing, ceea ce însemna că aparatul meu avea un debit mai mic, dar nu era un motiv de alarmare fiindcă la urma urmei, nu mai puteam face altceva.

În faţa noastră începea o pantă enormă care, pe de o parte, cobora abrupt spre faţa prăpăstioasă dinspre est a Everestului şi pe de alta, urca înfricoşător de abrupt către Vârful-de-sud, la vreo 120 m deasupra noastră. Partea stângă a pantei era un amestec cât se poate de neplăcut de stâncă sfărâmicioasă şi de zăpadă.

Era într-adevăr o problemă care trebuia rezolvată cu multă chibzuinţă.

Datorită experienţei mele alpine din Noua Zeelandă, o privii cu multă suspiciune, deşi căţărătorii englezi Evans şi Bourdillon suiseră pe acolo – ce e drept, cu foarte multă teamă – când încercaseră primul asalt asupra vârfului Everest. O a doua rută, care, de altfel, de-abia se zărea, ducea în sus prin zăpada pe care se mai vedeau încă urmele primei echipe de vârf, care renunţase însă la acest traseu, întorcându-se din drum şi preferând urcuşul pe terenul stâncos din stânga pantei. Şi totuşi noi ne hotărârăm pentru calea prin zăpadă. Era clar că ceea ce ne aştepta nu era de loc uşor şi cum Tenzing avusese un răstimp mai puţin greu, i-am făcut semn cu mâna să treacă el în frunte. După primii şase paşi, mi-am dat seama ca lupta avea să fie mult mai grea decât crezusem. La primii doi paşi, Tenzing a rămas deasupra zăpezii, la al treilea s-a cufundat până la gleznă iar la al şaselea era îngropat în zăpada până la şold. Deşi era aproape culcat pe povârnişul extrem de abrupt, îşi croia drum, neobosit, urcând fără încetare. Deşi păşeam pe urmele lui, urcam totuşi foarte greu din cauza zăpezii afânate care nu putea fi bătătorită şi în care nu puteai forma trepte sigure. După un răstimp de muncă încordată, Tenzing obosi, iar eu preluai conducerea. Mi-am dat seama imediat că ne aflam pe teren primejdios. Pe această pantă prăpăstioasă zăpada era moale şi adânca şi, în aceiaşi timp, puţin consistentă. Coada pioletului se

afunda adânc, fără să întâlnească vreun loc de sprijin şi orice asigurare la piolet era exclusă. Singurul element de sprijin în înaintarea noastră îl constituia o crustă subţire de zăpadă îngheţată care ţinea toată zăpada pe loc. Dar crusta nu ne oferea decât un sprijin slab. Îmi deschideam drumul în sus cu sforţări grele, făcând în zăpadă trepte adânci, când deodată se auzi o pârâitură surdă. Crusta dimprejurul meu, cu un diametru de aproximativ 1,80 m, se rupse în bucăţi mari şi alunecă cu mine cu tot vreo trei sau patru trepte înapoi. Am reuşit să mă opresc, dar crusta, luând viteză, alunecă mai departe până ce dispăru din faţa noastră. Clipa trăită a fost groaznică. Toată experienţa pe care o căpătasem în decursul anilor îmi spunea că panta era extrem de primejdioasă, dar pe de altă parte îmi ziceam: „Ed, băiatule, n-ai încotro, aşa-i Everestul, trage şi tu mai tare!” Plexul mi se contracta de frică, dar eu continuam drumul înainte. La jumătatea urcuşului m-am oprit epuizat. Dacă priveam în jos printre glezne, priveam într-un abis de peste 3000 m. Niciodată nu m-am simţit în mai mare primejdie ca atunci, îngrijorat, i-am făcut semn lui Tenzing să urce până la mine.

„Ce zici de asta Tenzing?” Răspunsul său veni prompt: „Foarte rău, foarte primejdios”.

„Ce crezi, mergem mai departe?” la care îmi răspunse în felul lui obişnuit: „Cum vreţi!” Ceea ce nici nu te ajuta prea mult, dar nici nu te descuraja. I-am făcut semn să treacă el în frunte. Schimbând acum conducerea mult mai des am continuat chinuitul nostru urcuş, alunecând uneori înapoi şi rupând câte 5-6 trepte, cu teama neîncetată ca întreaga pantă să nu alunece cu noi cu tot, în fiecare moment.

Cu speranţa de a găsi un drum pe care totuşi să ne putem asigura la piolet, am traversat pe panta stâncoasă pe care însă n-am găsit nici un punct de sprijin, din cauza suprafeţei ei netede. Ne-am continuat, prin urmare, urcuşul anevoios şi deodată am observat că puţin mai sus de noi, creasta întunecoasă din stânga era acoperită de zăpada, cu aspect dur şi sigur. După eforturi mari şi cu multă atenţie ne-am căţărat peste o stâncă abruptă şi am înfipt coada pioletului în zăpada de pe creastă. Aceasta pătrunse cu greu, dar se înţepeni bine. Bucuria pe care mi-a dat-o buna asigurare la piolet, după toată nesiguranţa prin care trecusem până atunci, era de

nedescris. Prinsesem parcă puteri noi şi simţeam cum nervii şi muşchii mei încordaţi mi se destindeau. Am atacat vitejeşte cu pioletul panta abruptă, cioplind un şir de trepte sigure în sus.

Tăietor entuziast dar neexperimentat, Tenzing îmi luă locul şi tăie un şir neregulat de trepte, pe o porţiune tot atât de grea. Mergeam repede şi panta devenea din ce în ce mai lină. Cu un gest cavaleresc, Tenzing îmi făcu semn să trec eu în frunte şi cu emoţie crescândă am început căţăratul pe nişte pante solide, către piscul rotunjit al Vârfului-de-sud. Era abia ora 9. Ajunşi sus, am privit cu atenţie creasta care avea importanţă vitală pentru noi şi care ducea mai departe spre vârful Everestului, acea creastă pe care Evans şi Bourdillon o descriseseră ca fiind atât de înfricoşătoare. La prima vedere era nespus de impresionantă şi de înspăimântătoare. Pe muchia ei îngusta, stânca muntelui avea un înveliş subţire de zăpadă şi gheaţă care se prelungea în afară, peste faţa de est, în cornişe enorme şi înşelătoare care atârnau deasupra abisului şi care aşteptau doar pasul alpinistului neatent ca să se rupă sub el şi să se prăbuşească împreună la peste 3000 m în jos, pe gheţarul Kangshung. De pe cornişe, zăpada se lăsa în pantă abruptă spre stânga, unindu-se apoi pe pereţii stâncoşi, verticali, care se înălţau la aproape 2500 m deasupra Circului-de-vest. Tabloul era cât se poate de impresionant! Dar cu cât priveam cu mai multă atenţie creasta, temerile începură să se destrame întrucâtva. Mă înşelam eu, sau vedeam un drum pe ea? Căci panta de zăpadă din stânga, deşi foarte abruptă şi primejdioasă, se întindea totuşi aproape fără întrerupere pe prima jumătate a crestei, cu toate că, pe-alocuri, marile ei cornişe se avântau ameninţătoare în gol. Dacă ne-am fi putut deschide un drum de-a lungul acestei pante de zăpadă, am fi înaintat în orice caz pe o buna distanţă.

În această împrejurare favorabilă, cuprins de un sentiment de uşurare mi-am tăiat cu pioletul o platformă, imediat sub piscul Vârful-de-sud. Tenzing făcu la fel; apoi ne-am scos aparatele de oxigen şi ne-am aşezat jos. Ziua se menţinea deosebit de frumoasă şi nu simţeam nici vântul şi nici frigul prin mulţimea de haine groase cu care eram îmbrăcaţi. Am băut puţină limonada din termosul lui Tenzing şi am controlat rezervele de oxigen. Butelia lui Tenzing era aproape pe sfârşite, iar a mea mai avea încă puţin oxigen. În plus mai aveam fiecare

câte o butelie plină. Gândindu-ne că vom face faţă cu mai mult succes greutăţilor care ne aşteptau, dacă vom duce poveri cât mai mici în spate, hotărârăm să folosim doar buteliile pline. Am scos deci butelia goală a lui Tenzing şi pe a mea aproape goală şi le-am pus în zăpadă. Am conectat apoi cu multă grija ultimele noastre două butelii şi le-am încercat să văd dacă funcţionează bine. Pe cadrane, acele stăteau nemişcate la presiunea de l 500 kg pe ţol- erau deci complete şi conţineau 800 litri de oxigen fiecare. Pentru a respira 3 litri pe minut ne trebuiau 180 litri pe oră şi deci ne asigurau un timp de rezistenţă de aproape patru ore şi jumătate. Cantitatea ce revenea fiecăruia nu era mare faţă de ceea ce mai aveam de făcut de acum încolo, dar eram hotărât, de va fi nevoie, ca la întoarcere să reduc consumul la doi litri pe minut.

Ceea ce mă încuraja şi mai mult, era faptul că la această înălţime puteam rezolva mintal, încet dar clar, probleme de aritmetică privitoare la rezervele noastre chiar fără să respir oxigen. Şi calculele trebuiau să fie făcute corect, fiindcă orice greşeală putea să însemne un drum fără înapoiere. Dar nu mai aveam timp de pierdut; trebuia să plecăm fără întârziere mai departe. M-am ridicat şi după ce am luat o serie de fotografii în toate direcţiile am băgat aparatul la loc în culcuşul lui cald din buzunarul hainei. Mi-am legat pe spate aparatul de oxigen, mult uşurat acum şi am conectat tuburile. Am făcut aceiaşi lucru cu aparatul lui Tenzing şi... iată-ne gata de plecare. I-am spus lui Tenzing să mă asigure la piolet şi apoi, cu emoţie, am tăiat un şir de trepte largi şi sigure în jos, spre şaua de zăpadă de sub Vârful-de-sud. În acest fel, la întoarcere, drumul avea să fie mai uşor. Tenzing coborî treptele până la mine şi mă asigură din nou la piolet.

Am început să înaintăm apoi pe panta abruptă de zăpadă de pe stânga crestei. De la prima lovitură de piolet fui cuprins de o mare emoţie. Spre surprinderea mea, zăpada era cristalină şi tare. Numai din două lovituri ritmice de piolet am săpat o treaptă suficientă chiar pentru bocancii noştri de mare altitudine, peste măsură de mari. Dar cel mai important lucru era ca aveam trepte rezistente şi sigure. Conştient întrucâtva de marile abisuri de sub mine, am cioplit un şir de trepte cât era coarda de lungă – 12 m, după care am înfipt coada pioletului în zăpadă, legând coarda în jurul său. Făcusem o asigurare de prim

rang. I-am făcut semn lui Tenzing să urce la mine şi, pe când venea încet şi cu grijă de-a lungul treptelor, am filat coarda. Când m-a ajuns, veni rândul lui să-şi înfigă pioletul în zăpadă pentru a mă asigura cu o coardă bine întinsă, în timp ce eu continuam să tai trepte. Munca mă entuziasma; creasta de vârf a Everestului, zăpada tare şi loviturile uşoare şi line ale pioletului, toate se combinau dându-mi o senzaţie de forţă deplină cum nu mai trăisem niciodată la asemenea altitudini. Continuai să tăi trepte, lungime după lungime de coardă.

Ne apropiam acum de un punct unde una din marile cornişe ale crestei înainta peste panta noastră. Trebuia să ajungem până jos la stânci ca să o evităm. Aşadar am tăiat un şir de trepte, coborând abrupt pe pantă până la o platformă mică, pe vârful stâncilor. Locul nu era prea fericit, totuşi se putea sta destul de sigur.

I-am făcut semn lui Tenzing să vină şi el. Pe când cobora spre mine, mi-am dat seama că i se întâmplase ceva. Fusesem atât de absorbit de problemele tehnice ale crestei, încât aproape îl uitasem pe Tenzing; avusesem o vagă senzaţie că se mişca oarecum prea încet de-a lungul treptelor. Acum se vedea limpede că în afara mişcărilor extrem de încete, respiraţia să devenea accelerată şi greoaie; suferea cumplit. Am bănuit imediat că se întâmplase ceva cu aparatul său de oxigen şi ajutându-l să coboare pe platformă începui să-l examinez. În primul rând, pe ventilul măştii atârnau ţurţuri de gheaţă şi apoi, cercetând mai atent, am descoperit că tubul de expiraţie, care avea un diametru de 5 cm, era aproape complet astupat cu gheaţă. Din această cauză el nu mai putea să expire liber şi faptul îl chinuia foarte mult. Din fericire tubul era din cauciuc şi, strângându-l în mână, am reuşit să desprind toată gheaţa dinăuntru şi s-o fac să lunece afară. Ventilele au început să funcţioneze din nou şi Tenzing simţi pe loc o mare uşurare. Cercetai apoi şi aparatul meu pentru control şi constatai că şi în tubul meu de expiraţie era gheaţa, dar nu îndeajuns ca să mă supere prea mult. Am îndepărtat gheaţa dinăuntru fără prea multă greutate şi apoi, involuntar, am privit aparatele de măsurare a presiunii – acele arătau peste l 315 kg ceea ce însemna ceva mai mult de 700 litri oxigen; cantitatea împărţită la 180 dădea cam patru ore de rezistenţă, ceea ce nu era de loc rău.

Privii apoi traseul din faţa. Porţiunea următoare nu arăta a fi prea uşoară. Platforma noastră de stâncă era suspendată chiar deasupra enormului perete vertical care ducea în jos până în Circul-de-vest şi dacă priveam sub mine zăream o pată murdară jos, pe suprafaţa Circului, care ştiam că e tabăra a IV-a. Cuprins de dorinţa de a evada din izolarea noastră, începui să fac semne cu mâna şi să strig, dar dându-mi seama de nerozia mea încetai brusc să mai fac semne. Pe vasta întindere a Everestului, la 2438 m deasupra celor de jos, eram invizibili chiar celui mai bun binoclu. M-am întors deci la problema pe care trebuia să o rezolv imediat. Stânca era mult prea abruptă ca să încerc să cobor şi s-o înconjur. Singurul lucru pe care puteam să-l fac era să mă strecor de-a lungul platformei pe care stăteam şi să tai prize în gheaţa surplombantă care căuta parcă să mă împingă jos de pe platformă. Filat, strâns în coardă de Tenzing, am tăiat câteva prize de mâini şi am înfipt apoi pioletul cât am putut de bine în zăpada tare şi gheaţa solidă.

Folosind pioletul ca să-mi susţin greutatea, m-am deplasat repede de-a lungul platformei, înaintarea se dovedi mai uşoară decât socotisem, încă vreo câteva prize pentru mâini, o altă legănare rapidă de-a lungul lor şi am tăiat apoi un şir de trepte până am dat de o pantă sigură unde am cioplit o platformă încăpătoare de pe care l-am asigurat pe Tenzing, în timp ce urca spre mine.

Ne apropiam din ce în ce mai mult de cel mai formidabil obstacol de pe creastă – o treaptă mare de stâncă. Această treaptă apăruse întotdeauna clar în fotografiile aeriene, iar în 1951, cu ocazia expediţiei de recunoaştere pe Everest, o văzusem destul de limpede de la Tyangboche cu binoclul, întotdeauna o considerasem ca obstacolul de pe creastă care putea foarte bine să însemne înfrângerea unei expediţii. Am tăiat un şir de trepte peste ultima pantă de zăpadă, continuând să traversez peste o lespede abruptă de stâncă care ducea la baza treptei celei mari. Prizele de mâini şi de picioare erau mici şi aproape invizibile şi ca să mă descurc mi-am dat la o parte ochelarii de zăpada. Dar fără ei vântul năprasnic de pe creastă, încărcat cu mici fărâme de gheaţă, îmi luase parcă vederea.

Mi-am tras repede ochelarii la loc, îndepărtând gheaţa şi lacrimile şi am clipit mereu până ce am reuşit să văd din nou. Numai în urma acestei întâmplări am putut preţui

îmbrăcămintea noastră care ne ocrotea de asprimea vremii, chiar în această zi frumoasă, la 8833 m. Cu toate că nu vedeam încă bine m-am căţărat pe lespede şi m-am lăsat apoi în jos într-o mică văgăună de zăpadă la baza treptei. M-am oprit aici, aşteptându-l pe Tenzing.

Priveam cu îngrijorare în sus, la stânci, înfipte drept de-a curmezişul crestei, ca un perete vertical. Stâncile arătau extrem de greu de escaladat şi ştiam că puterea şi capacitatea noastră de a ne căţăra pe stânci abrupte la această altitudine, erau serios reduse. Am examinat atunci un eventual traseu pe stânga. Dacă coboram cam 40-50 m peste lespezi abrupte, puteam înconjura baza peretelui vertical, dar nu vedeam nici un indiciu că am fi putut urca din nou pe creastă. În acelaşi timp, dacă pierdeam înălţime, puteam avea urmări fatale. Oricât am căutat, nu am putut vedea pe nicăieri un drum uşor care să ducă sus pe treaptă sau, mai bine zis, nu se vedea nici un fel de drum. În cele din urmă, cuprins de desperare, am cercetat extremitatea dreaptă a stâncii verticale. Prinsă de aceasta şi atârnând deasupra prăpăstioasei feţe estice, se afla o cornişă mare. Această cornişă gata să se prăbuşească, începuse să se desfacă de încleştarea cu care era ţinută de stâncă şi între stâncă şi gheaţă se ivise o crăpătură lungă, îngustă şi verticală. Era destul de largă să încapă în ea un om şi, deşi nu prezenta prea multă siguranţă, era totuşi un drum. Luai hotărârea pe moment: Tenzing mă asigura la coardă excelent şi după cât părea eram foarte aproape de vârf – merita deci să încerc.

Mai înainte de a porni, am scos din nou aparatul de fotografiat. Nu credeam ca voi fi în stare să urc prin această despicătură şi minat de acel sentiment de mândrie pe care-l trăieşti atunci când eşti sigur că ai realizat un fapt unic, voiam să am dovada cel puţin că ajunsesem la un punct mult mai înalt decât Vârful-de-sud. Am luat prin urmare câteva fotografii şi apoi am mai controlat încă o dată oxigenul: avea o presiune de l 160 kg (l 160 scăzut din l 500 fac 340 kg; 340 faţă de l 500 reprezintă aproape 2/9 din 800 litri; rămân aşadar aproape 600 de litri; 600 litri împărţiţi la 180 fac aproape 31/2). Ne ajungea deci pentru trei ore şi jumătate de mers. Am verificat asigurarea la piolet făcută de Tenzing şi apoi, m-am strecurat uşor înăuntrul despicăturii.

Aveam în faţă peretele de stâncă, vertical, dar cu câteva

prize promiţătoare, iar în spate zidul de gheaţa lucitor şi tare al cornişei, crăpat însă pe ici, pe colo. M-am agăţat de o priză de stânca din faţă şi apoi am înfipt puternic unul din colţari în gheaţa din spate. Rezemându-mă cu aparatul de oxigen de zidul de gheaţa, m-am ridicat încet. Căutând apoi cu înfrigurare un punct de sprijin cu bocancul liber, am descoperit o mică ieşitură pe stâncă şi am trecut astfel pe al doilea picior, o parte din greutatea primului. Rezemându-mă din nou cu spatele de cornişa de gheaţă, am căutat să-mi recapăt respiraţia. Eram stăpânit necontenit de teama ca nu cumva să se desprindă cornişa. Din cauza acestei primejdii nervii îmi erau încordaţi la culme. Mi-am croit totuşi încetul cu încetul drum în sus, zvârcolindu-mă, răsucindu-mă şi folosind fiecare priză oricât de mică. Într-un loc am reuşit să înfig pioletul într-o fisura de gheaţă şi am putut să mă urc astfel o porţiune fără priză. Aproape de marginea de sus am găsit un loc de sprijin pentru picior într-o gaură făcută în gheaţă şi în clipa următoare mi-am întins mâinile peste partea de sus a stâncii şi m-am tras afară din despicătură, la loc sigur. Coarda era complet întinsă; cei 12 m ai ei ne ajunseseră la limită. M-am întins deasupra pe o mică platformă de stâncă gâfâind puternic; după câteva clipe îmi dădui seama că mă aflam sus pe treaptă şi simţii o strălfulgerare de încredere şi hotărâre de a continua drumul, care învinse cu totul senzaţia mea vremelnică de slăbiciune. Pentru prima oară în tot cursul expediţiei eram convins că voi ajunge pe vârf. „Ar trebui să intervină ceva cu adevărat imposibil de trecut ca să ne mai poată opri acum”, gândeam eu. Şi totuşi nu puteam să-mi înăbuş cu totul uimirea că fusesem în stare să înving cei 8833 m, chiar şi cu ajutorul oxigenului.

Când am început să respir mai regulat, m-am ridicat în picioare şi, aplecându-mă peste margine, am făcut semne lui Tenzing să urce. El intră în despicătură, iar eu începui să filez coarda cu putere, luându-i astfel din greutate. La rândul său el începu să se zbată, să se subţieze şi să-şi forţeze drumul în sus, până ce, în sfârşit, am izbutit să-l aduc la loc sigur, gâfâind şi abia trăgându-şi sufletul. Odihna ne-a fost doar de o clipă. Deasupra noastră creasta continua ca şi până atunci: enorme cornişe spânzurate pe partea dreaptă şi pante abrupte de zăpadă coborând spre pereţii de stâncă verticali, pe stânga.

Dar unghiul pantelor de zăpadă devenea din ce în ce mai

mic, Am continuat să cioplesc un şir de trepte, înaintând apropiaţi unul de altul, ca să economisim timp. Creasta se înălţa într-un şir lung de ondulări şerpuitoare şi ducea spre dreapta, ondulaţie după ondulaţie, una ascunzând în spate pe cealaltă. Nu puteam să-mi dau seama unde e vârful. Tăiam un şir de trepte pe latura unei unduiri pe care o ocoleam şi îmi apărea imediat o alta înaintea ochilor. Eram sleiţi de puteri, iar Tenzing mergea foarte încet. Tăiasem aproape doua ore în şir trepte şi nu-mi mai simţeam spatele şi braţele de oboseală. Am încercat să merg cu ajutorul colţarilor de-a lungul pantei fără să mai tai trepte, dar picioarele îmi alunecau în jos îşi oboseam mai tare. Continuai deci să tai trepte. Mi se părea că mergem de o veşnicie, iar încrederea mi se spulbera din ce în ce mai mult. Unduirile şerpuitoare se succedau cu o regularitate înnebunitoare. Un petic de sfărâmături ne bara drumul. Urcai posomorât peste ele, continuând să tai trepte în jurul unei alte cocoaşe. Şi... Deodată îmi dădui seama că era ultima... În faţa mea, creasta cobora abrupt spre o cornişă, descriind o curbă mare, iar departe, în zare, puteam vedea culorile de pastel şi lâna albă a norilor din ţinuturile muntoase ale Tibetului.

La dreapta, o creastă subţire acoperită de zăpadă urca spre o movilă rotundă tot de zăpadă, cam la 12 m deasupra noastră. Tot drumul de-a lungul crestei, mă urmărise gândul că vârful trebuia să fie pe muchia unei cornişe. Era prea târziu acum să mai riscăm... I-am spus lui Tenzing să mă asigure puternic şi am pornit să tai cu multă atenţie un şir de trepte în susul crestei. Privind când într-o parte, când într-alta şi sondând mereu cu pioletul în zăpadă, am încercat să descopăr o eventuală cornişă, dar zăpada părea solidă şi bine fixată. I-am făcut semn lui Tenzing să vină după mine. Încă vreo câteva lovituri de piolet, câţiva paşi foarte obositori şi ne aflăm amândoi pe vârful Everestului[56] [56].

[56] Pe baza măsurătorilor geodezice din 1832 s-a stabilit că vârful Everest este cel mai înalt punct al globului pământesc, măsurând 29002 picioare, întrucât în lucrare altitudinile au fost date în metri înălţimea vârfului a fost indicată, după cele mai recente atlase, la 8845 m. Diferenţa care ar reieşi faţă de original se datorează transformării picioarelor în metri.

SFÂRŞITUL AVENTURII

Era ora 11,30. Încercam un simţământ nebănuit de uşurare – lunga noastră încercare se terminase, iar vârful fusese atins mai înainte ca rezervele de oxigen să scadă la un nivel primejdios – uşurare că în sfârşit muntele fusese bun cu noi şi că în locul unei cornişe înfricoşătoare, inaccesibile, ne oferea un con rotund şi odihnitor. Şi sentimentul de uşurare se îmbina cu un vag simţământ de uimire că eu am putut fi cel norocos care să înfăptuiască dorinţa atâtor alpinişti curajoşi şi hotărâţi. La început mi-am revenit cu greu la realitate; ajunsesem cu adevărat pe vârf? Eram prea obosit şi prea conştient de lungul drum care ne aştepta la coborâre, înapoi la loc sigur, ca să mă pot bucura cu adevărat de victorie. Dar pe măsură ce izbânda mi se contura tot mai clar în minte, căldura domoală a bucuriei îmi năpădea toată fiinţa – o bucurie mai puţin zgomotoasă, dar mai puternică decât oricare alta pe care o simţisem vreodată mai înainte, pe un vârf de munte. Privirea mi s-a întors spre Tenzing. Sub masca lui de oxigen încadrată de ţurţurii care-i atârnau de barbă şi mustăţi, strălucea zâmbetul lui, radiind de fericire. I-am întins mâna şi ne-am felicitat în tăcere, dar pentru Tenzing şi pentru clipele trăite, strângerea mâinii însemna prea puţin şi cuprins de elan m-a prins cu toată căldura în braţe şi ne-am bătut pe umeri reciproc, în semn de fedicitare.

Nu aveam însă timp de pierdut! Mai întâi trebuia să iau câteva fotografii şi apoi să coborâm în grabă. Am oprit oxigenul şi am lăsat jos aparatul. În aceeaşi clipă mi-au venit în minte urmările nefaste ale acestui gest de care fusesem avertizat, dar care, în clipa de faţă, nu-mi dădeau nici un motiv de temere. Am scos aparatul de fotografiat din buzunarul hainei de vânt şi cu un gest stângaci din cauza mănuşilor groase de pe mâini, l-am deschis.

Am ataşat parasolarul şi filtrul de ultraviolete şi apoi am coborât puţin pe creastă ca să pot cuprinde tot vârful în câmpul aparatului. Tenzing aştepta cu multă răbdare şi când l-am anunţat că eram gata, a desfăcut steagurile înfăşurate în jurul pioletului şi, stând chiar pe vârf, le-a ridicat deasupra capului, îmbrăcat în voluminosul lui echipament şi cu steagurile fâlfâind furios în bătaia vântului, tabloul pe care-l oferea era într-adevăr impresionant. Eram sigur că fotografia avea să fie foarte reuşită

dacă, bineînţeles, ieşea. Nu m-am obosit să-l rog pe Tenzing să-mi facă şi mie o fotografie; pe cât ştiam, nu luase fotografii în viaţa lui, iar vârful Everestului nu prea era locul să-l învăţ această artă.

Am suit din nou pe vârf şi am început să iau fotografii documentare în toate direcţiile. Vremea era încă extraordinar de frumoasă. Sus de tot, deasupra noastră, pluteau lungi fâşii de nori cirus prevestitori de vânt, iar dedesubt, cumulus pufoşi ascundeau vederii noastre fundul văilor. Dar în orice parte priveam, vedeam sub noi piscuri de gheaţă şi defileuri întunecate, ca o hartă în relief. Cea mai spectaculoasă privelişte era probabil cea dinspre răsărit unde uriaşii Makalu şi Kanchenjunga dominau orizontul, înmărmurindu-ne cu aspectul gigantic pe care-l dădeau munţilor Himalaya. Makalu mai cu seamă, cu crestele lui stâncoase care se înălţau drept în sus, oferea o privelişte deosebit de impresionantă numai la câteva mile de noi. De la înălţimea de pe care priveam, puteam vedea toate pantele de nord ale acestui masiv pe care am descoperit imediat un traseu spre vârf. Copleşit încă de emoţie, am mai fotografiat masivul încă o dată, pentru a-l putea cerceta în voie, după înapoiere, printre semenii mei. Spre nord decorul oferea un contrast desăvârşit: podişul Tibetului, arid şi înalt, întins pe sute de mile. Şi învăluit de nori albi de lână într-un peisaj de o frumuseţe gingaşă, iar spre vest, pe o întindere tot atât de cuprinzătoare, îngrămădirea sălbatică de piscuri, gheţari şi văi a Himalayei.

Şi în faţă, părea că se deschide chiar la picioarele noastre o altă privelişte, tot atât de impresionantă: celebra Şa-de-nord şi gheţarul Rongbuk-de-est, unde cu mulţi ani înainte fuseseră săvârşite de expediţiile britanice pe Everest atâtea fapte eroice de curaj şi rezistenţă. Vedeam foarte bine o parte din creasta pe care fuseseră instalate taberele lor de mare înălţime, dar ultimii 300 m care se ridicau ca o bariera formidabilă, se ascundeau complet vederii noastre, deoarece pantele ei stâncoase coborau înspăimântător de abrupt de pe piramida de zăpadă a vârfului. Şi pe dată îmi veniră în minte acei oameni minunaţi care depăşiseră 8500 m fără echipament modern şi fără aparatele de oxigen atât de necesare. Fără să vreau, gândul meu fugi cu treizeci de ani în urmă la Mallory şi Irvine care îşi pierduseră viaţa pe Everest. Privii primprejur cu slaba speranţă de a găsi o

urmă cât de mică pe care ar fi lăsat-o dacă ar fi atins vârful, dar n-am găsit nimic şi în clipa aceea îmi pierise orice entuziasm parcă. Dar clipele treceau repede, iar noi nu apucasem să ne odihnim cât de puţin. Ne-am făcut două scaune destul de comode în zăpadă şi ne-am odihnit mâncând cu poftă câte o prăjitură de mentă. Aparatul de fotografiat îmi atârna încă deschis pe piept şi vrând să-l închid şi să-l pun în buzunar constatai ca degetele îmi erau aproape înţepenite. Am închis aparatul şi cutia lui de piele cu mişcări încete şi nesigure pentru ca deodată să-rni fulgere prin minte că tulburarea venea din lipsa de oxigen; trecuseră aproape 10 minute de când îmi scosesem aparatul. Am controlat la iuţeală cadranele buteliilor care arătau o presiune de 662 kg, deci aproximativ 350 litri de oxigen; mai aveam asigurată o rezistenţă de aproape două ore cu 3 litri pe minut. Nu era mult, dar trebuia să ne ajungă. Mi-am pus în grabă masca, dând drumul oxigenului şi pe loc m-am simţit mai bine. Tenzing desprinsese steagurile de pe piolet şi neavând de ce le lega, le vârî în zăpadă. Desigur că vântul nu avea să le lase acolo prea multă vreme. Ne-am ridicat apoi în picioare cu destulă greutate. Deşi foarte obosiţi ne simţeam cuprinşi de un fel de linişte şi de siguranţă, neîncercate până acum; încordarea şi nelinişiea provocate de teama de a nu atinge vârful dispărură ca prin farmec. Dar cantitatea redusă de oxigen pe care o mai aveam nu ne mai lăsa nici un răgaz. Trebuia să ne reîntoarcem pe Vârful-de-sud cât mai iute posibil.

Mi-am luat pioletul, m-am asigurat dacă şi Tenzing era gata şi m-am uitat la ceas; era 11,45. Stătusem pe vârf doar cincisprezece minute. Începui să cobor cu destulă uşurinţă treptele săpate pe creastă şi după 12 m îmi amintii că mai aveam ceva de făcut, un lucru care, pentru moment, părea o prostie, dar care avea să stârnească interes acolo jos; mă aplecai şi luând un pumn de pietricele, le-am vârât în buzunar. Şi fiindcă nu mai aveam timp de pierdut, pornii de-a lungul crestei. Din fericire, toate treptele pe care le tăiasem erau intacte şi am coborât pe ele cu ajutorul colţarilor, repede şi cu toată siguranţa. Trebuia să ne grăbim şi, în ciuda oboselii, am forţat pasul. Partea de sus a treptei de stâncă care fusese atât de greu de urcat a fost parcursă într-un timp surprinzător de scurt. De acolo de sus puteam vedea cât de şubred era prinsă cornişa de stâncă, dar cu încrederea pe care ţi-o inspiră un loc

cunoscut, m-am lăsat în despicătură, răsucindu-mă între peretele de stâncă şi cel de gheaţă, până jos. Tenzing mă urma îndeaproape. Continuarăm coborârea pe creastă care acum era mult mai abrupta şi mai primejdioasă şi, din această cauză, mergeam asigurându-ne alternativ şi conducând cu rândul, înaintam neînchipuit de repede, dar cu multă grijă. Ne-am croit apoi drum, cu aceeaşi grijă, peste platforma de stâncă şi am continuat apoi mai departe spre treptele care traversau ultimele pante abrupte. De aici zăream departe sub noi, în Circul-de-vest o pată întunecată pe zăpada imaculată, tabăra a IV-a, şi-mi închipuii explozia de bucurie pe care avea să o producă vestea purtată de noi. Şi înaintat de acest gând am pornit mai departe până la mica şa de la baza Vârfului-de-sud, urcând apoi treptele sigure pe care le cioplisem pe coasta lui de gheaţă, cu aproape patru ore mai înainte. M-am aşezat lângă buteliile de oxigen pe care le lăsasem acolo şi Tenzing veni lângă mine. Coborârea din vârf până aici durase doar o oră.

Am controlat încă o dată buteliile: mai aveam oxigen doar pentru o oră, dar cantitatea rămasă avea să ne ajungă până la rezerva de pe creastă. Tenzing îmi oferi din termosul lui o băutură delicioasă făcută din apă, zahăr, cristale de lămâie şi marmeladă de zmeură din care dădui pe gât o duşcă bună. Lăsasem cu mult în urmă creasta de pe care venisem şi totuşi puteam distinge, desenate pe zăpadă, treptele coborâte. Mi-am scos din nou aparatul şi în ciuda frigului le-am fotografiat. Eram foarte bucuros că aparatul era în perfectă stare şi că puteam fotografia cu el vârful. Ştiam că acolo jos fotografiile luate de mine sunt aşteptate cu interes. Popasul nostru fu foarte scurt – doar câteva minute – şi iată-ne din nou gata să pornim în jos.

Ajunsesem la porţiunea care mi se păruse grea şi primejdioasă şi la urcare şi care mă obsedase tot timpul. Mă temeam ca acum la coborâre, obosiţi şi mai puţin atenţi, să nu alunecăm sau să declanşăm avalanşe cu urmări dezastruoase. M-am gândit deci să presez zăpadă înşelătoare în trepte sigure şi stabile, convins fiind că vieţile noastre depindeau de rezistenţa lor; şi probabil că aşa era.

Tenzing arăta puternic şi dârz ca întotdeauna; simţeam că mă pot bizui pe el ca într-o ancoră puternică. Am început deci să cobor cu grijă primele pante abrupte de zăpadă îngheţată. Vântul era acum cu mult mai aprig, iar rafalele puternice ne

făceau aproape să ne pierdem echilibrul. Am ajuns la prima serie de trepte care coborau pe creasta abruptă, de la capătul de sus al pantei celei mari. Sprijinindu-mă în pantă cu pioletul, am coborât cu mare grijă, treaptă cu treaptă. Deodată mă trezii că bolborosesc ceva. Ajunsesem la treptele tăiate de Tenzing care, mult prea distanţate, nu mai prezentau siguranţă ca la urcuş. Şi ca să nu-mi pun viaţa în primejdie hotărâi, fără pic de plăcere să sap altele. Ca să tai trepte în josul unei pante abrupte, încărcat cu bagaje care te încurcă în mişcări şi, mai cu seamă, pe un vânt cu rafale, e un lucru destul de greu şi obositor. Răsuflai uşurat când ajunserăm din nou la treptele tăiate de mine pe care am coborât foarte repede. De aici creasta se schimba într-o pantă mare pe care trebuia să străbatem 100 de metri de zăpadă abruptă şi primejdioasă. Ca să ajungem la pantă trebuia să traversăm nişte stânci abrupte. Tenzing mă asigură cu multă grijă şi începurăm traversarea lor, făcând uz de fiecare priză, oricât de slabă, pe care o puteam găsi. Mi-am croit drum, centimetru cu centimetru, perfect conştient de golurile uriaşe care se deschideau sub mine şi de oboseala de care eram cuprins. Am trecut de pe stânci pe panta de zăpadă, făcând acest traverseu plin de riscuri şi apoi cu un pas mare, m-am lăsat, cu destulă neplăcere, în jos, să fiu prins în zăpada de pe pantă. Priveam sub mine şi-mi veneau în minte temerile pe care le avusesem la prima trecere. Panta se lăsa în jos înspăimântător de abruptă, iar urmele noastre adânci rămase de la urcuş arătau extrem de îndrăzneţe. La peste 3000 m sub noi se afla gheţarul Kangshung, presărat cu avalanşe, care aştepta parcă rece şi indiferent, să primească o nouă cornişă prăbuşită sau vreun căţărător neatent. Mi-am alungat din minte aceste gânduri negre şi, ca să-l pot asigura temeinic pe Tenzing la trecerea peste înălţimea stâncoasă, am construit din zăpadă presată o mică platformă. Poziţia în care mă aflam era departe de a fi perfectă, dar mi-am petrecut coarda peste umăr şi i-am făcut semn lui Tenzing să treacă. El se mişca încet pe traverseu şi-şi croia cu greutate drumul către mine şi atunci îmi dădui seama, înspăimântat, cât de obosit era – cât de obosiţi eram amândoi! Trecu o veşnicie până să ajungă la mine.

Simţind un gol în stomac de frică, am pornit în jos pe pantă, întărind cu bocancul în trepte zăpada afânată care avea să mă susţină. De fiecare dată, când îmi schimbam greutatea

corpului pe o altă treaptă, mă treceau fiori de groază, aşteptând să văd dacă mă vă ţine. Mergeam foarte încet, căci nu ne puteam permite să ne grăbim. Privii înapoi spre Tenzing. Aspru şi tăcut cobora treptele cu mare grijă. Se vedea că era obosit, dar avea încă putere şi era sigur de el. Continuam să întăresc treptele şi să mă las în jos pe ele. Pierdurăm noţiunea timpului, iar panta cea mare deveni pentru noi un coşmar fără de sfârşit. Şi dintr-o dată, fără să-mi dau seama m-am trezit aproape de baza ei. Cu un oftat de uşurare am pornit să traversez cu grijă spre dreapta, înotând cu forţe reînnoite prin zăpada adâncă. Păşeam din nou pe creastă şi puteam să-mi înfig pioletul, adânc, în zăpada întăritâ. Am filat apoi coarda, în timp ce Tenzing se apropia de mine. Ne-am privit lung însă nu ne-am vorbit; dar feţele noastre tăcute exprimau clar sentimentul de uşurare fără margini pe care-l încercam.

Pornii aproape nepăsător acum, în jos pe creastă. După porţiunea pe care o coborâsem totul părea atât de uşor... Dar o rafală puternică de vânt mă readuse brusc la realitate şi-mi încordai atenţia. Ştiam că oxigenul era pe sfârşite şi că trebuia să ajungem, înainte de a se termina, la rezervele lăsate de Evans şi de Bourdillon. Am pornit înainte cu multă grabă şi cu toate că vântul ştersese mare parte din urmele lăsate de noi în zăpadă, nu ne-a trebuit mult timp să le refacem. Am ajuns la rezerva de oxigen nesperat de bine. O altă grijă care mă frământă mi se luă de pe inimă. Mai aveam încă câţiva litri de oxigen în aparatele pe care le purtam în spate, dar nu ne încumetam să aruncăm buteliile. Am continuat deci drumul în jos, ducând în braţe buteliile de rezervă, care însemnau viaţă pentru noi. Creasta se lăţea din ce în ce mai mult. Atinsesem umărul de zăpadă de deasupra taberei a IX-a. M-am lăsat pe panta abruptă de sub creastă, am ocolit un perete vertical de stâncă şi doar la vreo 30 m distanţă se afla cortul nostru părăsit. M-am îndreptat grăbit spre al, copleşit de oboseală şi de slăbiciune; simţeam povara din spate cât o tonă, iar bocancii păreau de plumb. Terminasem oxigenul. Am urcat încet până la platforma pe care era instalat cortul, mi-am scos aparatul de oxigen şi m-am lăsat greoi în zăpadă. Tenzing la fel de ostenit se aşeză lângă mine. Ce bine că ajunsesem iar aici!

Cortul se zbătea cu furie în bătaia vântului şi multe din cablurile de ancorare se desfăcuseră. Tenzing se strecură în cort

şi aprinse primusul ca să bem ceva fierbinte. Am scos buteliile goale din aparatele de oxigen şi le-am înlocuit cu cele care conţineau ultimele noastre rezerve destul de scăzute. Am redus debitul la doi litri pe minut şi am încercat ambele aparate. Rafale de vânt biciuiau creasta necontenit, lovindu-mă cu fărâme de zăpadă îngheţată care mă împungeau ca nişte ace. Eram însă prea obosit ca să mă sinchisesc de ele. Departe sub noi, se zăreau zbătându-se în vânt, corturile de pe Şaua-de-sud. Mi s-a părut chiar că văd nişte siluete mişcându-se prin tabără. Era plăcut să ştim că cei de jos ne aşteptau şi că ne puteau ajuta în momente grele. Dar până acolo mai era cale lungă. Tenzing îmi întinse o cană mare cu apă călduţă, dulceagă şi cu gust de lămâie, pe care am băut-o cu poftă. Apoi am făcut sul sacii de dormit, saltelele pneumatice şi echipamentul nostru personal, legându-le de aparatele de oxigen. Mai aveam nevoie de ele pentru dormit şi în taberele de mai jos. Ne-am luat în spate poverile, am dat drumul oxigenului şi apoi, fără pic de regret, am mai privit o dată mica tabără părăsită care ne fusese atât de folositoare şi am pornit din nou la vale.

Pe pantele de sub noi nu se mai vedeau urme de drum, dar ştiam că o dată ce vom traversa până pe creastă, puteam să mergem de-a lungul ei până la rămăşiţele taberei celei mai înalte a elveţienilor. Făcui cu multă greutate o cărare adâncă peste panta, şi-mi dădui seama încă o dată cât de slăbit eram şi cât de mult mă apăsa greutatea din spate. Creasta se lăsa acum în jos sub forma unui şir lung şi primejdios de stânci acoperite cu zăpadă. Îmi aminteam că Evans şi Bourdillon alunecaseră de câteva ori destul de neplăcut pe această parte a crestei şi nu doream câtuşi de puţin să păţim la fel; se putea să nu fim tot atât de norocoşi ca ei!

Mergeam încet şi anevoie, cu multă grijă, dar cu un pas regulat. Coborâşul nu era prea greu, dar destul de neplăcut fiindcă orice pas greşit ar fi avut urmări dezastruoase. Primul nostru obiectiv erau rămăşiţele cortului elveţian la vreo 240 m sub noi. Aveam impresia că n-o să mai ajungem niciodată la el, când apăru deodată drept în faţă.

Acum trebuia să ne abatem la dreapta, până la capătul de sus al marelui culoar de zăpadă care ducea în jos către Şaua-de-sud. Am traversat încet peste pante uşoare, acoperite, în parte, de zăpadă sau pe stâncă goală, îndreptându-ne către

mica platformă care deschidea drumul spre culoar. Rămăsese de rezolvat ultima problemă grea care ni se punea la coborâre: pantele lungi şi abrupte de sub noi. Le cercetam absent cu privirea ca să constat, după o tresărire neaşteptată, că treptele făcute de George Lowe nu se mai vedeau. Nu ştiu de ce mă aşteptam să le găsesc intacte! În această situaţie mi-am pierdut complet curajul! Eram mort de oboseală şi nu aveam chef să mai tai o nouă serie de trepte. Am încercat zăpada cu speranţa că va fi destul de moale ca să bat în ea trepte cu piciorul, dar era tare ca lemnul. Eram mult prea slăbiţi, iar panta mult prea abruptă ca să coborâm pe ea doar cu ajutorul colţarilor. Trebuia să tai din nou trepte! Altă scăpare nu aveam. Cioplisem de-abia 3 m în josul culoarului, când auzii un urlet formidabil de pe stâncile verticale de deasupra noastră. În clipa următoare fui izbit de o rafală înspăimântătoare de vânt, care aproape că mă smulse de pe trepte. Şi în timp ce pentru asigurare mă înţepenii pe pantă cu vârful pioletului înfipt în zăpada întărită, simţii abătându-se asupra mea un adevărat baraj de artilerie din bucăţele mici de gheaţă smulse de pe meterezele de deasupra. În câteva clipe vântul dispăru tot atât de repede pe cât venise.

Am continuat să tai treaptă după treaptă, iar Tenzing intră în culoar în urma mea. Câteva clipe mai târziu, o nouă rafală puternică de vânt ne izbi fără milă. Ne lipirăm din nou strâns de pantă. Culoarul părea un tunel de trecere a vântului căruia îi intensifica tăria până la proporţii catastrofale. Am cioplit fără întrerupere drumul în jos, dar după vreo 60 m de trepte, n-am mai putut. Deşi obosit, Tenzing se oferi să mă schimbe şi tăie şi el un şir de trepte pe încă aproape 30 m.

A cotit apoi spre dreapta cu vreo 3 m, începând să bată trepte cu piciorul într-un strat de zăpadă mai moale. Coborâi imediat în urma lui. Şi începurăm să pierdem repede din înălţime. Deodată zării mişcându-se pe pantele de gheaţă de deasupra Şeii-de-sud o mogâldeaţă; ceva îmi spunea că era George Lowe. Ne-am odihnit puţin pe crevasa de la capătul culoarului şi apoi am pornit din nou. Acum ne simţeam în siguranţă, dar de îndată ce încetă încordarea, dispăru şi ultimul nostru pic de energie. Coboram totuşi cu paşi grei şi cu mişcări automate, osteniţi şi cu picioarele aproape înţepenite.

Silueta înaltă şi voinică a lui George era acum mult mai aproape şi în clipa aceea mă gândii că singurul om căruia aş fi

vrut să-i spun mai întâi vestea, era el. Fusesem mult timp împreună în munţi şi trecusem amândoi prin aceleaşi momente grele, ne bucurasem de aceleaşi succese, iar acum, niciunul nu contribuise mai mult ca el la succesul nostru final. Îi zăream zâmbetul său vesel şi numai după o clipă vocea lui puternică şi plină de viaţă ne strigă bun venit. În mintea mea obosită îl vedeam apărând ca un ajutor nepreţuit, îi strigai vestea cea bună în engleza noastră populară din Noua Zeelandă şi, în clipa următoare vorbeam amândoi deodată bătându-ne afectuos pe spate.

Mă cuprinsese un simţământ cald de mulţumire şi pentru o clipă, am uitat cu totul că mă aflam la aproape 8000 m unde vântul gonea cu 80 km pe oră, şuierându-mi pe la urechi.

George îşi scoase din spate rucsacul şi ne oferi un termos cu supă fierbinte, pe care am sorbit-o într-o clipită. Avea şi o butelie de oxigen de rezervă, dar n-am folosit-o. Tenzing şi cu mine ne-am dezlegat din coardă şi am continuat drumul în jos pe pantele de gheaţă către Şaua-de-sud. Oxigenul meu s-a sfârşit tocmai când am ajuns pe şa – ne ţinuse exact cât trebuise. Pe când urcam încet cei câţiva metri până la corturi, ne-au întâmpinat Wilfrid Noyce şi Pasang Phutar care veniseră ca echipă de sprijin. Apariţia lor ne făcu multă plăcere. Gregory şi cu ceilalţi şerpaşi coborâseră la Circul-de-vest. Şi fiindcă vântul şuiera puternic peste şa, ne-am dat jos sacii şi ne-am târât frânţi de oboseală în corturi. Câteva clipe mai târziu, mă lăfăiam în căldura şi confortul sacului de dormit, stăpânit de un minunat sentiment de siguranţă şi de bună tovărăşie.

George care locuia cu mine în cortul Meade aprinse un primus pe care puse să se topească gheaţă pentru a pregăti ceva de băut.

I-am strigat lui Noyce să vină înăuntru şi să nu mai stea în vânt, dar ne-a răspuns că avea o înţelegere cu John Hunt. Dacă atinsesem vârful trebuia să aşeze doi saci de dormit în formă de T[57] pe o pantă de zăpadă pe muchea Şeii-de-sud, de unde se credea că va fi văzută cu binoclul de la tabăra a IV-a. Însă afară era atât de frig şi vântul sufla atât de tare încât încercarăm să-l oprim pe Wilf să facă acest lucru. „Vor afla ei destul de bine şi mâine”, fu părerea noastră. Dar ştiind cât de nerăbdător era

[57] Top-vârf.

grupul principal de jos din Circul-de-vest să afle noutatea, Wilf nu se lăsă convins. El luă doi saci de dormit şi pe Pasang Phutar, nedumerit de ceea ce voia să facă acesta, şi traversă gheaţa întărită a Şeii până ajunseră pe o pantă de zăpadă, deasupra Circului-de-vest. Vântul era mult prea puternic ca să poată fixa sacii pe loc, aşa că Wilf se culcă pe un sac şi îl convinse şi pe Pasang Phutar să se întindă pe celălalt. Timp de zece minute statură culcaţi acolo în vântul aspru de pe Şaua-de-sud, până când Wilf socoti că şi-a făcut datoria şi consimţi să se întoarcă la corturi. Din nefericire, însă mesajul nu a ajuns jos, fie din cauză că nimeni din tabăra a IV-a nu a privit în sus în timpul acestor zece minute, fie că între ei şi tabăra a IV-a se interpuse-se un nor, aşa cum se întâmplă de cele mai multe ori.

Noyce se târî în cortul nostru. Cum nu avea saltea pneumatică, a fost silit să se culce în sacul de dormit, direct pe podeaua rece. Ne-am pregătit o masă copioasă din raţiile de mâncare pe care le aveam cu noi şi am băut cantităţi mari de lichid; eu unul nu reuşeam de loc să-mi sting setea. Se întunecase de-a binelea, aşa că ne-am pregătit de culcare în timp ce cortul se legăna şi se zbătea în bătaia vlântului care nu încetează niciodată pe Şaua-de-sud. Dar somnul refuza să vină ca să-mi pot odihni corpul zdrobit de atâta truda şi frământat de nelinişte. Nici George nu se simţea mai bine şi fiindcă nu puteam dormi, am picotit amândoi până târziu în noapte, zbătându-ne şi răsucindu-ne când pe o parte, când pe alta, în timp ce gerul cumplit de afară pătrundea tot mai mult în cortul nostru. Lui Wilf Noyce probabil că îi era cu mult mai frig decât nouă, deşi la întrebarea noastră n-am putut scoate de la el decât un răbdător: „Mulţumesc, mă simt bine!” Şi cu toate că mi-era foarte frig, în cele din urmă m-a furat somnul. Un somn greu şi agitat.

Dimineaţa următoare era ca oricare alta pe Şaua-de-sud. Când am deschis ochii mi-a apărut în faţă un adevărat haos. Resturi de mâncare, primusuri negre şi murdare, bidoane de combustibil turtite şi căni respingătoare la vedere, cu rămăşiţele nebăute pe fund, transformate în gheaţă. Toate erau împrăştiate în jurul celor trei corpuri culcate pe jos, făcute ghem pentru a mai păstra puţină căldură în ele. Mă uitai la George. Cu barba-i încâlcită, cu faţa jupuită de vânt, cu buzele arse şi cu ochii injectaţi se încadra de minune în această scenă

deprimantă. „Se vede că tot aşa arăt şi şi eu”, mi-am spus „dacă nu chiar mai rău! Cred că e timpul să plecăm de aici!” Blestemând vântul înnebunitor care scutura pânza cortului făcând-o să mă pocnească în cap ca o bormaşină pneumatică, începui să vorbesc cu George. Wilf Noyce nu se mişcă. Dormise cu capul afară din cort din cauza lipsei de spaţiu şi ne gândeam că pentru a-l readuce la viaţă va fi nevoie, probabil,să-l topim!

Am ieşit din saci fără nici o plăcere, învingând moleşeala altitudinii doar atât cât să putem aprinde primusul. Când se făcu puţină căldură în cort, viaţa ne apăru mai plăcută. Curând şedeam toţi chirciţi în jurul primusului ca nişte babe vrăjitoare, fiecare mestecând încet câte ceva. Mă simţeam complet deshidratat şi beam şi tot beam la apă, pe măsură ce o puteam topi. Ne-am pregătit de plecare pe îndelete. Mai erau două butelii pline cu oxigen dar de fapt niciunul din noi nu aveam cu adevărat nevoie de ele. Hotărârăm ca Tenzing şi cu mine să le folosim la coborâre. Fiecare îşi ducea echipamentul personal şi lucrurile de dormit, ceea ce însemna o povară formidabilă. Ne-am târât afară din cort pentru ultima oară şi cu multă greutate ne-am legat colţarii de bocanci, ne-am pus poverile în spate şi legându-ne în coardă am pornit anevoie în sus, pe pantele de deasupra taberei. Nu erau mai mult de 60 m de urcat, dar păreau cinci sute şi abia ne trăgeam sufletul când am ajuns pe vârf.

Am privit înapoi spre Şaua-de-sud; trei corturi micuţe se zbăteau furios pe o întindere sinistră de gheaţa dezgolită şi de stânci negre. Arătau nespus de singuratice acolo jos, dar nu ne părea rău că le părăseam. Ne-am întors şi am pornit să coborâm către marele traverseu. Treptele tăiate de echipa din ajun erau încă intacte fapt care ne făcu drumul relativ uşor. Şi cu toate acestea simţeam tot mai mult slăbiciunea picioarelor, greutatea din spate şi nesiguranţa pantelor abrupte de sub noi.

Tot ce-mi doream era să ajung din nou pe teren sigur şi să mă odihnesc mult. Până la capătul traverseului mi s-a părut un veac. Pornirăm apoi cu multă atenţie coborârea pe gheaţa abruptă de pe faţa superioară a lui Lhotse. În halul de oboseală în care ne aflam, mi se părea mai abruptă şi mai grea ca de obicei şi am coborât-o cu nespusă grijă. Am traversat după aceea, încet, ultima pantă de gheaţă, lungă şi periculoasă, până la marginea marii crevase de deasupra taberei a VII-a. Credeam

că o vom găsi părăsită, dar chiotul vesel scos de Charles Wylie şi cei şase şerpaşi care se iviră în picioare printre corturi fu pentru noi un adevărat val de aer înviorător. Am trecut cu atenţie puntea de zăpada nesigură de peste crevasă şi în clipa următoare, devenirăm centrul unui grup emoţionant în care se vorbea deodată şi fără întrerupere. Ni s-au pus în mâini căni cu limonada fierbinte şi ni s-au luat poverile din spate. Ce bine ne simţeam iarăşi printre prieteni!

Ne-am odihnit timp de o jumătate de oră până ce şerpaşii au strâns corturile. Apoi George, Tenzing şi cu mine ne-am legat împreună în coardă şi am început coborârea. Mergeam ceva mai bine acum, la altitudinea mai joasă la care ne aflam şi am ajuns destul de repede la locul unde fusese tabăra a VI-a, coborând treptele cu balustrade pe care le parcursesem de atâtea ori. După un alt scurt popas, am plecat mai departe. Marea movilă de gheaţă lucitoare de sub tabără ne ceru multă atenţie, dar ţinându-ne de balustrada care se întindea pe o lungime de 120 m, am coborât atenţi cu ajutorul colţarilor, plini de încredere, până jos. Drumul continua înainte şi-l urmăm în virtutea inerţiei, prea obosiţi ca să mai ţinem seama de pantele sale pline de prăpăstii şi de traverseurile sale primejdioase. Am ajuns la ultima balustradă plini de recunoştinţă şi am urmat-o până la capăt, unde ne-am prăbuşit pe platforma de zăpada de la baza versantului. Mai departe drumul era uşor; nu aveam altceva de făcut decât să punem un picior înaintea celuilalt, dar şi acest lucru ni se părea greu.

La tabăra a V-a ne-au primit câţiva şerpaşi zâmbitori care ne-au luat sacii din spate. N-am mai zăbovit de loc aici şi am pornit mai departe pe ultima porţiune lungă, peste Circul-de-vest. În timp ce ne apropiam de tabăra a IV-a, zărirăm câteva siluete ieşind încet din corturi şi venind în întâmpinarea noastră. Din atitudinea lor se vedea clar că nu erau siguri dacă reuşisem sau nu. Însă nici noi nu le-am făcut vreun semn şi am continuat să coborâm poteca greoi şi obosiţi. La 45 m de tabără George nu se mai putu abţine şi îşi agită pioletul cu entuziasm în direcţia vârfului. Siluetele care se apropiau s-au oprit pentru o clipă pe loc ca şi cum nu ar fi fost în stare să înţeleagă ce voia să însemne gestul lui George şi apoi se repeziră brusc în sus pe potecă, spre noi.

Mike Wistmacott fu primul care ne ajunse urmat de John

Hunt. Faţa sa obosită strălucea acum de o bucurie de neînchipuit. O clipă mai târziu, ne îmbrăţişam cu toţii, strângându-ne mâinile şi bătându-ne uşor pe spate.

Trăisem un moment emoţionant, greu de uitat. În ultimele săptămâni trăisem însă atâtea alte clipe mari încât îmi înăbuşii cu greu un uşor sentiment de tristeţe, la gândul că totul se terminase.

Vedeam limpede înaintea ochilor pe Charles Evans şi Tom Bourdillon, obosiţi de moarte, abia târându-se pe Şaua-de-sud, apoi chipul brăzdat de griji şi sever al lui John Hunt în clipa în care îmi încredinţase această frumoasă şi grea misiune, în timp ce vântul aprig ne zgâlţâia cortul, apoi singurătatea îngrozitoare pe care o simţisem când George Lowe şi Gregory ne lăsaseră sus, pe mica noastră platformă, şi, în sfârşit, un ultim moment măreţ încununat prin zâmbetul de triumf al lui Tenzing, sus pe vârful Everestului.

Marea noastră aventură se sfârşise!

SFÂRŞIT